

Journal of Faculty of Education
Pibulsongkram Rajabhat University

Vol 8 No 2

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

ปีที่ 8 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม-ธันวาคม 2564

ISSN 2351-0943 (Print)

ISSN 2586-8969 (Online)

วารสารครูพิบูล

Journal of Faculty of Education Pibulsongkram Rajabhat University

เจ้าของ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

บรรณาธิการที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่ ร.ต.ดร.บัญชา

สำรวยริน

คณบดีคณะครุศาสตร์

บรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปิยมนัส

วรวิทย์รัตนกุล

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

กองบรรณาธิการ

๑. รองศาสตราจารย์ ดร.ดิเรก

ธีระภูธร

มหาวิทยาลัยพะเยา

๒. รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีวัฒน์

วัฒนกุลเจริญ

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

๓. รองศาสตราจารย์ ดร.ดุขฎิ

โยเหลา

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

๔. รองศาสตราจารย์ ดร.ทัศน

แสงศักดิ์

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

๕. รองศาสตราจารย์ ดร.ยุภาดี

ปณะราช

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

๖. รองศาสตราจารย์ ดร.ณรงค์วัฒน์

มิ่งมิตร

มหาวิทยาลัยราชภัฏสมเด็จพระเจ้าพระยา

๗. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กานต์

อัมพานน

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

๘. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรรณะ

บรรจง

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

๙. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มาลินี

ประพิณวงศ์

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

๑๐. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กฤตยาภาณุจัน

โตพิทักษ์

มหาวิทยาลัยนเรศวร

๑๑. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มนต์นัส

มโนการณ

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

๑๒. รองศาสตราจารย์ ดร. บุญยแสน

ตรีวิเศษ

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

๑๓. รองศาสตราจารย์ ดร.อนุ

เจริญวงศ์ระยับ

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

๑๔. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พัชรพล

มีทรัพย์

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

๑๕. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สลักจิต

ตรีณโณภาส

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

๑๖. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุทาน

บุญเมือง

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

๑๗. อาจารย์ ดร.ภาณุมาศ

หมอสินธ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

๑๘. อาจารย์ ดร.พรทิพย์

ครามจันทิก

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

๑๙. อาจารย์รงค์รบ

น้อยสกุล

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

คณะกรรมการดำเนินงาน

๑. นางสาวลินดา

สีแสง

ประธานกรรมการ

๒. นางสาวบังอร

ฉิมอ่อง

กรรมการ

๓. นางอรุญา

เจริญรัตน์

กรรมการและเลขานุการ

กำหนดการเผยแพร่ ปีที่ 8 ฉบับที่ 2	ปีละ 2 ฉบับ มกราคม ถึง มิถุนายน และ กรกฎาคม ถึง ธันวาคม กรกฎาคม ถึง ธันวาคม ISSN 2351-0943 (Print) ISSN 2586-8969 (Online)
จำนวน	20 เล่ม
การเผยแพร่ ติดต่อ	ระบบออนไลน์ https://www.tci-thaijo.org/index.php/edupsru/index กองบรรณาธิการวารสารครูพิบูล คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม (ส่วนวังจันทน์) ต.ในเมือง อ.เมืองฯ จ.พิษณุโลก 65000 โทรศัพท์/โทรสาร 055-230597 Email: psrueduj@gmail.com
พิมพ์ที่	บริษัท โฟกัส พรินติ้ง จำกัด 110/212 ถนนพระองค์ดำ ตำบลในเมือง อำเภอเมืองฯ จังหวัดพิษณุโลก 65000 โทร. 055-225037

วารสารครุพิบูลได้ดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ฉบับนี้เป็นฉบับปีที่ 8 ฉบับที่ 2 ซึ่งยังคงยึดมั่นในเจตนารมณ์ที่ได้ประกาศไว้ในฉบับแรก คือการเป็นสื่อกลางเผยแพร่ผลงานวิชาการในรูปแบบบทความวิจัย และบทความวิชาการทางด้านครุศาสตร์ ศาสตร์ของนักวิชาการทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย และส่งเสริมให้นักวิชาการ ครู ผู้บริหาร และบุคลากรทางการศึกษาได้เสนอผลงานทางวิชาการที่มีประโยชน์ต่อชุมชนและสังคม

วารสารฉบับนี้ประกอบด้วยบทความ 12 เรื่อง จากนักวิชาการทั้งภายในและภายนอก ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับ ด้านการบริหารการศึกษา ด้านการวิจัยและประเมินทางการศึกษา ด้านการพัฒนาหลักสูตร และด้านเทคโนโลยีทางการศึกษา โดยแต่ละบทความได้ผ่านการพิจารณากลั่นกรองจากผู้ทรงคุณวุฒิให้บทความมีคุณภาพ ถูกต้องตามหลักวิชาการ กองบรรณาธิการขอขอบพระคุณในความกรุณาของผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านมา ณ โอกาสนี้ และขอขอบคุณผู้สนับสนุนที่ให้ความสนใจส่งบทความมาตีพิมพ์กับวารสารของเรา

สุดท้ายนี้ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าผู้อ่านทุกท่านจะได้รับประโยชน์จากบทความ เพื่อพัฒนาการวิชาชีพและการศึกษาของประเทศต่อไป และขอให้ทุกท่านมีสุขภาพแข็งแรง ปราศจากโรคภัยอันตรายทั้งมวล

ปิยมนัส วรวิทย์รัตนกุล
บรรณาธิการวารสารครุพิบูล
พฤศจิกายน 2564

บทความวิจัย

การพัฒนาสื่อวีดิทัศน์เรื่องการใช้เครื่องวัดค่าการดูดกลืนแสงด้วยคิวอาร์โค้ดในรูปแบบออนไลน์สำหรับนักศึกษา
สาขาวิชาเคมี คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

ภรภัทร ลำอาจค์* ศิริรัตน์ พันธุ์เรือง กฤษ สุจริตตั้งธรรม อนงค์ ศรีโสภา ศุภนิช เจริญสุข 148

ทักษะของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดยะลา

อาริสา ดวงเนตร์* 157

มุมมองของครูฟิสิกส์ต่อการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์รายวิชาฟิสิกส์

อารักษ์ ประพรม* สิริณภา กิจเกื้อกูล 170

การเปรียบเทียบการทำสารนิทัศน์การเรียนรู้ของเด็ก ของครูปฐมวัยญี่ปุ่นและไทย

เทิน สีนวน* อิกุโยะ วากะยะมะ 181

การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็นสมรรถนะที่พึงประสงค์ของอาจารย์
ระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

รุ่งนภา ตั้งจิตเรเจริญกุล* วิชุดา กิจธธรรม จันทร์เพ็ญ ตั้งจิตเรเจริญกุล 195

การพัฒนาทักษะการเขียนสะกดท้ายคำ โดยการจัดการเรียนรู้ด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดีย

สำหรับนักเรียนชาวเขาเผ่าปกะเยอ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนราชธานีวิทยาลัย จังหวัดสุโขทัย

พระอนันต์ ครุฑโปร่ง* กฤษยากาญจน์ โดพิทักษ์ 216

มุมมองของครูพี่เลี้ยง และนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูต่อแนวทางในการจัดการเรียนรู้
วิทยาศาสตร์ในศตวรรษที่ 21

อวยพร คำวิม้งกิจ* สิริณภา กิจเกื้อกูล 228

การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐานเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

เรื่อง ชีวิตในสิ่งแวดล้อม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

สุกัลยา ทิมรณ* เอี่ยมพร หลินเจริญ 240

การศึกษาการจัดการเรียนรู้ศิลปะเพื่อพัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21

ประไพลิน จันทน์หอม * 253

การพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

รายวิชาศิลปะพื้นฐาน เรื่องการออกแบบผ้าทอมือบ้านไร่ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

สโรชา กวาววิวงศ์* อารีย์ ปรีดีกุล พรทิพย์ ครามจันทิก 267

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้นเรื่องการเพิ่มมูลค่าการแปรรูปอาหารจากกล้วยน้ำว้า

สำหรับกลุ่มสตรีและเยาวชนในองค์การบริหารส่วนตำบลทับผึ้ง อำเภอศรีสำโรงจังหวัดสุโขทัย

ปริยานุช มีจาด* 279

ผลการประเมินการรับรู้ความสามารถของตนเองเพื่อป้องกันภาวะซึมเศร้า

และการติดเฟซบุ๊กของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ในยุคชีวิตวิถีใหม่

บุญเลี้ยง ทุมทอง* 292

การพัฒนาสื่อวีดิทัศน์เรื่องการใช้เครื่องวัดค่าการดูดกลืนแสงด้วยคิวอาร์โค้ดในรูปแบบ
ออนไลน์สำหรับนักศึกษา สาขาวิชาเคมี คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

ศิริรัตน์ พันธุ์เรือง

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

กฤษ สุจริตตั้งธรรม

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

อนงค์ ศรีโสภา

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

ศุภนิช เจริญสุข

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

ภรภัทร ลำอาจค์¹

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

บทความวิจัย

รับต้นฉบับ: 27 มกราคม 2564 วันที่แก้ไข: 5 มีนาคม 2564 วันตอบรับ: 12 มีนาคม 2564

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการใช้สื่อวีดิทัศน์เรื่อง การใช้เครื่องวัดค่าการดูดกลืนแสงของสารด้วยคิวอาร์โค้ดและประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อสื่อ วีดิทัศน์ที่พัฒนาขึ้น กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยเป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาเคมี คณะวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม จำนวน 30 คน ได้จากการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ ในการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้ 1) สื่อวีดิทัศน์ด้วยคิวอาร์โค้ด 2) แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 3) แบบสอบถามความพึงพอใจของนักศึกษาแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (M) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S) และการทดสอบค่าที (dependent t-test)

ผลการวิจัย พบว่า

1. สื่อวีดิทัศน์เรื่องการใช้เครื่องวัดค่าการดูดกลืนแสงของสารด้วยคิวอาร์โค้ดที่พัฒนาขึ้นมีผล สัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการใช้สื่อ (M=9.80, S=0.55) สูงกว่าก่อนการใช้สื่อ (M=4.43, S=1.92) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ผลการประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาหลังการใช้สื่อวีดิทัศน์ที่พัฒนาขึ้น พบว่านักศึกษามีความ พึงพอใจต่อสื่อวีดิทัศน์โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (M=4.59) เมื่อพิจารณารายข้อของการประเมิน จะ เห็นว่านักศึกษามีความพึงพอใจต่อสื่อวีดิทัศน์มากที่สุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ ความพึงพอใจต่อสื่อวีดิทัศน์ โดยรวม (M=4.77) รองลงมาเป็นด้านความสะดวกในการใช้สื่อวีดิทัศน์ด้วยคิวอาร์โค้ด (M=4.70) และด้าน เนื้อหาความรู้จากสื่อสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการเรียนการสอนได้ (M=4.67) ตามลำดับ

คำสำคัญ: สื่อวีดิทัศน์ คิวอาร์โค้ด เครื่องวัดค่าการดูดกลืนแสงของสาร

¹การติดต่อและการร้องขอบทความนี้ กรุณาส่งถึง ภรภัทร ลำอาจค์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม Email: pornpat335@gmail.com

DEVELOPMENT OF VIDEO MEDIA FOR UV-VIS SPECTROPHOTOMETER USING WITH ONLINE QR CODE FOR CHEMISTRY STUDENTS, FACULTY OF SCIENCE, PIBULSONGKRAM RAJABHAT UNIVERSITY

Sirirat Phanruang

Pibulsongkram Rajabhat University

Krit Sutjarittangtham

Pibulsongkram Rajabhat University

Anong Srisopa

Pibulsongkram Rajabhat University

Suppanit jarernsuk

Pibulsongkram Rajabhat University

Pornpat Sam-ang¹

Pibulsongkram Rajabhat University

Research Article

Received: 27 January 2021 Revised: 5 March 2021 Accepted: 12 March 2021

This research aimed to develop study on the achievement of students before and after using video media UV-VIS spectrophotometer with QR code and evaluate satisfaction of students towards the developed video media. The target in this research was 30 undergraduate students in Program of Chemistry, Faculty of Science and Technology, Pibulsongkram Rajabhat University which obtained from a specific selection. The research instruments were divided into 3 parts as follows: 1) video media with QR code 2) pre-and post-test measuring of academic achievement 3) satisfaction questionnaire of students uses a 5-point rating scale. The statistics used in the data analysis consisted of mean (M), standard deviation (S), and dependent t-test.

The results found that

1. The development of video media for UV-VIS spectrophotometer using with QR code has the achievement scores after video media learning (M=9.80, S=0.55) higher than before the learning (M=4.43, S=1.92) at .05 level of significance.

2. The satisfaction questionnaires of students after using video media showed that the overall score of satisfaction was at the highest level (M=4.59). When considering each aspect of learning assessment, it was found that the most three satisfied contents of students were the overall of satisfaction to video media (M=4.77), convenience of using video media via QR code (M=4.70) and content knowledge from video media can be used to enhance teaching and learning (M=4.67), respectively.

Keywords: video media, QR code, UV-VIS spectrophotometer.

¹Correspondence concerning this article and requests for reprints should be addressed to Pornpat Sam-ang
Pibulsongkram Rajabhat University Email: pornpat335@gmail.com

บทนำ

ในปัจจุบันสื่อและเทคโนโลยีมีการพัฒนาต่อเนื่องอย่างรวดเร็ว โดยเข้ามามีบทบาทสำคัญและส่งผลกระทบต่อวิถีความเป็นอยู่ของมนุษย์หลายด้านอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ประกอบกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา (Coronavirus) ที่ลุกลามไปทั่วโลก เป็นเหตุให้ระบบการเรียนการสอนต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบให้สอดคล้องกับมาตรการป้องกันการระบาดของไวรัส ซึ่งกำหนดให้เว้นระยะห่างทางสังคม จึงต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบการเรียนการสอนเป็นแบบออนไลน์ และการสอนโดยใช้สื่อวีดิทัศน์หรือสื่อมัลติมีเดีย เป็นต้น นอกจากนี้รูปแบบการเรียนการสอนดังกล่าวยังเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านสื่อต่าง ๆ อีกทั้งเป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่อง (วรุตม์ ศิริวิทย์ และคณะ, 2561)

สื่อการเรียนการสอนที่ใช้เป็นตัวกลางถ่ายทอดระหว่างผู้สอนไปยังผู้เรียนมีหลายรูปแบบ อาทิเช่น สื่อวิทยุ วีดิทัศน์ สไลด์ ภาพนิ่งจากคอมพิวเตอร์ ภาพบันทึกเสียงที่ใช้กับเครื่องฉายภาพทึบแสง เป็นต้น โดยผู้เรียนไม่จำเป็นต้องเข้าชั้นเรียน สามารถเลือกศึกษาหัวข้อที่สนใจด้วยตนเองได้ อีกทั้งช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนซ้ำได้ไม่จำกัดเพื่อเป็นการทบทวนบทเรียนในหัวข้อที่ยังไม่เข้าใจ ทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจในเนื้อหาชัดเจนมากยิ่งขึ้น ก่อให้เกิดมโนภาพเมื่อเทียบกับการเรียนการสอนแบบบรรยายอย่างเดียว ซึ่งการเรียนรู้แบบดังกล่าวไม่เพียงแต่เน้นด้านความรู้ให้ผู้เรียนเพียงอย่างเดียว ยังเป็นการสร้างเจตคติที่ดีและเพิ่มทักษะทางด้านความคิดให้แก่ผู้เรียน โดยงานวิจัยของทิมาญ วงศ์ปัญญา และคณะ (2563) พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม “ไฟฟ้ากระแสตรงด้วย KidBright” โดยเน้นให้ผู้เรียนลงมือฝึกปฏิบัติจริงมากกว่าเน้นการบรรยาย พบว่าผู้เรียนเกิดความรู้และมีทักษะการเรียนรู้ที่เข้าใจได้มากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ผู้เรียนสามารถนำสื่อนี้มาเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นการต่อยอดและเสริมสร้างทักษะกระบวนการคิด ยิ่งไปกว่านั้น ปัจจุบันนี้คอมพิวเตอร์แบบพกพา สมาร์ทโฟน โทรศัพท์มือถือ แท็บเล็ต ได้ถูกพัฒนาให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น ใช้งานง่าย ราคาถูกลง และมีระบบการทำงานใกล้เคียงกับคอมพิวเตอร์ ทำให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ตลอดเวลา (วิวัฒน์ มีสุวรรณ, 2555) และในปัจจุบันมีเทคโนโลยีคิวอาร์โค้ด (QR code) ซึ่งเป็นรหัสเก็บข้อมูลชนิดหนึ่งมีลักษณะเป็นรูปสี่เหลี่ยม พื้นหลังสีขาวสามารถอ่านและตอบสนองข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว เป็นช่องทางที่เพิ่มความสะดวกในการเข้าถึงข้อมูลได้ง่ายเมื่อเทียบกับบาร์โค้ดที่เป็นแบบมาตรฐาน 1 มิติ (พิราวิชญ์ ภาคนนท์กุล, 2557)

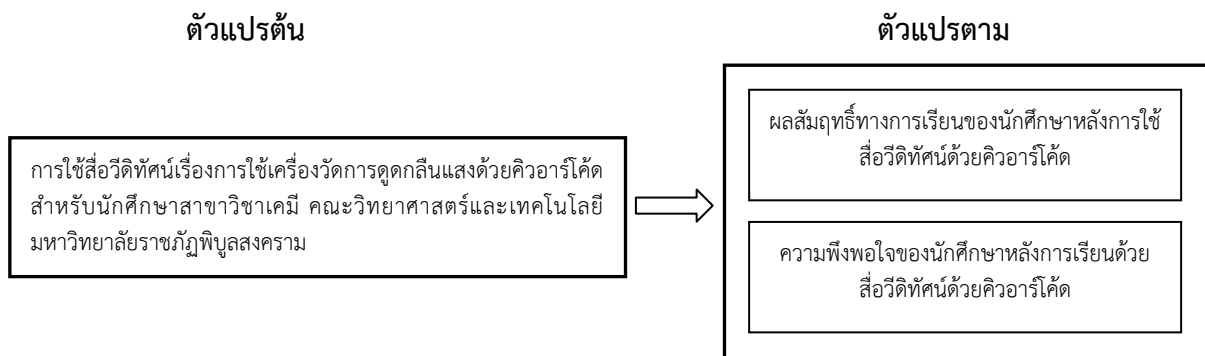
จากการสังเกตปัญหาการใช้เครื่องมือทางวิทยาศาสตร์ที่นักศึกษาเคมีใช้งานกันเป็นประจำ ได้แก่ เครื่องวัดค่าการดูดกลืนแสงของสาร (UV-VIS spectrophotometer) พบว่าคู่มือการใช้งานมีรายละเอียดค่อนข้างซับซ้อน นักศึกษาที่ต้องการใช้งานไม่เข้าใจหลักการและวิธีการใช้เครื่องมือที่ถูกต้อง ดังนั้นเมื่อต้องการใช้งานจึงจำเป็นต้องมีเจ้าหน้าที่คอยดูแล ทำการสาธิต และควบคุมการใช้งานทุกครั้ง ในบางครั้งเจ้าหน้าที่ติดภารกิจเป็นเหตุให้นักศึกษาไม่สามารถใช้เครื่องมือดังกล่าวได้ เบื้องต้นทางสาขาวิชาเคมีมีการจัดอบรมการใช้งานเครื่องมือทางวิทยาศาสตร์ให้แก่ นักศึกษาแต่การอบรมนั้นเป็นการสอนแบบบรรยายรวมถึงสาธิตวิธีการใช้เครื่องมือ พบว่าผู้เข้าอบรมขาดความกระตือรือร้น รู้สึกเบื่อหน่าย ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีแนวคิดที่จะสร้างสื่อวีดิทัศน์เรื่องการใช้อย่างรวดเร็ว เพียงสแกนผ่านโทรศัพท์มือถือ หรือแท็บเล็ต นอกจากนี้ผู้เรียนยังสามารถนำข้อมูลมาทำการบันทึกเก็บไว้ในสมาร์ทโฟนเพื่อนำมาทบทวนได้ตลอดเวลา เพิ่มความสะดวกสบายต่อการเรียนรู้ด้วยตนเองมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียน โดยใช้สื่อวีดิทัศน์เรื่องการใช้เครื่องวัดค่าดูดกลืนแสงด้วยคิวอาร์โค้ด สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาเคมี คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนต่อสื่อวีดิทัศน์ด้วยคิวอาร์โค้ด สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาเคมี คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องการใช้เทคโนโลยีคิวอาร์โค้ดถูกนำมาประยุกต์ใช้กันอย่างแพร่หลายทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองตลอดเวลา ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้แนวทางในการวิจัยที่จะพัฒนาสื่อวีดิทัศน์การใช้เครื่องวัดการดูดกลืนแสงด้วยคิวอาร์โค้ด โดยมีกรอบแนวคิดดังนี้

ภาพ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

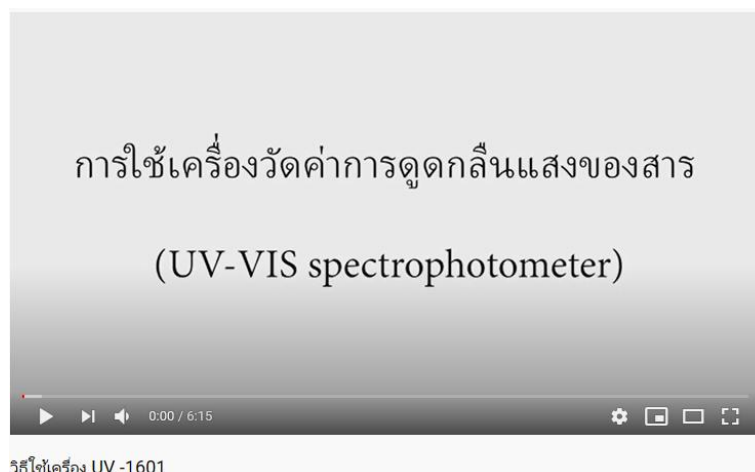
วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและตัวอย่าง

ประชากร เป็นนักศึกษาปริญญาตรี คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักศึกษาปริญญาตรี สาขาวิชาเคมี คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม จำนวน 30 คน โดยเลือกแบบเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. สร้างสื่อวีดิทัศน์ด้วยคิวอาร์โค้ดเรื่องการใช้เครื่องวัดค่าการดูดกลืนแสงของสารสำหรับผู้เรียนต่อการเรียนรู้และสามารถทบทวนได้ตลอดเวลา โดยทำการบันทึกภาพ วีดิทัศน์ ตัดต่อ สอดแทรกคำบรรยาย และใส่เสียงประกอบ มีความยาวประมาณ 6 นาที ดังภาพ 2 จากนั้นให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่านประเมินความเหมาะสมของสื่อวีดิทัศน์โดยใช้แบบประเมินแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ตามวิธีของบุญชม ศรีสะอาด (2545) เกณฑ์การตัดสิน ถ้าองค์ประกอบใดได้เฉลี่ยตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไป ถือว่ามีความเหมาะสม จากผลการประเมินความเหมาะสมโดยผู้เชี่ยวชาญในภาพรวม พบว่าสื่อวีดิทัศน์ที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดมีค่าเฉลี่ย (M) เท่ากับ 4.67 ซึ่งมากกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 3.51 ขึ้นไป แสดงว่าสื่อวีดิทัศน์ที่พัฒนาขึ้นนี้มีความเหมาะสมสามารถนำไปใช้ได้

ภาพ 2 สื่อวีดิทัศน์เรื่องการใช้เครื่องวัดค่าการดูดกลืนแสงของสารด้วยคิวอาร์โค้ด

จากภาพ 2 เป็นสื่อวีดิทัศน์ที่ได้พัฒนาขึ้นผ่านการประเมินความเหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยได้ทำการสร้างคิวอาร์โค้ด โดยผู้ใช้งานที่ต้องการศึกษาสามารถทำการสแกนผ่านโทรศัพท์มือถือสามารถเข้าถึงรายละเอียดข้อมูลได้ทันที

2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (โชติกา ภาชีผล, 2559) เป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 10 ข้อผ่านคิวอาร์โค้ด โดยแบบทดสอบที่สร้างขึ้นจะวัดทักษะความรู้ความเข้าใจและทักษะการปฏิบัติการใช้เครื่องวัดการดูดกลืนแสงของผู้เรียน ซึ่งมีขั้นตอนการสร้างแบบทดสอบดังนี้

2.1 ศึกษาข้อมูลและสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจำนวน 10 ข้อ จากนั้นนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงของเนื้อหา ภาษาที่ใช้ และนำผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบทดสอบ (The Index of Item Objective Congruence: IOC) และคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.67 ขึ้นไป พบว่าแบบทดสอบ 7 ข้อ มีค่า IOC เท่ากับ 1.00 และอีกจำนวน 3 ข้อ ได้ค่า IOC เท่ากับ 0.67 แสดงว่าแบบทดสอบใช้ได้จริงจำนวน 10 ข้อ

2.2 นำไปทดลองใช้กับนักศึกษาสาขาวิชาเคมี ชั้นปีที่ 4 ปีการศึกษา 2562 คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ที่ผ่านการใช้เครื่องวัดค่าการดูดกลืนแสงจำนวน 13 คน

2.3 นำคะแนนที่ได้จากแบบทดสอบมาหาค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจการจำแนก (r) ของข้อสอบเป็นรายข้อโดยคัดเลือกข้อสอบที่นำมาใช้นั้นจะมีความยากอยู่ระหว่าง 0.30-0.80 และมีค่าอำนาจจำแนกอยู่ในช่วง 0.20-0.80 ขึ้นไป ผลการวิเคราะห์ค่าความยากง่าย และอำนาจการจำแนก พบว่าแบบทดสอบมีค่าความยากง่ายอยู่ระหว่าง 0.30-0.80 และมีค่าอำนาจจำแนกอยู่ในช่วง 0.20-0.80 อยู่ในเกณฑ์ทั้งหมด 10 ข้อ

3. สร้างแบบประเมินความพึงพอใจจำนวน 8 ข้อ เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน พบว่าผลการพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC เท่ากับ 0.67

4. สร้างคิวอาร์โค้ดสื่อวีดิทัศน์ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน (Pre-test) แบบทดสอบหลังเรียน (Post-test) โดยใช้ข้อสอบชุดเดียวกัน จำนวน 10 ข้อ และแบบประเมินความพึงพอใจของผู้เรียน เพื่อใช้สำหรับเก็บข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ทำการเก็บรวบรวมคะแนนก่อนและหลังการใช้สื่อวีดิทัศน์ด้วยควิอาร์โค้ด “เรื่อง การใช้เครื่องวัดค่าการดูดกลืนแสงของสาร (UV-VIS spectrophotometer)” พร้อมทั้งให้ผู้เรียนทำแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อสื่อวีดิทัศน์ที่สร้างขึ้น
2. ทำการวิเคราะห์ข้อมูลแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแบบสอบถามความพึงพอใจด้วยวิธีทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. หาค่าเฉลี่ย (M) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S) และสถิติทดสอบที (Dependent t-test) ของคะแนนที่ได้จากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ของสื่อวีดิทัศน์ที่สร้างขึ้นทั้งด้านความรู้และด้านปฏิบัติ
2. วิเคราะห์ระดับความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อสื่อวีดิทัศน์ แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยนำคะแนนที่ได้จากแบบสอบถามความพึงพอใจมาแปลความหมายตามเกณฑ์ค่าเฉลี่ยที่กำหนดไว้

ผลการวิจัย

1. ผลสัมฤทธิ์ของการใช้สื่อวีดิทัศน์ด้วยควิอาร์โค้ด เรื่อง การใช้เครื่องวัดค่าการดูดกลืนแสงของสาร สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สาขาวิชาเคมี คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

ตาราง 1 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการใช้สื่อวีดิทัศน์ด้วยควิอาร์โค้ด สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สาขาวิชาเคมี คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

การทดสอบ	จำนวน (n)	คะแนน		t	Sig.
		ค่าเฉลี่ย (M)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S)		
ก่อนการใช้สื่อ	30	4.43	1.92	-13.73*	0.000
หลังการใช้สื่อ	30	9.80	0.55		

* $p < .05$

จากตาราง 1 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ของการใช้สื่อวีดิทัศน์ด้วยควิอาร์โค้ด เรื่อง การใช้เครื่องวัดค่าการดูดกลืนแสงของสาร สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สาขาวิชาเคมี คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม พบว่ามีคะแนนเฉลี่ยก่อนใช้สื่อเท่ากับ 4.43 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.92 และมีคะแนนเฉลี่ยหลังการใช้สื่อสูงขึ้นเท่ากับ 9.80 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.55 เมื่อทำการเปรียบเทียบผลต่างของคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยการวิเคราะห์ค่าทางสถิติที พบว่ามีค่าเท่ากับ -13.73 และมีค่า p เท่ากับ 0.000 ซึ่งน้อยกว่า .05 แสดงให้เห็นว่า นักศึกษาที่เรียนด้วยสื่อการสอนออนไลน์นี้ มีประสิทธิผลการเรียนรู้ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการเรียนด้วยสื่อวีดิทัศน์ด้วยควิอาร์โค้ด เรื่อง การใช้เครื่องวัดค่าการดูดกลืนแสงของสาร สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สาขาวิชาเคมี คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

ตาราง 2 ความพึงพอใจที่มีต่อสื่อวีดิทัศน์ด้วยคิวอาร์โค้ด เรื่อง การใช้เครื่องวัดค่าการดูดกลืนแสงของสาร สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สาขาวิชาเคมี คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏ พิบูลสงคราม จำนวน 30 คน

หัวข้อการประเมิน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับความพึงพอใจ
1. ภาพจากสื่อวีดิทัศน์มีความชัดเจนและเข้าใจง่าย	4.47	0.63	มาก
2. อธิบายเนื้อหาเข้าใจง่าย	4.60	0.56	มากที่สุด
3. ลำดับขั้นตอนการใช้งาน	4.40	0.68	มาก
4. ความสะดวกในการใช้สื่อวีดิทัศน์ผ่านคิวอาร์โค้ด	4.70	0.47	มากที่สุด
5. สื่อเสริมสร้างความเข้าใจและจดจำได้มากขึ้น	4.60	0.50	มากที่สุด
6. สามารถใช้งานเครื่องได้ด้วยตัวเองหลังใช้สื่อวีดิทัศน์	4.53	0.62	มากที่สุด
7. เนื้อหาความรู้จากสื่อสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการเรียนการสอนได้	4.67	0.48	มากที่สุด
8. ความพึงพอใจต่อสื่อวีดิทัศน์โดยรวม	4.77	0.43	มากที่สุด
รวม	4.59	0.55	มากที่สุด

* เกณฑ์พิจารณาค่าคะแนนความพึงพอใจ

1.00 – 1.50 หมายถึง พึงพอใจน้อยที่สุด	1.51 – 2.50 หมายถึง พึงพอใจน้อย
2.51 – 3.50 หมายถึง พึงพอใจปานกลาง	3.51 – 4.50 หมายถึง พึงพอใจมาก
4.51 – 5.00 หมายถึง พึงพอใจมากที่สุด	

จากตาราง 2 พบว่า ผลการประเมินความพึงพอใจทั้ง 8 รายการของนักศึกษาที่ใช้สื่อวีดิทัศน์ด้วยคิวอาร์โค้ด มีระดับความพึงพอใจเฉลี่ยในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($M=4.59$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อสื่อวีดิทัศน์มากที่สุด คือ ด้านอธิบายเนื้อหาเข้าใจง่าย ($M=4.60$), ด้านความสะดวกในการใช้สื่อวีดิทัศน์ผ่านคิวอาร์โค้ด ($M=4.70$), ด้านสื่อเสริมสร้างความเข้าใจและจดจำได้มากขึ้น ($M=4.60$), ด้านสามารถใช้งานเครื่องได้ด้วยตัวเองหลังใช้สื่อวีดิทัศน์ ($M=4.50$), ด้านเนื้อหาความรู้จากสื่อสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการเรียนการสอนได้ ($M=4.67$) และ ความพึงพอใจต่อสื่อวีดิทัศน์โดยรวม ($M=4.77$) รองลงมา พบว่าผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อสื่อวีดิทัศน์อยู่ในระดับมาก คือ ด้านภาพจากสื่อวีดิทัศน์มีความชัดเจน ($M=4.47$) และด้านเข้าใจง่ายและลำดับขั้นตอนการใช้งาน ($M=4.40$)

อภิปรายผลการวิจัย

จากการพัฒนาสื่อวีดิทัศน์เรื่อง การใช้เครื่องวัดค่าการดูดกลืนแสงของสารด้วยคิวอาร์โค้ด เพื่อเป็นการส่งเสริมกระตุ้นให้กับผู้เรียนสามารถศึกษาเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง และประเด็นสำคัญของสื่อวีดิทัศน์ที่พัฒนาขึ้นนี้ยังช่วยให้ผู้เรียนสามารถเปิดทบทวนได้ตามที่ต้องการ (เริงชัย พะวุฒิ, 2556) จากการใช้สื่อดังกล่าว พบว่าในการทดสอบก่อนการใช้สื่อผู้เรียนมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.43 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.92 หลังจากผู้เรียนได้ทำการใช้สื่อผ่านคิวอาร์โค้ดด้วยตนเอง พบว่า มีคะแนนเฉลี่ยหลังการใช้สื่อเท่ากับ 9.80 มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.55 ซึ่งสูงกว่าก่อนการใช้สื่ออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อวิเคราะห์ค่าทางสถิติของคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยสื่อวีดิทัศน์จะมีค่าเท่ากับ -13.73 และมีค่า p เท่ากับ 0.000 ซึ่งน้อยกว่า .05 ทำให้วิเคราะห์ได้ว่าการปรับเปลี่ยนวิธีการสอนแบบใหม่โดยการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอน จะส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้เข้าใจได้ดีกว่าวิธีการสอนในรูปแบบเดิมที่เน้น

บรรยายซึ่งผู้เรียนบางส่วนไม่กล้าที่จะซักถามเมื่อเกิดความสงสัย และเมื่อผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติจริงทำให้เกิดข้อผิดพลาดมากส่งผลให้เจ้าหน้าที่ผู้ควบคุมเครื่องมือต้องอยู่ประจำตลอดเวลาเมื่อมีนักศึกษาทำการใช้เครื่องมือในการวิเคราะห์ ขณะที่การเรียนรู้จากสื่อวีดิทัศน์ผ่านคิวอาร์โค้ดนี้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงสื่อได้ตามสะดวกเมื่อสงสัยก็สามารถเปิดทวนซ้ำได้หลายรอบจนเกิดความเข้าใจก่อนการใช้งานจริง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ แสงเทียน ทรัพย์สมบูรณ์และคณะ (2559) ที่ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาสื่อการสอนเทคโนโลยีร่วมสมัยบนคิวอาร์โค้ด เรื่อง สีสัน โดยใช้วิธีเรียนในบทเรียนออนไลน์บนคิวอาร์โค้ด พบว่าการเรียนผ่านสื่อการสอนเทคโนโลยีร่วมสมัยบนคิวอาร์โค้ดสามารถช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนการสอนได้ โดยมีผลการประเมินอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของนิตดา อังสุวิทย์ (2550) ซึ่งได้พัฒนารูปแบบการสอนวิชาเคมีที่เน้นกระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเองทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้นกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สอดคล้องตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์นิยม (Constructivism) ที่การเรียนรู้สามารถเกิดขึ้นตลอดเวลา โดยมีอุปกรณ์คอมพิวเตอร์แบบพกพาเป็นเครื่องมือในการอำนวยความสะดวกในการเข้าถึงข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต นอกจากนี้ Hsu et al. (2008) ได้กล่าวถึงการสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ด้วยตนเองทำให้ผู้เรียนมีแรงจูงใจและมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้ได้ยิ่งขึ้น

ผลการประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาปริญญาตรีสาขาวิชาเคมี ชั้นปีที่ 2 และปีที่ 3 จำนวน 30 คน หลังการใช้สื่อวีดิทัศน์ผ่านคิวอาร์โค้ดเรื่องการใช้เครื่องวัดค่าการดูดกลืนแสงของสาร โดยภาพรวมนักศึกษามีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจเท่ากับ 4.59 เนื่องจากนักศึกษาได้ยินเสียง มองเห็นภาพประกอบเครื่องมือจริงที่ผู้วิจัยได้สาธิตวิธีการใช้แต่ละขั้นตอนของการทดลองต่าง ๆ อย่างละเอียด ก่อนที่ผู้เรียนจะลงมือใช้งานจริง อีกทั้งผู้เรียนสามารถย้อนกลับไปฟังซ้ำขณะที่ฟังแล้วไม่เข้าใจทำให้ผู้เรียนเกิดผลสัมฤทธิ์ในการเรียนได้ดียิ่งขึ้นทั้งภายในและภายนอกในห้องเรียนซึ่งสอดคล้องกับบริบทการเรียนในยุคปัจจุบัน สื่อบทเรียนออนไลน์กำลังได้รับความนิยมและมีความน่าสนใจเป็นอย่างมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิชาส วิกรมสกุลวงศ์ (2560) ศึกษาการพัฒนาบทเรียนผ่านสื่อออนไลน์ พบว่าผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนผ่านสื่อสังคมออนไลน์ตามทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองอยู่ในระดับมากเนื่องจากเป็นสิ่งใหม่ทำให้ผู้เรียนไม่เกิดความเบื่อหน่าย รู้สึกสนุกทำให้สามารถเข้าใจในสิ่งที่เรียนได้เข้าใจยิ่งขึ้น และสอดคล้องกับแนวคิดของ ธนพงษ์ ไชยลาโกและคณะ (2559) ทำการพัฒนาสื่อบทเรียนออนไลน์เกี่ยวกับการออกแบบกราฟิกเบื้องต้นส่งผลให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้เพิ่มมากขึ้นและมีความพึงพอใจในระดับดีมากทั้งนี้เพราะว่าสื่อที่พัฒนานี้เป็นการสอนแบบใหม่ที่ช่วยกระตุ้นการเรียนรู้มีโอกาสในกระบวนการสร้างความคิดอีกทั้งยังช่วยลดความเบื่อหน่ายบรรเทาความเครียดลงเมื่อเทียบกับการเรียนการสอนในรูปแบบเดิม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

สื่อวีดิทัศน์เรื่อง “การใช้เครื่องวัดค่าการดูดกลืนแสงของสาร (UV-VIS spectrophotometer)” เป็นสื่อวีดิทัศน์ที่ช่วยพัฒนาให้นักศึกษามีทักษะการเรียนรู้วิธีการใช้เครื่องมือด้วยตนเอง เกิดความสะดวกและเข้าถึงข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว อีกทั้งสามารถนำไปเผยแพร่ให้กับนักศึกษาสาขาวิชาอื่น หรือคณะอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการใช้เครื่องวัดค่าการดูดกลืนแสงต่อไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการพัฒนาสื่อวีดิทัศน์การใช้เครื่องมือในเรื่องอื่น ๆ ต่อไป เพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้นักศึกษามีอิสระในการเรียนรู้ด้วยตนเอง อีกทั้งเป็นการช่วยแก้ปัญหาให้แก่ นักศึกษาเมื่อมีความประสงค์ในการใช้งาน แต่เจ้าหน้าที่ที่คอยดูแลให้คำแนะนำวิธีการใช้เครื่องมือมีจำนวนจำกัดทำให้เกิดความล่าช้าในการลงมือปฏิบัติ

เอกสารอ้างอิง

- โชติกา ภาชีผล. (2559). *การวัดและประเมินผลการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิมาญ วงศ์ปัญญา สุกัญญา สมุทรเขตร์ เฉลิมพร ทองพูน ภรภัทร สำอางค์ และกฤษ สุจริตตั้งธรรม. (2563). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมไฟฟ้ากระแสตรงด้วย KidBright สำหรับเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนขุนควรวิทยาком จังหวัดพะเยา. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มรพส.*, 14(1), 63-79.
- ธนพงษ์ ไชยลาภ เอกลักษณ์ โภคทรัพย์ไพบูลย์ และปริญญ์ โสภกา. (2559). การพัฒนาสื่อบทเรียนออนไลน์ เรื่อง: การออกแบบเพื่อการผลิตสื่อปฏิสัมพันธ์ และมัลติมีเดีย. *วารสารวิชาการนวัตกรรม สื่อสารสังคม*, 4(2), 134-143.
- นัตตา อังสุวทัย. (2550). *การพัฒนาแบบการเรียนการสอนวิชาเคมีที่เน้นกระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักศึกษาระดับปริญญาตรี*. ดุษฎีวิทยานิพนธ์ กศ.ด. (สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *การวิจัยเบื้องต้น*. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- พีรวิชญ์ ภาคนนทกุล. (2557). การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีคิวอาร์โค้ด (QR Code). *วารสารแม่โจ้ปริทัศน์*, 15(6), 40-45.
- เริงชัย พะวุฒิ. (2556). *การพัฒนาสื่อวีดิทัศน์ เรื่อง หมวกหมูป่าบัญชี รายวิชา บัญชีเบื้องต้น 1 สำหรับการจัดการเรียนการสอนทางไกล ระดับ ประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1*. วิทยาลัยเทคโนโลยีปัญญาภิวัฒน์: สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1, สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนกระทรวงศึกษาธิการ.
- วรุตม์ ศิวลิย์ ชุมพล เสมอจันทร์ และบัญชา สำรวรสิน. (2561). การพัฒนาแบบศูนย์ทรัพยากรการเรียนรู้อิเล็กทรอนิกส์ตามแนวคิด OTMM. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มรพส.*, 12(1), 129-143.
- วิภาส วิกรมสกุลวงศ์. (2560). *การพัฒนาบทเรียนผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ตามทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง โดยการสร้างสรรค์ชิ้นงาน วิชาคอมพิวเตอร์เพื่อการศึกษาและฝึกอบรม สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา) คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- วิวัฒน์ มีสุวรรณ. (2555). *โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ*. สืบค้น 4 กรกฎาคม 2560, จาก <http://www.kkpao.go.th/kkpao/uploads/journal/5d1dce19dcb51.pdf>.
- แสงเทียน ทรัพย์สมบูรณ์, กฤติกา สังขวดี, และปัญญา สังขวดี. (2559). การพัฒนาสื่อการสอนเทคโนโลยีร่วมสมัยบนคิวอาร์โค้ด เรื่องลีลาศ. *การประชุมสัมมนาวิชาการราชภัฏนครสวรรค์วิจัย ครั้งที่ 1 นครสวรรค์*, 765-776.
- Hsu, J. M., Lai, Y. S., & Yu, P. T. (2008). Using the RFIDs to Construct the Ubiquitous Self-Learning Environment for Understanding the Plants in the Schoolyard. *Fifth IEEE International Conference on Wireless, Mobile, and Ubiquitous Technology in Education*, 210-212.

ทักษะของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดยะลา

อาริสา ดวงเนตร์¹

มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

รับต้นฉบับ: 8 เมษายน 2564 วันที่แก้ไข: 25 พฤษภาคม 2564 วันตอบรับ: 1 มิถุนายน 2564

บทความวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาทักษะของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดยะลา 2) ศึกษาผลการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดยะลา 3) ศึกษาทักษะของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดยะลา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดยะลา จำนวน 355 คน โดยได้มาจากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับทักษะของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดยะลา จำนวน 90 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานและวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Regression Analysis)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ทักษะของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดยะลา โดยภาพรวมและรายด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ ทักษะที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด 5 ลำดับแรก ได้แก่ ค่านิยมและจริยธรรมของการเป็นผู้นำทักษะการเรียนรู้ ทักษะการประเมินผลงานและการบริหารบุคลากร ทักษะการบริหารจัดการบุคคล และทักษะการสื่อสารและความสัมพันธ์ระหว่างชุมชน ตามลำดับ

2. ผลการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดยะลา โดยภาพรวมและรายด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ คะแนนเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานทั่วไป การบริหารงานวิชาการและการบริหารงานบุคคล ตามลำดับ

3. ทักษะของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดยะลา ได้แก่ ทักษะการบริหารจัดการบุคคล ทักษะการกำหนดนโยบายและการปกครอง ทักษะการประเมินผลงานและการบริหารบุคลากร ทักษะการเรียนรู้ และทักษะการสื่อสารและความสัมพันธ์ระหว่างชุมชน โดยทั้ง 5 ทักษะร่วมกันทำนายการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดยะลา ได้ร้อยละ 73

คำสำคัญ: ทักษะของผู้บริหาร ทักษะของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ผลการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษา

¹การติดต่อและการร้องขอบทความนี้ กรุณาส่งถึง อาริสา ดวงเนตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา E-mail: asa-d@hotmail.co.th

THE 21st CENTURY ADMINISTRATIVE SKILLS INFLUENCING WORK PERFORMANCE OF SCHOOL ADMINISTRATORS UNDER THE OFFICE OF THE PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICES, YALA PROVINCE

Arisa Duangnet¹

Songkhla Rajabhat University

Research Article

Received: 8 April 2021 Revised: 25 May 2021 Accepted: 1 June 2021

The objectives of this research were 1) to investigate 21st century administrative skills of school administrators under The Primary Educational Service Area Offices in Yala Province, 2) to study work performance of school administrators under The Primary Educational Service Area Offices in Yala Province, and 3) study 21st century administrative skills influencing work performance of school administrators under The Primary Educational Service Area Offices in Yala Province. The sample consisted of 355 teachers under The Primary Educational Service Area Offices in Yala Province, obtained based on a multi-stage sampling technique. Research tools were five- scale rating questionnaires with 90 items on 21st century administrative skills of school administrators under The Primary Educational Service Area Offices in Yala Province. The statistics used in this research were percentage, mean, standard deviation and Stepwise Regression Analysis

The results of this research were as follows.

1. 21st century administrative skills of school administrators under The Primary Educational Service Area Offices in Yala Province for both overall and individual aspects were at the high level. When individual aspects were considered, an aspect with the highest mean was values and ethical skill for leadership, followed by learning management skill, performance assessment and personnel administration skills, personnel management skill, and communication and community relations skills, respectively.

2. Work performance of school administrators under The Primary Educational Service Area Offices in Yala Province for both overall and individual aspects were at the high level. When individual aspects were considered, an aspect with the highest mean was budget administration, general administration, and academic administration and personnel management, respectively.

3. 21st century administrative skills influencing work performance of school administrators under The Primary Educational Service Area Offices in Yala Province, were personnel management skill, policy making and governance skills, performance assessment and personnel management skills, learning skills, and communication and community relations skills, respectively. All five skills could jointly predict 73 % of the variance in the work performance of school administrators under The Primary Educational Service Area Offices in Yala Province.

Keywords: Administrative Skills, The 21st Century Administrative Skills, Performance of School Administrators.

¹Correspondence concerning this article and requests for reprints should be addressed to Arisa Duangnet
Songkhla Rajabhat University E-mail: asa-d@hotmail.co.th

บทนำ

สถานการณ์ของโลกในศตวรรษที่ 21 (ระหว่าง ค.ศ. 2001 - 2100) มีการเปลี่ยนแปลงส่งผลกระทบต่อองค์กรและพลเมืองโลกหลายด้าน การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่รวดเร็ว (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2558) ทำให้ทั้งองค์กรภาครัฐและเอกชนต่างได้รับผลกระทบมากมายจึงต้องมีการปรับเปลี่ยนเพื่อการอยู่รอดเหมาะสมกับสถานการณ์ ผู้นำองค์กรต่าง ๆ จำเป็นต้องปฏิรูปตนเองและการเปลี่ยนแปลงองค์กรครั้งใหญ่ เพื่อนำพาไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายที่ต้องการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริหารสถานศึกษาที่มีบทบาทสำคัญที่จะต้องบริหารจัดการทรัพยากรทางการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพและความสมดุลเพื่อให้บริหารจัดการศึกษาบรรลุผลสำเร็จ (ชัยยนต์ เพาพาน, 2558) กล่าวได้ว่า การจัดการศึกษาในยุคนี้จะประสบความสำเร็จหรือไม่ขึ้น ตัวแปรที่สำคัญที่สุดก็คือผู้บริหารสถานศึกษา ที่ต้องเป็นผู้นำที่ดี มีทักษะ มีความรู้ความสามารถและใช้การวิจัยเพื่อการบริหารจัดการปรับปรุงคุณภาพผลการปฏิบัติงานของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลบรรลุเป้าหมายเช่นเดียวกับ (บุญช่วย สายาราม, 2557) ก็ได้กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกลไกสำคัญและมีอิทธิพลสูงสุดต่อคุณภาพของผลลัพธ์ที่ได้จากระบบการศึกษา ประสิทธิภาพของการบริหารและประสิทธิผลของสถานศึกษาแสดงให้เห็นว่าความสำเร็จหรือความล้มเหลวทางการศึกษานั้นขึ้นอยู่กับผู้บริหาร

ศตวรรษที่ 21 จึงกลายเป็นโจทย์สำคัญในหลาย ๆ เรื่อง เนื่องจากทุกฝ่ายมองเห็นถึงความเปลี่ยนแปลงที่ชัดเจนมากขึ้นจากอดีตและความเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 นี้ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการวางแผนการบริหารจัดการที่ดี เพราะการก้าวข้ามที่ช้าจะทำให้ตกยุคและเสียโอกาสมากมาย การจัดการศึกษาจึงเป็นประเด็นสำคัญ ซึ่งนอกจากจะต้องก้าวทันความเปลี่ยนแปลงแล้ว ยังถือเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนองค์กรและภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ให้มีความพร้อมในการเข้าสู่ความเปลี่ยนแปลงด้วย เป้าหมายการจัดการศึกษาที่เปลี่ยนไปจากเดิม การปรับเปลี่ยนการบริหารสถานศึกษาจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงนี้ (จารุวัจน์ สองเมือง, 2559) ผู้บริหารสถานศึกษาจึงถือเป็นบุคคลสำคัญที่มีอำนาจและกำหนดทิศทางเพื่อมุ่งไปสู่ความสำเร็จหรือเป้าหมายขององค์กร ทั้งนี้ความสำเร็จจะเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยความมุ่งมั่นทุ่มเทพลังกายพลังใจและพลังความคิดอย่างเต็มกำลังความสามารถและต้องเป็น ผู้มีความสมบูรณ์รอบด้าน (สำนักทดสอบทางการศึกษา, 2553) และสิ่งที่มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับผู้บริหารคือ ทักษะสำหรับผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 โดยเฉพาะการบริหารงาน 4 ฝ่ายของสถานศึกษา ได้แก่ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคลและการบริหารงานทั่วไป ที่ต้องอาศัยทักษะต่าง ๆ หากผู้บริหารสถานศึกษามีทักษะการบริหารงานที่ดีแล้วย่อมส่งผลให้ประสบผลสำเร็จบรรลุจุดมุ่งหมายอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลส่งผลกระทบต่อคุณภาพการศึกษา (สุภาพร รัตนน้อย, 2552) จึงถือได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาในยุคศตวรรษที่ 21 ต้องเป็นผู้ที่มีคุณลักษณะโดดเด่น มีความรู้เชิงทฤษฎี มีคุณธรรมและประสบการณ์ทางการบริหารการศึกษายุคใหม่ รวมทั้งต้องมีทักษะในด้านต่าง ๆ เพื่อการบริหารงานที่ดีมีคุณภาพสามารถนำพาสถานศึกษาให้ประสบผลสำเร็จและสนองต่อการแข่งขันทันยุคสมัยแห่งการเปลี่ยนแปลงของโลก

ความเปลี่ยนแปลงและความท้าทายในยุคศตวรรษที่ 21 นี้ ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องใช้ทักษะเป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการที่แตกต่างจากในยุคที่ผ่านมาเพื่อขับเคลื่อนองค์กรสู่ความสำเร็จ ซึ่งทักษะของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ตามแนวคิดของ (Hoyle, English & Steffy, 2005 อ้างถึงใน ผ่องพรรณ พลราช, 2560) ประกอบด้วย 1) ทักษะการมีวิสัยทัศน์ 2) ทักษะการกำหนดนโยบาย 3) ทักษะการสื่อสารและความสัมพันธ์ระหว่างชุมชน 4) ทักษะการบริหารจัดการองค์กร 5) ทักษะการวางแผนและการพัฒนาหลักสูตร

6) ทักษะการเรียนรู้ 7) ทักษะการประเมินผลงานและการบริหารบุคลากร 8) ทักษะการบริหารจัดการบุคคล 9) ทักษะการวิจัยทางการศึกษาการประเมินผลและการวางแผน 10) ค่านิยมและจริยธรรมของการเป็นผู้นำ ซึ่งเป็นทักษะที่สามารถเสริมสร้างให้เกิดขึ้นในตัวของผู้บริหารได้ ทั้งนี้ ทักษะสำคัญของการบริหารในยุคศตวรรษที่ 21 ต้องอาศัยการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ ขึ้นอยู่กับการบริหารจัดการที่ดีและมีประสิทธิภาพ รวมทั้งพร้อมรับกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในศตวรรษที่ 21

การพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 ถือเป็นความจำเป็นที่ต้องปรับรูปแบบการบริหารจัดการการศึกษาให้เหมาะสมกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น และสอดคล้องกับบริบทที่แตกต่างกันของแต่ละพื้นที่ในประเทศ โดยเฉพาะการจัดการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ยะลา ปัตตานี นราธิวาส) ซึ่งลักษณะสังคมพหุวัฒนธรรม มีความแตกต่างด้านวัฒนธรรม วิถีชีวิต ภาษา ศาสนา รวมถึงความเชื่อและค่านิยมที่แตกต่างกัน โดยชุมชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม ดังนั้น การบริหารสถานศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้จึงจำเป็นต้องใช้ทักษะการจัดการศึกษาในลักษณะที่เป็นไปตามความต้องการของชุมชน การแสดงออกถึงความสัมพันธ์อันดีกับชุมชนและผู้คนที่มีมาจากวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน โดยสามารถประยุกต์แนวทางจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นจากความหลากหลายทางวัฒนธรรม ลดช่องว่างทางสังคมและวัฒนธรรมให้สามารถอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้จึงถือเป็นความท้าทายของผู้บริหารสถานศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่จะต้องใช้ทักษะในการบริหารจัดการที่ดีที่เหมาะสมกับพื้นที่พิเศษ ดังเช่นงานวิจัยของ พงษ์พัชรินทร์ พุทธิวัฒน์ (2552) พบว่า การจัดการศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรมของจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีความสอดคล้องกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของคนในพื้นที่ หากผู้บริหารในจังหวัดชายแดนภาคใต้ขาดทักษะที่ดี ขาดความรู้ความเข้าใจในหลักการบริหารแล้วก็อาจเกิดปัญหาในการบริหารองค์กรได้

ดังนั้น การบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ผู้บริหารจำเป็นต้องมีความรู้ ความสามารถและทักษะการบริหารเพื่อบริหารจัดการสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ ผู้วิจัยซึ่งปฏิบัติงานในสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดยะลา มีหน้าที่รับผิดชอบในการส่งเสริม สนับสนุน พัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาในจังหวัดยะลาให้มีคุณภาพ สนใจจะศึกษาเรื่องทักษะการบริหารของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษาในจังหวัดยะลา เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาส่งเสริมผู้บริหารให้มีทักษะการบริหารอย่างมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 นำไปสู่การบริหารงานและการทำงานที่มีคุณภาพก้าวสู่ความเป็นมาตรฐานสากล สังคมและชุมชนให้การยอมรับ ในพฤติกรรมบริหารจัดการศึกษาของผู้บริหารการศึกษาต่อไป ตลอดจนเป็นแนวทางในการพัฒนา กำหนดนโยบายหรือแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาในการส่งเสริมทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาให้มีคุณภาพ รวมทั้งการกำหนดเป็นหลักสูตรหรือโครงการในการพัฒนาผู้บริหารในจังหวัดยะลาหรือจังหวัดชายแดนภาคใต้ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาทักษะของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดยะลา
2. เพื่อศึกษาผลการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดยะลา
3. เพื่อศึกษาทักษะของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดยะลา

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ตัวแปรอิสระ

ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ตามแนวคิดของ Hoyle, English and Steffy (2005 : 9) ได้แก่

- 1) ทักษะการมีวิสัยทัศน์
- 2) ทักษะการกำหนดนโยบายและการปกครอง
- 3) ทักษะการสื่อสารและความสัมพันธ์ระหว่างชุมชน
- 4) ทักษะการบริหารจัดการองค์กร
- 5) ทักษะการวางแผนและการพัฒนาหลักสูตร
- 6) ทักษะการเรียนรู้
- 7) ทักษะการประเมินผลงานและการบริหารบุคลากร
- 8) ทักษะการบริหารจัดการบุคคล
- 9) ทักษะการวิจัยทางการศึกษาการประเมินผลและการวางแผน
- 10) ค่านิยมและจริยธรรมของการเป็นผู้นำ

ตัวแปรตาม

ผลการปฏิบัติงาน
ของผู้บริหารสถานศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดยะลา จำนวน 3,205 คน จากสถานศึกษาทั้งหมด จำนวน 211 แห่ง

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดยะลา จำนวน 355 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของ Krejcie & Morgan (นคร เสรีรักษ์และภรณ์ ติราชวรวิเศษ, 2555) ใช้วิธีการแบ่งสุ่มหลายขั้นตอน (Multi-stage sampling) โดยแบ่งตามเขตพื้นที่การศึกษา ได้แก่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลาเขต 1 -3 แล้วแบ่งตามขนาดของสถานศึกษาครอบคลุม 211 แห่ง จากนั้นจึงสุ่มอย่างง่าย (Simple Sampling) โดยวิธีจับสลาก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับทักษะของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ตามแนวคิดของ (Hoyle, English & Steffy, 2005 อ้างถึงใน ผ่องพรรณ พลราช, 2560) มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) และแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ซึ่งแบบสอบถามมีค่าดัชนีความสอดคล้องทั้งฉบับ (IOC) ตั้งแต่ 0.67-1.00 โดยแบ่งแบบสอบถามเป็น 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกเป็น ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และขนาดสถานศึกษา

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับทักษะของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดยะลา จำนวน 60 ข้อ

ตอนที่ 3 สอบถามเกี่ยวกับผลการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดยะลา (งาน 4 ฝ่าย ได้แก่ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานทั่วไป และการบริหารงานบุคคล) จำนวน 30 ข้อ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ตามขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ถึงสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดยะลา เพื่อเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง
2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถาม และหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล ส่งไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดยะลา เขต1-3 พร้อมจัดทำเป็นแบบฟอร์มออนไลน์ ด้วยแอปพลิเคชัน Google Form ในการเก็บข้อมูล โดยกำหนดระยะเวลา 15 วัน
3. ผู้วิจัยรวบรวมแบบสอบถามที่ส่งกลับมาทางแอปพลิเคชัน Google Form จำนวน 355 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามโดยหาค่าร้อยละ (Percentage)
2. วิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับทักษะของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดยะลา โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
3. วิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดยะลา โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
4. วิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Regression Analysis) ทักษะของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดยะลา

ผลการวิจัย

การศึกษาเกี่ยวกับทักษะของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ตามแนวคิดของ Hoyle, English & Steffy, 2009 อ้างถึงใน ผ่องพรรณ พลราช, 2560) ประกอบด้วย 10 ทักษะ ได้แก่ 1) ทักษะการมีวิสัยทัศน์ 2) ทักษะการกำหนดนโยบายและการปกครอง 3) ทักษะการสื่อสารและความสัมพันธ์ระหว่างชุมชน 4) ทักษะการบริหารจัดการองค์กร 5) ทักษะการวางแผนและการพัฒนาหลักสูตร 6) ทักษะการเรียนรู้ 7) ทักษะการประเมินผลงานและการบริหารบุคลากร 8) ทักษะการบริหารจัดการบุคคล 9) ทักษะการวิจัยทางการศึกษาการประเมินผลและการวางแผน และ10) ค่านิยมและจริยธรรมของการเป็นผู้นำ สรุปได้ ดังนี้

1. ทักษะของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดยะลา

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการมีทักษะของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดยะลา โดยภาพรวมและรายด้าน

ทักษะของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21	M	S	ระดับ
1. ทักษะการมีวิสัยทัศน์	4.13	0.66	มาก
2. ทักษะการกำหนดนโยบายและการปกครอง	4.08	0.66	มาก
3. ทักษะการสื่อสารและความสัมพันธ์ระหว่างชุมชน	4.14	0.66	มาก
4. ทักษะการบริหารจัดการองค์กร	4.10	0.63	มาก
5. ทักษะการวางแผนและการพัฒนาหลักสูตร	4.07	0.65	มาก
6. ทักษะการเรียนรู้	4.21	0.61	มาก
7. ทักษะการประเมินผลงานและการบริหารบุคลากร	4.17	0.60	มาก
8. ทักษะการบริหารจัดการบุคคล	4.16	0.59	มาก
9. ทักษะการวิจัยทางการศึกษาการประเมินผลและการวางแผน	3.85	0.75	มาก
10. ค่านิยมและจริยธรรมของการเป็นผู้นำ	4.46	0.60	มาก
รวมเฉลี่ย	4.14	0.64	มาก

จากตาราง 1 พบว่า ทักษะของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดยะลา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (M=4.14) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมากเช่นกัน โดยมีค่าเฉลี่ยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ค่านิยมและจริยธรรมของการเป็นผู้นำ (M=4.46) ทักษะการเรียนรู้ (M=4.21) ทักษะการประเมินผลงานและการบริหารบุคลากร (M=4.17) ทักษะการบริหารจัดการบุคคล (M= 4.16) ทักษะการสื่อสารและความสัมพันธ์ระหว่างชุมชน (M=4.14) ทักษะการมีวิสัยทัศน์ (M=4.13) ทักษะการบริหารจัดการองค์กร (M=4.10) ทักษะการกำหนดนโยบายและการปกครอง (M=4.08) ทักษะการวางแผนและการพัฒนาหลักสูตร (M=4.0) และทักษะการวิจัยทางการศึกษาการประเมินผลและการวางแผน (M=3.85)

2. การปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดยะลา

ตาราง 2 ผลการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดยะลา ด้านการบริหารงานวิชาการ บริหารงานงบประมาณ บริหารงานทั่วไปและบริหารงานบุคคล โดยรวมและรายด้าน

ผลการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษา	M	S	ระดับ
1. การบริหารงานวิชาการ	4.19	0.62	มาก
2. การบริหารงานงบประมาณ	4.23	0.61	มาก
3. การบริหารงานทั่วไป	4.21	0.60	มาก
4. การบริหารงานบุคคล	4.16	0.61	มาก
รวมเฉลี่ย	4.20	0.61	มาก

จากตาราง 2 พบว่า ผลการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดยะลา ด้านการบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานทั่วไปและการบริหารงานบุคคล พบว่า โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก (M=4.20) เมื่อพิจารณา

เป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมากเช่นกัน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การบริหารงานงบประมาณ (M=4.23) รองลงมาคือ การบริหารงานทั่วไป (M=4.21) และการบริหารงานวิชาการ (M=4.19) ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การบริหารงานบุคคล (M=4.16)

3. ทักษะของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดยะลา

ตาราง 3 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression) ทักษะของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดยะลา

ตัวแปรอิสระ	B	Std. Error	Beta	t	sig
การบริหารจัดการบุคคล (Person)	.272	.052	.285	5.206	.000
การกำหนดนโยบายและการปกครอง (Policy)	.184	.039	.219	4.703	.000
การประเมินผลงานและบริหารบุคคล (Evaluate)	.169	.058	.177	2.885	.000
การเรียนรู้ (Learning)	.165	.049	.176	3.338	.004
การสื่อสารและความสัมพันธ์ชุมชน (Social)	.084	.041	.097	2.086	.001
ค่าคงที่	.572			4.876	.000
$r = 0.859$ $r^2 = 0.738$ $p^* \leq 0.05$					

จากตาราง 3 พบว่า ทักษะของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดยะลา ได้แก่ ทักษะการบริหารจัดการบุคคล ทักษะการกำหนดนโยบายและการปกครอง ทักษะการประเมินผลงานและการบริหารบุคคล ทักษะการเรียนรู้ และทักษะการสื่อสารและความสัมพันธ์ระหว่างชุมชน โดยทักษะทักษะการบริหารจัดการบุคคล มีอิทธิพลสูงสุดในทางบวกเป็นอันดับแรก ($\beta=.285$) รองลงมาคือ ทักษะการกำหนดนโยบายและการปกครอง ($\beta=.219$) ทักษะการประเมินผลงานและการบริหารบุคคล ($\beta=.177$) ทักษะการเรียนรู้ ($\beta=.176$) และทักษะการสื่อสารและความสัมพันธ์ระหว่างชุมชน ($\beta=.097$) ตามลำดับ ทั้ง 5 ทักษะมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุ เท่ากับ .859 ($R = 0.859$) และร่วมกันทำนายการปฏิบัติงานได้ร้อยละ 73

ดังนั้น ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถนำมาสร้างสมการในรูปคะแนนดิบ ได้ดังนี้

$$Y = .57 + .272 (\text{Person}) + .184 (\text{Policy}) + .169 (\text{Evaluate}) + .165 (\text{Learning}) + .084 (\text{Social})$$

สมการในรูปคะแนนมาตรฐาน ได้ดังต่อไปนี้

$$\hat{Y} = .285 (\text{Person}) + .219 (\text{Policy}) + .177 (\text{Evaluate}) + .176 (\text{Learning}) + .097 (\text{Social})$$

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาเกี่ยวกับทักษะของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ตามแนวคิดของ Hoyle, English & Steffy, 2005 อ้างถึงใน ผ่องพรรณ พลราช, 2560) ประกอบด้วย 10 ทักษะ มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นแนวทางในการ

พัฒนาส่งเสริมผู้บริหารให้มีทักษะการบริหารมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ซึ่งอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. ทักษะของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาในจังหวัดยะลา ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีทักษะในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มากที่สุดได้แก่ ด้านค่านิยมและจริยธรรมของการเป็นผู้นำ รองลงมา คือ ทักษะการเรียนรู้ ทักษะการประเมินผลงานและการบริหารบุคลากร ทักษะการบริหารจัดการบุคคล ทักษะการสื่อสารและความสัมพันธ์ระหว่างชุมชน ทักษะการมีวิสัยทัศน์ ทักษะการบริหารจัดการองค์กร ทักษะการกำหนดนโยบายและการปกครอง ทักษะการวางแผนและการพัฒนาหลักสูตร ตามลำดับ และด้านที่น้อยที่สุดคือทักษะการวิจัยทางการศึกษาการประเมินผลและการวางแผน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษาในยุคศตวรรษที่ 21 มีคุณลักษณะที่เหมาะสม มีความรู้เชิงทฤษฎี มีทักษะ คุณธรรมและประสบการณ์ทางการบริหารการศึกษา สามารถบริหารจัดการสถานศึกษาให้ประสบผลสำเร็จ สนองต่อการแข่งขันและทันกับการเปลี่ยนแปลงของโลก ซึ่งสามารถใช้ทักษะที่จำเป็นบริหารจัดการสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะด้านค่านิยมและจริยธรรมของการเป็นผู้นำ ที่มีความสำคัญและจำเป็นกับผู้บริหารเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากคุณธรรมเป็นตัวขับเคลื่อนศักยภาพของผู้บริหาร ให้สามารถบริหารจัดการให้งานบรรลุผลสำเร็จได้ ซึ่งผู้บริหารจะต้องใช้คุณธรรมและจริยธรรมให้เหมาะสมกับบริบทของการบริหารจัดการสถานศึกษา สอดคล้องกับ ชัยยนต์ เพาพาน (2559) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับ ผู้บริหารสถานศึกษาในยุคใหม่ในศตวรรษที่ 21 พบว่า คุณธรรมและจริยธรรมในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสามารถเลือกใช้ให้เหมาะสมกับบริบทการบริหารจัดการ ซึ่งเป็นคุณธรรมที่มีอยู่ในตัวของผู้บริหาร สามารถนำหลักธรรมมาปฏิบัติจนเป็นอุปนิสัยติดตัว ประกอบด้วย คุณธรรมจริยธรรมสำหรับตนเอง คุณธรรมจริยธรรมเพื่อการปฏิบัติหน้าที่การบริหารและคุณธรรมจริยธรรมสำหรับสังคม เช่นเดียวกับ ผ่องพรรณ พลราช (2560) ที่ได้ศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากโดยด้านที่มากที่สุดคือ ด้านความเป็นผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ รองลงมาคือ ด้านการกำหนดนโยบายและการปกครอง ด้านการสื่อสารและความสัมพันธ์ระหว่างชุมชน และด้านค่านิยมและจริยธรรมของการเป็นผู้นำ

2. ผลการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดยะลา พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีการปฏิบัติโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ซึ่งด้านที่มีการปฏิบัติมากที่สุด ได้แก่ การบริหารงานงบประมาณ รองลงมา คือ การบริหารงานทั่วไป การบริหารงานวิชาการและการบริหารงานบุคคล ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษามีความรู้ความสามารถในการบริหารงานของสถานศึกษาเป็นอย่างดี สามารถดำเนินกิจการต่างๆ ได้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของสถานศึกษา นำหลักการและทฤษฎีการบริหารมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด รู้ขอบข่ายงานที่ต้องปฏิบัติและนำมาประยุกต์ใช้ในงานได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะการบริหารงบประมาณซึ่งเป็นงานที่ช่วยสนับสนุนให้การดำเนินงานด้านอื่น ๆ ของสถานศึกษาให้ดำเนินไปสู่เป้าหมายและมีประสิทธิภาพ อีกทั้งผู้บริหารมีความเข้าใจการบริหารงานงบประมาณเป็นอย่างดีเกิดเป็นทักษะ ส่งผลให้การปฏิบัติงานของผู้บริหารมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล บรรลุผลตามเป้าหมายองค์กร สอดคล้องกับ เอกลักษณ์ ขาวนวล (2551) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรีเขต 4 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เพราะในการบริหารสถานศึกษามีขอบข่ายและภารกิจที่ผู้บริหารจะต้องวางแผนให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ พรณรัตน์ ดลชนเจริญวัฒน์ (2558) ก็ได้ศึกษา การบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่ม

เครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษากลุ่มที่ 5 อำเภอลองหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 พบว่า การบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายส่งเสริม ประสิทธิภาพการจัดการศึกษากลุ่มที่ 5 อำเภอลองหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา ปทุมธานี เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจาก มากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารวิชาการและด้านการบริหารทั่วไป

3. ทักษะของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดยะลา พบว่า ทักษะที่มีอิทธิพลสูงสุด ได้แก่ ทักษะ การบริหารจัดการบุคคล รองลงมา คือ ทักษะการกำหนดนโยบายและการปกครอง ทักษะการประเมินผลงาน และการบริหารบุคลากร ทักษะการเรียนรู้ และทักษะการสื่อสารและความสัมพันธ์ระหว่างชุมชน ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษาปรับตัวทันต่อการเปลี่ยนแปลง ปรับเปลี่ยนองค์กรให้ทันสมัย พัฒนา บุคลากรให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ ขับเคลื่อนด้วยยุทธศาสตร์การบริหารจัดการที่ทันสมัย มีความรู้เชิงทฤษฎี ทักษะ จนเกิดทักษะทางการบริหารการศึกษายุคใหม่ สามารถบริหารจัดการสถานศึกษาสนองตอบกับการ เปลี่ยนแปลงของโลกได้ โดยเฉพาะ 1) ทักษะการบริหารจัดการบุคคล ซึ่งผู้บริหารจะต้องส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาบุคลากรให้มีศักยภาพ มีความรู้ความสามารถและเชี่ยวชาญในวิชาชีพ ส่งเสริมการทำงาน เป็นทีม รวมทั้งนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ เพื่อความสำเร็จบรรลุเป้าหมายของสถานศึกษา สอดคล้องกับ วิภาดา สารมัย (2562) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปทุมธานี ผลการศึกษาพบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากผู้บริหารมีการจัดการบุคคล ตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการตามกรอบและโครงสร้างการบริหารที่ชัดเจน อีกทั้งยังมีความรู้ความ เข้าใจสภาพและปัญหาการบริหารจัดการบุคคล ซึ่งเป็นปัจจัยพื้นฐานของการบริหารที่มีความสำคัญ ของ กระบวนการบริหารองค์กร 2) ทักษะการกำหนดนโยบายและการปกครอง ที่ผู้บริหารต้องมีนโยบาย ระเบียบ แบบแผน ข้อตกลงร่วมกันในการจัดการในสถานศึกษาอย่างชัดเจนสอดคล้องกับบริบทตามสถานการณ์การ เปลี่ยนแปลงของยุคสมัย สอดคล้องกับ ภาควัชร จันทรกุล (2557) ได้กล่าวว่า การจัดการศึกษาให้เกิด ประสิทธิภาพและประสิทธิผลนั้น โรงเรียนจะต้องความสามารถปรับตัวได้อย่างเหมาะสม กำหนดนโยบาย สอดคล้องและทันสมัย ทันกับความเจริญก้าวหน้าและความเปลี่ยนแปลง ผู้บริหารจะต้องมีบทบาทสำคัญต่อ การปรับตัวไม่หยุดนิ่งต้องพยายามปรับปรุงเปลี่ยนแปลงองค์การรูปแบบการบริหารและการทำงานต่าง ๆ 3) ทักษะการประเมินผลงานและการบริหารบุคลากร ซึ่งผู้บริหารควรมีการประเมินผลงานที่หลากหลาย มีเกณฑ์การประเมินที่สอดคล้องกับการทำงานของครู ใช้การนิเทศติดตามประเมินตามสภาพจริงเข้าใจในงาน และตัวบุคคลเพื่อให้การมอบหมายงานเกิดสัมฤทธิ์ผล สอดคล้องกับปิยะวัฒน์ จารุณรัตน์กุล (2559) กล่าวว่า การประเมินผลการปฏิบัติงานเป็นขั้นตอนสำคัญของการบริหารทรัพยากรบุคคล ผลที่ได้จากการประเมินจะ สะท้อนให้เห็นถึงการบรรลุเป้าหมายขององค์กรและผู้ปฏิบัติงานและยังใช้เป็นกุศโลบายเพื่อควบคุม พฤติกรรมของคนในองค์กร 4) ทักษะการเรียนรู้ เป็นพฤติกรรมของคนที่เกิดจากการได้เรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ รวมทั้งประสบการณ์และการปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องส่งเสริมสนับสนุน การจัดประสบการณ์การเรียนรู้และจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนการสอนและนำเทคนิควิธีการสอนที่ เหมาะสมสอดคล้องกับเนื้อหา ทำให้ผู้เรียนมีความสุข สนุก ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ดี สอดคล้องกับ ผ่องพรรณ พลราช (2560) ที่ได้กล่าวว่า ผู้บริหารควรส่งเสริมสนับสนุนการจัดห้องเรียนให้เอื้อ ต่อการเรียนรู้ มีการใช้สื่อการเรียนการสอนที่หลากหลายทุกสาระการเรียนรู้ ส่งเสริมการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการ จัดการเรียนการสอน และส่งเสริมให้ครูจัดการเรียนรู้และมีการประเมินผลการเรียนรู้ที่หลากหลาย

โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ซึ่งจะทำให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ 5) ทักษะการสื่อสารและความสัมพันธ์ระหว่างชุมชน ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเพื่อให้เกิดความเข้าใจและมีความรู้สึกที่ดีต่อกัน มีการดำเนินการวางแผนบริหารงานระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในด้านการเรียนการสอน ความมุ่งหมายและนโยบายของโรงเรียนโดยประสานความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชน มีการติดต่อสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างผู้บริหาร ครู ผู้ปกครองและชุมชน นำทรัพยากรในท้องถิ่นมาสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาการศึกษาให้เกิดประโยชน์สูงสุด สอดคล้องกับ ผ่องพรรณ พลราช (2560) ได้กล่าวว่า ผู้นำสถานศึกษาจะต้องสามารถสื่อสารที่ดี นำไปสู่การรับรู้เรียนรู้ให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้องตรงกันของบุคลากรทั่วทั้งองค์กร รวมทั้งการกำหนดกลยุทธ์ในการขับเคลื่อนสถานศึกษาโดยให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม เช่นเดียวกับ อิทธิศักดิ์ ศิริจันทร์ (2562) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ ทักษะการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษ ที่ 21 พบว่า การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นกลไกที่มีความสำคัญต่อการดำเนินงานของสถานศึกษาให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 จะต้องเป็นนักการสื่อสารมืออาชีพที่สามารถวิเคราะห์และเลือกใช้ทั้งรูปแบบและระดับการสื่อสาร ได้อย่างถูกต้องตามวัตถุประสงค์ เหมาะสมต่อบุคคลและสถานการณ์ จนเกิดความชำนาญ ขยายเครือข่ายการติดต่อประสานงาน เพื่อเพิ่มความแข็งแกร่งให้แก่สถานศึกษา สามารถดำรงอยู่ได้อย่างมีประสิทธิภาพในศตวรรษที่ นอกจากนี้ ศุภรัตน์ บึงข้อ (2558) ได้ศึกษาสภาพการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในกลุ่มเครือข่ายเขาฉกรรจ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากระบบการจัดการศึกษาและการบริหารงานภายในโรงเรียนประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ได้จะต้องอาศัยการบริหารงานแบบมีส่วนร่วม โดยเฉพาะคณะกรรมการสถานศึกษาซึ่งถือว่าเป็นตัวแทนของชุมชน จะต้องเข้ามามีบทบาทที่สำคัญในการให้ข้อเสนอแนะ ให้คำปรึกษาคอยสนับสนุนและส่งเสริมในการวางแผนพัฒนาการศึกษาของโรงเรียน

ส่วนตัวแปรอิสระอีก 5 ตัว คือ ทักษะการเป็นผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ ทักษะการบริหารจัดการองค์กร ทักษะการวางแผนและการพัฒนาหลักสูตร ทักษะการวิจัยทางการศึกษาการประเมินผลและการวางแผน ค่านิยมและจริยธรรมของการเป็นผู้นำ ถูกตัดออกจากสมการเนื่องจากว่าส่งผลต่อสภาพการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ทดสอบความแตกต่างแล้วพบว่า ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ทักษะดังกล่าวเป็นทักษะจำเป็นพื้นฐานสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงมีและถือปฏิบัติเป็นประจำในการบริหารสถานศึกษา ครูจึงไม่ได้คาดหวังทักษะเหล่านี้จากการบริหารของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัย พบว่า ทักษะของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ทักษะการวิจัยทางการศึกษาการประเมินผลและการวางแผน ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรใช้กระบวนการวิจัยในการพัฒนาองค์กร เนื่องจากกระบวนการวิจัยเป็นเครื่องมือสำคัญในการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลของหน่วยงาน สำหรับใช้เป็นฐานข้อมูล แนวทาง สนับสนุนผู้บริหารในการกำหนดนโยบาย การวางแผน การตัดสินใจปัญหาหรือวินิจฉัย สั่งการ รวมทั้งสามารถนำมาพัฒนาระบบบริหาร ระบบงาน การพัฒนาบุคลากรขององค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ผู้บริหารควรกำหนดนโยบายในการพัฒนาบุคลากรอย่างเป็นระบบ เพื่อพัฒนาและส่งเสริมให้บุคลากรในองค์กรให้มีความรู้ความสามารถ มีทักษะในการปฏิบัติงานได้ดีขึ้น มีศักยภาพในการทำงานที่ดียิ่งขึ้น

ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีกระบวนการประเมินผลการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพและได้มาตรฐาน เพื่อสร้างขวัญกำลังใจ การยกย่องและก้าวหน้าในวิชาชีพ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาเชิงพลวัตกับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในจังหวัดยะลา

ควรมีการศึกษาทักษะของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในพื้นที่อื่น ๆ

เอกสารอ้างอิง

- จารุวัจน์ สองเมือง. (2559). การบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21. สืบค้น 25 เมษายน 2563, <https://www.deepsouthwatch.org>.
- ชัยยนต์ เพาพาน. (2559). ผู้บริหารโรงเรียนยุคใหม่ในศตวรรษที่ 21. วารสารคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัย กาฬสินธุ์, 12(1), 1-9.
- นคร เสรีรักษ์ และภรณ์ ติราชภูริเวช. (2555). วิจัยไม่ใช่เรื่องยาก. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่ง มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- บุญช่วย สายราม. (2557). ทักษะภาวะผู้นำสำหรับผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่. ออนไลน์. ม.ป.ป. สืบค้น 25 เมษายน 2563, จาก <http://drammsu.blogspot.com/2014/11/blog-post.html>.
- ปิยะวัฒน์ จารุณรัตน์กุล. (2559). เทคนิคการประเมินผลการปฏิบัติงานสมัยใหม่. กรุงเทพฯ: สอนอักษร พรินต์.
- ผ่องพรรณ พลราช. (2560). ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาดุษฎี, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- พงษ์พัชรินทร์ พุฒินัน. (2552). นวัตกรรมเพื่อการพัฒนาวัฒนธรรมวิจัยของอาจารย์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี. วารสารสงขลานครินทร์ ฉบับสังคมศาสตร์และ มนุษยศาสตร์, 15(2), 337-354.
- พรณรัตน์ ดลชนเจริญวัฒน์. (2558). บทบาทการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มเครือข่าย ส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษากลุ่มที่ 5 อำเภอคลองหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปทุมธานีเขต 1. สารนิพนธ์ กศ.ม. (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัย ปทุมธานี.
- ภาควัชร จันทรกุล. (2557). ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาล กับ ประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิราวุธวิทยาลัย.
- วิภาดา สารมัย. (2562). การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ปทุมธานี. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- ศุภรัตน์ ปึงข้อ. (2558). สภาพการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนขยายโอกาส ทางการศึกษาในกลุ่มเครือข่ายเขาฉกรรจ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1. งานนิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยบูรพา.

- สุภาพร รัตนน้อย. (2552). ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารงานกับการบริหารโดยใช้เป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 2. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษามหาบัณฑิต) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2558). *ทิศทางแผนพัฒนาเศรษฐกิจสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (2560-2564)*. รายงานสรุปผลการประชุมประจำปี 2558 ณ ศูนย์แสดงการประชุมอิมแพ็ค เมืองทองธานี จังหวัดนนทบุรี.
- สำนักงานทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการขั้นพื้นฐาน. (2553). *แนวทางการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ตามกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และ วิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ.2553*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- อนิวัช แก้วจำนงค์. (2551). *การจัดการเชิงกลยุทธ์*. สงขลา: นำศิลป์โฆษณา.
- อิทธิศักดิ์ ศิริจันทร์. (2562). ทักษะการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษ ที่ 21. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ*, 13(1), 136-144.
- เอกลักษณ์ ขาวนวล. (2551). *การบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต 4*. วิทยานิพนธ์ กศ. (การบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยศิลปากร.

มุมมองของครูฟิสิกส์ต่อการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์รายวิชาฟิสิกส์

อารักษ์ ประพรม¹

มหาวิทยาลัยนเรศวร

สิรินภา กิจเกื้อกูล

มหาวิทยาลัยนเรศวร

รับต้นฉบับ: 8 เมษายน 2564 วันที่แก้ไข: 26 พฤษภาคม 2564 วันตอบรับ: 2 มิถุนายน 2564

บทความวิจัย

งานวิจัยเชิงคุณภาพนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษามุมมองของครูฟิสิกส์ ต่อการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ในรายวิชาฟิสิกส์ ผู้เข้าร่วมวิจัย คือ ครูผู้สอนรายวิชาฟิสิกส์จำนวน 8 ท่าน โดยแบ่งเป็นครูผู้ช่วย 4 ท่าน และครูวิทยฐานะครูชำนาญการพิเศษจำนวน 4 ท่าน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา และตรวจสอบผลการวิเคราะห์ร่วมกับผู้เชี่ยวชาญ

ผลการวิจัย พบว่า

1. ความเข้าใจของครูเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์ โดยมุมมองของครูผู้ช่วยและครูคศ. 3 มีความคล้ายคลึงกันกล่าวคือความคิดสร้างสรรค์คือการได้ลองคิดลองทำสิ่งใหม่ ๆ มีการประยุกต์ใช้สิ่งต่าง ๆ ให้เกิดประโยชน์

2. มุมมองของครูต่อความคิดสร้างสรรค์ในรายวิชาฟิสิกส์ โดยมุมมองของครูผู้ช่วยและครูคศ. 3 มีทิศทางที่เหมือนกันคือ ความคิดสร้างสรรค์ในรายวิชาฟิสิกส์จะมุ่งเน้นไปที่ความคิดที่แปลกใหม่ มุมมองอื่น ๆ ที่ไม่ซ้ำเดิม และนำไปเชื่อมโยงกับความรู้ฟิสิกส์สู่การอธิบายปรากฏต่าง ๆ สร้างนวัตกรรม และท้ายสุดนำความรู้หรือนวัตกรรมที่ได้มานั้นสู่การแก้ปัญหา และ

3. ประเด็นการสอนที่ส่งเสริมทักษะความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน โดยได้แบ่งออกเป็น 4 ประเด็นย่อยคือ ด้านเนื้อหา กระบวนการสอน สื่อการสอน และการประเมิน พบว่ามุมมองของครูผู้ช่วยและครู คศ.3 ใน 4 ประเด็นนี้ที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ในรายวิชาฟิสิกส์มีความคล้ายคลึงและมีความแตกต่างกันตามประสบการณ์การจัดการเรียนรู้ของแต่ละท่าน

คำสำคัญ: มุมมองครูฟิสิกส์ ความคิดสร้างสรรค์

¹การติดต่อและการร้องขอบทความนี้ กรุณาส่งถึง อารักษ์ ประพรม คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร E-mail: arrakp63@nu.ac.th.

PHYSICS TEACHERS' VIEW ON FOSTERING CREATIVITY IN PHYSICS COURSES

Arrak Praprom ¹

Naresuan University

Sirinapa Kijkuakul

Naresuan University

Research Article

Received: 8 April 2021 Revised: 26 May 2021 Accepted: 2 June 2021

This qualitative research aimed to investigate physics teachers' view on fostering creativity in physics courses. The participants were 4 assistant teachers and 4 senior professional level teachers who teach physics on physics classroom. Data was collected using semi-structured interview. The information and data were analyzed by content analysis.

The results of this research were as follows.

1. teachers' understanding of creativity found that assistant and senior professional level teachers' perspective, there is a similarity, that creativity is thinking and trying to do new things, applying things to the benefit.

2. Teacher's perspective on creativity in physics courses, assistant and senior professional level teachers' perspective, there is the same direction that creativity in physics focuses on innovative ideas and unique perspectives, linking with physics knowledge to explaining various appearances, creating innovations and finally, the knowledge or innovation that has been acquired into problem solving.

3. teaching issues that promote students' creative thinking with 4 issues as follows content, teaching process, teaching materials and assessment. It was found that the assistant and senior professional level teachers' perspective of these four points toward creativity in the physics course were similar and different from their experience.

Keywords: Physics teachers' view, Creativity.

¹Correspondence concerning this article and requests for reprints should be addressed to Arrak Praprom Naresuan University E-mail: arrakp63@nu.ac.th.

บทนำ

ทักษะความคิดสร้างสรรค์ (Creativity thinking skills) เป็นทักษะย่อยของทักษะที่สำคัญในด้านการคิดแก้ปัญหา ซึ่งเป็นทักษะที่อยู่ภายใต้กรอบแนวคิดของทักษะแห่ง ศตวรรษที่ 21 ด้านทักษะความคิดสร้างสรรค์ นี้เองที่เป็นตัวแปรสำคัญที่จะช่วยส่งเสริมคุณลักษณะของผู้เรียนในด้านนักแก้ปัญหา (Problem Solver) ที่สามารถคิดค้นแนวทางแก้ปัญหาตั้งแต่ระดับที่ง่ายไปจนถึงระดับที่ซับซ้อน (Honey, 2013; สุทธิดา จารัส, 2560) นอกจากนี้ความคิดสร้างสรรค์เป็นทักษะที่สำคัญสำหรับผู้เรียน เนื่องจากความคิดสร้างสรรค์เองสามารถทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลง ทำให้เกิดแนวทางใหม่ ๆ ในการเรียนรู้รวมถึงในการดำเนินชีวิตและทำให้เกิดหนทางใหม่ ๆ ในการแก้ปัญหาชีวิต และก่อให้เกิดความสนุกในการเรียนรู้ของผู้เรียน การที่ผู้เรียนต้องคิดอะไรใหม่ ๆ อยู่เสมอย่อมเป็นเรื่องสนุกเพราะทำให้ชีวิตไม่จำเจพัฒนาสมองให้มีความฉลาดเฉลียว (Newton & Newton 2014; Dierking & Falk 2016; & Runco, 2010)

ความคิดสร้างสรรค์ในวิชาฟิสิกส์คือความสามารถในการคิดในการสร้างหรือริเริ่มแนวคิดเพื่อแก้ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับฟิสิกส์ ซึ่งควรจะพัฒนาให้นักเรียนเพราะว่าความคิดสร้างสรรค์สามารถแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันของพวกเขาได้ ในขณะที่ผลคะแนนสอบวัดมาตรฐานระดับนานาชาติ (PISA) ด้านความรู้ทางวิทยาศาสตร์เพื่อ การดำรงชีวิต สำหรับผู้เรียนที่สำเร็จการศึกษาขั้นพื้นฐานมีอายุเฉลี่ยประมาณ 15 ปีของประเทศไทย ที่ต้องอาศัยทักษะความคิดสร้างสรรค์ในการตอบคำถาม พบว่าอันดับคะแนนอยู่ในลำดับที่ 66 เทียบกับประเทศอื่น ๆ 79 ประเทศทั่วโลก แสดงให้เห็นว่าผู้เรียนไทยยังขาดความสามารถในการบูรณาการความรู้และการคิดขั้นพื้นฐาน เพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน (สสวท., 2015) นอกจากนี้บทบาทของครูฟิสิกส์ในการจัดการเรียนรู้มุ่งเน้นที่จะทำให้นักเรียนเข้าใจแนวคิดฟิสิกส์เท่านั้น และกระบวนการการเรียนรู้รวมถึงกระบวนการการประเมินไม่ได้เป็นกระบวนการที่สนับสนุนให้เกิดการแก้ปัญหาหรือส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ (Novinta, Agus & Abdurrahman, 2017)

การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน คือปัจจัยด้านความสัมพันธ์และทัศนคติระหว่างครูและนักเรียน รวมถึงวิธีการสอนของครูที่มีผลต่อการพัฒนาทักษะความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน โดยวิธีการสอนต้องเน้นใช้กลยุทธ์การเรียนรู้เชิงนวัตกรรมเพื่อใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการเรียนรู้ บูรณาการความสามารถทางแก้ปัญหาทางสังคมเข้ากับเนื้อหาที่สอน และให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมอย่างเข้มข้นของนักเรียน (Adam Malik, 2017) จึงส่งผลให้ครูผู้ช่วยที่มีประสบการณ์ในการจัดการเรียนรู้น้อย และครู คศ. 3 ที่มีประสบการณ์ในการจัดการเรียนรู้น้อย มีมุมมองต่อการเข้าใจในความคิดสร้างสรรค์และวิธีการจัดการเรียนรู้ที่จะส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ในวิชาฟิสิกส์ที่แตกต่างกัน ประสบการณ์ของครูแต่ละท่านจะส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์เป็นอย่างมากซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (Marilyn Fryer, 2011) ที่ได้นำเสนอมุมมองของครูเกี่ยวกับการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ในชั้นเรียน และปัจจัยหลักที่มีผลคือประสบการณ์ของครู แต่ในงานวิจัยไม่ได้ศึกษามุมมองของครูที่มีประสบการณ์ที่แตกต่างกันมาก โดยเฉพาะครูผู้ช่วยและครูคศ. 3 ที่มีประสบการณ์แตกต่างกันในด้านต่าง ๆ เช่นด้านการศึกษา ด้านการจัดการเรียนรู้ จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษามุมมองของครูเหล่านี้

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษามุมมองของครูฟิสิกส์ต่อการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนในรายวิชาฟิสิกส์

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยมีการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ มุ่งศึกษามุมมองของครูผู้ช่วยและครู คศ. 3 ต่อการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนในรายวิชาฟิสิกส์

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและตัวอย่าง

ครูผู้ช่วยและครู คศ. 3 ที่สอนในรายวิชาฟิสิกส์ จำนวน 8 คน โดยเป็นครูผู้ช่วยจำนวน 4 คน และครู คศ. 3 จำนวน 4 คน โดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ซึ่งมีรายละเอียดดังตารางที่ 1 ตาราง 1 รายละเอียดผู้เข้าร่วมวิจัยครูผู้ช่วย (AT1-AT4) และครูคศ. 3 (ST1-ST4) ที่สอนในรายวิชาฟิสิกส์ จำนวน 8 คน

ชื่อ	อายุ (ปี)	ประสบการณ์สอน (ปี)	วุฒิการศึกษา	ภาระการ สอน	ภาระงานอื่น ๆ
AT1	25	1 ปี	- วท.บ (ฟิสิกส์) - กศ.ม (วิทยาศาสตร์ศึกษา) ทุน สกว. ประเภทพรีเมียม	ฟิสิกส์	- ครูฝ่ายวิชาการ - กรรมการห้องเรียน พิเศษวิทยาศาสตร์
AT2	26	1 ปี	- วท.บ (ฟิสิกส์) - กศ.ม (วิทยาศาสตร์ศึกษา) ทุน สกว. ประเภทพรีเมียม	ฟิสิกส์	- ครูผู้ดูแลโครงการ ฟิสิกส์สัประยุทธ์ - ครูฝ่ายแผนงาน
AT3	23	1 ปี	- กศ.บ (ฟิสิกส์)	ฟิสิกส์	- ครูที่ปรึกษา
AT4	24	1 ปี	- กศ.บ (ฟิสิกส์)	ฟิสิกส์	- ครูที่ปรึกษา
ST1	45	มากกว่า 15 ปี	- กศ.บ (ฟิสิกส์) - กศ.ม (วิทยาศาสตร์ศึกษา)	ฟิสิกส์	- ครูปรึกษาโครงการ วิทยาศาสตร์
ST2	45	มากกว่า 15 ปี	- กศ.บ (ฟิสิกส์)	ฟิสิกส์	- ครูผู้ดูแลโครงการ ฟิสิกส์สัประยุทธ์
ST3	45	มากกว่า 15 ปี	- วท.บ (ฟิสิกส์) - กศ.ม (วิทยาศาสตร์ศึกษา)	ฟิสิกส์	- ครูผู้ดูแลโครงการ ฟิสิกส์สัประยุทธ์ - ครูห้องเรียนพิเศษ วิทยาศาสตร์
ST4	49	มากกว่า 15 ปี	- วท.บ (ฟิสิกส์)	ฟิสิกส์	- หัวหน้าโครงการ ห้องเรียนพิเศษ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือคำถามเกี่ยวกับสภาพทั่วไปและภาระงานของครูจำนวน 4 ข้อ และคำถามเกี่ยวกับมุมมองต่อการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของครูจำนวน 6 ข้อ ซึ่งมีการพัฒนาข้อคำถามโดยผู้วิจัยตั้งคำถามที่จะใช้สัมภาษณ์ และนำคำถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเหมาะสม (Peer review) ในด้านภาษาที่ใช้ และความเหมาะสมของคำถาม สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ พร้อมปรับแก้ในประเด็นภาษาที่ใช้และความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ก่อนที่จะทดลองใช้คำถามเพื่อพัฒนาคำถามและทักษะการสัมภาษณ์ของผู้วิจัย หลังจากนั้นนำคำถามที่ถูกพัฒนาให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ และปรับปรุง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์แบบรายบุคคลโดย ครู ST1-ST3 สัมภาษณ์โดยตรง ST4 สัมภาษณ์ทางโทรศัพท์ และครู AT1-AT2 สัมภาษณ์ทางโทรศัพท์ AT3-AT4 สัมภาษณ์โดยตรง โดยกำหนดเวลาคนละ 10-20 นาที ซึ่งขณะสัมภาษณ์จะมีการบันทึกเทปเสียงสัมภาษณ์ตั้งแต่ต้นจนจบการสนทนา และผู้วิจัยยังจดบันทึกบางประเด็นที่น่าสนใจพร้อมกับเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นโดยละเอียดลงในสมุดบันทึก

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ซึ่งเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ในการวิเคราะห์ข้อมูลโดยเริ่มต้นจากการถอดเทปเสียงสัมภาษณ์ แล้วทำการจัดระเบียบข้อมูล กำหนดรหัสข้อมูล (Coding) โดยกำหนดจากคำสำคัญที่ใช้สัมภาษณ์ดังแสดงตัวอย่างในตารางที่ 2 จากนั้นจัดกลุ่มข้อมูลที่ได้ (Categorization) และสร้างข้อสรุป โดยในระหว่างการทำเนิการวิจัย ผู้วิจัยจะปรึกษาผลการเก็บข้อมูลและการวิเคราะห์ผลกับผู้เชี่ยวชาญ (Peer Debriefing) นอกจากนี้ยังมีการอธิบายเชิงลึก (Thick Description) ในบริบทที่ศึกษาด้วย

ตาราง 2 ตัวอย่างการกำหนดประเด็น รหัสข้อมูล (Coding) และตัวอย่างประโยค

ประเด็น	รหัสข้อมูล	ตัวอย่างประโยค
แนวคิดเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์	- NT (ความคิดใหม่ ๆ)	“การที่ให้ได้ลองคิดลองทำอะไรใหม่ ๆ ได้ลองคิดนอกกรอบ การเอาความรู้เดิมของตัวเองมาประยุกต์ เป็นความคิดใหม่ที่ทำให้เข้าใจได้ง่ายขึ้น” (ST3)
	- LS (ทักษะชีวิต)	“ความคิดสร้างสรรค์เป็นส่วนหนึ่งของทักษะชีวิต เป็นส่วนเสริมที่จะทำให้การเรียนรู้มองเห็นภาพ และทำให้ชีวิตดีขึ้น หรือการนำไปใช้” (AT2)
	- IN (นวัตกรรม)	“ความคิดสร้างสรรค์ คือการนำความรู้ที่มีอยู่มาสร้างนวัตกรรม รูปแบบ หรือวิธีการ ที่สามารถมาใช้ในการแก้ปัญหาหรือการดำเนินชีวิต” (ST2)
ความคิดสร้างสรรค์ในรายวิชาฟิสิกส์	- AP (การประยุกต์)	“ฟิสิกส์เป็นวิชาพื้นฐานต่อยอดเช่นวิศวะ ซึ่งอาศัยหลักการของฟิสิกส์ซึ่งแน่นอนสัมพันธ์กันในการสร้างสิ่งต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการสร้างเครื่องมือ เพื่อทำให้เกิดประโยชน์” (AT2)
การสอนที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ในวิชาฟิสิกส์	- CT (เนื้อหา)	“ด้านเนื้อหาครูต้องปรับปรุงความรู้เนื้อหาให้ทันสมัยตลอดเวลา” (ST2)
	- TP (การสอน)	“เราควรจะต้องโจทย์ปัญหาให้เด็ก แล้วให้เด็กได้ระดมความคิด ได้ช่วยกันคิดต่อสิ่งที่เราตั้งให้ แบบให้เด็กได้ใช้ความคิดของตัวเอง” (AT3)
	- TM (สื่อ)	“อนิเมชัน จากโปรแกรมต่าง ๆ แล้วก็มีโปรแกรม

ประเด็น	รหัสข้อมูล	ตัวอย่างประโยค
		sketchup ที่จะเป็นตัวที่สร้างโมเดลสามมิติ หรือทำเป็นอนิเมชันได้ ซึ่งคิดว่ามันเป็นส่วนช่วยอย่างมากเลยล่ะ ซึ่งเด็กก็จะมองเห็นภาพมากกว่าการที่เราเล่าหรือวาดรูปสองมิติ” (AT2)
	- EV (การประเมิน)	“การประเมินเนี่ยในเรื่องของความคิดสร้างสรรค์ก็จะมาจากผลงาน ชิ้นงาน ลำดับแรกชิ้นงาน ลำดับที่สองเขาจะต้องอธิบายให้ได้ว่าชิ้นงานของเขาอาศัยหลักการอะไร และก็ทำไม่ถึงอยากทำสิ่งนี้ แน่แน่นอนว่าเราก็ต้องสัมภาษณ์เขาด้วยโดยอิงกับเนื้อหา” (ST2)

ผลการวิจัย

การวิจัยเพื่อหามุมมองของครูฟิสิกส์ต่อการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์รายวิชาฟิสิกส์ ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์ครูฟิสิกส์ จำนวน 8 ท่าน ซึ่งได้ผลการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ความเข้าใจของครูเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์

ครูผู้ช่วยจำนวน 4 คน และครูคศ. 3 จำนวน 4 คน มีความเข้าใจเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์ความคล้ายคลึงกันว่าความคิดสร้างสรรค์คือการได้ลองคิดลองทำสิ่งใหม่ ๆ มีการประยุกต์ใช้สิ่งต่าง ๆ ให้เกิดประโยชน์ แต่ความเข้าใจในความคิดสร้างสรรค์ของครูผู้ช่วยและครูคศ. 3 มีประเด็นที่แตกต่างกันหากกรอบอ้างอิงที่ใช้พิจารณามุ่งเน้นไปที่นักเรียน โดยครูผู้ช่วยจะมองว่าความคิดสร้างสรรค์คือทักษะชีวิตทำให้การใช้ชีวิตดีมากขึ้นและจะส่งผลให้การเรียนรู้ดีขึ้น แต่มุมมองของครูคศ. 3 มองว่าความคิดสร้างสรรค์จะเน้นไปที่การสร้างนวัตกรรม ที่นำไปใช้ในการแก้ปัญหา ดังตัวอย่างคำตอบของครูต่อไปนี้

“พอได้ยินมาว่าสร้างสรรค์เหมือนมันจะเป็นส่วนหนึ่งของทักษะชีวิต เป็นส่วนเสริมที่จะทำให้การเรียนรู้มองเห็นภาพ และทำให้ชีวิตดีมากขึ้น หรือการนำเอาไปใช้ประมาณนี้”

(ครู AT2, สัมภาษณ์ทางโทรศัพท์, กันยายน 2563)

“ความคิดสร้างสรรค์เป็นทักษะชีวิตที่ช่วยให้นักเรียนดำเนินชีวิตในโลกปัจจุบันได้ดีขึ้น และช่วยส่งผลในการเรียนรู้ได้ดีขึ้น”

(ครู AT3, สัมภาษณ์โดยตรง, กันยายน 2563)

“ความคิดสร้างสรรค์ ก็เคยได้ยินนะ ความคิดสร้างสรรค์มันคือความคิดที่มันแปลกใหม่ มีการพัฒนาที่ไม่ซ้ำเดิม มันแตกต่างออกไป ประยุกต์ขึ้นมาใช้”

(ครู ST1, สัมภาษณ์โดยตรง, กันยายน 2563)

“ความคิดสร้างสรรค์ คือการนำความรู้ที่มีอยู่มาสร้างนวัตกรรม รูปแบบ หรือวิธีการ ที่สามารถมาใช้ในการแก้ปัญหาหรือการดำเนินชีวิต”

(ครู ST3, สัมภาษณ์โดยตรง, กันยายน 2563)

2. มุมมองของครูต่อความคิดสร้างสรรค์ในรายวิชาฟิสิกส์

มุมมองของครูผู้ช่วยจำนวน 4 คน และครู คศ. 3 จำนวน 4 คน ที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ในรายวิชาฟิสิกส์ โดยมุมมองของครูผู้ช่วยและครูคศ. 3 มีทิศทางที่เหมือนกันคือ ความคิดสร้างสรรค์ในรายวิชาฟิสิกส์จะมุ่งเน้นไปที่ความคิดที่แปลกใหม่ มุมมองอื่น ๆ ที่ไม่ซ้ำเดิม และนำไปเชื่อมโยงกับความรู้ฟิสิกส์สู่การอธิบายปรากฏต่าง ๆ สร้างนวัตกรรม และท้ายสุดนำความรู้หรือนวัตกรรมที่ได้มานั้นสู่การแก้ปัญหาทางฟิสิกส์ ดังตัวอย่างคำตอบของครูต่อไปนี้

“คิดว่าเกี่ยวค่อนข้างมากเลยคะ คิดว่าถ้านักเรียนไม่มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์เขาจะเหมือนเรียนเฉย ๆ แบบการท่องจำ การมีความคิดสร้างสรรค์เป็นการต่อยอดการนำไปใช้ด้วยและเป็นส่วนเสริมที่ทำให้เขามีจินตนาการที่ดีจากการเรียนด้วยก็เลยคิดว่าเกี่ยวข้องอย่างมากเลย”

(ครู ST1, สัมภาษณ์โดยตรง, กันยายน 2563)

“เกี่ยวนะมันเกี่ยวมากเลยเพราะว่า บางทีสมมุติเราทดลองอะไรบางอย่างใช้ไหม แล้วมันได้ผลแบบนี้ แต่ถ้าเราลองแบบประยุกต์หรือว่าคิดนอกกรอบไปอีก ลองดัดแปลงมันอาจจะได้ผลอีกอย่าง โดยเราก็จะได้ความรู้เพิ่มขึ้นมาจากตรงนี้ ซึ่งมันอาจจะนำไปสู่การเกิดนวัตกรรมใหม่หรือองค์ความรู้ใหม่ขึ้นมาก็ได้ แล้วก็เชื่อมโยงเข้าไปในการแก้ปัญหาทางฟิสิกส์”

(ครู AT1, สัมภาษณ์ทางโทรศัพท์, กันยายน 2563)

“เกี่ยวข้องกันมาก นักเรียนจะประยุกต์การแก้ปัญหาทางฟิสิกส์ในเรื่องเดียวกันในรูปแบบที่แตกต่างผ่านความคิดสร้างสรรค์”

(ครู ST3, สัมภาษณ์โดยตรง, กันยายน 2563)

3. ประเด็นการสอนที่ส่งเสริมทักษะความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน

มุมมองประเด็นการสอนที่ส่งเสริมทักษะความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนของครูผู้ช่วยและครู คศ. 3 โดยได้แบ่งออกเป็น 4 ประเด็น คือ เนื้อหา กระบวนการสอน สื่อการสอน และการประเมิน โดยมุมมองของครูผู้ช่วยจำนวน 4 คน มองว่าในด้านของเนื้อหาต้องใช้เนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับสิ่งรอบตัวในชีวิตประจำวันและเกี่ยวข้องกับแนวคิดทางฟิสิกส์ เนื้อหาต้องเป็นเนื้อหาที่สามารถประยุกต์ใช้การแก้ปัญหาที่หลากหลาย ส่วนกรณีของครู คศ. 3 จำนวน 4 คน จะมุ่งเน้นไปที่เนื้อหาที่ปรับปรุงให้ทันสมัยอยู่ตลอดเวลา ส่วนในประเด็นของกระบวนการสอนครูผู้ช่วยจำนวน 4 คน และครู คศ. 3 จำนวน 4 คน เห็นตรงกันว่า การเริ่มสร้างทักษะการคิดสร้างสรรค์ควรมาจากการสอนแบบ Active learning กล่าวคือ โดยผ่านการจัดการเรียนรู้แบบต่าง ๆ การเรียนรู้ผ่านการทดลอง ให้นักเรียนได้ลงมือสืบเสาะหาความรู้ด้วยตนเอง เน้นให้ใช้แนวคิดที่ได้เรียนรู้สู่การสร้างนวัตกรรม โดยการบูรณาการเข้ากับการเรียนรู้แบบต่าง ๆ อาทิ การเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้, STEM, PBL ในส่วนของสื่อการสอน ครูผู้ช่วยเน้นใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ ในการเป็นสื่อสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาทักษะการคิดสร้างสรรค์ ส่วนครู คศ. 3 เน้นใช้อุปกรณ์ชุดการทดลอง และในประเด็นการประเมินทั้งครูผู้ช่วยและครู คศ. 3 เน้นในเรื่องของ การออกแบบ การนำเสนอแนวคิด การสร้างสรรค์ผลงาน หรือนวัตกรรม ที่สามารถอธิบายและใช้งานได้จริง พร้อมทั้งกิจกรรมการประเมินต้องเป็นกิจกรรมที่สามารถส่งเสริมทักษะการคิดสร้างสรรค์ ดังตัวอย่างคำตอบของครูต่อไปนี้

“สื่อที่ใช้ในการสอนเป็นตัวช่วยส่งเสริม อย่างตอนนี้นักกำลังพยายามการลองทำอนิเมชัน จากโปรแกรมต่าง ๆ แล้วก็มีโปรแกรม Sketchup ที่จะเป็นตัวที่สร้างโมเดลสามมิติ หรือทำเป็นอนิเมชันได้ ซึ่งคิดว่ามันเป็นส่วนช่วยอย่างมากเลยคะ ซึ่งเด็กก็จะมองเห็นภาพมากกว่าที่เราเล่าหรือวาดรูปสองมิติ เพราะว่าจะทำให้เขาไม่ค่อยเห็นอะไรอ่าคะ”

(ครู AT1, สัมภาษณ์ทางโทรศัพท์, กันยายน 2563)

“กระบวนการสอนอันดับแรกจะเน้นไปที่การทดลองก่อน อาจจะเป็นที่มาของเนื้อหาว่าเขาจะได้มาซึ่งความรู้พวกนี้ใช้อย่างไร พอเสร็จแล้วเราก็ส่งเสริมให้เขาลองทำเอง ลองเอาความรู้ไปประดิษฐ์”

(ครู AT1, สัมภาษณ์ทางโทรศัพท์, กันยายน 2563)

“ในด้านเนื้อหาครูได้ปรับปรุงความรู้เนื้อให้ทันสมัย ด้านกระบวนการหรือวิธีการสอนใช้กระบวนการสอนในรูปแบบ Active leaning ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การสอน จัดทำสื่อที่อาศัยชุดทดลองเพื่ออธิบายโดยใช้วัสดุอุปกรณ์ ที่หาได้ในชีวิตประจำวัน ส่วนการประเมินที่คิดว่าต้องประเมินจากการออกแบบ การนำเสนอแนวคิด การสร้างสรรค์ผลงาน หรือนวัตกรรม ที่สามารถอธิบายและใช้งานได้จริง”

(ครู ST2, สัมภาษณ์โดยตรง, กันยายน 2563)

“ประเมินจากกิจกรรมที่เน้นให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นและอภิปรายในเรื่องใหม่ ๆ จากแนวคิดเดิม”

(ครู ST4, สัมภาษณ์ทางโทรศัพท์, กันยายน 2563)

“ใช้กระบวนการเรียนการสอน แบบ 7E โดยการสร้างชุดทดลอง และประยุกต์ออกแบบการทดลองที่อธิบายความรู้ที่นักเรียนยังไม่ค่อยเข้าใจ ประกอบกับการตั้งคำถามกระตุ้นคิดระหว่างการเรียนการสอนตลอดเวลา”

(ครู ST2, สัมภาษณ์โดยตรง, กันยายน 2563)

“การใช้การเรียนรู้ที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ เช่น STEM, การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน การเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้”

(ครู AT4, สัมภาษณ์ทางโทรศัพท์, กันยายน 2563)

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยพบว่ามุมมองของครูผู้ช่วยและครู คศ. 3 มีมุมมองต่อการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ในรายวิชาฟิสิกส์ที่เหมือนกันและแตกต่างกัน โดยผู้วิจัยนำเสนอใน 3 ประเด็น โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ประสพการณ์ของครูส่งผลต่อความเข้าใจในความคิดสร้างสรรค์

ความเข้าใจที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของครูผู้ช่วยและครู คศ. 3 มีความคล้ายคลึงกันกล่าวคือความคิดสร้างสรรค์คือการได้ลองคิดลองทำสิ่งใหม่ ๆ มีการประยุกต์ใช้สิ่งต่าง ๆ ให้เกิดประโยชน์ สอดคล้องกับ Guilford (1967) นักจิตวิทยาในยุคแรกที่สนใจเรื่องความคิดสร้างสรรค์ได้ให้ความหมายของความคิดสร้างสรรค์ไว้ว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นความสามารถในการคิดแบบอนินทรีย์ กล่าวคือ เป็นการคิดหลายทิศทาง หลายแง่มุม คิดได้กว้างไกล ซึ่งลักษณะการคิดเช่นนี้จะนำไปสู่การประดิษฐ์สิ่งแปลกใหม่ รวมทั้งการคิดหาวิธีแก้ปัญหาให้สำเร็จ นอกจากความคล้ายคลึงกันแล้วความเข้าใจในความคิดสร้างสรรค์ของครูผู้ช่วยและครู คศ. 3 ยังมีประเด็นที่แตกต่างหากกรอบอ้างอิงที่ใช้พิจารณามุ่งเน้นไปที่นักเรียน โดยครูผู้ช่วยจะมองว่าความคิดสร้างสรรค์คือทักษะชีวิตทำให้การใช้ชีวิตดีขึ้นและจะส่งผลให้การเรียนรู้ดีขึ้น แต่มุมมองของครู คศ. 3 มองว่าความคิดสร้างสรรค์จะเน้นไปที่การสร้างนวัตกรรมที่นำไปใช้ในการแก้ปัญหา ความแตกต่างนี้แสดงให้เห็นถึงประสพการณ์ของครูทั้งครูผู้ช่วยและครู คศ. 3 ที่แสดงถึงบริบทที่ตัวเองได้รับมาและนำมาอภิปรายเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์ต่อตัวนักเรียน ซึ่งครูผู้ช่วยยังมีหน้าที่รับผิดชอบหรือสถานะของตนเองยังน้อยเมื่อเทียบกับครู คศ. 3 จึงทำให้ครูผู้ช่วยมองว่าความคิดสร้างสรรค์เป็นทักษะที่จำเป็นต่อชีวิตซึ่งเป็นการมองในมุมของตัวเอง ซึ่งต่างจากครู คศ. 3 ที่มีหลายสถานะอาทิเช่น เป็นผู้ปกครองเป็นครู จึงทำให้มุมมองความคิดสร้างสรรค์เป็นมุมมองที่มองภาพกว้างโดยรวมทั้งหมด

จากที่กล่าวมาแสดงให้เห็นว่าประสพการณ์มีผลต่อความคิดสร้างสรรค์ กล่าวคือทักษะความคิดสร้างสรรค์พัฒนาได้โดยผ่านกระบวนการเรียนรู้ในรูปแบบต่าง ๆ และหนึ่งในประสพการณ์ที่ส่งผลต่อมุมมองที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์นั้นก็คือประสพการณ์ชีวิต โดย Nurulsari (2017) กล่าวว่า กระบวนการการเรียนรู้ที่อาศัยประสพการณ์ชีวิตส่งผลต่อความคิดสร้างสรรค์ เพราะเหตุนี้จึงส่งผลให้มุมมองของครูผู้ช่วยและครู คศ. 3 มีความเหมือนกันในพื้นฐานทางทฤษฎีเพราะได้รับประสพการณ์เกี่ยวกับนิยามพื้นฐานของความคิดสร้างสรรค์มาเหมือนกัน แต่แตกต่าง

กันอย่างชัดเจนหากพิจารณาในการนำเอาความคิดสร้างสรรค์มามุ่งเน้นไปที่นักเรียน เพราะพวกเขาได้รับประสบการณ์ชีวิตมาต่างกัน

2. ความเข้าใจของครูต่อความคิดสร้างสรรค์ในรายวิชาฟิสิกส์

มุมมองของครูผู้ช่วยและครู คศ. 3 ที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ในรายวิชาฟิสิกส์ โดยมุมมองของครูผู้ช่วยและครู คศ. 3 มีทิศทางที่เหมือนกันคือ ความคิดสร้างสรรค์ในรายวิชาฟิสิกส์จะมุ่งเน้นไปที่ความคิดที่แปลกใหม่ มุมมองอื่น ๆ ที่ไม่ซ้ำเดิม และนำไปเชื่อมโยงกับความรู้ฟิสิกส์สู่การอธิบายปรากฏต่าง ๆ สร้างนวัตกรรม และท้ายสุดนำความรู้หรือนวัตกรรมที่ได้มานั้นสู่การแก้ปัญหา ซึ่งสอดคล้องกับ (Moravcsik, 1981) ที่กล่าวไว้ว่า วิชาฟิสิกส์เป็นวิชาที่เหมาะสมสำหรับการส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์เนื่องจากความรู้ทางฟิสิกส์ต้องอาศัยการสืบเสาะแสวงหาความรู้และใช้ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งต้องใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์และค้นคว้าหาคำตอบเพื่อหาทางออก หรือเรียกว่าความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ (Scientific Creativity) นอกจากนี้เนื่องด้วยบางประเทศที่การพัฒนาทักษะความคิดสร้างสรรค์ถูกฝังอยู่ในหลักสูตร (Adawiyah et al., 2019) รวมถึงประเทศไทยที่หลักสูตรพยายามที่จะพัฒนาทักษะความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน ส่งผลให้มุมมองของครูที่สอนรายวิชาฟิสิกส์ไม่ว่าจะเป็นครูผู้ช่วยหรือครู คศ. 3 มีมุมมองต่อความคิดสร้างสรรค์ในรายวิชาฟิสิกส์ที่เหมือนกัน เพราะครูต่างต้องจัดการเรียนรู้เพื่อให้ตอบสนองต่อหลักสูตรที่เหมือนเป็นกรอบ และเมื่อครูอยู่ในกรอบเดียวกันจึงทำให้มุมมองมีลักษณะคล้ายคลึงกัน

3. การสอนที่ส่งเสริมทักษะความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน

มุมมองประเด็นการสอนที่ส่งเสริมทักษะความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนของครูผู้ช่วยและครู คศ. 3 โดยได้แบ่งออกเป็น 4 ประเด็น คือ เนื้อหา กระบวนการสอน สื่อการสอน และการประเมิน โดยมุมมองของครูผู้ช่วยมองว่าในด้านของเนื้อหาต้องใช้เนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับสิ่งรอบตัวในชีวิตประจำวันที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดทางฟิสิกส์ ส่วนกรณีของครู คศ. 3 จะมุ่งเน้นไปที่เนื้อหาที่ปรับปรุงให้ทันสมัยอยู่ตลอดเวลา ส่วนในประเด็นของกระบวนการสอนครูผู้ช่วยและครู คศ. 3 เห็นตรงกันว่าการเสริมสร้างทักษะการคิดสร้างสรรค์ควรมาจากการสอนแบบ active learning กล่าวคือ โดยผ่านการจัดการเรียนรู้แบบต่าง ๆ การเรียนรู้ผ่านการทดลอง ให้นักเรียนได้ลงมือสืบเสาะหาความรู้ด้วยตนเอง เน้นให้ใช้แนวคิดที่ได้เรียนสู่การสร้างนวัตกรรม โดยการบูรณาการเข้ากับการเรียนรู้แบบต่าง ๆ อาทิ STEM, การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) ซึ่งสอดคล้องกับ Netwong (2018) ที่ใช้สะเต็มศึกษาพัฒนาทักษะการแก้ปัญหา และส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ และ Soros, Ponkham & Ekkapim (2018) ที่ใช้สะเต็มในการพัฒนาทักษะการคิดสร้างสรรค์และทักษะการแก้ปัญหา โดยเน้นการใช้วิธีการจัดการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงความรู้เข้ากับบริบทจริง และแก้ปัญหาด้วยทักษะกระบวนการคิดขั้นสูงและมีความซับซ้อนหลายทักษะร่วมกัน

แต่ในความเหมือนยังมีความต่าง กล่าวคือครูผู้ช่วยและครู คศ. 3 ที่จบการศึกษาวิทยาศาสตร์บัณฑิต วิธีการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะความคิดสร้างสรรค์จะมุ่งเน้นไปที่กระบวนการวิทยาศาสตร์ในการตรวจสอบข้อมูลซึ่งนำไปสู่การรู้แนวคิด แล้วจึงนำแนวคิดที่ได้ไปประยุกต์ใช้ให้นักเรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ ส่วนครูผู้ช่วยและครู คศ. 3 ที่จบการศึกษาศึกษาศาสตรบัณฑิตจะเน้นการใช้วิธีการสอนหรือเทคนิครูปแบบต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาทักษะความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนโดยตรง และในบทความนี้ผู้วิจัยได้มุมมองของครูที่จบการศึกษาทางด้านวิทยาศาสตร์และศึกษาศาสตร์ (นักเรียนทุน สควค.) ซึ่งพบว่าวิธีการสอนเป็นการผสมผสานกันระหว่างการใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์และเทคนิคการสอนต่าง ๆ ในการออกแบบการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะความคิดสร้างสรรค์ จากข้อมูลนี้แสดงให้เห็นว่าประสบการณ์การเรียนรู้ในระดับอุดมศึกษาของครูแต่ละท่านส่งผลต่อมุมมองการจัดการเรียนรู้ในส่วนของสื่อการสอน ครูผู้ช่วยเน้นใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ ในการเป็นสื่อสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาทักษะการคิดสร้างสรรค์ ซึ่งสอดคล้องกับคำอธิบายของ Chindanurak (2016) ที่ว่าทักษะในศตวรรษที่ 21 จำเป็นต้องอาศัยนวัตกรรมและสื่อการสอนที่ทันสมัยเป็นตัวช่วยในการจัดการเรียนรู้ ซึ่งจะทำให้ นักเรียนเข้าใจใน

เนื้อหาของบทเรียนที่เป็นนามธรรมมากขึ้น ช่วยกระตุ้นเร้าความสนใจทำให้นักเรียนเกิดความอยากรู้อยากเห็น ซึ่งองค์ประกอบเหล่านี้จะเป็นตัวช่วยส่งเสริมความรู้สร้างสรรค์ ส่วนครูคศ. 3 เน้นใช้อุปกรณ์ชุดการทดลองตามหนังสือคู่มือต่าง ๆ จากข้อมูลตรงนี้แสดงให้เห็นถึงความถนัดของแต่ละท่านซึ่งครูผู้ช่วยในบทความนี้อายุการทำงานอยู่ที่ 1 ปี ซึ่งถือได้ว่าเป็นครูรุ่นใหม่ที่มีความคุ้นชินกับเทคโนโลยีมากกว่า จึงทำให้พวกเขาหยิบเอาเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาประยุกต์ใช้ในการทำเป็นสื่อการเรียนรู้ ต่างจากครู คศ. 3 ที่มีอายุการทำงานมากกว่า 15 ปี ซึ่งความสามารถในการใช้เทคโนโลยีอาจสู้ครูรุ่นใหม่ไม่ได้จึงทำให้มุมมองในการเลือกสื่อมีความแตกต่างกัน

ในประเด็นการประเมินทั้งครูผู้ช่วยและครู คศ. 3 เน้นในเรื่องของ การออกแบบ การนำเสนอแนวคิด การสร้างสรรค์ผลงาน หรือนวัตกรรม ที่สามารถอธิบายและใช้งานได้จริง และกิจกรรมการประเมินควรเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมทักษะความคิดสร้างสรรค์ไปในตัว ซึ่งสอดคล้องกับ Ministry of Education (1997) กล่าวไว้ว่า การประเมินตามสภาพจริงเป็นกระบวนการการประเมินความสามารถและการปฏิบัติงานของผู้เรียนในสถานการณ์จริง เน้นให้ผู้เรียนได้แสดงออกถึงความเข้าใจมากกว่าการตรวจคำตอบถูกหรือผิดของผู้เรียนจากการทำข้อสอบ ซึ่งมีคุณค่าและเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนมากกว่า การที่ครูผู้ช่วยและครูคศ. 3 มีมุมมองที่เหมือนกันในประเด็นของการประเมินผู้วิจัยคิดว่า การประเมินเป็นสิ่งสุดท้ายที่จะบอกว่าสิ่งที่เป็นวัตถุประสงค์บรรลุผลได้หรือไม่ซึ่งหากมีวัตถุประสงค์เดียวกันกรอบการประเมินก็ต้องเหมือนกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่าความคิดสร้างสรรค์เป็นทักษะที่ต้องอาศัยความคิดขั้นสูง อาทิ ทักษะการคิดวิเคราะห์, ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ดังนั้นจึงควรตรวจสอบมุมมองของครูที่มีต่อทักษะการคิดอื่น ๆ ที่สามารถช่วยส่งเสริมทักษะความคิดสร้างสรรค์เพื่อให้ได้เห็นมุมมองเชิงลึกเกี่ยวกับการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. เนื่องจากทิศทางการทำงานของครูขึ้นอยู่กับผู้บริหาร จึงควรมีการศึกษามุมมองของผู้บริหารต่อการส่งเสริมให้ครูจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ เพื่อเป็นแนวทางในการประยุกต์ใช้ต่อไป
2. ควรมีการศึกษาค้นคว้าโปรแกรมการพัฒนาครูที่ช่วยให้ครูมีทักษะความคิดสร้างสรรค์ และการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์
3. ควรมีการศึกษาปัจจัยเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์ที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน

เอกสารอ้างอิง

- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2015). *ผลการประเมิน PISA2015 วิทยาศาสตร์ การอ่าน คณิตศาสตร์ (ฉบับสมบูรณ์)*. กรุงเทพฯ: เซเวนพรีนติ้ง.
- สุทธิดา จำรัส. (2560). นิยามของสะสมและลักษณะสำคัญของกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวสะเต็มศึกษา. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช*, 10(2), 13-34.
- Adam, M. (2017). Enhancing pre-service physics teachers' creative thinking skills through HOT lab design. *AIP Conference Proceedings* 1868, 070001.
- Adawiyah, R., & Harjono, A. A. (2019). Interactive e-book of physics to increase students' creative thinking skills on rotational dynamics concept. *Journal of Physics: Conference Series*, 2019(1153), 1-5.
- Chindanurak, T. (2016). Innovation and Media in Science Teaching and Learning in the 21st Century. *Veridian E-Journal, Silpakorn University*, 9(1), 560-581.

- Dierking, L. D., & Falk, J. H. (2016). 2020 Vision: Envisioning a new generation of STEM learning research. *Cultural Studies of Science Education*, 11,(2) 1-10.
- Driver, R. A., & Osborne, J. (2002). Supporting and Promoting Argumentation Discourse in Science Education. *Science Education*, 38(1), 39-72.
- Guilford, J. P. (1967). Creativity: Yesterday, today, and tomorrow. *The Journal of Creative Behavior*, 1(1), 3-14.
- Honey, M., & Kanter, D. E. (2013). *Design, Make, Play: Growing the Next Generation of STEM Innovators*. New York: Routledge.
- Fryer, M. (2011). Teachers' views about creativity. *British Journal of Educational Psychology*, 61(2), 207-219.
- Ministry of Education. (1997). *Measurement and evaluation of the actual condition of the students*. Bangkok: Kurusapa Printing Ladphrao.
- (2010). *Guidelines for open classes in basic education institutions affiliated with the committee for basic education*. Bangkok: The Agricultural Cooperative Federation of Thailand.
- Moravcsik, M. J. (1981). Creativity in science education. *Science Education*, 65(1), 221-227.
- Netwong, T. (2018). Development of problem solving skills by integration learning following stem education for higher education. *International Journal of Information and Education Technology*, 8(9), 639-643.
- Newton, L. D., & Newton, D. P. (2014). Creativity in 21st-century education. *Prospects*, 44(1), 575-589.
- Novinta, N., Agus, S., & Abdurrahman, A. (2017). Development of soft scaffolding strategy to improve student's creative thinking ability in physics. *Journal of Physics: Conference Series*. 909 (2017) 012053.
- Runco, M. A. (2010). Torrance tests of creative thinking as predictors of personal achievement: a fifty-year follow-up. *Creativity Research Journal*, 22(4), 361-368.
- Ponkham, S., & Ekkapim, S. (2018). The results of STEM education methods for enhancing critical thinking and problem solving skill in physics the 10th grade level. *AIP Conference Proceedings* 1923(1), 030045.

A COMPARISON ON DOCUMENTING YOUNG CHILDREN'S LEARNING OF PRESCHOOL TEACHERS IN JAPAN AND THAILAND

Thoen Seenuan¹

Pibulsongkram Rajabhat University, Thailand

Ikuyo Wakayama

University of Toyama, Japan

Received: 8 April 2021 Revised: 26 May 2021 Accepted: 2 June 2021

Research Article

This research aimed to study and compare on documenting young children's learning of preschool teachers in Japan and Thailand. The conceptual framework of research is documenting young children's learning of preschool teacher in 4 aspects: planning, documenting, reflecting, and using the documentation. This study is a survey research. The sampling groups including 62 preschool teachers in Toyama prefecture, Japan in 2017 and 44 preschool teachers in Phitsanulok province, Thailand in 2018. The instrument used to collect data was a questionnaire. The statistics used were percentage and chi-square test.

The findings revealed that

1. Planning: Both Japanese and Thai preschool teachers planned for documentation, while Japanese preschool teachers did higher than Thai preschool teachers.
2. Documenting: Both Japanese and Thai preschool teachers did the documentation according to their plan.
3. Reflecting: Japanese preschool teachers believed that documentation helped them to improve content and activities appropriate to the children, and made them review and develop their own teaching, while, Thai preschool teachers believed that documentation helped them to organize the experiences for the children in accordance with the problems and developments, and helped them know development and learning of children.
4. Using the documentation: Both Japanese and Thai preschool teachers used documentation.

Keywords: Documentation, Preschool Teacher, Japan, Thailand.

¹Correspondence concerning this article and requests for reprints should be addressed to Thoen Seenuan,
E-mail: turn_3@hotmail.com

การเปรียบเทียบการทำสารนิทัศน์การเรียนรู้ของเด็ก ของครูปฐมวัยญี่ปุ่นและไทย

เทิน สีนวน¹

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

อิคุโยะ วากะยะมะ

มหาวิทยาลัยโตเกียว

บทความวิจัย

รับต้นฉบับ: 8 เมษายน 2564 วันที่แก้ไข: 26 พฤษภาคม 2564 วันตอบรับ: 2 มิถุนายน 2564

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการทำสารนิทัศน์การเรียนรู้ของเด็ก ของครูปฐมวัยญี่ปุ่นและไทย กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย คือ การทำสารนิทัศน์การเรียนรู้ของเด็ก ประกอบด้วย 4 ด้านคือ การวางแผน การทำสารนิทัศน์ การไตร่ตรอง และการใช้สารนิทัศน์กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ ประกอบด้วย ครูปฐมวัยญี่ปุ่น จำนวน 62 คน อยู่ในจังหวัดโทะยะมะ ปี พ.ศ. 2560 และ ครูปฐมวัยไทย จำนวน 44 คน อยู่ในจังหวัดพิษณุโลก ปี พ.ศ. 2561 เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ และการทดสอบไคสแควร์

ผลการวิจัย พบว่า

1. ด้านการวางแผน พบว่า ครูปฐมวัยญี่ปุ่นและไทยมีการวางแผนการทำสารนิทัศน์ โดยที่ครูปฐมวัยญี่ปุ่นมีการวางแผนสูงกว่าครูปฐมวัยไทย
2. ด้านการทำสารนิทัศน์ พบว่า ครูปฐมวัยญี่ปุ่นและไทยมีการทำสารนิทัศน์ตามแผนที่วางไว้
3. ด้านการไตร่ตรอง พบว่า ครูปฐมวัยญี่ปุ่นเชื่อว่าสารนิทัศน์ ช่วยปรับปรุงเนื้อหาและกิจกรรมให้เหมาะสมกับเด็ก และทำให้พวกเขาได้ทบทวนและพัฒนาการสอนของตนเอง ในขณะที่ครูปฐมวัยไทย เห็นว่าสารนิทัศน์ช่วยให้จัดประสบการณ์ได้สอดคล้องกับปัญหาและพัฒนาการของเด็ก และยังช่วยให้รู้พัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก
4. ด้านการใช้สารนิทัศน์ พบว่า ครูปฐมวัยญี่ปุ่นและไทยนำสารนิทัศน์ที่ทำไปใช้

คำสำคัญ: สารนิทัศน์ ครูปฐมวัย ญี่ปุ่น ไทย

¹การติดต่อและการร้องขอบทความนี้ กรุณาส่งถึง เทิน สีนวน มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม E-mail: turn_3@hotmail.com

DOI: 10.14456/jfepru.2021.16

Introduction

The documentation typically includes samples of a child's work at several different stages of completion; photographs showing work in progress; comments written by the teacher or other adults working with the children; transcriptions of children's discussions, comments, and explanations of intentions about the activity; and comments made by parents (Katz & Chard, 1996, p. 2). Documenting children's learning may be one of the most valuable skills a teacher can develop today. A teacher who perceives how children learn and can then help others to see the learning can contribute significantly to the child's development (Helm, Beneke & Steinheimer, 1998). Through documentation the teacher can make it possible for others to see the learning that take place when developmentally appropriate teaching occurs. Documentation also provides the evidence needed for reliability assessing progress, for meeting accountability requirements, for monitoring individual students' growth and development, and for program evaluation (Helm, Beneke & Steinheimer, 1998). It seems to us that high-quality documentation of children's work and ideas contributes to the quality of an early childhood program in at least six ways were 1) enhancement of children's learning 2) taking children's ideas and work seriously 3) teacher planning and evaluation with children 4) parent appreciation and participation 5) teacher research and process awareness and 6) children's learning made visible (Katz & Chard, 1996, pp. 2-5). In addition, Helm, Beneke & Steinheimer (1998) said the benefit of documenting young children's learning were 1) meeting accountability demands 2) becoming better teachers 3) meeting diversity challenges 4) involving children and families and 5) providing a vehicle for reflection.

Seitz (2008) mentioned the type of documentation consists of; 1) teacher's description and overview of an event/ experience/ skill development, 2) photographs of children at work, 3) samples of children's work, 4) children's comments in writing or as recorded by teacher, 5) teacher or parent comments about a classroom event, 6) teacher transcriptions of conversations during small group time when children are exploring a new topic, and 7) important items or observations relating to an event/ experience/ development. While, Helm, Beneke & Steinheimer (1998) identified the type of documentation were 1) project narratives 2) observation of child development 3) individual portfolios 4) individual and group products and 5) self-reflections of children.

Helm, Beneke & Steinheimer (1998) proposed the steps to documenting young children's learning conclude 1) gathering materials and equipment 2) identifying curriculum objectives 3) planning for documentation 4) setting reasonable goals for documenting and anticipating displays. Accordance with Seitz (2008, p. 92) explained the stage of documenter including; 1) deciding to document, 2) exploring technology use, 3) focusing on children's engagement, 4) gathering information, 5) connecting and telling stories, and 6) documenting decision making.

However, "documentation" is common in Japan as the useful tool to explain to parents what children are learning during play. Early childhood education professionals also use it to reflect their practice (Kitano, 2016). As in Thailand, the guidelines for organizing children's experiences in early childhood education curriculum that require early childhood teachers to do a documentation by collecting data about the development and learning of each individual to be considered for use as benefits to child development and classroom research (Ministry of Education, 2018). Therefore, this research aims to investigate the documenting young children's learning by preschool teacher in Japan and Thailand. The results of this research will give the best practice of documenting young children's learning that can be applied in Thailand.

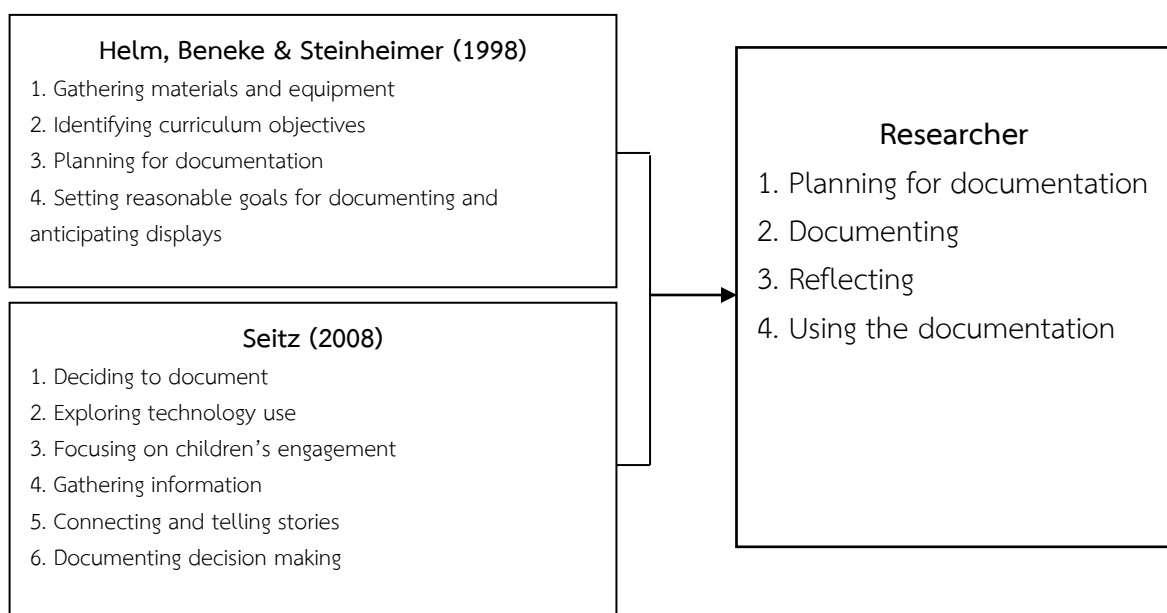
The purpose

This research aim to study and compare on documenting young children's learning of preschool teacher in Japan and Thailand in 4 aspects: planning, documenting, reflecting, and using the documentation.

Theoretical Framework

The meaning of the documentation for this study is evidence or information that reflects the development and learning of young children resulting from the learning experiences in daily activities and classroom activities including photographs, children's works, video tapes, children's comments, observation of child developments, and lesson plans.

This study employs the theoretical framework based on the steps to documenting young children's learning propose by Helm, Beneke & Steinheimer (1998) and Seitz (2008) present in the table below.

Procedure

1. Population and samples

1.1 The population was preschool teachers in Toyama prefecture, Japan in 2017 and preschool teachers in Phitsanulok province, Thailand in 2018.

1.2 The sampling groups were chosen by simple random sampling including 62 preschool teachers from 62 schools in Toyama prefecture, Japan in 2017 and 44 preschool teachers from 44 schools in Phitsanulok province, Thailand in 2018

2. Research instrument

2.1 Research Instrument

The instrument was a questionnaire included 3 parts including; 1) The status of the respondents, 2) The documenting young children's learning of preschool teacher in Japan in 4 aspects: planning, documenting, reflecting, and using the documentation, and 3) Open ended form for opinions and additional suggestions.

2.2 Methods and instrument construction

2.2.1 Study the early childhood curriculum and literature on the documenting young children's learning of preschool teacher.

2.2.2 Construct a draft of questionnaire that covering 4 aspects; planning, documenting, reflecting, and using the documentation. There are 15 questions which are closed-ended form.

2.2.3 Propose the drafts of questionnaire to 3 experts for examining and considering its validity on its structure and language clarity. The indexes of item-objective congruence (IOC) have been considered, and then choose a question with an IOC index from 0.67 to 1.00. In addition, the questionnaire was improved and edited according to the suggestions of the experts.

3. Data Collection

3.1 Coordinate with the school administrators and asking them to give a permission to collect the data.

3.2 Collect the data by sending the questionnaire and receiving the responded questionnaire by post.

4. Scrutinizing data and analysis of data

4.1 Select the completed questionnaire for data analysis.

4.2 Find the percentage of each question and compare the differences of doing documentation between Japanese and Thai preschool teachers by using chi-square test.

Research results

The data analysis and data interpretation were presented in the forms of table and explanation in 4 aspects: planning, documenting, reflecting, and using the documentation as table 1-14.

Table 1 The documenting young children's learning of preschool teachers in Japan and Thailand in planning for documentation aspect

Items	Japan (n=62)		Thailand (n=44)		Chi Sq.	Sig.
	Freq.	Percent.	Freq.	Percent.		
1. Planning for documentation						
1.1 Did you make a plan to do documentation?						
(1) No	0	0	7	15.9	10.561	.001**
(2) Yes	62	100	37	84.1		

From Table 1, show that, both Japanese and Thai preschool teachers planed for documentation, representing at 100% and 84.1% respectively. When compared, found that Japanese preschool teachers planed higher than Thai preschool teachers.

Table 2 The documenting young children's learning of preschool teachers in Japan and Thailand in documenting aspect: activities that collected documentation

Items	Japan (n=62)		Thailand (n=44)		Chi Sq.	Sig.
	Freq.	Percent.	Freq.	Percent.		
2. Documenting						
2.1 Did you do the documentation according to your plan?						
(1) Yes	44	71	29	65.9	.307	.579
(2) No	18	29	15	34.1		
2.2 Which activities that you collected the documentation from?						
(1) Free play	27	43.5	27	61.4	3.268	.710
(2) Art	2	3.2	41	39.2	86.378**	.000
(3) Language	4	6.5	29	65.9	42.435**	.000
(4) Mathematic	0	0	29	65.9	56.256**	.000
(5) Outdoor play	3	4.8	31	70.5	50.858**	.000
(6) Science	0	0	30	68.2	58.959**	.000
(7) Music and movement	6	9.7	29	65.9	36.795**	.000
(8) Circle	7	11.3	31	70.5	39.172**	.000
(9) Didactic game	2	3.2	24	54.4	36.615**	.000
(10) Routine	4	6.5	23	52.3	28.464**	.000

From Table 2, show that both Japanese and Thai preschool teachers did the documentation according to their planed, representing at 71% and 65.9% respectively. The Japanese collected the documentation from free play activities (43.5%) at the highest, while Thai collected the documentation from outdoor (70.5%) and circle activities (70.5%) at the highest. When compared, found that Thai collected in all activities were higher than Japanese except free play activities.

Table 3 The documenting young children's learning of preschool teachers in Japan and Thailand in documenting aspect: types of documentation

Items	Japan (n=62)		Thailand (n=44)		Chi Sq.	Sig.
	Freq.	Percent.	Freq.	Percent.		
2.3 What are the types of the documentation that you collected?						

(1) Children's works	11	17.7	44	100	69.755**	.000
(2) Children's photos	18	29	41	93.2	42.913**	.000
(3) Children's audio recordings	1	1.6	4	9.1	3.202	.074
(4) Children's video recordings	1	1.6	16	36.4	23.080**	.000
(5) Noted of children's speech	32	51.6	27	61.4	.997	.319
(6) Lesson plan	38	61.3	30	68.2	4.105*	.043
(7) Noted of teacher reflection on children's works	60	96.8	18	40.9	41.322**	.000

From Table 3, show the types of documentation that preschool teachers collected, the highest percentage of Japanese was noted of teacher reflection on children's works (96.8%), while Thai collected the highest was the children's work (100%). When compared, found that Thai collected 1) children's works, 2) children's photos, 3) children's video recordings and 4) lesson plans, higher than Japanese. As for the noted of teacher reflection on children's works, Japanese collected higher than Thai.

Table 4 The documenting young children's learning of preschool teachers in Japan and Thailand in documenting aspect: timing to collected documentation

Items	Japan (n=62)		Thailand (n=44)		Chi Sq.	Sig.
	Freq.	Percent.	Freq.	Percent.		
2.4 How did you take time to collect the documentation?						
(1) Everyday	15	24.2	7	15.9	.745	.388
(2) 2-3 times/ week	4	6.5	12	27.3	8.706**	.003
(3) 1 time/ week	13	21	13	29.5	1.023	.312
(4) No set the exact time	27	43.5	20	45.5	.038	.846

From Table 4, show the time to collect the documentation, Japanese and Thai preschool teachers didn't set the exact time, representing at 43.5% and 45.5% respectively. When compared, found the difference in 2-3 times per week, with Thai did higher than Japanese.

Table 5 The documenting young children's learning of preschool teachers in Japan and Thailand in documenting aspect: materials that use to collected documentation

Items	Japan (n=62)		Thailand (n=44)		Chi Sq.	Sig.
	Freq.	Percent.	Freq.	Percent.		
2.5 What are the materials and equipment that you use to collect the documentation?						
(1) Anecdotal note	59	95.2	29	65.9	15.621**	.000
(2) Audio tape	1	1.6	2	4.5	.805	.370
(3) Video tape	5	8.1	14	31.8	9.870**	.002
(4) Camera	25	40.3	40	90.9	27.767**	.000
(5) Observation of child development form	7	11.3	26	59.1	27.427**	.000

From Table 5, show the materials and equipment that Japanese preschool teachers used to collect documentation at the highest were anecdotal note (95.2%), with Thai preschool teachers used cameras (90.9%) the most. When compared, found that Thai used 1) video tape, 2) camera, and 3) observation of child development form, higher than Japanese. But, the anecdotal note, Japanese used higher than Thai.

Table 6 The documenting young children's learning of preschool teachers in Japan and Thailand in documenting aspect: the problem on collecting documentation

Items	Japan (n=62)		Thailand (n=44)		Chi Sq.	Sig.
	Freq.	Percent.	Freq.	Percent.		
2.6 Did you meet the problem or difficulty on collecting the documentation?						
(1) No	29	46.8	15	34.1	1.705	.192
(2) Yes; there are	33	53.2	29	65.9		
(2.1) Can't note the data while teaching	8	12.9	20	45.5	14.029**	.000
(2.2) Can't note the speech by the time	6	9.7	15	34.1	9.655**	.002
(2.3) Lack of materials and equipment to collect the documentation	3	4.8	5	11.4	1.570	.210

From Table 6, show that both Japanese and Thai preschool teachers met the problem or difficulty on collecting documentation, representing at 53.2% and 65.9% respectively. The problems encountered by preschool teachers in Japan and Thailand were can't note the data while teaching, representing at 12.9% and 45.5 % respectively. When compared, found that Thai encountered 1) can't note the data while teaching and 2) can't note the speech by the time higher than Japanese.

Table 7 The documenting young children's learning of preschool teachers in Japan and Thailand in documenting aspect: sorting out documentation

Items	Japan (n=62)		Thailand (n=44)		Chi Sq.	Sig.
	Freq.	Percent.	Freq.	Percent.		
2.7 Did you sort out the documentation?						
(1) No	30	48.4	7	15.9	11.948**	.001
(2) Yes; there are	32	51.6	37	84.1		
(2.1) Every day	1	1.6	6	13.6	6.032*	.014
(2.2) Every week	3	4.8	8	18.2	4.927*	.026
(2.3) Every month	18	29	5	11.4	4.729*	.030
(2.4) At the end of semester	11	17.7	18	40.9	6.950**	.008

From Table 7, show that, both Japanese and Thai preschool teachers sorted out documentation, representing at 51.6% and 84.1% respectively. The period of time that Japanese sorted out at the highest was every month (29%), while Thai sorted out at the end of semester (40.9 %). When compared, found that Thai operated higher than Japanese in all items.

Table 8 The documenting young children's learning of preschool teachers in Japan and Thailand in documenting aspect: grouping the documentation

Items	Japan (n=62)		Thailand (n=44)		Chi Sq.	Sig.
	Freq.	Percent.	Freq.	Percent.		
2.8 How did you group the documentation?						
(1) Classified by activity	17	27.4	31	70.5	19.237**	.000
(2) Classified by children's name	15	24.2	18	40.9	3.354	.067
(3) Classified by type of documentation	24	38.7	9	20.5	4.000*	.045

From Table 8, show that, Japanese preschool teachers classified by type of documentation (38.7%) at the highest, while, Thai preschool teachers classified by activity (70.5%) the highest. When compared, found that Thai classified by activity higher than Japanese, while Japanese classified by type of documentation higher than another.

Table 9 The documenting young children's learning of preschool teachers in Japan and Thailand in documenting aspect: keeping the documentation

Items	Japan (n=62)		Thailand (n=44)		Chi Sq.	Sig.
	Freq.	Percent.	Freq.	Percent.		
2.9 Where did you keep the documentation?						
(1) Boxes	0	0	11	25.0	17.295**	.000
(2) Files	46	74.2	39	88.6	3.379	.066
(3) Cabinets	0	0	9	20.5	13.858**	.000
(4) Trays	26	41.9	15	34.1	.668	.414

From Table 9, show that, both Japanese and Thai preschool teachers kept the documentation in the files at the highest, representing at 74.2% and 88.6% respectively. When compared, found that Thai keep in boxes and cabinets higher than Japanese.

Table 10 The documenting young children's learning of preschool teachers in Japan and Thailand in documenting aspect: formats that present documentation

Items	Japan (n=62)		Thailand (n=44)		Chi Sq.	Sig.
	Freq.	Percent.	Freq.	Percent.		
2.10 What are the formats that you present the documentation?						
(1) Newsletter	41	66.1	11	25.0	17.420**	.000
(2) Individual portfolio	6	9.7	27	61.4	32.067**	.000
(3) Documentation board	23	37.1	28	63.6	7.261**	.007
(4) Exhibition	18	29	24	54.5	7.002**	.008

From Table 10, show the format that Japanese preschool teachers presented the documentation at the highest was newsletter (66.1%), while, Thai preschool teachers presented in documentation board (63.6%) format at the highest. When compared, found that Thai made 1) individual portfolios, 2) documentation boards and 3) exhibitions higher than Japanese, while Japanese made newsletters higher than another.

Table 11 The documenting young children's learning of preschool teachers in Japan and Thailand in reflecting aspect: documentation and teaching

Items	Japan (n=62)		Thailand (n=44)		Chi Sq.	Sig.
	Freq.	Percent.	Freq.	Percent.		
3. reflecting						
3.1 How did the documentation help you on teaching?						
(1) Organized the experiences for the children in accordance with the problems and developments	32	51.6	41	93.2	20.742**	.000
(2) Organized the activities to meet the needs of individual child	44	71	31	70.5	.003	.954
(3) Improve the content and activities appropriate to child	51	82.3	34	77.3	.403	.526
(4) Assess my own teaching	32	54.8	31	70.5	3.789*	.052

From table 11, show that Japanese preschool teachers believed that the documentation helped them to improve the content and activities appropriate to child (82.3%) at the highest, while, Thai preschool teachers believed that the documentation helped them to organize the experiences for the children in accordance with the problems and developments (93.2%) at the highest. When compared, found that Thai believed that the documentation helped them to organize the experiences for the children in accordance with the problems and developments higher than Japanese.

Table 12 The documenting young children's learning of preschool teachers in Japan and Thailand in reflecting aspect: learning from documentation

Items	Japan (n=62)		Thailand (n=44)		Chi Sq.	Sig.
	Freq.	Percent.	Freq.	Percent.		
3.2 What did you learn from doing the documentation?						
(1) Development and learning of children	47	75.8	43	97.7	9.649**	.002
(2) Planning of teaching in advance	46	74.2	35	79.5	.409	.522
(3) Review and develop my own teaching	53	85.5	28	63.6	6.816**	.009
(4) Communication with teachers, parents and child involved	31	50	36	81.8	11.204**	.001

From Table 12, show that, to reflecting the documentation made Japanese preschool teachers review and develop their own teaching (85.5%) at the highest, while, Thai preschool teachers believed that reflecting documentation helped them to know the development and learning of children (97.7%) at the highest. When compared, found that Thai believed that reflecting documentation helped them to 1) know the development and learning of children, and 2) communication with teachers, parents and child involved higher than Japanese. However, Japanese indicated that reflecting documentation helped them to review and develop their own teaching higher than Thai.

Table 13 The documenting young children's learning of preschool teachers in Japan and Thailand in using the documentation aspect: using the documentation

Items	Japan (n=62)		Thailand (n=44)		Chi Sq.	Sig.
	Freq.	Percent.	Freq.	Percent.		
4. Using the documentation						
4.1 Did you use the documentation?						
(1) No	1	1.6	0	0	.716	.397
(2) Yes; For	61	98.4	44	100		
(2.1) Lesson planning	42	67.7	33	75.0	.655	.418
(2.2) Improve classroom environment	48	77.4	11	25.0	28.654**	.000
(2.3) Promote Children individually	41	66.1	39	88.6	7.043**	.008
(2.4) Child development assessment	53	85.5	38	86.4	.016	.898
(2.5) Communicate with teachers, parents and children involved	34	54.8	42	95.5	20.922**	.000
(2.6) Improve the activity (teaching)	35	56.5	27	61.4	.256	.613
(2.7) Compare child development with theory	18	29	7	15.9	2.459	.117
(2.8) Compare child development with the aim of the curriculum	12	19.4	24	54.5	14.210**	.000

From Table 13, show that, both Japanese and Thai preschool teachers used the documentation, representing at 98.4% and 100% respectively. Japanese used documentation for child development assessment (85.5%) at the highest, while, Thai used documentation to communicate with teachers, parents and children involved (95.5%) at the highest. When compared, found that Thai used documentation to 1) promote children individually, 2) communicate with teachers, parents and children involved, and 3) compare child development with the aim of the curriculum higher than Japanese. However, Japanese used documentation to improve classroom environment higher than another.

Table 14 The documenting young children's learning of preschool teachers in Japan and Thailand in using the documentation aspect: using documentation to communicate

Items	Japan (n=62)		Thailand (n=44)		Chi Sq.	Sig.
	Freq.	Percent.	Freq.	Percent.		
4.2 How did you communication with teachers, parents and child involved?						
(1) Discussions about child development together	53	85.5	31	70.5	3.534	.060
(2) Provide information to parents about child development	15	24.2	43	97.7	56.163**	.000
(3) Using data from the documentation in helping and promoting child development together	45	72.6	38	86.4	2.878	.090

From Table 14, show that, Japanese preschool teachers used documentation to communicate with teachers, parents and child involved by discussions about child development together (85.5%) at the highest. But, Thai preschool teachers used documentation to provide information to parents about child development (97.7%) at the

highest. When compared, found that Thai used documentation to provide information to parents about child development higher than another.

Discussion

From the research results, can be discussed as follows;

1. Planning: Both Japanese and Thai preschool teachers planed for documentation, which, Japanese preschool teachers planned higher than Thai preschool teachers. This is probably because Thai preschool teachers became more interested in documentation. In Thailand, the experience guide has been provided in the curriculum manual that should be do the documentation by collecting data about the development and learning of each individual to be considered in order to early childhood development (Ministry of Education, 2018 p. 62). Therefore, it is causing Thai preschool teachers start doing more documentation, consistent with the research of Nartpinit (2010, p. 94) found that Thai preschool teachers did a documentation with planning. However, preschool teachers in Japan planed for documentation higher than in Thailand, because "documentation" is common in Japan for preschool teachers (Kitano, 2016). Therefore, Japanese preschool teachers are more systematic to do, while Thai preschool teachers do not complete all step of the documentation (Nartpinit, 2010, p. 94).

2. Documenting: Both Japanese and Thai preschool teachers did the documentation according to their planed, the types of documentation that preschool teachers collected, the highest percentage of Japanese was noted of teacher reflection on children's works, while Thai collected the highest was the children's work. When compared, found that Thai collected 1) children's works, 2) children's photos, 3) children's video recordings and 4) lesson plans, higher than Japanese. As for the noted of teacher reflection on children's works, Japanese collected higher than Thai. In accordance with Nartpinit's research (2010, p. 94) found that Thai preschool teachers kept the documentation as artwork and photography. And, they think that taking notes is complicated and doesn't have enough time to do so, with a large number of children per class and having other workloads. On the other hand, Japanese preschool teachers have a small number of students per class, and they normally use observation and behavior recording while children do activities. So, the materials and equipment that Japanese preschool teachers used to collect documentation at the highest were anecdotal note, with Thai preschool teachers used cameras the most.

Furthermore, both Japanese and Thai preschool teachers met the problem or difficulty on collecting documentation. The problems encountered by preschool teachers in Japan and Thailand were can't note the data while teaching. However, I believe that this problem should be solved because the behavioral recording of children is very important. Tantiphalachewa (2007) states that the data recorded from the observation of the children's behavior by the teacher will be the information that helps to explain about the whole child,

indicating the child's physical, mental, social and intellectual development. In accordance with Warash's research (2005) found that the observation, note taking, and photography that took place in the classroom were very helpful, helping teachers understand what and how children learn.

3. Reflecting: Japanese preschool teachers believed that documentation helped them to improve content and activities appropriate to child, and made them review and develop their own teaching, while, Thai preschool teachers believed that documentation helped them to organize the experiences for the children in accordance with the problems and developments, and helped them know development and learning of children. As Helm, Beneke & Steinheimer (1998, p. 15) indicated that documentation provides the evidence needed for monitoring individual students' growth and development, and for program evaluation. In accordance with Katz & Chard (1996, pp. 2-5) said that high-quality documentation will enhance of children's learning, and help teachers to plan and evaluate with children. Moreover, early childhood education professionals also use it to reflect their practice (Kitano, 2016).

4. Using the documentation: both Japanese and Thai preschool teachers used documentation. Japanese used documentation for child development assessment and communicate with teachers, parents and child involved by discussions about child development together, while, Thai used documentation to communicate with teachers, parents and children involved to provide information about child development. The research shows that Thai used documentation for less benefit only provides information about child development to parents, consistent with Nartpinit (2010, p. 96) who found that preschool teachers were not able to use documentation to communicate with parents in various ways. Similar to Kohkong (2002) found that preschool teachers only send the work of their children to parents to know the child's development. Whilst, Japanese preschool teachers use documentation for assess children development and discuss with parents about child development, as Kitano (2016) said that documentation in Japan as the useful tool to explain to parents what children are learning during play.

Recommendation

1. Research should be conducted on how to use documentation to develop children in various areas in order to effectively promote children development.

2. Research should be conducted on documentation made to comply with the context of each school, and teachers can apply it as appropriate.

References

Helm, J. H., Beneke, S. & Steinheimer, K. (1998). *Windows on learning: Documenting young children's work*. New York: Teachers College Press.

- Katz, L. & Chard, S. (1996). *The contribution of documentation to the quality of early childhood education*. Champaign, IL: ERIC Clearinghouse on Elementary and Early Childhood Education
- Kitano, S. (2016). Using documentation as the tool for ECE professional development: A case of M-City. *Proceeding of the 26Th EECERA Annual Conference, Ireland. 31 Aug 2016- 3 Sep 2016*, 304.
- Kohkong, K. (2002). *Kindergarten teacher's perception and management concerning documentation of schools in Bangkok*. Thesis. M. Ed. (Early Childhood Education). Srinakharinwirot University.
- Ministry of Education. (2018). *The handbook of early childhood curriculum A.D.2017 for children aged 3-6 years*. Bangkok: Agricultural Cooperative Printing House.
- Nartpinit, S. (2010). *A study of the documentation of children's learning by preschool teachers in Bangkok metropolis*. Thesis. M. Ed. (Early Childhood Education). Chulalongkorn University.
- Seitz, H. (2008). The power of documentation in the early childhood classroom. *Young Children*. March, 88-93.
- Tantiphalachewa, K. (2007). Documentation of the child's learning. *Journal of Early Childhood Education*. 2(1), 36-42.
- Warash, B. G. (2005). Documentation panel enhance teachers education programs. *Journal of Early Childhood Teacher Education*. 26(), 437-442.

การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็นสมรรถนะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ ระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

รุ่งนภา ตั้งจิตรเจริญกุล¹

มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

วิชุดา กิจธรรม

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

จันทร์เพ็ญ ตั้งจิตรเจริญกุล

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตศรีราชา

บทความวิจัย

รับต้นฉบับ: 27 เมษายน 2564 วันที่แก้ไข: 26 พฤษภาคม 2564 วันตอบรับ: 2 มิถุนายน 2564

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์วิจัย คือ 1) เพื่อสังเคราะห์และตรวจสอบคุณภาพขององค์ประกอบและตัวบ่งชี้สมรรถนะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏ 2) เพื่อประเมินความต้องการจำเป็นสมรรถนะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏ และ 3) เพื่อศึกษาปัจจัย/เงื่อนไขที่ส่งผลต่อสมรรถนะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏด้วยการวิเคราะห์หุระดับ วิธีการวิจัยใช้การวิจัยเชิงปริมาณร่วมกับการวิจัยเชิงคุณภาพ

ผลการวิจัยที่สำคัญสรุปว่า

1. จากการสังเคราะห์จากเอกสารของประเทศไทยและต่างประเทศจำนวน 84 ฉบับ เพื่อพัฒนาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้สมรรถนะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏ และผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์จากผู้เชี่ยวชาญ และจากการสำรวจความคิดเห็นผู้มีส่วนได้เสียจำนวน 120 คน พบว่า สมรรถนะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ คือ 1.1) สมรรถนะหลัก 5 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ สมรรถนะด้านองค์ความรู้/ความเชี่ยวชาญในวิชาชีพ สมรรถนะด้านการวิจัยและพัฒนา สมรรถนะด้านการสอน สมรรถนะด้านการพัฒนาตนเอง และสมรรถนะด้านการสื่อสาร 1.2) สมรรถนะอื่นตามสายงาน 3 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ สมรรถนะด้านคุณธรรมจริยธรรม สมรรถนะด้านการบริการวิชาการ และสมรรถนะด้านการพัฒนาผู้เรียน และ 1.3) สมรรถนะการบริหารจัดการ 3 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ สมรรถนะด้านภาวะผู้นำ สมรรถนะด้านการทำงานเป็นทีม และสมรรถนะด้านการบริหารจัดการภายใต้การเปลี่ยนแปลง

2. ผลการประเมินความต้องการจำเป็นจากการประเมินสภาพปัจจุบันและเป้าหมายของสมรรถนะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏจำแนกตามกลุ่มผู้ประเมินทั้ง 4 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้บริหาร กลุ่มอาจารย์ กลุ่มนักศึกษา และกลุ่มศิษย์เก่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.54-4.16 และ 4.49-4.82 และผลจากการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันและเป้าหมายของสมรรถนะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษา พบว่าสมรรถนะด้านองค์ความรู้/ความเชี่ยวชาญในวิชาชีพ ด้านการวิจัยและพัฒนา ด้านการพัฒนาตนเอง ด้านการบริการวิชาการ ด้านการพัฒนาผู้เรียน ด้านภาวะผู้นำ ด้านการทำงานเป็นทีม และด้านการบริหารจัดการภายใต้การเปลี่ยนแปลงแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

3. ผลการวิเคราะห์หุระดับ พบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏ คือ ระดับการศึกษา และตำแหน่งทางวิชาการของอาจารย์

คำสำคัญ: การประเมินความต้องการจำเป็น สมรรถนะที่พึงประสงค์ อาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษา

¹การติดต่อและการร้องขอบทความนี้ กรุณาส่งถึง รุ่งนภา ตั้งจิตรเจริญกุล บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสวนดุสิต Email: atrunnapa@hotmail.com

A NEEDS ASSESSMENT FOR DESIRABLE COMPETENCIES' GRADUATE INSTRUCTORS OF RAJABHAT UNIVERSITY

Rungnapa Tangchitcharoenkhul¹

Suan Dusit University

Wichuda Kijtorntam

Srinakharinwirot University

Janpen Tangjitjaroenkun

Kasetsart University, Sriracha Campus

Research Article

Received: 27 April 2021 Revised: 26 May 2021 Accepted: 2 June 2021

The purposes of this research were 1) to study, formulate and examine the quality of the components and indicators for desirable competencies' graduate instructors of Rajabhat University, 2) to study need assessment of desirable competencies' graduate instructors of Rajabhat University, and 3) to study factors affecting on desirable competencies' graduate instructors of Rajabhat University. Research Method used quantitative research and qualitative research.

The significant research findings were as follows:

1. Eighty four related literatures were reviewed for synthesis the components and indicators for desirable competencies' graduate instructors of Rajabhat University and 6 experts and 120 stakeholders helped verifying the content validity, appropriateness, feasibility and utility. They were 3 components of desirable competencies' graduate instructors of Rajabhat University: 1.1) *core competency* composed of body of knowledge competency, research and development competency, self development competency, communication competency 1. 2) *non-core competency* composed of moral and ethics competency, academic service competency and learner development competency and 1. 3) *management competency* composed of leadership competency, teamwork competency, performance management under the changes's competency.

2. The result of needs assessment of desirable competencies' graduate instructors of Rajabhat University evaluated from 4 groups of stakeholders (administrators, instructors, students, alumni), their mean ranged from 3.54 - 4.16 and 4.49 – 4.82. And the compare of current and goal evaluation of desirable competencies' graduate instructors found that there were significant different between current and goal evaluation of body of knowledge competency, research and development competency, personal development competency, academic service competency and learner development competency, leadership competency, teamwork competency and management under changing's competency.

3. The result of multi-level analysis indicated that factors explaining the desirable competencies' graduate instructors of Rajabhat University were education level and academic position of faculty members.

Keywords: Need assessment, Desirable competency, Graduate instructor.

¹Correspondence concerning this article and requests for reprints should be addressed to Rungnapa Tangchitcharoenkhul
Email: atrungnapa@hotmail.com

บทนำ

ปัจจุบันระบบการบริหารงานภาครัฐ ได้มีการมุ่งเน้นที่จะพัฒนาคนให้มีศักยภาพมากขึ้น ซึ่งจะเห็นได้จาก แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 ได้เน้นให้คนเป็น ศูนย์กลางของการพัฒนา โดยในระบบการบริหารจัดการ คนถือว่าเป็นทรัพยากรทุนมนุษย์ที่สำคัญ ควรที่จะดูแลรักษาและพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดประโยชน์มากที่สุดกับองค์กร ดังนั้นในการจัดการภาครัฐแนวใหม่จึงมีระบบการพัฒนาคนที่ชัดเจนขึ้น ขณะเดียวกัน ก็มีระบบการประเมินผลการทำงานของคนว่ามีการทำงานที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ให้กับองค์กรมากน้อยแค่ไหน จากประเด็นดังกล่าวแต่ละองค์กรในทุกภาคส่วนจึงได้มีการพัฒนาสมรรถนะของคนในองค์กรมากขึ้น องค์กรการศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญยิ่งในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ ทำให้คนรู้จักคิด วิเคราะห์ รู้จักแก้ปัญหา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รู้จักเรียนรู้ด้วยตนเอง สามารถปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทั้งจากปัจจัยภายในและภายนอกประเทศก็ตาม ควรมีคุณธรรมจริยธรรม ตลอดจน มีความสามารถในการพัฒนาตนเอง ครอบครัว ชุมชน และประเทศชาติ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2556)

บุคลากรที่มีความสำคัญที่สุดในการจัดการศึกษาขององค์กรทางการศึกษาคือครูอาจารย์ เพราะครูอาจารย์เป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการเรียนรู้ และพัฒนาทุกด้านของผู้เรียน ครูอาจารย์เป็นผู้ให้บริการด้านวิชาความรู้แก่สังคม จึงควรได้รับการพัฒนาสมรรถนะทั้งในด้านวิชาชีพและวิชาการ ดังนั้น จึงมีความจำเป็นที่จะต้องสรรหาครูอาจารย์ ซึ่งมีสมรรถนะ (Competency) ทั้งในด้านพฤติกรรม ความรู้ ทักษะ และทัศนคติ ที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานในตำแหน่งอาจารย์ให้ประสบผลสำเร็จ (Spector et al., 2015) ทั้งนี้ผู้วิจัยศึกษาพัฒนาสมรรถนะที่พึงประสงค์โดยเลือกศึกษาเฉพาะอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏ เนื่องจากการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏยังคงมีปัญหาเรื่องคุณภาพการจัดการศึกษา (รุ่งนภา ตั้งจิตรเจริญกุล และ นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2555)

การประเมินความต้องการจำเป็น (Needs assessment) เป็นกระบวนการประเมินเพื่อระบุความแตกต่างระหว่างสภาพที่เกิดขึ้นจริง (What is) และสภาพที่ควรจะเป็น (What should be) โดยระบุสิ่งที่ต้องการให้เกิดว่ามีลักษณะใด และสิ่งที่เกิดขึ้นจริงว่ามีลักษณะใด จากนั้นนำผลที่ได้มาวิเคราะห์และประเมินสิ่งที่เกิดขึ้นจริงว่าควรเปลี่ยนแปลงสิ่งใดบ้าง (สุวิมล ร่องวาณิช, 2558) ทั้งนี้การประเมินความต้องการจำเป็นทำให้ได้สารสนเทศที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงกระบวนการจัดการศึกษา กระบวนการจัดการเรียนการสอน ดังนั้นการเปลี่ยนแปลงอันเนื่องมาจากการประเมินความต้องการจำเป็นเป็นการเปลี่ยนแปลงในเชิงสร้างสรรค์หรือการเปลี่ยนแปลงเชิงบวก ดังนั้นการที่จะพัฒนาสมรรถนะของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล จึงพิจารณาจากโดยอาศัยข้อมูลที่เกี่ยวข้องได้จากการประเมินความต้องการจำเป็น

จากความสำคัญของสมรรถนะของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อการจัดการเรียนการสอนของอาจารย์ และปัจจัยเงื่อนไขที่ส่งผลต่อเนื่องไปยังสมรรถนะของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ตลอดจนความสำคัญของการประเมินความต้องการจำเป็น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาพัฒนาสมรรถนะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษามีอะไรบ้าง และศึกษาการประเมินความต้องการจำเป็นสมรรถนะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษา โดยศึกษาว่าปัจจุบันระดับสมรรถนะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาเป็นอย่างไร อาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาที่มีความต้องการจำเป็นได้รับการพัฒนาสมรรถนะใดบ้าง ด้วยแนวทางการพัฒนาอย่างไร จึงทำให้อาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษามีสมรรถนะที่พึงประสงค์ งานวิจัยนี้จึงเป็นการพัฒนาและการประเมินความต้องการจำเป็นสมรรถนะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏ เพื่อมุ่งหวังให้ได้สมรรถนะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษา และผลการประเมินความต้องการจำเป็นสมรรถนะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษา ซึ่งผลทำให้ได้ความรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ซึ่งจะส่งผลดีต่อทั้งตัวอาจารย์และ

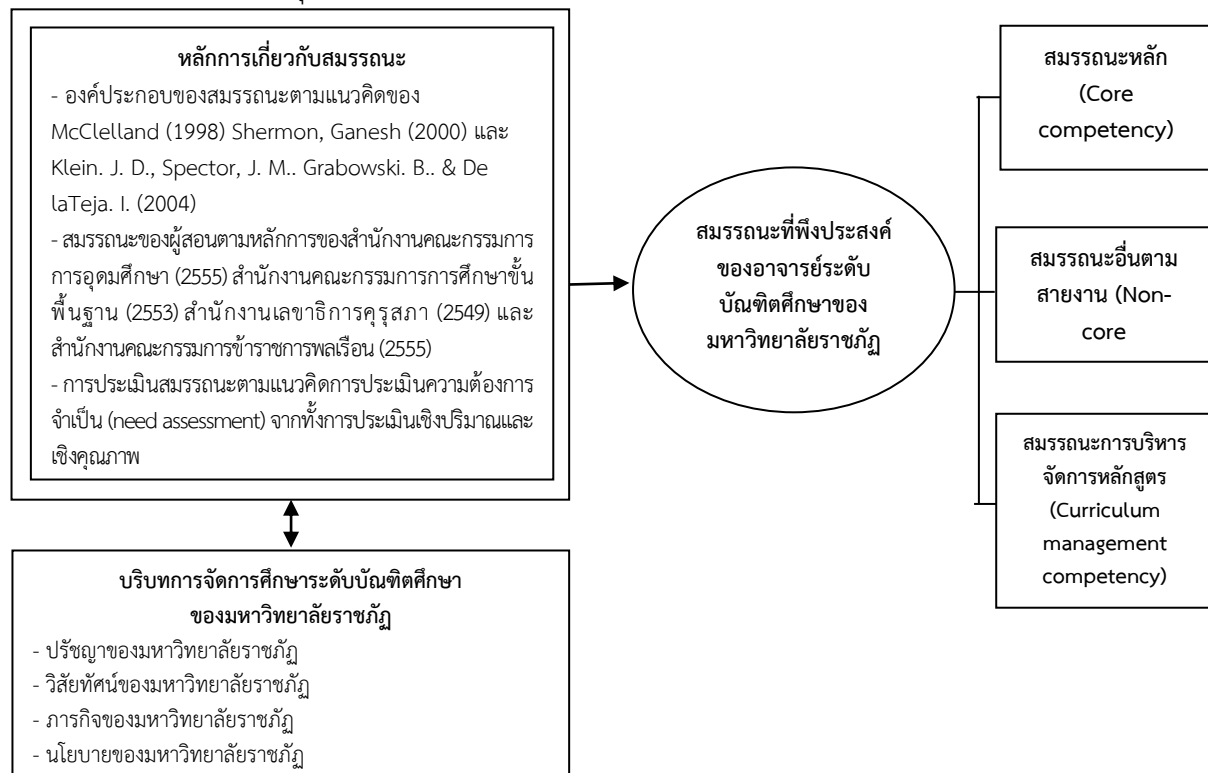
ผู้เรียน ตลอดจนสถานศึกษาให้มีการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล และส่งผลต่อเนื่องไปยังคุณภาพการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

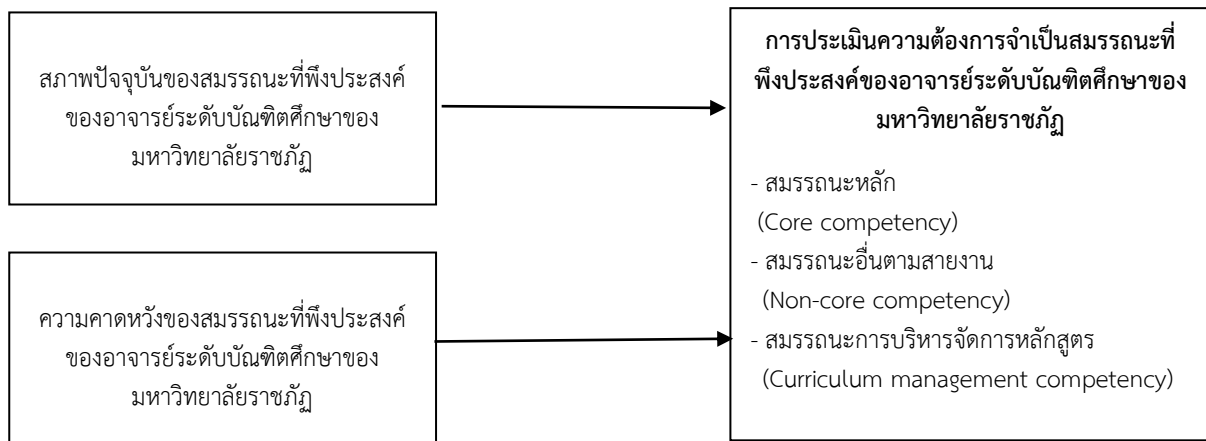
1. เพื่อสังเคราะห์และตรวจสอบคุณภาพขององค์ประกอบและตัวบ่งชี้สมรรถนะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏ
2. เพื่อประเมินความต้องการจำเป็นสมรรถนะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏ
3. เพื่อศึกษาปัจจัย/เงื่อนไขที่ส่งผลต่อสมรรถนะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ด้วยการวิเคราะห์หุระดับ

กรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบแนวคิดของการพัฒนาสมรรถนะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ตามตัวบ่งชี้หลักและตัวบ่งชี้ย่อยที่สังเคราะห์ขึ้นจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังกรอบแนวคิดในการวิจัยแสดงไว้ในภาพที่ 1 และกรอบแนวคิดของการประเมินความต้องการจำเป็นสมรรถนะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏ แสดงถึงความแตกต่างระหว่างสภาพปัจจุบันและความคาดหวังของสมรรถนะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ดังกรอบแนวคิดในการวิจัยแสดงไว้ในภาพที่ 2 และกรอบความคิดในการศึกษาปัจจัย/เงื่อนไขที่ส่งผลต่อสมรรถนะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ด้วยการวิเคราะห์หุระดับ ทั้งนี้จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า ตัวแปรระดับการศึกษาของอาจารย์ และตำแหน่งทางวิชาการของอาจารย์ส่งผลต่อสมรรถนะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏ โดยวิเคราะห์เป็น 2 ระดับ คือระดับบุคคล และระดับมหาวิทยาลัยราชภัฏ โดยทั้งสองโมเดลจะมีตัวแปรสาเหตุตัวเดียวกัน ดังกรอบแนวคิดในการวิจัยแสดงไว้ในภาพ 3

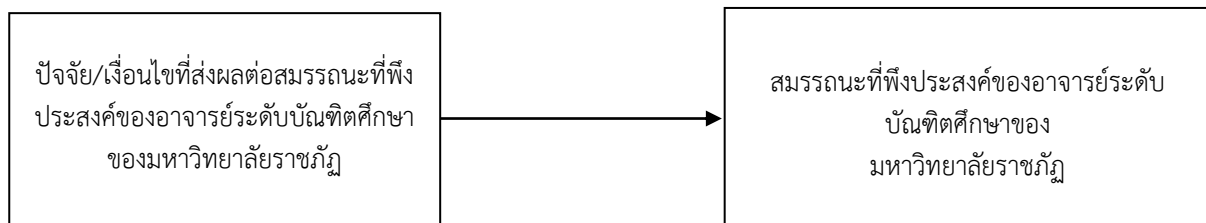

ภาพ 1 กรอบแนวคิดของการพัฒนาสมรรถนะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

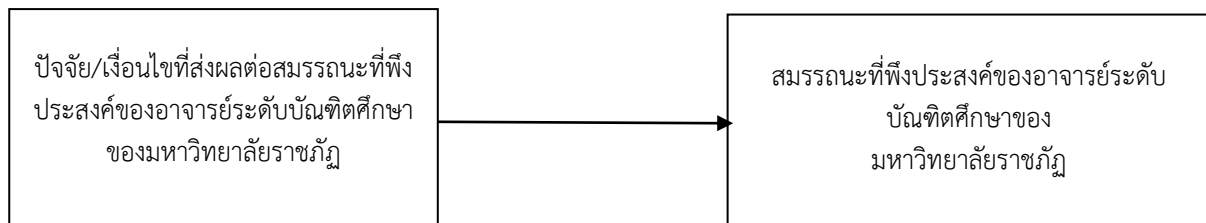

ภาพ 2 กรอบความคิดของการประเมินความต้องการจำเป็นสมรรถนะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

ระดับจุลภาค (Micro Level): ระดับบุคคล

ระดับมหภาค (Macro Level): ระดับมหาวิทยาลัยราชภัฏ

ภาพ 3 กรอบความคิดในการศึกษาปัจจัย/เงื่อนไขที่ส่งผลต่อสมรรถนะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ด้วยการวิเคราะห์พหุระดับ

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้ขั้นตอนการดำเนินการวิจัยรวม 3 ขั้นตอน มีรายละเอียดดังนี้ คือ

ขั้นตอนที่หนึ่ง การพัฒนารอบและตัวบ่งชี้สมรรถนะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏ และการตรวจสอบคุณภาพสมรรถนะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏ โดยมีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. การสืบค้นเอกสารและงานวิจัยทั้งของไทยและต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏ การนำสาระจากเอกสารและงานวิจัยทั้งของไทยและต่างประเทศมาวิเคราะห์จัดแยกหมวดหมู่ตามประเด็นที่กำหนด ต่อจากนั้นผู้วิจัยได้นำมาสังเคราะห์กรอบ

และตัวบ่งชี้สมรรถนะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏดังกล่าวมาสังเคราะห์เพื่อให้ได้ตัวบ่งชี้สมรรถนะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏที่คัดสรร

2. การพัฒนาร่างเกณฑ์การประเมินตามกรอบตัวบ่งชี้ที่พัฒนาขึ้น

3. การตรวจสอบคุณภาพด้านความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) ของกรอบตัวบ่งชี้สมรรถนะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏทั้งตัวบ่งชี้หลัก ตัวบ่งชี้ย่อย และการตรวจสอบคุณภาพของเกณฑ์การประเมินจากการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้มีส่วนได้เสีย 4 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้บริหาร กลุ่มอาจารย์ กลุ่มนักศึกษา และศิษย์เก่า กลุ่มละ 10 คน รวม 40 คน และกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 6 คน รวมทั้งสิ้น 46 คน และการตรวจสอบความเหมาะสมของกรอบและตัวบ่งชี้สมรรถนะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษา ในด้านความเป็นไปได้ (Feasibility) ความเป็นประโยชน์ (Utility) และความเหมาะสม (Appropriateness) ของตัวบ่งชี้สมรรถนะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏที่พัฒนาขึ้น จากการสำรวจความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้เสียทั้ง 4 กลุ่ม จำนวน 120 คน

ขั้นตอนที่สอง การพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการประเมิน และเกณฑ์การประเมินตามตัวบ่งชี้สมรรถนะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาฯ ที่พัฒนาขึ้น

1. การพัฒนาเครื่องมือการประเมิน ซึ่งประกอบด้วยแบบประเมินตามตัวบ่งชี้สมรรถนะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

2. การตรวจสอบคุณภาพด้านความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) ของเครื่องมือการประเมินและเกณฑ์การประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 6 คน โดยเป็นการตรวจสอบความครอบคลุมของข้อคำถาม ความถูกต้องเหมาะสมและความชัดเจนของการใช้ภาษาในข้อคำถาม และความเหมาะสมของรูปแบบของเครื่องมือการประเมินและเกณฑ์การประเมินพร้อม และนำข้อมูลมาวิเคราะห์ข้อมูล พบว่าเครื่องมือวิจัยมีความตรงเชิงเนื้อหาพิจารณาได้จาก ค่า IOC ที่มีค่าอยู่ระหว่าง 0.71-1.00

3. การตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยงของเครื่องมือการประเมิน โดยผู้วิจัยนำแบบประเมินไปทดลองใช้กับกลุ่มที่มีลักษณะคล้ายกลุ่มตัวอย่างทั้ง 4 กลุ่ม (กลุ่มผู้บริหาร กลุ่มอาจารย์ กลุ่มนักศึกษา และกลุ่มศิษย์เก่า) กลุ่มละ 30 คน รวมจำนวน 120 คน เพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือการประเมิน โดยนำผลที่ได้มาวิเคราะห์หาความเที่ยงตามวิธีของครอนบาคโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Cronbach's alpha coefficient) จากผลการวิเคราะห์แสดงให้เห็นว่าข้อมูลของทุกตัวแปรพบว่ามีค่าความเที่ยงสูง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ครอนบาคแอลฟาอยู่ระหว่าง 0.7521 – 0.9042

ขั้นตอนที่สาม การประเมินความต้องการจำเป็นสมรรถนะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏตามตัวบ่งชี้ที่พัฒนาขึ้นจากผู้มีส่วนได้เสีย 4 กลุ่ม คือ นักศึกษา คณาจารย์ ผู้บริหาร และศิษย์เก่า และการศึกษาปัจจัย/เงื่อนไขที่ส่งผลต่อสมรรถนะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากมหาวิทยาลัยราชภัฏทั้ง 5 ภูมิภาค (ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง ภาคใต้ และจังหวัดกรุงเทพมหานคร) รวม 10 แห่ง จากผู้มีส่วนได้เสีย 4 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผู้บริหาร กลุ่มอาจารย์ กลุ่มนักศึกษา และกลุ่มศิษย์เก่า รวมทั้งสิ้น 2,100 คน ทั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ได้มาโดยวิธีการเลือกแตกต่างกันดังนี้ กลุ่มตัวอย่างผู้บริหารสถานศึกษาได้จากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) 10 แห่งๆ ละ 15 คนรวม 150 คน ส่วนการเลือกกลุ่มตัวอย่างอาจารย์ได้มาโดยการเลือก 10 แห่งๆ ละ 45 คนรวม 450 คน ส่วนการเลือกกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาและศิษย์เก่าได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling) 10 แห่งๆ ละ 75 คนรวม 1,500 คน รวมทั้งสิ้น 2,100 คน โดยประเมิน 1) สภาพปัจจุบันและเป้าหมายระดับสมรรถนะที่พึงประสงค์ของอาจารย์

ระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏ และ 2) การศึกษาปัจจัย/เงื่อนไขที่ส่งผลต่อสมรรถนะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏตามตัวบ่งชี้ที่พัฒนาขึ้น

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสัมภาษณ์และแบบประเมินสมรรถนะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏตามกรอบตัวบ่งชี้ที่พัฒนาขึ้นและผ่านการตรวจสอบคุณภาพแล้ว

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ จำแนกตามการวิจัย มีรายละเอียด ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้มีส่วนได้เสีย 4 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้บริหาร กลุ่มอาจารย์ กลุ่มนักศึกษา และกลุ่มศิษย์เก่า จำนวน 40 คน และกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ 6 คน รวม 46 คน ตามประเด็นการสัมภาษณ์ในการพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพของกรอบและตัวบ่งชี้สมรรถนะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ประกอบด้วย

1) การตรวจสอบความเหมาะสมของกรอบและตัวบ่งชี้สมรรถนะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏ 4 กลุ่ม ในด้านความเป็นไปได้ (Feasibility) ความเป็นประโยชน์ (Utility) และความเหมาะสม (Appropriateness) ของตัวบ่งชี้สมรรถนะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏที่พัฒนาขึ้น

2) การวิเคราะห์สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบประเมินด้วยค่าสถิติบรรยาย ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3) การประเมินความต้องการจำเป็นสมรรถนะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ด้วยการวิเคราะห์เปรียบเทียบการประเมินสภาพปัจจุบันและเป้าหมายระดับสมรรถนะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาฯ เพื่อให้ได้ความแตกต่างของสภาพปัจจุบันและเป้าหมาย

4) การศึกษาปัจจัย/เงื่อนไขที่ส่งผลต่อสมรรถนะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาฯ ด้วยการวิเคราะห์พหุระดับ (Multi-level analysis) ในงานวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิเคราะห์พหุระดับ 2 ระดับ คือ ระดับบุคคล และระดับมหาวิทยาลัยราชภัฏ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป HLM for Windows

ผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพสมรรถนะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ผู้วิจัยนำผลการสังเคราะห์สมรรถนะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏจากเอกสารของประเทศไทยและต่างประเทศ และผลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) ผู้มีส่วนได้เสีย 4 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้บริหาร กลุ่มอาจารย์ กลุ่มนักศึกษา กลุ่มศิษย์เก่า และกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ตลอดจน ได้ตรวจสอบคุณภาพของกรอบและตัวบ่งชี้สมรรถนะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาฯ จากการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้มีส่วนได้เสีย 4 กลุ่ม และกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ตลอดจน ได้ตรวจสอบคุณภาพของกรอบและตัวบ่งชี้สมรรถนะที่พึงประสงค์จากการสำรวจความคิดเห็นผู้มีส่วนได้เสีย ในด้านความเป็นไปได้ (Feasibility) พบว่าค่าเฉลี่ยความเหมาะสมอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด (ค่าเฉลี่ยมีค่าอยู่ระหว่าง 3.98-4.83 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานมีค่าอยู่ระหว่าง 0.23-0.93) ความเป็นประโยชน์ (Utility) พบว่าค่าเฉลี่ยความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด (ค่าเฉลี่ยมีค่าอยู่ระหว่าง 3.91-4.45 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานมีค่าอยู่ระหว่าง 0.31-0.78) และความเหมาะสม (Appropriateness) พบว่าค่าเฉลี่ยความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด (ค่าเฉลี่ยมีค่าอยู่ระหว่าง 3.89-4.64 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานมีค่าอยู่ระหว่าง 0.23-0.91) ทั้งนี้จากการศึกษาพบว่าองค์ประกอบสมรรถนะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยราช

กฎ ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบหลัก คือ 1) **สมรรถนะหลัก (Core competency)** ประกอบด้วย 5 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1.1) สมรรถนะด้านองค์ความรู้/ความเชี่ยวชาญในวิชาชีพ ประกอบด้วย 10 ตัวบ่งชี้ย่อย 1.2) สมรรถนะด้านการวิจัยและพัฒนา ประกอบด้วย 12 ตัวบ่งชี้ย่อย 1.3) สมรรถนะด้านการสอน ประกอบด้วย 12 ตัวบ่งชี้ย่อย 1.4) สมรรถนะด้านการพัฒนาตนเอง ประกอบด้วย 13 ตัวบ่งชี้ย่อย และ 1.5) สมรรถนะด้านการสื่อสาร ประกอบด้วย 11 ตัวบ่งชี้ย่อย 2) **สมรรถนะอื่นตามสายงาน (Non-core competency)** ประกอบด้วย 3 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 2.1) สมรรถนะด้านคุณธรรมจริยธรรม ประกอบด้วย 11 ตัวบ่งชี้ย่อย 2.2) สมรรถนะด้านการบริการวิชาการ ประกอบด้วย 10 ตัวบ่งชี้ย่อย และ 2.3) สมรรถนะด้านการพัฒนาผู้เรียน ประกอบด้วย 11 ตัวบ่งชี้ย่อย และ 3) **สมรรถนะการบริหารจัดการ (Management competency)** ประกอบด้วย 3 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 3.1) สมรรถนะด้านภาวะผู้นำ ประกอบด้วย 12 ตัวบ่งชี้ย่อย 3.2) สมรรถนะด้านการทำงานเป็นทีม ประกอบด้วย 11 ตัวบ่งชี้ย่อย และ 3.3) สมรรถนะด้านการบริหารจัดการภายใต้การเปลี่ยนแปลง ประกอบด้วย 12 ตัวบ่งชี้ย่อย ทั้งนี้รายละเอียดขององค์ประกอบ ตัวบ่งชี้หลัก และตัวบ่งชี้ย่อยของสมรรถนะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

2. ผลการประเมินความต้องการจำเป็นสมรรถนะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏ จากการประเมินของผู้มีส่วนได้เสีย 4 กลุ่ม คือกลุ่มผู้บริหาร กลุ่มอาจารย์ กลุ่มนักศึกษา และกลุ่มศิษย์เก่า เมื่อพิจารณาตามองค์ประกอบ พบว่าสภาพปัจจุบันสมรรถนะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏในองค์ประกอบสมรรถนะอื่นตามสายงานมีค่าเฉลี่ยสูงสุดจากการประเมินของผู้บริหาร อาจารย์ นักศึกษา และศิษย์เก่า (ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.09, 4.08, 4.15 และ 4.19 ตามลำดับ) รองลงมาคือองค์ประกอบสมรรถนะหลัก (ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.89, 3.98, 4.05 และ 4.11 ตามลำดับ) และองค์ประกอบสมรรถนะการบริหารจัดการ (ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.76, 3.65, 3.97 และ 4.05 ตามลำดับ) และเมื่อพิจารณาตามตัวบ่งชี้พบว่าสภาพปัจจุบันสมรรถนะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏในตัวบ่งชี้สมรรถนะด้านคุณธรรมจริยธรรมมีค่าเฉลี่ยสูงสุดจากการประเมินของผู้บริหาร อาจารย์ นักศึกษา และศิษย์เก่า (ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.02, 4.11, 4.12 และ 4.19 ตามลำดับ) รองลงมาคือตัวบ่งชี้สมรรถนะด้านการสอน (ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.94, 4.01, 4.09 และ 4.15 ตามลำดับ) และอันดับสุดท้ายคือ ตัวบ่งชี้สมรรถนะด้านการวิจัยและพัฒนา (ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.54, 3.58, 3.68 และ 3.81 ตามลำดับ) ส่วนผลการประเมินเป้าหมายของสมรรถนะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏจากการประเมินของผู้มีส่วนได้เสีย 4 กลุ่ม คือกลุ่มผู้บริหาร กลุ่มอาจารย์ กลุ่มนักศึกษา และกลุ่มศิษย์เก่า เมื่อพิจารณาตามองค์ประกอบ พบว่าองค์ประกอบสมรรถนะหลักมีค่าเฉลี่ยสูงสุดจากการประเมินของผู้บริหาร อาจารย์ นักศึกษา และศิษย์เก่า (ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.67, 4.51, 4.58 และ 4.71 ตามลำดับ) รองลงมาคือองค์ประกอบสมรรถนะอื่นตามสายงาน และองค์ประกอบสมรรถนะการบริหารจัดการ (ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.51, 4.48, 4.49 และ 4.51 ตามลำดับ) และเมื่อพิจารณาตามตัวบ่งชี้พบว่า เป้าหมายของสมรรถนะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏในตัวบ่งชี้สมรรถนะด้านการวิจัยและพัฒนามีค่าเฉลี่ยสูงสุดจากการประเมินของผู้บริหาร อาจารย์ นักศึกษา และศิษย์เก่า (ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.82, 4.71, 4.68 และ 4.81 ตามลำดับ) รองลงมาคือตัวบ่งชี้สมรรถนะด้านองค์ความรู้ (ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.78, 4.65, 4.67 และ 4.76 ตามลำดับ) ดังตาราง 1

ตาราง 1 ผลการประเมินสภาพปัจจุบันและเป้าหมายของสมรรถนะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏจากการประเมินของผู้มีส่วนได้เสีย 4 กลุ่ม

องค์ประกอบ /ตัวบ่งชี้	สภาพปัจจุบันของสมรรถนะที่พึงประสงค์ ของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษา								เป้าหมายของสมรรถนะที่พึงประสงค์ ของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษา							
	ผู้บริหาร				อาจารย์				นักศึกษา				ศิษย์เก่า			
	M	S	M	S	M	S	M	S	M	S	M	S	M	S	M	S
สมรรถนะหลัก	3.89	0.64	3.98	1.04	4.05	1.14	4.11	0.97	4.67	1.19	4.51	0.93	4.58	0.56	4.71	0.73
ด้านองค์	3.89	0.56	4.02	0.43	4.04	0.93	4.16	1.04	4.78	1.03	4.65	0.92	4.67	0.82	4.76	0.93

องค์ประกอบ /ตัวบ่งชี้	สภาพปัจจุบันของสมรรถนะที่พึงประสงค์ ของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษา								เป้าหมายของสมรรถนะที่พึงประสงค์ ของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษา							
	ผู้บริหาร		อาจารย์		นักศึกษา		ศิษย์เก่า		ผู้บริหาร		อาจารย์		นักศึกษา		ศิษย์เก่า	
	M	S	M	S	M	S	M	S	M	S	M	S	M	S	M	S
ความรู้																
ด้านการวิจัย	3.54	1.04	3.58	0.95	3.68	0.48	3.81	0.87	4.82	0.75	4.71	1.07	4.68	1.06	4.81	0.32
และพัฒนา																
ด้านการสอน	3.94	0.97	4.01	1.28	4.09	0.32	4.15	0.42	4.60	0.91	4.51	1.43	4.62	0.74	4.62	0.64
ด้านการ	3.88	0.75	3.87	0.64	4.01	1.02	3.98	0.81	4.69	1.18	4.54	0.51	4.42	1.21	4.54	1.07
พัฒนาตนเอง																
ด้านการ	3.90	1.24	4.01	0.91	3.99	0.67	4.02	1.07	4.54	0.74	4.52	0.78	4.41	0.76	4.49	1.32
สื่อสาร																
สมรรถนะอื่น	4.09	0.92	4.08	0.27	4.15	0.87	4.19	0.63	4.62	1.04	4.50	0.76	4.58	0.48	4.69	0.83
ตามสายงาน																
ด้านคุณธรรม	4.22	1.05	4.21	0.34	4.26	0.32	4.29	1.26	4.67	1.32	4.52	0.28	4.61	1.02	4.71	1.09
จริยธรรม																
ด้านการ	3.78	0.58	3.79	0.54	3.97	0.92	4.01	0.57	4.52	0.94	4.52	1.03	4.53	0.79	4.65	0.93
บริการ																
วิชาการ																
ด้านการ	4.01	0.72	3.99	0.21	4.02	1.05	4.02	0.83	4.58	1.14	4.49	1.17	4.60	0.65	4.71	0.76
พัฒนาผู้เรียน																
สมรรถนะการ	3.76	0.81	3.70	0.45	3.97	0.42	4.05	0.36	4.51	0.73	4.48	0.73	4.49	0.91	4.51	0.49
บริหารจัดการ																
ด้านภาวะผู้นำ	3.79	1.07	3.71	0.71	3.99	0.26	4.11	0.84	4.53	0.39	4.46	1.15	4.48	1.27	4.49	0.64
ด้านการ	3.71	0.79	3.80	0.63	4.02	1.43	4.02	0.29	4.59	0.98	4.49	0.73	4.52	0.63	4.57	0.97
ทำงานเป็นทีม																
ด้านการ	3.70	0.54	3.39	0.38	3.87	0.23	4.07	1.08	4.43	1.06	4.35	0.56	4.51	0.84	4.48	1.02
บริหารจัดการ																
ภายใต้การ																
เปลี่ยนแปลง																

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างสภาพปัจจุบันของสมรรถนะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏจากการประเมินของผู้มีส่วนได้เสีย 4 กลุ่ม พบว่าสภาพปัจจุบันและเป้าหมายของสมรรถนะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏดังกล่าวมีความสัมพันธ์กันเองในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จะเห็นได้ว่าผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสภาพปัจจุบันและเป้าหมายของสมรรถนะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏตามกลุ่มผู้ประเมินทั้ง 4 กลุ่ม สอดคล้องกันไม่แตกต่างกันในทุกกลุ่มผู้ประเมิน ดังนั้น ในการนำเสนอการประเมินความต้องการจำเป็นสมรรถนะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ดังนั้น ผู้วิจัยจะนำเสนอเฉพาะกลุ่มอาจารย์

ผลการประเมินความต้องการจำเป็นสมรรถนะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏ โดยพิจารณาศึกษาจากการเปรียบเทียบการประเมินสภาพปัจจุบันและเป้าหมายระดับสมรรถนะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อทดสอบสภาพปัจจุบันและเป้าหมายด้วยสถิติการทดสอบที่แบบจับคู่ (Paired sample t-test) พบว่า ค่าเฉลี่ยของสภาพปัจจุบันและเป้าหมายระดับสมรรถนะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏเมื่อพิจารณาตามองค์ประกอบ สำหรับองค์ประกอบสมรรถนะหลัก พบว่าค่าเฉลี่ยของสภาพปัจจุบันและเป้าหมายระดับสมรรถนะด้านองค์ความรู้/ความเชี่ยวชาญในวิชาชีพ ด้านการวิจัยและพัฒนา และด้านการพัฒนาตนเองแตกต่างกัน

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 องค์ประกอบสมรรถนะอื่นตามสายงาน พบว่าค่าเฉลี่ยของสภาพปัจจุบันและเป้าหมายระดับสมรรถนะด้านการบริการวิชาการและการพัฒนาผู้เรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และองค์ประกอบสมรรถนะการบริหารจัดการ พบว่าค่าเฉลี่ยของสภาพปัจจุบันและเป้าหมายระดับสมรรถนะด้านภาวะผู้นำ ด้านการทำงานเป็นทีม และด้านการบริหารจัดการภายใต้การเปลี่ยนแปลงแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังตาราง 2

ตาราง 2 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการประเมินสภาพปัจจุบันและเป้าหมายระดับสมรรถนะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

การประเมินสภาพปัจจุบันและเป้าหมายระดับสมรรถนะที่ พึงประสงค์ของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาของ มหาวิทยาลัยราชภัฏ	Paired Differences			t	p
	mean	S	SE.Mean		
สมรรถนะหลัก	0.53	0.036	0.0194	4.219**	.000
ด้านองค์ความรู้/ความเชี่ยวชาญในวิชาชีพ	0.63	0.025	0.0230	5.672**	.000
ด้านการวิจัยและพัฒนา	1.13	0.037	0.0413	6.512**	.000
ด้านการสอน	0.50	0.049	0.0183	1.324	.067
ด้านการพัฒนาตนเอง	0.67	0.021	0.0172	5.628**	.000
ด้านการสื่อสาร	0.51	0.031	0.0186	1.336	.061
สมรรถนะอื่นตามสายงาน	0.42	0.019	0.0153	1.289	0.64
ด้านคุณธรรมจริยธรรม	0.31	0.011	0.0113	1.164	0.78
ด้านการบริการวิชาการ	0.73	0.029	0.0194	5.791**	.000
ด้านการพัฒนาผู้เรียน	0.80	0.025	0.0183	6.087**	.000
สมรรถนะการบริหารจัดการ	0.78	0.022	0.0285	5.959**	.000
ด้านภาวะผู้นำ	0.75	0.034	0.0274	5.813**	.000
ด้านการทำงานเป็นทีม	0.69	0.025	0.0252	5.708**	.000
ด้านการบริหารจัดการภายใต้การเปลี่ยนแปลง	0.96	0.017	0.0350	6.139**	.000

** หมายถึง $p < .01$

3. ผลการวิเคราะห์ปัจจัย/เงื่อนไขที่ส่งผลต่อสมรรถนะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏด้วยการวิเคราะห์ทหุระดับ ในการวิจัยนี้เป็นการวิเคราะห์ 2 ระดับ คือระดับจุลภาค (micro level) คือระดับบุคคล และระดับมหภาค (Macro level) คือ ระดับมหาวิทยาลัย พบว่าปัจจัยทั้งในระดับบุคคล และระดับมหาวิทยาลัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏ คือ ตัวแปรระดับการศึกษาของอาจารย์ และตำแหน่งทางวิชาการของอาจารย์ ทั้งนี้ตัวแปรตำแหน่งทางวิชาการของอาจารย์และระดับการศึกษาของอาจารย์ ร่วมกันอธิบายความผันแปรของสมรรถนะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏในระดับบุคคล และระดับมหาวิทยาลัย ได้ร้อยละ 41.53 และ 48.06 ตามลำดับ มีรายละเอียด ดังนี้

จากการวิเคราะห์การถดถอยของตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อสมรรถนะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ ตัวแปรตำแหน่งทางวิชาการของอาจารย์ และตัวแปรระดับการศึกษาของอาจารย์ มาเป็นตัวแปรอิสระในการวิเคราะห์ระดับจุลภาค (Micro level) คือระดับบุคคล ด้วยการโมเดลอย่างง่าย (Simple model)

เมื่อสมรรถนะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏเป็นตัวแปรตาม เมื่อพิจารณาอิทธิพลคงที่ (Fixed effect) พบว่าค่าคงที่ของตัวแปรระดับบุคคลของการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏมีอิทธิพลทางบวกต่อสมรรถนะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 ($t = 28.483$) และสัมประสิทธิ์

ถดถอยของตัวแปรตำแหน่งทางวิชาการของอาจารย์ (POS) โดยมีอิทธิพลทางบวกต่อสมรรถนะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t = 1.949$) ส่วนสัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวแปรระดับการศึกษาของอาจารย์ (EDU) มีอิทธิพลทางบวกต่อสมรรถนะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t = 2.058$) ส่วนผลการทดสอบอิทธิพลสุ่ม (Random effect) พบว่าค่าคงที่ของตัวแปรระดับบุคคลของการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏ (Intercept) มีความผันแปรระหว่างบุคคลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($\chi^2 = 43.421$) ส่วนสัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวแปรตำแหน่งทางวิชาการของอาจารย์ และสัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวแปรระดับการศึกษาของอาจารย์ มีความผันแปรระหว่างมหาวิทยาลัยราชภัฏอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($\chi^2 = 40.821$ และ 41.167) ตามลำดับ ทั้งนี้ตัวแปรตำแหน่งทางวิชาการของอาจารย์และระดับการศึกษาของอาจารย์ ร่วมกันอธิบายความผันแปรของสมรรถนะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏได้ร้อยละ 41.53 ดังตาราง 3

ตาราง 3 ผลการวิเคราะห์โมเดลอย่างง่าย (simple model) จากการวิเคราะห์พหุระดับ 2 ระดับของ สมรรถนะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

Fixed effect	Coefficient	SE	df	t	p	
Intercept2, G ₀₀	3.546	1.021	9	28.483	.000	
Intercept2, G ₁₀	3.145	1.329	9	1.949	.031	
Intercept2, G ₂₀	5.012	1.407	9	2.058	.027	
Random effect	Standard deviation	Variance Component	Variance Component (percentage level)	df	χ^2	p
Intercept, U ₀	3.382	9.235	45.07	9	43.421	.017
Level1, U ₁						
POS Slope	1.983	5.154	25.15	9	40.821	.038
Level1, U ₂						
EDU Slope	2.063	4.034	19.69	9	41.167	.036
Level1, R ₀	1.165	2.067	10.09			

การวิเคราะห์ระดับมหภาคหรือการวิเคราะห์โมเดลสมมติฐาน (hypothetical model) เป็นการวิเคราะห์โดยนำตัวแปรอิสระระดับมหาวิทยาลัยราชภัฏที่มีความผันแปรระหว่างมหาวิทยาลัยราชภัฏอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจากการวิเคราะห์อิทธิพลต่อสมรรถนะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ได้แก่ ตัวแปรตำแหน่งทางวิชาการของอาจารย์ (POS) และตัวแปรระดับการศึกษาของอาจารย์ (EDU) มาวิเคราะห์ในระดับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อศึกษาอิทธิพลของตัวแปรอิสระระดับมหาวิทยาลัยราชภัฏ

เมื่อสมรรถนะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏเป็น ตัวแปรตาม เมื่อพิจารณาอิทธิพลคงที่ (Fixed effect) พบว่าค่าคงที่ของตัวแปรระดับมหาวิทยาลัยราชภัฏมีอิทธิพลต่อสมรรถนะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($t = 11.459$) และสัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวแปรตำแหน่งทางวิชาการของอาจารย์และตัวแปรระดับการศึกษาของอาจารย์มีอิทธิพลทางบวกต่อสมรรถนะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t = 2.124$ และ 3.015) ผลการทดสอบอิทธิพลสุ่ม (Random effect) พบว่าค่าคงที่ของตัวแปรระดับมหาวิทยาลัยราชภัฏ (intercept) มีความผันแปรระหว่างมหาวิทยาลัยราชภัฏอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($\chi^2 = 48.471$) โดยมีความแปรปรวนของการกะประมาณค่าพารามิเตอร์เท่ากับ 13.286

เมื่อสมรรถนะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏเป็นตัวแปรตาม เมื่อพิจารณาอิทธิพลคงที่ (Fixed effect) พบว่าค่าเฉลี่ยของความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตำแหน่งทางวิชาการของอาจารย์กับสมรรถนะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏ และสัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวแปรตำแหน่งทางวิชาการของอาจารย์และตัวแปรระดับการศึกษาของอาจารย์มีอิทธิพลทางบวกต่อสมรรถนะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t = 2.287, 2.192$) ผลการทดสอบอิทธิพลสุ่ม (Random effect) พบว่าอิทธิพลความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษาของอาจารย์กับสมรรถนะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏมีความผันแปรระหว่างมหาวิทยาลัยราชภัฏอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($\chi^2 = 40.726$) โดยมีความแปรปรวนของการกะประมาณค่าพารามิเตอร์เท่ากับ 23.672

เมื่อสมรรถนะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏเป็นตัวแปรตาม เมื่อพิจารณาอิทธิพลคงที่ (Fixed effect) พบว่าค่าเฉลี่ยของความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตำแหน่งทางวิชาการของอาจารย์กับสมรรถนะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏ และสัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวแปรตำแหน่งทางวิชาการของอาจารย์มีอิทธิพลต่อสมรรถนะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t = 3.187$ และ 3.072) ผลการทดสอบอิทธิพลสุ่ม (Random effect) พบว่าอิทธิพลความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตำแหน่งทางวิชาการของอาจารย์กับสมรรถนะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏมีความผันแปรระหว่างมหาวิทยาลัยราชภัฏอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($\chi^2 = 37.921$) โดยมีความแปรปรวนของการกะประมาณค่าพารามิเตอร์เท่ากับ 40.523 ทั้งนี้ตัวแปรอิสระตำแหน่งทางวิชาการของอาจารย์และระดับการศึกษาของอาจารย์ร่วมกันอธิบายความผันแปรของสมรรถนะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏได้ร้อยละ 48.06 ดังตารางที่ 4

ตาราง 4 ผลการวิเคราะห์โมเดลสมมติฐาน (Hypothetical model) จากการวิเคราะห์พหุระดับ 2 ระดับของสมรรถนะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

Fixed effect	Coefficient	SE	df	t	p	
Intercept2, G ₀₀	3.618	0.547	7	11.459	.000	
Intercept2, G ₀₁	9.412	8.783	7	2.124	.020	
Intercept2, G ₀₂	11.218	10.621	7	3.015	.014	
Intercept2, G ₁₀	1.034	2.521	7	2.241	.024	
Intercept2, G ₁₁	3.217	8.238	7	2.287	.025	
Intercept2, G ₁₂	9.249	11.917	7	2.192	.026	
Intercept2, G ₂₀	8.215	5.517	7	2.021	.030	
Intercept2, G ₂₁	11.216	18.452	7	3.072	.012	
Intercept2, G ₂₂	12.764	21.823	7	3.187	.011	
Random effect	Standard deviation	Variance Component	VarianceComponent (percentagelevel)	df	χ^2	p
Intercept, U ₀	3.714	12.289	15.34	7	48.471	.005
Level1, U ₁						
POS Slope	4.158	20.892	26.07	7	40.726	.008
Level1, U ₂						
EDU Slope	5.035	40.523	50.57	7	37.921	.011
Level1, R ₀	2.326	6.421	8.01	7		

อภิปรายผลการวิจัย

ผู้วิจัยสรุปประเด็นอภิปรายผลการวิจัยรวม 3 หัวข้อ มีรายละเอียด ดังนี้

1. องค์ประกอบและตัวบ่งชี้สมรรถนะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

ผลการสังเคราะห์องค์ประกอบและตัวบ่งชี้สมรรถนะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏจากการสังเคราะห์สมรรถนะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ระดับบัณฑิต ศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏจากเอกสารของประเทศไทยและต่างประเทศ และผลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้มีส่วนได้เสีย 4 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้บริหาร กลุ่มอาจารย์ กลุ่มนักศึกษา กลุ่มศิษย์เก่า และกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ตลอดจน ได้ตรวจสอบคุณภาพของกรอบและตัวบ่งชี้สมรรถนะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาฯ จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้มีส่วนได้เสีย 4 กลุ่ม และกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ และได้ผ่านการตรวจสอบคุณภาพแล้ว พบว่าองค์ประกอบและตัวบ่งชี้สมรรถนะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบหลัก คือ 1) สมรรถนะหลัก 2) สมรรถนะอื่นตามสายงาน และ 3) สมรรถนะการบริหารจัดการ โดยสมรรถนะหลักสอดคล้องกับการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2555) สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2556) สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (2556) IBSTPI (International Board of Standards for Training, Performance & Instruction) (2012) Van Zuilen, Kaiser & Mintzer (2012) Raja (2008) Gerber (2010) Ganieva (2013) Spector, Klein, Reiser, Ali & Saad (2015) Guasch, Alvarez & Espasa (2010) Shonhiwa (2016) McBride & Al-Khateeb (2010) สำหรับสมรรถนะอื่นตามสายงานสอดคล้องกับการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2555) สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2556) สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (2556) Gerber (2010) Ganieva (2013) Spector, Klein, Reiser, Ali & Saad (2015) และสมรรถนะการบริหารจัดการสอดคล้องกับการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (2556) Spector, Klein, Reiser, Ali & Saad (2015)

เมื่อพิจารณาสมรรถนะหลัก (Core competency) อันเป็นสมรรถนะที่สำคัญ จากการสังเคราะห์สมรรถนะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ระดับบัณฑิต ศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏจากเอกสารของประเทศไทยและต่างประเทศ และผลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้มีส่วนได้เสีย ประกอบด้วย 5 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) สมรรถนะด้านองค์ความรู้/ความเชี่ยวชาญในวิชาชีพ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2555) สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2556) สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (2556) IBSTPI (International Board of Standards for Training, Performance and Instruction) (2012) Isaeva (2007) Hyatt, Evans & Haque (2009) Guasch, Alvarez & Espasa (2010) McBride & Al-Khateeb (2010) กิตติพัทธ์ เอี่ยมรอด (2554) ที่อธิบายว่าสมรรถนะหลักด้านองค์ความรู้/ความเชี่ยวชาญในวิชาชีพเป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญของสมรรถนะผู้สอนเนื่องจากอาจารย์จะต้องมีความเชี่ยวชาญและแม่นยำในองค์ความรู้ของศาสตร์ที่สอน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องที่อาจารย์ควรจะต้องพัฒนาองค์ความรู้จากดำเนินการวิจัยเพื่อพัฒนาความเชี่ยวชาญในวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง 2) สมรรถนะด้านการวิจัยและพัฒนา ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2555) Raja (2008) Gerber (2010) Ganieva (2013) Spector, Klein, Reiser, Ali & Saad (2015) จันทนา ครบแคล้ว (2556) กิตติพัทธ์ เอี่ยมรอด (2554) เนื่องจากการวิจัยเป็นหน้าที่หลักของอาจารย์นอกจากงานสอน อีกทั้งยังสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนในระดับบัณฑิตศึกษาได้อย่างดี และสามารถนำผลการวิจัยไปเผยแพร่ในวารสารระดับชาติ/นานาชาติ 3) สมรรถนะด้านการสอน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2555) สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2556) สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (2556) IBSTPI (International Board of Standards for

Training, Performance & Instruction) (2012) Spector, Klein, Reiser, Ali & Saad (2015) Shonhiwa (2016) Ismail H, Al -Zoubi, Bani Abdel Rahman & Al-Shabatat (2009) ทัดศรี ชัยเมคา (2553) จารุณี แก้วทอง (2551) เนื่องจากเป็นหน้าที่หลักของอาจารย์ 4) สมรรถนะด้านการพัฒนาตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2555) สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2556) สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (2556) Van Zuilen, Kaiser & Mintzer (2012) Raja (2008) Gerber (2010) Shonhiwa (2016) Kim & Kyeong-Hwa (2006) เซาวนี นาโควงศ์ (2551) จารุณี แก้วทอง (2551) กิตติพัทธ์ เอี่ยมรอด (2554) โดยเฉพาะในเรื่องกำหนดแผนงานในการพัฒนาตนเองในด้านการขอกำหนดตำแหน่งทางวิชาการอย่างชัดเจน และพัฒนาความรู้ด้านการวิจัยโดยการศึกษางานวิจัยทั้งภายในและต่างประเทศ เพื่อนำมาพัฒนาความรู้ด้านการวิจัยให้ทันสมัยเพื่อนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษาให้มีคุณภาพต่อไป และ 5) สมรรถนะด้านการสื่อสาร ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2555) สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2556) IBSTPI (International Board of Standards for Training, Performance and Instruction) (2012) โดยเฉพาะในเรื่องสามารถนำเสนอเผยแพร่ผลงานวิจัยสู่ชุมชนเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ได้ เนื่องจากการนำองค์ความรู้ที่ได้จากการทำวิจัยสื่อสารให้เกิดประโยชน์จริงแก่ชุมชนและประเทศชาติ และในเรื่องของการใช้ภาษาอังกฤษในการติดต่อสื่อสารกับชาวต่างชาติให้เข้าใจกันได้ ซึ่งสอดคล้องกับการเตรียมความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

ในส่วนขององค์ประกอบสมรรถนะอื่นตามสายงาน เมื่อพิจารณาตามตัวบ่งชี้พบว่าสมรรถนะด้านการบริการวิชาการ ควรที่จะพัฒนาสมรรถนะอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏในเรื่องการเป็นวิทยากรเผยแพร่ความรู้ทางวิชาการแก่สังคม, ให้คำปรึกษาแก่หน่วยงานภายนอกเพื่อการพัฒนาชุมชนและสังคม และเป็นกรรมการวิชาชีพแก่หน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อเป็นประโยชน์ในเชิงวิชาการแล่นประโยชน์ต่อการนำไปใช้ประโยชน์ของสังคม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Kronborg, Leonie, Plunkett & Margaret (2012) ทัดศรี ชัยเมคา (2553) พิมพ์ลักษณ์ เสงสมบุรณ์ (2551) จันทนา ครบแคล้ว (2556) จารุณี แก้วทอง (2551) และกิตติพัทธ์ เอี่ยมรอด (2554) ส่วนสมรรถนะด้านการพัฒนาผู้เรียน ควรที่จะพัฒนาสมรรถนะอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏในเรื่องการพัฒนาผู้เรียนให้สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการทำงานได้, พัฒนาผู้เรียนให้สามารถคิดวิเคราะห์แยกแยะประเด็นปัญหาเพิ่มขึ้น และพัฒนาทักษะทางด้านการวิจัยให้แก่ผู้เรียน เพื่อที่จะทำให้ผู้เรียนสามารถนำองค์ความรู้และทักษะด้านการวิจัยที่ได้รับจากการเรียนไปประยุกต์ใช้ในการทำงานจริงได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Kronborg, Leonie, Plunkett, Margaret (2012) The Pennsylvania State University - Shulman & Shulman (2004) Sonhwa (2006) Kim & Kyeong-Hwa (2006) จันทนา ครบแคล้ว (2556) กิตติพัทธ์ เอี่ยมรอด (2554)

ในส่วนขององค์ประกอบสมรรถนะการบริหารจัดการ เมื่อพิจารณาตามตัวบ่งชี้พบว่าสมรรถนะด้านภาวะผู้นำ ควรที่จะพัฒนาสมรรถนะอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัย ราชภัฏในเรื่องการประยุกต์ใช้หลักการบริหารจัดการเพื่อประเมินโอกาสในการสร้างรายได้และความมั่นคงให้แก่มหาวิทยาลัย, สามารถบริหารงานให้สำเร็จตามระยะเวลาที่กำหนดได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีความเสียสละ และอดทนต่อการทำงานภายใต้ภาวะกดดันหรือยากลำบาก เพื่อที่จะทำให้อาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาพัฒนาตนเองด้านภาวะผู้นำเพื่อการทำหน้าที่ของอาจารย์มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ The Pennsylvania State University-Shulman & Shulman (2004) Sonhwa (2006) Kim & Kyeong-Hwa (2006) เซาวนี นาโควงศ์ (2551) จันทนา ครบแคล้ว (2556) จารุณี แก้วทอง (2551) กิตติพัทธ์ เอี่ยมรอด (2554) สำหรับสมรรถนะด้านการทำงานเป็นทีม ควรที่จะพัฒนาสมรรถนะอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏในเรื่องการมีความสามัคคีและความเป็นเอกภาพของทีมงานที่มุ่งสู่เป้าหมายในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ, มีการแลกเปลี่ยน

ข้อมูลและทรัพยากรเพื่อให้บรรลุเป้าหมายการทำงานร่วมกัน, มีส่วนร่วมในการวางแผนการสอน วิธีการสอน การวัดและประเมินผล ในการสอนร่วมกับทีมงานเป็นอย่างดี และสามารถสื่อสารให้สมาชิกในทีมงานเข้าใจถึง เป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ในการทำงานร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Sonhwa (2006) Kim & Kyeong-Hwa (2006) เซาวนี่ นาโควงศ์ (2551) จันทนา ครอบแคล้ว (2556) จารุณี แก้วทอง (2551) กิตติพัทธ์ เอี่ยมรอด (2554) ส่วนสมรรถนะด้านการบริหารจัดการภายใต้การเปลี่ยนแปลง ควรที่จะพัฒนาสมรรถนะ อาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏในเรื่องการปรับเปลี่ยนวิธีการทำงานภายใต้สถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปของโลกเพื่อความอยู่รอดของมหาวิทยาลัย, ผสานวิธีการทำงาน โดยใช้กระบวนการ เทคโนโลยี และแนวคิดการวิจัยเป็นฐานในการทำงานเพื่อส่งเสริมให้การทำงานมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น และสร้างสัมพันธภาพ เครือข่ายการวิจัยที่มีความทันสมัยและทันต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ The Pennsylvania State University-Shulman & Shulman (2004) Sonhwa (2006) เซาวนี่ นาโควงศ์ (2551) จันทนา ครอบแคล้ว (2556) จารุณี แก้วทอง (2551) กิตติพัทธ์ เอี่ยมรอด (2554)

2. ผลการประเมินความต้องการจำเป็นสมรรถนะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาของ มหาวิทยาลัยราชภัฏ

ผลการประเมินความต้องการจำเป็นสมรรถนะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาของ มหาวิทยาลัยราชภัฏ โดยพิจารณาศึกษาจากการเปรียบเทียบการประเมินสภาพปัจจุบันและเป้าหมายระดับ สมรรถนะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อให้ได้ความแตกต่างของ สภาพปัจจุบันและเป้าหมายที่ต้องการพัฒนาด้วยสถิติการทดสอบทีแบบจับคู่ (Paired sample t-test) พบว่า ค่าเฉลี่ยของสภาพปัจจุบันและเป้าหมายระดับสมรรถนะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาของ มหาวิทยาลัยราชภัฏ เมื่อพิจารณาตามองค์ประกอบ สำหรับองค์ประกอบสมรรถนะหลัก พบว่าค่าเฉลี่ยของ สภาพปัจจุบันและเป้าหมายระดับสมรรถนะด้านองค์ความรู้/ความเชี่ยวชาญในวิชาชีพ ด้านการวิจัยและพัฒนา และด้านการพัฒนาตนเองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 องค์ประกอบสมรรถนะอื่นตามสาย งาน พบว่าค่าเฉลี่ยของสภาพปัจจุบันและเป้าหมายระดับสมรรถนะด้านการบริการวิชาการและด้านการพัฒนา ผู้เรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และองค์ประกอบสมรรถนะการบริหารจัดการ พบว่า ค่าเฉลี่ยของสภาพปัจจุบันและเป้าหมายระดับสมรรถนะด้านภาวะผู้นำ ด้านการทำงานเป็นทีม และด้านการ บริหารจัดการภายใต้การเปลี่ยนแปลงแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ในส่วนขององค์ประกอบสมรรถนะหลัก เมื่อพิจารณาตามตัวบ่งชี้ พบว่า เป้าหมายของสมรรถนะที่พึง ประสงค์ของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏในตัวบ่งชี้สมรรถนะด้านองค์ความรู้ มีค่าเฉลี่ย จากการประเมินของผู้บริหาร อาจารย์ นักศึกษา และศิษย์เก่าอยู่ในระดับสูง (ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.78, 4.65, 4.67 และ 4.76 ตามลำดับ) ดังนั้น จึงควรที่จะพัฒนาสมรรถนะอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏใน เรื่องการพัฒนาองค์ความรู้จากดำเนินการวิจัยเพื่อพัฒนาความเชี่ยวชาญในวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง และมีการศึกษา ค้นคว้า พัฒนา และแลกเปลี่ยนความรู้ความชำนาญในสาขาวิชาชีพพร้อมกับบุคลากรภายนอกมหาวิทยาลัย เพื่อ พัฒนาความรู้ความเชี่ยวชาญในองค์ความรู้เพื่อที่จะสามารถนำไปใช้ในการสอนนักศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษาให้มี คุณภาพต่อไปซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2555) สำนักงาน เลขาธิการคุรุสภา (2556) สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (2556) IBSTPI (International Board of Standards for Training, Performance & Instruction) (2012) กิตติพัทธ์ เอี่ยมรอด (2554) สำหรับ สมรรถนะด้านการวิจัยและพัฒนา พบว่า เป้าหมายของสมรรถนะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษา ของมหาวิทยาลัยราชภัฏในตัวบ่งชี้สมรรถนะด้านการวิจัยและพัฒนา มีค่าเฉลี่ยจากการประเมินของผู้บริหาร อาจารย์ นักศึกษา และศิษย์เก่าอยู่ในระดับสูง (ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.82, 4.71, 4.68 และ 4.81 ตามลำดับ) ดังนั้น

จึงควรที่จะพัฒนาสมรรถนะอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏในเรื่องความสามารถแสดงความคิดเห็นและวิพากษ์งานวิจัยของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาและบุคคลอื่น ๆ ได้อย่างถูกต้องตามระเบียบวิธีวิจัย เพื่อที่จะให้นิพนธ์ของนักศึกษามีคุณภาพและถูกต้องตามหลักการวิจัย การดำเนินการวิจัยเพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาองค์ความรู้ในสาขาวิชาอย่างต่อเนื่อง, มีการดำเนินการวิจัยในลักษณะที่เป็นสหสาขาวิชา เพื่อพัฒนาองค์ความรู้แบบบูรณาการระหว่างสาขาวิชาอย่างสร้างสรรค์, มีการดำเนินการวิจัยเพื่อสร้างเครือข่ายกับบุคลากรของหน่วยงานภายนอกมหาวิทยาลัย ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2555) Gerber (2010) Ganieva (2013) Spector, Klein, Reiser, Salman & Saad (2015) Kim & Kyeong-Hwa (2006) กิตติพัทธ์ เอี่ยมรอด (2554) ส่วนสมรรถนะด้านการพัฒนาตนเอง ควรที่จะพัฒนาสมรรถนะอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏในเรื่องการอบรมด้านการวิจัย เพื่อพัฒนาความสามารถในการวิจัยเพื่อพัฒนาหรือต่อยอดองค์ความรู้หรือความเชี่ยวชาญในวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง, พัฒนาความรู้ด้านการวิจัยโดยการศึกษางานวิจัยทั้งภายในและต่างประเทศ เพื่อนำมาพัฒนาความรู้ด้านการวิจัยให้ทันสมัย, ทำงานร่วมกับสมาคมทางวิชาการเพื่อพัฒนาองค์ความรู้หรือความเชี่ยวชาญในวิชาชีพ และกำหนดแผนงานในการพัฒนาตนเองในด้านการขอกำหนดตำแหน่งทางวิชาการอย่างชัดเจน เพื่อที่จะทำให้สามารถดำเนินกิจกรรมการสอนและการวิจัยได้อย่างมีคุณภาพต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2556) สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (2556) Van Zuilen, Kaiser & Mintzer (2012) Raja (2008) Gerber (2010) Shonhiwa (2016) Kim & Kyeong-Hwa (2006) เนื่องจากเป็นหน้าที่หลักของอาจารย์ 4) สมรรถนะด้านการพัฒนาตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2555) สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2556) สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (2556) Van Zuilen, Kaiser & Mintzer (2012) Raja (2008) Gerber (2010) Shonhiwa (2016) Kim & Kyeong-Hwa (2006) กิตติพัทธ์ เอี่ยมรอด (2554) ทั้งนี้ในส่วนของสมรรถนะด้านการสอน และสมรรถนะด้านการสื่อสาร ไม่มีความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของสภาพปัจจุบันและเป้าหมายระดับสมรรถนะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏ จากการที่ประเมินว่าสภาพปัจจุบันของสมรรถนะด้านการสอน และสมรรถนะด้านการสื่อสารมีค่าอยู่ในระดับสูงอยู่แล้วจึงไม่แตกต่างจากเป้าหมายที่คาดหวัง

ในส่วนขององค์ประกอบสมรรถนะอื่นตามสายงาน เมื่อพิจารณาตามตัวบ่งชี้พบว่าสมรรถนะด้านการบริการวิชาการ ควรที่จะพัฒนาสมรรถนะอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏในเรื่องการเป็นวิทยากรเผยแพร่ความรู้ทางวิชาการแก่สังคม, ให้คำปรึกษาแก่หน่วยงานภายนอกเพื่อการพัฒนาชุมชนและสังคม และเป็นกรรมการวิชาชีพแก่หน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อเป็นประโยชน์ในเชิงวิชาการแลกเปลี่ยนประโยชน์ต่อการนำไปใช้ประโยชน์ของสังคม ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2556) สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (2556) IBSTPI (International Board of Standards for Training, Performance & Instruction) (2012) Gerber (2010) Ganieva (2013) Spector, Klein, Reiser, Ali & Saad (2015) ทัดศรี ชัยเมคา (2553) และกิตติพัทธ์ เอี่ยมรอด (2554) ส่วนสมรรถนะด้านการพัฒนาผู้เรียน ควรที่จะพัฒนาสมรรถนะอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏในเรื่องการพัฒนาผู้เรียนให้สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการทำงานได้, พัฒนาผู้เรียนให้สามารถคิดวิเคราะห์แยกแยะประเด็นปัญหาเพิ่มขึ้น และพัฒนาทักษะทางด้านการวิจัยให้แก่ผู้เรียน เพื่อที่จะทำให้ผู้เรียนสามารถนำองค์ความรู้และทักษะด้านการวิจัยที่ได้รับจากการเรียนไปประยุกต์ใช้ในการทำงานจริงได้ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2555) สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2556) สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (2556) Spector, Klein, Reiser, Ali & Saad (2015) ดวงมณี ศุภสร (2554)

ในส่วนขององค์ประกอบสมรรถนะการบริหารจัดการ เมื่อพิจารณาตามตัวบ่งชี้พบว่าสมรรถนะด้านภาวะผู้นำ ควรที่จะพัฒนาสมรรถนะอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัย ราชภัฏในเรื่องการประยุกต์ใช้หลักการบริหารจัดการเพื่อประเมินโอกาสในการสร้างรายได้และความมั่นคงให้แก่มหาวิทยาลัย, สามารถบริหารงานให้สำเร็จตามระยะเวลาที่กำหนดได้อย่างมีคุณภาพและมีความเสียสละ และอดทนต่อการทำงานภายใต้ภาวะกดดันหรือยากลำบาก เพื่อที่จะทำให้อาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาพัฒนาตนเองด้านภาวะผู้นำเพื่อให้การทำหน้าที่ของอาจารย์มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (2556) The Pennsylvania State University-Shulman & Shulman (2004) Sonhwa (2006) Kim & Kyeong-Hwa (2006) กิตติพัทธ์ เอี่ยมรอด (2554) สำหรับสมรรถนะด้านการดำเนินงาน เป็นทีม ควรที่จะพัฒนาสมรรถนะอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏในเรื่องการมีความสามัคคีและความเป็นเอกภาพของทีมงานที่มุ่งสู่เป้าหมายในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ, มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลและทรัพยากรเพื่อให้บรรลุเป้าหมายการทำงานร่วมกัน, มีส่วนร่วมในการวางแผนการสอน วิธีการสอน การวัดและประเมินผล ในการสอนร่วมกับทีมงานเป็นอย่างดี และสามารถสื่อสารให้สมาชิกในทีมงานเข้าใจถึงเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ในการทำงานร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (2556) Spector, Klein, Reiser, Ali & Saad (2015) ส่วนสมรรถนะด้านการบริหารจัดการภายใต้การเปลี่ยนแปลง ควรที่จะพัฒนาสมรรถนะอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏในเรื่องการปรับเปลี่ยนวิธีการทำงานภายใต้สถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปของโลกเพื่อความอยู่รอดของมหาวิทยาลัย, ผสมวิธีการทำงานโดยใช้กระบวนการ เทคโนโลยี และแนวคิดการวิจัยเป็นฐานในการทำงานเพื่อส่งเสริมให้การทำงานมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น และสร้างสัมพันธภาพเครือข่ายการวิจัยที่มีความทันสมัยและทันต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (2556) Sonhwa (2006) เซาว์นาโควงศ์ (2551)

3. ปัจจัย/เงื่อนไขที่ส่งผลต่อสมรรถนะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

จากการวิเคราะห์ปัจจัย/เงื่อนไขที่ส่งผลต่อสมรรถนะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏด้วยการวิเคราะห์พหุระดับ (Multi-level analysis) ในการวิจัยนี้เป็นการวิเคราะห์ 2 ระดับ คือระดับจุลภาค (Micro level) คือระดับบุคคล และระดับมหภาค (Macro level) คือระดับมหาวิทยาลัย พบว่า ปัจจัยทั้งในระดับบุคคล และระดับมหาวิทยาลัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏ คือ ตัวแปรระดับการศึกษาของอาจารย์ และตำแหน่งทางวิชาการของอาจารย์ ทั้งนี้ตัวแปรตำแหน่งทางวิชาการของอาจารย์และระดับการศึกษาของอาจารย์ ร่วมกันอธิบายความผันแปรของสมรรถนะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏในระดับบุคคล และระดับมหาวิทยาลัย ได้ร้อยละ 41.53 และ 48.06 ตามลำดับ สอดคล้องกับการศึกษาของ Ganieva (2013) Baran, Correia & Thompson (2011) Van Zuilen, Kaiser & Mintzer (2012) Plunkett & Margaret (2012) Kim & Kyeong-Hwa (2006) Cho Mei-Fang (2007) ทัดศรี ชัยเมตตา (2553) ที่ศึกษาพบว่าระดับการศึกษาของอาจารย์ส่งผลต่อสมรรถนะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏโดยตรง เนื่องจากหากอาจารย์มีระดับการศึกษาที่สูงขึ้น จะส่งผลให้องค์ความรู้ในเนื้อหาที่จะสอน นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาทั้งระดับปริญญาโทและปริญญาเอกมีความลึกซึ้งมากยิ่งขึ้น จะส่งผลให้สมรรถนะของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น และผลการวิจัยในตัวแปรตำแหน่งทางวิชาการของอาจารย์ส่งผลต่อสมรรถนะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏนั้น สอดคล้องกับการศึกษาของ Chappell & Carlin (2011) McBride & Al-Khateeb (2010) Ismail,

Al-Zoubi, Bani Abdel Rahman & Al-Shabatat (2009) Bataineh, Dababneh & Baniabdelrahman (2010) ทัดศรี ชัยเมคา (2553) ชาวนี นาโควงศ์ (2551) ที่อธิบายว่าการพัฒนาอาจารย์ด้วยการพัฒนาให้มีตำแหน่งทางวิชาการนั้นจะช่วยให้อาจารย์มีประสบการณ์อย่างมากในด้านการพัฒนางานเขียนในศาสตร์ของตนจากการแต่งตำรา หนังสือ ตลอดจนการพัฒนางานวิจัยให้มีคุณภาพ จะส่งผลต่อสมรรถนะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏอย่างแท้จริง ดังนั้นจึงควรมีการวางนโยบายเพื่อพัฒนาอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏ โดยสนับสนุน/ส่งเสริมให้อาจารย์มีการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นและมีการผลักดันหรือเสริมแรงให้อาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาพัฒนาตนเองด้วยการทำตำแหน่งทางวิชาการต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผลจากการสังเคราะห์องค์ประกอบ และตัวบ่งชี้สมรรถนะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏตามกรอบการพัฒนาตัวบ่งชี้จากการสังเคราะห์เอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้มีส่วนได้เสีย ร่วมกับการตรวจสอบคุณภาพขององค์ประกอบ และตัวบ่งชี้ทั้งจากการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ ทำให้ได้ชุดของตัวบ่งชี้สมรรถนะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏตามที่มีความเหมาะสมกับบริบทการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัย ราชภัฏและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างแท้จริง

2. ผลจากการพัฒนาเครื่องมือวัดสมรรถนะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพแล้ว ทำให้ได้เครื่องมือวัดที่มีคุณภาพสามารถนำไปใช้ได้ตามตัวบ่งชี้สมรรถนะที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น

3. จากผลการประเมินความต้องการจำเป็นสมรรถนะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏ โดยพิจารณาศึกษาจากการเปรียบเทียบการประเมินสภาพปัจจุบันและเป้าหมายระดับสมรรถนะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อให้ได้ความแตกต่างของสภาพปัจจุบันและเป้าหมายเพื่อการพัฒนา พบว่า องค์ประกอบของสมรรถนะหลัก ควรพัฒนาสมรรถนะของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏ รวม 3 ด้านคือ 1) สมรรถนะด้านองค์ความรู้/ความเชี่ยวชาญในวิชาชีพ ควรที่จะพัฒนาสมรรถนะอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏในเรื่องการพัฒนาองค์ความรู้จากดำเนินการวิจัยเพื่อพัฒนาความเชี่ยวชาญในวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง 2) สมรรถนะด้านการวิจัยและพัฒนา ควรที่จะพัฒนาสมรรถนะอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏในเรื่องความสามารถแสดงความคิดเห็นและวิพากษ์งานวิจัยของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาและบุคคลอื่นๆ ได้อย่างถูกต้องตามระเบียบวิธีวิจัย เพื่อที่จะให้งานวิทยานิพนธ์ของนักศึกษามีคุณภาพและถูกต้องตามหลักการวิจัย การดำเนินการวิจัยเพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาองค์ความรู้ในสาขาวิชาอย่างต่อเนื่อง 3) สมรรถนะด้านการพัฒนาตนเอง ควรที่จะพัฒนาสมรรถนะอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏในเรื่องการอบรมด้านการวิจัย เพื่อพัฒนาความสามารถในการวิจัยเพื่อพัฒนาหรือต่อยอดองค์ความรู้หรือความเชี่ยวชาญในวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง

องค์ประกอบสมรรถนะอื่นตามสายงาน ควรพัฒนาสมรรถนะของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏ รวม 2 ด้าน คือ 1) สมรรถนะด้านการบริการวิชาการ ควรที่จะพัฒนาสมรรถนะอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏในเรื่องการเป็นวิทยากรเผยแพร่ความรู้ทางวิชาการแก่สังคม และ 2) สมรรถนะด้านการพัฒนาผู้เรียน ควรที่จะพัฒนาสมรรถนะอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

ในเรื่องการพัฒนาผู้เรียนให้สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการทำงานได้ องค์ประกอบสมรรถนะการบริหารจัดการ ควรพัฒนาสมรรถนะของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏรวม 3 ด้านคือ 1) สมรรถนะด้านภาวะผู้นำ ควรที่จะพัฒนาสมรรถนะอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏในเรื่องการประยุกต์ใช้หลักการบริหารจัดการเพื่อประเมินโอกาสในการสร้างรายได้และความมั่นคงให้แก่มหาวิทยาลัย 2) สมรรถนะด้านการทำงานเป็นทีม ควรที่จะพัฒนาสมรรถนะอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏในเรื่องการมีความสามัคคีและความเป็นเอกภาพของทีมงานที่มุ่งสู่เป้าหมายในการทำงานอย่างมีคุณภาพ และ 3) สมรรถนะด้านการบริหารจัดการภายใต้การเปลี่ยนแปลง ควรที่จะพัฒนาสมรรถนะอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏในเรื่องการปรับเปลี่ยนวิธีการทำงานภายใต้สถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปของโลกเพื่อความอยู่รอดของมหาวิทยาลัย

ดังนั้นผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาควรให้นโยบายหรือแนวทางดังกล่าวในการพัฒนาสมรรถนะอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏในด้านองค์ความรู้/ความเชี่ยวชาญในวิชาชีพ ด้านการวิจัยและพัฒนา ด้านการพัฒนาตนเอง ด้านการบริการวิชาการ ด้านการพัฒนาผู้เรียน ด้านภาวะผู้นำ ด้านการทำงานเป็นทีม และด้านการบริหารจัดการภายใต้การเปลี่ยนแปลงตามตัวบ่งชี้ย่อยที่เสนอแนะข้างต้น

4. จากการวิเคราะห์พระดำริระดับปัจเจกบุคคลและระดับมหาวิทยาลัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ดังนั้น ผู้บริหารควรมีการวางนโยบายเพื่อพัฒนาอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏ โดยสนับสนุน/ส่งเสริมให้อาจารย์มีการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นและมีการผลักดันหรือเสริมแรงให้อาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาพัฒนาตนเองด้วยการทำตำแหน่งทางวิชาการต่อไป เพื่อที่จะทำให้ส่งผลต่อเนื่องถึงการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏให้มีคุณภาพต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กิตติพัทธ์ เอี่ยมรอด. (2554). การพัฒนาตัวชี้วัดสมรรถนะของนักวิชาการสาธารณสุข ในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล. *วารสารสาธารณสุขมหาวิทยาลัยบูรพา*, 6(2), 12-19.
- จารุณี แก้วทอง. (2551). *สมรรถนะในการปฏิบัติงานวิจัยของนักวิจัยมหาวิทยาลัยเชียงใหม่*. วิทยานิพนธ์ ร.บ.ม. (สาขารัฐประศาสนศาสตร์) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- จันทนา ครบแคล้ว. (2556). *การบริหารทรัพยากรมนุษย์ที่ส่งผลต่อสมรรถนะครูของสถานศึกษาเอกชนในจังหวัดเพชรบุรี*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (สาขาการบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.
- เขาวิน นาควงศ์. (2551). *สมรรถนะการปฏิบัติงานของครูผู้สอนในโรงเรียนการศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ดวงมณี ศุภสร. (2554). *การประเมินความต้องการจำเป็นคุณลักษณะของครูตามความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 2*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (สาขาการวัดและประเมินผลทางการศึกษา) กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ทัดศรี ชัยเมตตา. (2553). *การพัฒนามาตรฐาน ตัวบ่งชี้ และเกณฑ์สมรรถนะในการปฏิบัติงานของ พนักงานมหาวิทยาลัยสายวิชาการ ภาควิชาภาพพิมพ์ จิตรกรรม และประติมากรรม คณะวิจิตรศิลป์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (สาขาวิจัยการศึกษา) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- รุ่งนภา ตั้งจิตเจริญกุล และนางลักษณ์ วิรัชชัย. (2555). *การพัฒนาตัวบ่งชี้คุณภาพการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏ*. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) และสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.).

- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2555). *คู่มือพจนานุกรมสมรรถนะสำหรับข้าราชการของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.)*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. (2556). *การพัฒนาระบบสมรรถนะ. สืบค้น 30 สิงหาคม 2558, จาก http://www.ocsc.go.th/ocsc/th/index.php?option=com_content&view=section&id=68&Itemid=310*.
- สำนักเลขาธิการคุรุสภา กระทรวงศึกษาธิการ. (2556). *มาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: คุรุสภาลาดพร้าว.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2558). *การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Ali, S., & Saad, S. D. (2015). Online Political Participation: A Study of Youth Usage of New Media. *Mediterranean Journal of Social Sciences*, 6(4), 88-97.
- Baran, E., Correia, A. P., & Thompson, A. (2011). Understanding what is lacking in the online teaching literature is critical to helping researchers and practitioners develop programs and support mechanisms for online teachers in higher education. *Distance Education*, 32(3), 421-439.
- Bataineh, S. D., Abdallah, A. B., & Kholoud, B. A. (2010). Investigated teachers' competencies regarding educating students of learning disabilities in regular classrooms in Jordan. *Journal of Humanities & Social Sciences*, 7(1), 22-29.
- Ganieva, Y. N. (2013). Educational competence of university teachers agricultural profile. *Integration of Education Journal*, 11(8), 12-15.
- Gerber, M. (2010). *Early identification of learning difficulties*. Presentation at Pacific Rim Planning Meeting, Shanghai.
- Guasch, T., Alvarez, I., & Espasa, A. (2010). University teacher competencies in a virtual teaching/learning environment: Analysis of a teacher training experience. *Teaching and Teacher Education*, 26(2), 199-206.
- Hyatt, L., Evans, L., & Haque, M. D. (2009). *Leading across cultures: Designing a learning agenda for global praxis*. In M. A. Moodian (Ed.), *Contemporary leadership and intercultural competence*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- IBSTPI (International Board of Standards for Training, Performance and Instruction). (2012). *The 2012 Instructional Designer Competencies*. Retrieved October 18, 2014, from <http://www.ibstpi.org/introducing-the-2012instructional-designcompetencies>.
- Isaeva, T. E. (2007). Classification of the College Instructor's Professional and Personal Competencies. *Russian Education & Society*, 49(9), 31-41.
- Ismail, N. H., Al-Zoubi, S., Bani, M., & Suhail, M. (2009). Competency Based Teacher Education: A Training Module for Improving Knowledge Competencies for Resource Room Teachers in Jordan. *European Journal of Social Sciences*, 10(2), 166-178.

- Kyeong-Hwa, K., & Morningstar, M. (2006). Enhancement of Secondary Special Education Teacher's Knowledge and Competencies in Working with Families through Online Training Modules, *International Special Education*, 30(2), 116-128.
- Margaret, K. (2012). Treaties, Truths, and Transgressive Pedagogies. In Coburn, E. (Ed), *Socialist Studies: Special Issue on Transgressive Pedagogies and Research*, 9(1), 109-127.
- McBride, A., & Al-Khateeb, J. (2010). *Policy Options of Special Education in Jordan, Final Report prepared for the Ministry of Education*. The Hashemite Kingdom of Jordan.
- Sonhwa, Na. (2006). "A delphi study to identify teaching competencies of teacher education faculty in 2015" *Graduate Theses, Dissertations, and Problem Reports*. 3448. Retrieved August 30, 2014, from <https://researchrepository.wvu.edu/etd/3448>.
- Plunkett, M., & Kronborg, L. (2012). Learning to be a teacher of the gifted: The importance of examining opinions and challenging misconceptions. *Gifted and Talented International*, 26(2), 31-46.
- Raja, S. R. K. (2008). *The relationship of knowledge management practices, competencies and the organizational performance of government departments in Malaysia*. Retrieved August 30, 2014, from <https://www.waset.org/journals/ijhss/v5/v5-4-33.pdf>.
- Shonhiwa, D. C. (2016). An Examination of the Situational Leadership Approach: Strengths and Weaknesses. Cross-Currents: An International Peer-Reviewed. *Journal on Humanities & Social Sciences*, 2(2), 35-40.
- Spector, M., Klein, J. D., Reiser, R. A., Sims, R. C., Grabowski, B. L., & Teja, I. (2015). *Competencies and standards for instructional design and educational technology*. Retrieved October 18, 2014, from <http://it.coe.uga.edu/itforum/paper89/ITForumpaper89.pdf>.
- The Pennsylvania State University - University Park. (2007). *Selecting master teacher: A preliminary study, Pennsylvania*. The Pennsylvania State University.
- Van Zuilen, M. H., Kaiser, R. M., & Mintzer, M. J. (2012). A competency-based medical student curriculum: Taking the medication history in older adults. *Journal of the American Geriatrics Society*, 60(4), 781-785.

การพัฒนาทักษะการเขียนสะกดท้ายคำ โดยการจัดการเรียนรู้ด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์
มัลติมีเดีย สำหรับนักเรียนชาวเขาเผ่าปกาเกอะญอ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
โรงเรียนราชธานีวิทยาลัย จังหวัดสุโขทัย

พระอนันต์ ครุฑโปร่ง¹

มหาวิทยาลัยนเรศวร

กฤษฎาภาณุจน์ โตพิทักษ์

มหาวิทยาลัยนเรศวร

บทความวิจัย

รับต้นฉบับ: 3 พฤษภาคม 2564 วันที่แก้ไข: 27 พฤษภาคม 2564 วันตอบรับ: 4 มิถุนายน 2564

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนาทักษะการเขียนสะกดท้ายคำ โดยการจัดการเรียนรู้ด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดีย 2) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดีย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชาวไทยภูเขาเผ่าปกาเกอะญอ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนราชธานีวิทยาลัย ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 15 รูป ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง 1) แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่องมาตราตัวสะกดท้ายคำ สำหรับนักเรียนชาวไทยภูเขาเผ่าปกาเกอะญอ 2) บทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดีย สำหรับนักเรียนชาวไทยภูเขาเผ่าปกาเกอะญอ 3) แบบวัดทักษะการเขียนสะกดท้ายคำ ซึ่งใช้ในการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน จำนวน 40 ข้อ 4) แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดีย การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าเฉลี่ย (M) ส่วนเบี่ยงมาตรฐาน(S) และการหาค่าดัชนีประสิทธิผล (Effectiveness Index: E.I)

ผลการวิจัย พบว่า

1. การทดสอบก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดีย ของนักเรียนชาวไทยภูเขาเผ่าปกาเกอะญอ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนราชธานีวิทยาลัย จังหวัดสุโขทัย นักเรียนมีความก้าวหน้าทางการเรียน มีค่าดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.86 หรือร้อยละ 86

2. นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดีย จำแนกเป็นรายด้าน ดังนี้ ด้านการออกแบบบทเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด (M = 4.54, S = 0.29) ด้านเนื้อหาอยู่ในระดับมากที่สุด (M = 4.58, S = 0.56) และด้านการจัดการเรียนรู้อยู่ในระดับมาก (M = 4.37, S = 0.51) โดยรวมนักเรียนมีความพึงพอใจในการจัดการเรียนรู้ด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดีย อยู่ในระดับมาก (M = 4.9, S = 0.43)

คำสำคัญ: ทักษะการเขียนสะกดท้ายคำ บทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดีย นักเรียนชาวเขาเผ่าปกาเกอะญอ

¹การติดต่อและการร้องขอบทความนี้ กรุณาส่ง ถึง พระอนันต์ ครุฑโปร่ง คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร E-mail: anan.anan5377@gmail.com
DOI: 10.14456/jfepru.2021.18

DEVELOPMENT OF FINAL CONSONANT WRITING SKILLS USING LEARNING MANAGEMENT VIA MULTIMEDIA COMPUTER LESSONS FOR MATHAYOM SUKSA 2 KAREN STUDENTS AT RATCHATHANI WITTAYALAI SCHOOL, SUKHOTHAI

Anan Krutprong¹

Naresuan University

Krittayakan Topithak

Naresuan University

Research Article

Received: 3 May 2021 Revised: 27 May 2021 Accepted: 4 June 2021

This study has the following objectives: 1) to develop final consonant writing skills using learning management via multimedia computer lessons; and 2) to study student satisfaction towards multimedia computer lessons. The sample included 15 Mathayom Suksa 2 Karen students at Ratchathani Wittayalai School, semester 2, in the academic year 2020 who were selected using purposive sampling. The study tools included a learning management plan of the final consonant for Karen students, multimedia computer lessons for Karen students, pre and post-tests of final consonant writing skills consisting of 40 questions, and satisfaction questionnaires to determine student satisfaction with the learning management. Data analysis was performed using mean (M), standard deviation (S), and dependent t-test.

The significant research findings were as follows.

1. The pre and post-test of the Paganyaw students in Matthayomsuksa 2 (grade 8) at Rajchathaneewittayalai School, Sukhothai province, on the learning management with the computer multimedia lesson showed that the students had the learning progress with the index of efficiency 0.86 or 86%.

2. Students were satisfied with the learning management via multimedia computer lessons according to the following sections. The lesson design had a very high score ($M = 4.54$, $S = 0.29$), the content had a very high score ($M = 4.58$, $S = 0.56$), and the learning management had a high score ($M = 4.37$, $S = 0.51$). Overall, the students were highly satisfied with the learning management via multimedia computer lessons ($M = 49$, $S = 0.43$). When comparing the student satisfaction scores with the criteria of 3.5, the students were satisfied with the learning management via multimedia computer lessons significantly at a statistical level of significance of .05.

Keywords: Final consonant writing skills, multimedia computer lessons, Karen students

¹Correspondence concerning this article and requests for reprints should be addressed to Anan Krutprong Naresuan University
E-mail: anan.anan5377@gmail.com

บทนำ

ภาษาไทยเป็นมรดกล้ำค่าทางวัฒนธรรมที่คนไทยทุกคนภูมิใจในฐานะภาษาประจำชาติทุกคนในชาติควรตระหนักและเห็นคุณค่าด้วยการปลูกฝัง การอนุรักษ์ และการเรียนรู้ภาษาให้เข้าใจถึงแก่นแท้ของภาษาจึงเป็นสิ่งที่ควรปฏิบัติให้สืบทอดตลอดไป นอกจากนั้นภาษาไทยยังเป็นเครื่องมือสื่อสารในการถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงานต่าง ๆ ให้บรรลุเป้าหมายตามความต้องการ อีกทั้งเป็นพื้นฐานในการเรียนรู้ทั้งในระดับพื้นฐานจนถึงระดับสูง ฉะนั้นหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยจึงได้กำหนดสาระมาตรฐานการเรียนรู้ไว้ 5 สาระ ได้แก่ สาระการอ่าน สาระการเขียน สาระการฟัง การดู และการพูดหลักการใช้ภาษาไทย วรรณคดีและวรรณกรรม (กรมวิชาการ, 2546)

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้เมื่อนักเรียนเรียนจบช่วงชั้นที่ 3 (ม.1 – ม.3) เกี่ยวกับสาระการเขียนไว้ว่า เขียนสื่อสารด้วยลายมือที่อ่านง่าย ชัดเจน ใช้ถ้อยคำได้ถูกต้องเหมาะสมตามระดับภาษา เขียนคำขวัญ คำคม คำอวยพร ในโอกาสต่าง ๆ โฆษณา คติพจน์ สุนทรพจน์ ชีวประวัติ อัตชีวประวัติ และประสบการณ์ต่าง ๆ เขียนย่อความ จดหมายกิจธุระ แบบกรอกสมัครงาน เขียนวิเคราะห์วิจารณ์ และแสดงความรู้ความคิดหรือโต้แย้งอย่างมีเหตุผล เขียนรายงานการศึกษาค้นคว้า และเขียนโครงการ ซึ่งปัจจัยสำคัญในการเขียนเพื่อสื่อความหมายได้ตรงตามความต้องการ คือ การเขียนสะกดคำถูกต้อง ถ้าสะกดคำไม่ถูกต้องย่อมก่อให้เกิดผลเสีย ทำให้เกิดความเข้าใจผิด หรือส่งสารได้ไม่ตรงตามที่ต้องการได้ โดยเริ่มด้วยการเรียนรู้ด้วยตัวอักษรระบบการเขียนของไทย เป็นระบบแทนเสียงที่ใช้พยัญชนะสระ และวรรณยุกต์ ประสมกันเข้าเป็นพยางค์และคำ (กรมวิชาการ, 2545)

จากความสำคัญของภาษาไทยดังกล่าว หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ได้กำหนดให้มีการเรียนรู้ภาษาไทยโดยได้กำหนดสาระทั้ง 5 สาระ ได้แก่ การอ่าน การเขียน การฟัง การดู และการพูด หลักการใช้ภาษา และวรรณคดีและวรรณกรรม โดยมุ่งให้ผู้เรียนมีทักษะในการฟัง พูด อ่าน เขียน ให้มีความสัมพันธ์กันตามธรรมชาติภาษาไทยซึ่งเป็นทักษะทางภาษาที่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกัน โดยเฉพาะท่ามกลางสังคมยุคข้อมูลข่าวสารในยุคปัจจุบันบุคคลมีความจำเป็นต้องติดต่อสื่อสารกันมากขึ้น ทักษะการเขียนมีความจำเป็นและสำคัญ เพราะการเขียนเป็นการถ่ายทอดความคิดความรู้สึก ความเข้าใจ ของตนเองออกมาเป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อสื่อความหมายให้ผู้อ่านเข้าใจและสามารถเก็บไว้เป็นหลักฐาน

จากการศึกษาผลงานวิจัยและความคิดเห็นของนักการศึกษา พบว่าสาเหตุที่นักเรียนเขียนสะกดคำผิดนั้น เนื่องจากการไม่ระมัดระวังในการเขียนผ่านการฝึกฝน ไม่รู้ความหมายของคำไม่พยายามศึกษาหลักเกณฑ์ทางภาษา อีกทั้งยังได้รับตัวอย่างการใช้ภาษาที่ผิดจากสื่อสิ่งพิมพ์และสื่อมวลชนต่าง ๆ มาใช้จนเกิดความเคยชิน การที่จะขจัดปัญหาการเขียนสะกดคำผิดของเด็กได้จำเป็นต้องอาศัยผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้แก่ ครู ผู้ปกครอง และสื่อต่าง ๆ ควรมีส่วนช่วยเหลือให้เด็กได้เรียนรู้หลักการ และการเขียนสะกดคำที่ถูกต้อง (กรมวิชาการ, 2545) ดังที่ จารุพงษ์ พิฑาคำ (2557) กล่าวว่า ทักษะการเขียนเป็นทักษะที่มีความจำเป็นต่อการเรียนการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ซึ่งการเขียนเป็นการถ่ายทอดความคิด ความรู้สึก และการสื่อสารเพื่อให้ผู้อื่นสามารถรับรู้ได้ชัดเจน ถูกต้องอย่างเป็นลายลักษณ์อักษร สามารถนำไปพัฒนาในการดำรงชีวิตประจำวันได้ การเขียนที่ไม่สมบูรณ์เพราะเขียนคำสะกดผิด ๆ ถูก ๆ ย่อมทำให้การสื่อสารขาดประสิทธิภาพทั้งยังอาจก่อให้เกิดความเสียหายร้ายแรงตามมาได้ การเขียนจึงเป็นเรื่องสำคัญในการแก้ปัญหา

เร่งด่วนโดยเฉพาะด้านการเขียนสะกดคำซึ่งเป็นเรื่องที่สำคัญจะต้องใช้ความระมัดระวังเป็นพิเศษและเป็นที่ทักษะที่ต้องเอาใจใส่อย่างจริงจัง เพื่อให้เกิดความรู้ความชำนาญจะได้ไม่ต้องผิดพลาดในการสื่อความหมาย การฝึกเขียนสะกดคำอย่างถูกวิธีจะต้องอาศัยองค์ประกอบในหลาย ๆ อย่าง เช่น การฝึกซ้ำย้ำทวนบ่อย ๆ จะทำให้ผู้เรียนจดจำ ฟังเข้าใจ พูด อ่าน เขียน ได้ถูกต้องคล่องแคล่ว

โรงเรียนราชธานีวิทยาลัย จังหวัดสุโขทัย เป็นโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญ โดยมีเด็กชาวเขาเผ่าปกาเกอะญอ จากจังหวัดตาก ได้มาบวชเป็นสามเณร เพื่อศึกษาเล่าเรียน ชาวเขากลุ่มนี้มีภาษาเป็นของตัวเองใช้ในชีวิตประจำวัน แต่เมื่อเด็กชาวเขาเหล่านี้เข้ารับการศึกษายู่ในโรงเรียนจำเป็นต้องใช้ภาษาไทยกลางในการเรียนวิชาต่าง ๆ เช่นเดียวกับนักเรียนทั่วไป ดังที่ บรรเลง สุชี (2536) กล่าวว่านักเรียนชาวเขาเหล่านี้ต้องเรียนรู้ภาษาไทยให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามจุดประสงค์การเรียนรู้และเป้าหมายของหลักสูตร เช่นเดียวกับเด็กชาวไทยพื้นราบทุกประการ แต่ปรากฏว่านักเรียนชาวเขามีปัญหาในเรื่องของการใช้ทักษะทางภาษาทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ การฟัง ดู พูด การอ่านและการเขียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการเขียนจะมีปัญหาที่สุด กล่าวคือ นักเรียนมักจะเขียนสะกดคำผิดอยู่เสมอ นักเรียนเขียนคำโดยการฟังเสียงที่สะกดเหมือนตัวสะกดที่สะกดตรงตามมาตรา เช่น คำว่ากระดาศ เขียนเป็น กระดาด เลข เขียนเป็น เลก เป็นต้น ทองพูน จุลเดช (2544) กล่าวว่า เด็กทุกคนสามารถได้ยินและจำแนกเสียงตัวสะกดที่มีปัญหาเหล่านี้ได้ถูกต้อง แต่การออกเสียงและการเขียนอาจจะมีปัญหาเนื่องจากอิทธิพลของภาษาถิ่นของเขา จนเกิดความเคยชินถ้าให้ตระหนักรู้เรื่องเสียงและความหมายโดยชัดเจนแล้วก็เชื่อว่าเด็กชาวเขาเหล่านี้จะสามารถอ่านและเขียนคำได้ถูกต้อง

จากการสำรวจพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชาวเขาเผ่าปกาเกอะญอเมื่อเปรียบเทียบกับเด็กนักเรียนชาวไทยพื้นราบ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนราชธานีวิทยาลัย พบว่านักเรียนชาวเขาเผ่าปกาเกอะญอ มีคะแนนค่อนข้างต่ำ ทักษะที่มีปัญหา ได้แก่ ทักษะการอ่านและการเขียน และพบว่านักเรียนชาวเขาเผ่าปกาเกอะญอมีข้อบกพร่องในเรื่อง การเขียนมาตราตัวสะกดคำ อาจเนื่องด้วยนักเรียนนั้นใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่สองในการสื่อสารในชีวิตประจำวัน

ผู้วิจัยตระหนักถึงความสำคัญของการเขียนสะกดคำของนักเรียนชาวเขาเป็นอย่างยิ่งที่ควรได้รับการแก้ไขปัญหาคือการเขียนสะกดคำท้ายคำ เพราะภาษาไทยเป็นภาษาประจำชาติ แล้วพบปัญหาเกี่ยวกับความบกพร่องในการเขียนสะกดคำของนักเรียนชาวเขาส่วนใหญ่เขียนผิดมากอาจเนื่องมาจากนักเรียนชาวเขามีสภาพความเป็นอยู่มีวิถีชีวิตแตกต่างจากนักเรียนพื้นราบ ส่งผลให้บุคลิกภาพความสามารถในการเรียนรู้และระดับเขาวัดปัญหายังไม่ทัดเทียมกับมาตรฐานเด็กพื้นราบ เด็กชาวเขาไม่ได้เรียนรู้ผ่านภาษาไทยกลางหรือภาษาไทยมาตรฐานแต่เป็นการเรียนรู้ผ่านภาษาท้องถิ่นเป็นหลัก และให้ภาษาไทยกลางเป็นภาษาที่สอง ศรีวิไล พลมณี (2545) ได้กล่าวไว้ว่า การเรียนภาษาแม่กับการเรียนภาษาแม่ที่สองเป็นคนละอย่างกันไม่อาจจะหาวิธีสอนภาษาที่สองที่มีความเหมือนกับธรรมชาติการเรียนภาษาที่หนึ่งได้ เพราะการเรียนภาษาแม่เป็นการเรียนจากสภาพแวดล้อมรอบตัว ส่วนการเรียนภาษาที่สองเด็กจะเรียนเมื่อโตขึ้นและพยายามเรียนในห้องเรียน โดยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าวิธีการสอนตามปกติวิธี การสอนโดยใช้สื่อที่หลากหลายและวิธีการสอนโดยใช้กิจกรรมต่าง ๆ ที่สนับสนุนการเรียนการสอนสนุกสนานเพลิดเพลินและเกิดทักษะได้รับความรู้

ดังนั้นการสอนภาษาจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องใช้สื่อการสอนเข้ามาช่วย เพราะการใช้สื่อการสอนจะช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนจดจำสิ่งที่เรียนไปนั้นอย่างแม่นยำมากกว่าวิธีสอนธรรมดาที่ไม่ได้ใช้สื่อเลย โดยเฉพาะภาษาไทยซึ่งเป็นภาษาที่ต้องใช้ในชีวิตประจำวันเป็นประโยชน์ทั้งในการเรียนและการทำงานในอนาคต ในการใช้สื่อการสอนต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นสื่อชนิดใดประเภทใดก็ตาม ผู้สอนอาจใช้สื่อครั้งละเพียงอย่างเดียวหรืออาจใช้สื่อรวมกันหลายอย่างในรูปแบบของ “สื่อประสม” (Multimedia) ก็ได้ โดยอาจเป็นการใช้กับผู้เรียนกลุ่มใหญ่ กลุ่มย่อย หรือในการศึกษารายบุคคล การใช้สื่อผสมโดยทั่วไปแล้วจะใช้สื่อแต่ละอย่างเป็นขั้นตอนไป หรือบางครั้งอาจใช้สื่อหลายชนิดพร้อมกัน ในปัจจุบันได้มีการนำวัสดุผลิตเป็นชุดสื่อประสมผลิตตามขั้นตอนการใช้ของระบบการสอนสื่อประสมที่นิยมใช้ในปัจจุบันจะใช้คอมพิวเตอร์เป็นอุปกรณ์หลัก ศศิประภา สร้างเขต (2560) กล่าวว่า การเรียนการสอนในปัจจุบัน บทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดียเป็นสื่อสำคัญอย่างหนึ่งเพราะเหตุว่าผู้เรียนสามารถตอบสนองกับบทเรียนได้ และทราบผลการตอบสนองนั้น เกิดกระบวนการจากการเรียนการสอน ในปัจจุบันยังเป็นประโยชน์ ในทางการศึกษา และสามารถสร้างการบูรณาการกับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ เป็นตัวกระตุ้นและเสริมแรงจิตใจ ส่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีคือทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ และในที่สุดก็จะเรียนรู้

จากการศึกษาค้นคว้าพบว่าคอมพิวเตอร์ช่วยสอนน่าจะเป็นสื่อที่ดีเหมาะสำหรับการนำมาพัฒนาความสามารถของผู้เรียนที่มีปัญหาในการเรียนรู้ได้ เนื่องจากเป็นลักษณะตัวต่อตัวซึ่งผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากการมีปฏิสัมพันธ์หรือการโต้ตอบพร้อมทั้งการได้รับผลป้อนกลับ (Feedback) อย่างสม่ำเสมอกับเนื้อหาหรือกิจกรรมต่างๆ ของคอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่เกี่ยวข้องกับการเรียน นอกจากนี้คอมพิวเตอร์ช่วยสอนยังเป็นสื่อที่สามารถตอบสนองความแตกต่างของผู้เรียนได้เป็นอย่างดีรวมทั้งสามารถที่จะประเมินและตรวจสอบความเข้าใจของผู้เรียนได้ตลอดเวลา ดังนั้นผู้สอนสามารถนำคอมพิวเตอร์ช่วยสอนไปช่วยการสอนของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพเพราะมีงานวิจัยหลายชิ้นที่สนับสนุนว่าผู้เรียนที่ใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอนในการเรียนจะใช้เวลาเพียง 2 ใน 3 ของผู้เรียนที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบปกติ ในขณะที่เดียวกันผู้เรียนสามารถนำบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนไปใช้ในการเรียนรู้ด้วยตนเองโดยปราศจากข้อจำกัดทางด้านเวลาและสถานที่ ในการศึกษาโดยเฉพาะผู้เรียนที่เรียนอ่อนสามารถใช้ประโยชน์จากคอมพิวเตอร์ช่วยสอนในการเรียนเพิ่มเติมนอกเวลาได้ ศิริพร แสนบุญส่ง (2561) กล่าวว่า สื่อมัลติมีเดียเพื่อการจัดการเรียนรู้นั้น มีทั้งข้อความ ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว เสียงบรรยาย เสียงดนตรี และมีการโต้ตอบกับผู้เรียน ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนได้เข้าใจเนื้อหามากขึ้นกว่าการเรียนรู้แบบดั้งเดิมที่เป็นเพียงการบรรยายในชั้นเรียนเพียงอย่างเดียว ผู้เรียนสามารถศึกษาได้ด้วยตนเองและสามารถทบทวนซ้ำได้บ่อยครั้ง สามารถแก้ไขปัญหาความแตกต่างระหว่างบุคคลและยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนให้สูงขึ้นกว่าเดิม ช่วยแก้ปัญหาข้อจำกัดเกี่ยวกับเวลาและสถานที่อีกด้วย

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า บทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดียสามารถแก้ปัญหาดังกล่าวได้เนื่องจากบทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดียมีส่วนของการปฏิสัมพันธ์ที่ผู้เรียนสามารถโต้ตอบกับคอมพิวเตอร์ได้ นอกจากนี้ผู้เรียนยังมีโอกาสเลือกเข้าสู่ส่วนใดส่วนหนึ่งของบทเรียนเพื่อการศึกษาตามความพึงพอใจก็ได้ ผู้วิจัยได้ตระหนักในความสำคัญและปัญหาดังกล่าว จึงได้คิดแก้ปัญหาด้วยการพัฒนาทักษะการเขียนสะกดคำโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดีย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เพื่อใช้เป็นแหล่งเรียนรู้อีกแรงหนึ่งที่ผู้เรียนจะ

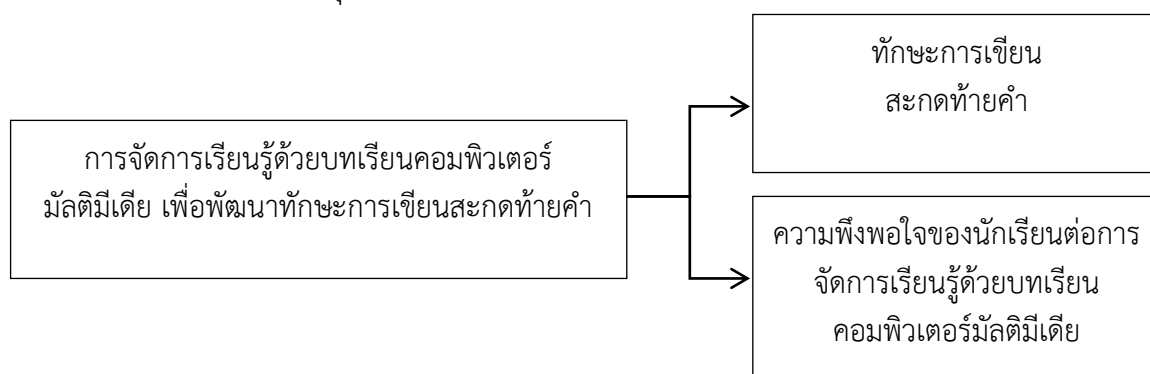
สามารถเรียนรู้ได้โดยไม่จำกัดเวลา และเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพที่ดียิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาทักษะการเขียนสะกดท้ายคำ โดยการจัดการเรียนรู้ด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดีย
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดีย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้กรอบแนวคิดจากการศึกษาทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะการเขียนสะกดท้ายคำ ของนักเรียนชาวเขาเผ่าปกาเกอะญอ โดยมีบทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดีย แบบวัดทักษะการเขียนสะกดท้ายคำ และแบบวัดความพึงพอใจของนักเรียน ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อพัฒนาความสามารถการเขียนสะกดท้ายคำของนักเรียน สามารถสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ระหว่างตัวแปรได้ ดังภาพ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะการเขียนสะกดท้ายคำ โดยการจัดการเรียนรู้ด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดีย สำหรับนักเรียนชาวเขาเผ่าปกาเกอะญอ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนราชธานีวิทยาลัย อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 ผู้วิจัยได้จัดสร้างเครื่องมือ และดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนราชธานีวิทยาลัย อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 20 รูป
2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชาวไทยภูเขาเผ่าปกาเกอะญอ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนราชธานีวิทยาลัย ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 15 รูป ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เฉพาะนักเรียนชาวไทยภูเขาเผ่าปกาเกอะญอ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียน วิชาภาษาไทย เรื่องมาตราตัวสะกดท้ายคำ สำหรับนักเรียนชาวไทยภูเขาเผ่าปกาเกอะญอ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ พบว่า มีคุณภาพเท่ากับ ($M=4.77$, $S=0.20$)

2. บทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดีย เรื่องมาตราตัวสะกดท้ายคำ สำหรับนักเรียนชาวไทยภูเขาเผ่าปกาเกอะญอ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ประเมินความเหมาะสมของบทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดีย พบว่า มีคุณภาพเท่ากับ ($M=4.76$, $S=0.37$)

3. แบบวัดทักษะการเขียนสะกดท้ายคำของบทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดีย วิชาภาษาไทย ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (Pre – test and Post - test) เป็นแบบทดสอบการเติมคำ จำนวน 20 ข้อ และแบบทดสอบการเขียนประโยค จำนวน 20 ข้อ รวมทั้งหมด 40 ข้อ โดยคำนวณหาความเชื่อมั่น ใช้สูตรการคำนวณของคูเดอร์ ริชาร์ดสัน (KR - 20) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.82 มีค่า IOC ทั้งฉบับ 0.99

4. แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดีย จำนวน 1 ฉบับ จำนวน 15 ข้อ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยคำนวณหาความเชื่อมั่น ใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา ของครอนบาร์ค ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.87

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการทดลองและเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชาวไทยภูเขาเผ่าปกาเกอะญอ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนราชธานีวิทยาลัย จังหวัดสุโขทัย จำนวน 1 กลุ่ม 15 รูป ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 ระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ 2564 – เดือนมีนาคม 2564 ดังนี้

1. ทำการทดสอบก่อนเรียน (Pre - test) ด้วยแบบทดสอบวัดทักษะการเขียนสะกดท้ายคำ แบบทดสอบการเติมคำ 20 ข้อ และแบบทดสอบการเขียนประโยค จำนวน 20 ข้อ รวมทั้งหมด 40 ข้อ โดยใช้เวลา 1 ชั่วโมง

2. ดำเนินกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาทักษะการเขียนสะกดท้ายคำ โดยการจัดการเรียนรู้ด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดีย สำหรับนักเรียนชาวไทยภูเขาเผ่าปกาเกอะญอ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนราชธานีวิทยาลัย จำนวน 4 แผน 4 บทเรียน โดยใช้เวลา 8 ชั่วโมง ซึ่งผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการสอนเอง

3. ทำการทดสอบหลังเรียน (Post - test) ด้วยแบบวัดทักษะการเขียนสะกดท้ายคำ แบบทดสอบการเติมคำ 20 ข้อ และแบบทดสอบการเขียนประโยค จำนวน 20 ข้อ รวมทั้งหมด 40 ข้อ โดยใช้เวลา 1 ชั่วโมง

4. ทำการสอบถามความพึงพอใจ ด้วยแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดีย แล้วนำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติเพื่อทดสอบสมมติฐาน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การหาความก้าวหน้าทักษะการเขียนสะกดท้ายคำ โดยการจัดการเรียนรู้ด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดีย ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยหาค่าดัชนีประสิทธิผล (Effectiveness Index: E.I.)

2. ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดีย สำหรับนักเรียนชาวไทยภูเขาเผ่าปกาเกอะญอ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนราชธานีวิทยาลัย โดยใช้มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ค่าเฉลี่ย (M) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S) และวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) นำค่าเฉลี่ยที่ได้จากการวิเคราะห์ไปทำการเปรียบเทียบกับเกณฑ์เพื่อใช้ในการแปลความหมายรายด้าน

ผลการวิจัย

1. บทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดีย เรื่อง มาตราตัวสะกดท้ายคำ วิชาภาษาไทย มีคุณสมบัติครอบคลุมด้านมัลติมีเดีย ได้แก่ มีทั้งข้อความ ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว เสียง มีการโต้ตอบกับผู้เรียนตลอดบทเรียน นักเรียนสามารถเลือกเรียนได้ตามความสนใจ ดังภาพ 1

1. หน้าแรกของบทเรียน 2. ประเภทบทเรียนเลือกเนื้อหา 3. หน้าจุดประสงค์

4. หน้าบทเรียนที่ 1 แม่ก 5. หน้าสรุปเนื้อหา แม่ก 6. หน้าบทเรียนที่ 2 แม่ก ฏ

7. หน้าสรุปเนื้อหา แม่ก ฏ 8. หน้าบทเรียนที่ 3 แม่ก ฌ 9. หน้าสรุปเนื้อหา แม่ก ญ

10. หน้าบทเรียนที่ 3 แม่ก ญ 11. หน้าสรุปเนื้อหา แม่ก ฌ

จากภาพ 1 บทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดีย เรื่อง มาตราตัวสะกดท้ายคำ ประกอบด้วย 1) หน้าแรกของบทเรียน 2) ประเภทบทเรียนเลือกเนื้อหา 3) หน้าจุดประสงค์ 4) หน้าบทเรียนที่ 1 แม่ก 5) หน้าสรุปเนื้อหา แม่ก 6) หน้าบทเรียนที่ 2 แม่ก ฏ 7) หน้าสรุปเนื้อหา แม่ก ฏ 8) หน้าบทเรียนที่ 3 แม่ก ฌ 9) หน้าสรุปเนื้อหา แม่ก ญ 10) หน้าบทเรียนที่ 3 แม่ก ญ 11) หน้าสรุปเนื้อหา แม่ก ฌ

2. ผลการวิเคราะห์คุณภาพบทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดีย โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน

ตาราง 1 แสดงผลผลการวิเคราะห์คุณภาพบทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดียโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน

รายการ	M	S	ระดับ
1. ด้านเนื้อหาและการนำเสนอ	4.70	0.45	มากที่สุด
2. ด้านภาพและเสียง	4.75	0.35	มากที่สุด
3. ด้านการออกแบบจอภาพ	4.75	0.43	มากที่สุด
4. ด้านการจัดการในบทเรียน	4.84	0.26	มากที่สุด
5. ด้านการใช้ภาษา	4.73	0.43	มากที่สุด
รวม	4.76	0.37	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ประเมินคุณภาพของบทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดีย จำแนกเป็นรายด้าน ดังนี้ ด้านการจัดการในบทเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด ($M=4.84$, $S=0.26$) ด้านภาพและเสียง ($M=4.75$, $S=0.35$) ด้านการออกแบบจอภาพ ($M=4.75$, $S=0.43$) ด้านเนื้อหาและการนำเสนอ ($M=4.70$, $S=0.45$) และด้านการใช้ภาษา ($M=4.73$, $S=0.43$) โดยภาพรวมบทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดียมีคุณภาพ อยู่ในระดับ มากที่สุด ($M=4.76$, $S=0.37$)

3. ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนสะกดท้ายคำ ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาทักษะการเขียนสะกดท้ายคำ โดยการจัดการเรียนรู้ด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดีย สำหรับนักเรียนชาวเขาเผ่าปกาเกอะญอ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนราชธานีวิทยาลัย ผลปรากฏดังตาราง 2 ดังนี้

ตาราง 2 แสดงผลการเปรียบเทียบความก้าวหน้าของนักเรียนการเขียนสะกดท้ายคำ ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาทักษะการเขียนสะกดท้ายคำ โดยการจัดการเรียนรู้ด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดีย สำหรับนักเรียนชาวเขาเผ่าปกาเกอะญอ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

จำนวนนักเรียน	คะแนนเต็ม	คะแนนแบบทดสอบก่อนเรียน	คะแนนแบบทดสอบหลังเรียน	ดัชนีประสิทธิผล (E.I)	ร้อยละ
15	40	395	573	0.86	85.71

จากตาราง 2 พบว่า การทดสอบก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดีย ของนักเรียนชาวไทยภูเขาเผ่าปกาเกอะญอ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนราชธานีวิทยาลัย จังหวัดสุโขทัย นักเรียนมีความก้าวหน้าทางการเรียน มีค่าดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.86 หรือร้อยละ 86

4. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียน ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง มาตรการตัวสะกดท้ายคำ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดีย สำหรับนักเรียนชาวไทยภูเขาเผ่าปกาเกอะญอ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนราชธานี ผลปรากฏดังตารางที่ 2 ดังนี้

ตาราง 3 แสดงผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียน ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วย บทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดีย สำหรับนักเรียนชาวไทยภูเขาเผ่าปกาเกอะญอ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนราชธานีวิทยาลัย

ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดีย	M	S	ระดับ
ด้านการออกแบบบทเรียน	4.54	0.29	มากที่สุด
ด้านเนื้อหา	4.58	0.56	มากที่สุด
ด้านการจัดการเรียนรู้	4.37	0.51	มาก
รวม	4.49	0.43	มาก

จากตาราง 3 พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดีย จำแนกเป็นรายด้าน ดังนี้ ความพึงพอใจด้านการออกแบบบทเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด ($M=4.54$, $S=0.29$) ความพึงพอใจด้านเนื้อหาอยู่ในระดับมากที่สุด ($M=4.58$, $S=0.56$) และความพึงพอใจด้านการจัดการเรียนรู้ในระดับมาก ($M=4.37$, $S=0.51$) โดยรวมนักเรียนมีความพึงพอใจในการจัดการเรียนรู้ด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดียอยู่ในระดับมาก ($M=4.49$, $S=0.43$)

อภิปรายผลการวิจัย

1. นักเรียนมีทักษะทางการเขียนสะกดท้ายคำหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ผลการวิจัยพบว่า เมื่อนักเรียนได้เรียนโดยการจัดการเรียนรู้ด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดีย ตามแผนการจัดการเรียนรู้ และทำแบบทดสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยผ่านกระบวนการแก้ไข และปรับปรุง ตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา และผู้เชี่ยวชาญ พบว่า นักเรียนมีความก้าวหน้าทางการเรียน มีค่าดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.86 หรือร้อยละ 86 เนื่องจาก บทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดียที่สร้างขึ้นได้มีประสิทธิภาพเหมาะสมกับการนำไปใช้กับนักเรียน เนื่องจากผ่านกระบวนการหาประสิทธิภาพหลายขั้นตอน หลังจากนักเรียนได้ศึกษาเนื้อหาจากสื่อ บทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดีย และได้ทำแบบทดสอบหลังเรียนที่ผ่านกระบวนการตรวจสอบคุณภาพ หาค่าความสอดคล้องระหว่างแบบทดสอบกับจุดประสงค์การเรียนรู้ (IOC) เมื่อได้ค่า (IOC) แล้วผู้วิจัยนำแบบทดสอบไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 15 รูป พบว่า นักเรียนที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้ด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดีย มีค่าดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.86 หรือร้อยละ 86 การจัดการเรียนการสอนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดีย มีผลทำให้เกิดความก้าวหน้าทางการเรียน โดยสำนักงานงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (2550) กล่าวว่า การหาความก้าวหน้าทางการเรียนเป็นการหาค่าพัฒนาการที่เพิ่มขึ้นของผู้เรียน เป็นการพิจารณาว่านักเรียนมีการพัฒนาเพิ่มขึ้นจากก่อนเรียน โดยทำการทดสอบนักเรียนทุกคนก่อนเรียน (Pretest) และหลังเรียน (Posttest) โดยวิเคราะห์จากคะแนนเฉลี่ยนักเรียน ทำได้กับคะแนนเต็มทั้งก่อนเรียนและหลังเรียนซึ่งเกณฑ์ที่ยอมรับค่าร้อยละความก้าวหน้าที่น่าพอใจคือน้อยร้อยละ 60 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศักดิ์ดา ปาसान่า (2556) ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดียแบบใช้นำด้วยการ์ตูน เรื่องไฟฟ้ามาจากไหน ผลการวิจัยพบว่า ดัชนีประสิทธิผลของการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่องไฟฟ้ามาจากไหน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดียแบบใช้นำด้วยการ์ตูน ที่มีการควบคุมโดยผู้เรียน มีค่าดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.6903 หรือคิดเป็นร้อยละ 69.03 แสดงว่านักเรียนมีความก้าวหน้าในการเรียนรู้ร้อยละ 69.03 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กฤติยา ยงประเดิม (2559) ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดีย เรื่องโรคและการ

ป้องกันโรค วิชาสุขศึกษาสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลวิจัยพบว่า ความก้าวหน้าในการเรียนของผู้เรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดียมีค่าประสิทธิผลเท่ากับ 0.8 หรือคิดเป็นร้อยละ 80.00

2. นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดีย ในภาพรวมพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดีย อยู่ในระดับมาก ($M=4.49$, $S=0.45$) เนื่องจากการจัดการเรียนรู้ด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดีย สามารถนำเสนอได้ทั้งข้อความ เสียง ภาพนิ่ง กราฟฟิก วิดิทัศน์ มีปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียน ผู้เรียนสามารถศึกษาได้ด้วยตนเอง ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนเนื้อหาที่สนใจได้ ทำให้นักเรียนมีความตื่นตัวสนใจเรียนได้เป็นอย่างดี ซึ่งแตกต่างกับการเรียนแบบปกติที่สอนโดยครู ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รัตนติกานต์ เพนเทศ (2558) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ผลการใช้สื่อมัลติมีเดียร่วมกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบซิปปาที่มีต่อการเรียนรู้และเจตคติของนักเรียน ประถมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง ภาษาถิ่นเมืองเพชร พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ต่อการเรียนวิชาภาษาไทย เรื่อง ภาษาถิ่นเมืองเพชร ในภาพรวมพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($M=4.66$, $S=0.57$) เนื่องจากการเรียนรู้ด้วยสื่อมัลติมีเดีย วิชาภาษาไทย เรื่อง “ภาษาถิ่นเมืองเพชรบุรี” มีขั้นตอนที่สอนด้วยสื่อมัลติมีเดียที่มีการนำเสนอที่หลากหลายทั้งด้านภาพ เสียง คำบรรยาย ภาพเคลื่อนไหวและวิดีโอประกอบบทเรียนที่น่าสนใจ และการยกตัวอย่างคำศัพท์ในชีวิตประจำวันที่ย่อยจากเรื่องง่ายไปสู่เรื่องที่ยากตามลำดับความสามารถของนักเรียน ทำให้นักเรียนมีความเข้าใจในบทเรียนมากขึ้น ในภาพรวมพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($M=4.66$, $S=0.57$) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สิทธิชัย ไตรโยธี พร้อมคณะ (2556) ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนมัลติมีเดียกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่อง ปรากฏการณ์ทางลมฟ้าอากาศ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนมัลติมีเดียมีความพึงพอใจ อยู่ในระดับมาก ($M=4.16$, $S=0.50$)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ควรมีการเตรียมความพร้อมของผู้เรียนด้าน ทักษะการใช้คอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ จะทำให้ผู้เรียนทำการใช้สื่อมัลติมีเดียมีประสิทธิภาพมากขึ้น เพราะผู้เรียนกลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนชาวเขาค่อนข้างจะมีปัญหาทักษะได้การใช้งานคอมพิวเตอร์เป็นส่วนใหญ่

2. ควรมีการเตรียมความพร้อมของอุปกรณ์ในการจัดการเรียนการสอน เช่น เครื่องเสียง ลำโพง ให้พร้อมเพื่อให้การสอนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบต่างๆ ที่ควบคู่กับการจัดการเรียนการสอนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดีย

2. ควรมีกิจกรรม หรือการเล่นเกมนอกบทเรียน ในสื่อมัลติมีเดียที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อความสนุกสนานและความสนใจในการเรียนรู้มากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ. (2545). *แนวทางการจัดหลักสูตรสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ).
- (2546). *แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยตามหลักสูตรขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544* (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กฤติยา ยงประเดิม กฤษณพล จันทร์พรหม และวัลลยา ธรรมอภิบาล อินทนิล. (2559). การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดีย เรื่องโรคและ การป้องกันโรค วิชาสุขศึกษาสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. *การประชุมหาญใหญ่วิชาการระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 7 มหาวิทยาลัยหาญใหญ่*, 1077-1084.
- จารุพงษ์ พิทาคำ. (2557). *การพัฒนาแบบฝึกทักษะการเขียนสะกดมาตรา แม่กด สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ด้านการเขียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3*. วิทยานิพนธ์. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ทองพูล จุลเดช. (2544). *การพัฒนาแผนการสอนการเขียนคำในมาตราตัวสะกดแม่กนโดยใช้สื่อประสมสำหรับนักเรียนชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่1*. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- รัตติกานต์ เพนเทศ. (2558). *ผลการใช้สื่อมัลติมีเดียร่วมกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบซิปปาที่มีต่อการเรียนรู้ และเจตคติของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง ภาษาถิ่นเมืองเพชรบุรี*. การศึกษาค้นคว้าอิสระ ศษ.ม. มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม
- ศรีวิไล พลมณี. (2545). *พื้นฐานการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ*. เชียงใหม่: ศูนย์ไทยศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ศศิประภา สร้างเขต. (2560). *การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดีย ในรายวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3*. *งานประชุมวิชาการระดับการจัดการเทคโนโลยีและนวัตกรรม ครั้งที่ 3 มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*, 504-513.
- ศักดิ์ดา ปาสนานำ. (2556). *การพัฒนาบทเรียนมัลติมีเดียแบบชี้นำการตุน*. ปริญญา ค.ม. (สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน) มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.
- ศิริพล แสนบุญส่ง. (2561). *การพัฒนาสื่อมัลติมีเดียเพื่อการเรียนรู้ เรื่องโปรแกรมค้นหาสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดพระขาว (ประชานุเคราะห์) จังหวัดพระนครศรีอยุธยา*. *วารสารนวัตกรรมการเรียนรู้*, 4(2), 1-15.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (2550). *คู่มือหลักสูตรการพัฒนาข้าราชการครูให้มีหรือเลื่อนวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การการค้าของ สกสค.
- สิทธิชัย ไตรโยธี. (2556). *การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนมัลติมีเดียกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่อง ปรากฏการณ์ทางลพฟ้าอากาศ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1*. *วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม*, 3(1), 57-64.

มุมมองของครูพี่เลี้ยง และนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ต่อแนวทางในการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ในศตวรรษที่ 21

อวยพร ดำริ่มงกิจ¹

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์

สิรินภา กิจเกื้อกูล

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์

บทความวิจัย

รับต้นฉบับ: 8 เมษายน 2564 วันที่แก้ไข: 4 มิถุนายน 2564 วันตอบรับ: 11 มิถุนายน 2564

งานวิจัยเชิงคุณภาพ ตามแนวทางกรณีศึกษา มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษามุมมองของครูพี่เลี้ยง จำนวน 3 คน และนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู จำนวน 3 คน ต่อแนวทางในการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ในศตวรรษที่ 21 เก็บข้อมูล โดยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง ครอบคลุมองค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้ 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านจุดประสงค์ในการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 2) ด้านแนวทางในการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และ 3) ด้านสื่อการเรียนรู้ โดยมีกระบวนการพัฒนาคำถามสัมภาษณ์ จากการให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบข้อคำถาม และนำไปทดลองใช้ จากนั้นวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหาการตรวจสอบกับผู้ให้ข้อมูล และผู้เชี่ยวชาญ

ผลการวิจัย พบว่า

1. จุดประสงค์ในการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ขึ้นอยู่กับเนื้อหาวิชาที่สอน และประสบการณ์ในการสอน ดังนั้นประสบการณ์ในการจัดการเรียนรู้จึงมีอิทธิพลต่อการกำหนดจุดประสงค์ในการจัดการเรียนรู้
2. แนวทางในการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ระหว่างครูพี่เลี้ยง และนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู โดยมุมมองในการจัดการเรียนรู้ของครูพี่เลี้ยงมีอิทธิพลต่อแนวทางในการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ซึ่งการจัดการเรียนรู้มีความสำคัญต่อการพัฒนา และส่งเสริมทักษะในศตวรรษที่ 21 ให้แก่ผู้เรียน
3. การเลือกใช้สื่อในการจัดการเรียนรู้ทำให้ครูพี่เลี้ยง และนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันในด้านประสบการณ์ในการจัดการเรียนรู้ของครูพี่เลี้ยง และด้านความรู้เกี่ยวกับสื่อเทคโนโลยีที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

คำสำคัญ: มุมมองของครูพี่เลี้ยง มุมมองของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู แนวทางในการจัดการเรียนรู้ วิทยาศาสตร์ ศตวรรษที่ 21

¹การติดต่อ และการร้องขอบทความนี้ กรุณาส่งถึง อวยพร ดำริ่มงกิจ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์ E-mail: auaypom.d@psru.ac.th

MENTOR TEACHERS' AND PRE-SERVICE TEACHERS VIEW ON SCIENCE TEACHING IN THE 21st CENTURY

Auayporn Damrimungkit¹

Faculty of Education, Naresuan University

Sirinapa Kijkuakul

Faculty of Education, Naresuan University

Research Article

Received: 8 April 2021 Revised: 4 June 2021 Accepted: 11 June 2021

This qualitative research using case study aimed to investigate the mentor teachers' and pre-service teacher view on science teaching in the 21st century. Data were collected through semi-structured interviews including three components of instructional about the objective of instruction, instruction activities and instruction materials. The development process of semi-structured interview was examined by peer review and tried out. Data were analyzed using content analysis and was examined credibility by member checking and peer debriefing.

The results of this research were as follows.

1. The purpose of learning management in the 21st century depends on the content and experience of teaching, thus; these can influence determining the purpose of learning.
2. Learning management approach in the 21st century depends on a relationship between mentor teachers and pre-service teachers. The perspectives of mentor teachers have effects on how pre-service teachers manage learning which is essential to develop and promote students the 21st century skills.
3. Selecting learning materials lets mentor teachers and pre-service teachers exchange each other in terms of the teaching experiences of the mentor teachers and the technology and media knowledge on the learning process of pre-service teachers.

Keywords: Mentor Teachers' View, Pre-Service Teacher View, Science Teaching, The 21st Century.

¹Correspondence concerning this article and requests for reprints should be addressed to Auayporn Damrimungkit
Faculty of Education, Naresuan University E-mail: auayporn.d@psru.ac.th

บทนำ

ในปัจจุบันเป็นยุคที่โลกมีความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว ดังนั้นกระแสการปรับเปลี่ยนทางสังคมที่เกิดขึ้นในศตวรรษที่ 21 จึงส่งผลต่อวิถีการดำรงชีวิตผู้คนในสังคมอย่างทั่วถึง ด้วยเหตุนี้ครูผู้สอนจึงต้องมีความตื่นตัว และเตรียมพร้อมในการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะสำหรับการออกไปดำรงชีวิตในโลกยุคศตวรรษที่ 21 สำหรับทักษะที่สำคัญที่สุดในศตวรรษที่ 21 คือ ทักษะการเรียนรู้ (Learning skill) ดังนั้นจึงทำให้มีการปฏิรูป และเปลี่ยนแปลงรูปแบบการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ และทักษะที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ตลอดจนการเตรียมความพร้อมในด้านต่าง ๆ ที่เป็นปัจจัยสนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้ ดังนั้นการเสริมสร้างองค์ความรู้ (Content knowledge) ทักษะเฉพาะทาง (Specific skills) ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน (Expertise) และสมรรถนะของการรู้เท่าทัน (Literacy) จึงเป็นตัวแปรสำคัญที่จำเป็นต้องเกิดขึ้นกับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 (วิจารณ์ พานิช, 2555)

แต่ในปัจจุบัน พบว่า สภาพการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่ผู้สอนมุ่งเน้นจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการถ่ายทอดความรู้ในลักษณะของการบรรยายท่องจำเนื้อหามากกว่าให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ คิดวิเคราะห์ และแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ดังนั้นการเรียนวิทยาศาสตร์จึงไม่ต่างอะไรกับการเรียนเนื้อหาความรู้ไว้ท่องจำกลายเป็นว่าวิทยาศาสตร์เป็นสิ่งที่ไม่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน ทำให้การเรียนวิทยาศาสตร์ไม่มีความเป็นวิทยาศาสตร์ทำให้ผู้เรียนจำนวนมากคิดไม่เป็น ทำไม่เป็น ทำงานร่วมกับผู้อื่นไม่ได้ และไม่สามารถเชื่อมโยงความรู้ เพื่อนำมาใช้ในชีวิตประจำวันได้ ทำให้วิทยาศาสตร์เป็นวิชา ที่ยากต่อการเรียนรู้ และเข้าใจในเนื้อหา จึงทำให้รู้สึกเบื่อหน่ายต่อการเรียน และที่สำคัญการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวไม่ส่งเสริมทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ให้แก่ผู้เรียน และอาจทำให้เกิดผลเสียกับตนเอง และสังคมในระยะยาว (โสรัจจ์ หงศ์ลดารมภ์, 2545)

การจัดการศึกษาจึงมุ่งเน้นให้ความสำคัญกับการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาวิทยาศาสตร์ เพื่อมุ่งหวังให้ตอบสนองต่อเป้าหมายในการเตรียมความพร้อมให้แก่เยาวชนในศตวรรษที่ 21 ซึ่งครอบคลุมไปถึงการพัฒนาทักษะของผู้เรียน เพื่อมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต (วัชรรา เล่าเรียนดี, 2556) นอกจากนี้การจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์จึงมีความจำเป็นที่จะต้องประยุกต์รูปแบบการสอนที่แปลกใหม่ ได้รับความสนใจ และสร้างเจตคติที่ดีต่อวิทยาศาสตร์ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง และเกิดกระบวนการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสภาพสังคมโลกในศตวรรษที่ 21 ดังนั้นผู้สอนจึงต้องปรับเปลี่ยนบทบาทการเรียนการสอนจากผู้ถ่ายทอดความรู้มาสู่ผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2552) เพื่อกระตุ้น และส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 อันจะส่งผลดี และตอบสนองต่อการเรียนวิทยาศาสตร์ในอนาคต (Marzano, 2000)

ครูจึงเป็นปัจจัยสำคัญปัจจัยหนึ่งที่มีส่วนช่วยในการยกระดับคุณภาพการศึกษา ซึ่ง UNESCO (1996) ได้ระบุว่า คุณภาพการศึกษาขึ้นอยู่กับคุณภาพของครูเป็นหลัก กล่าวคือ “ครู” คือ เพื่องจักรสำคัญที่จะนำพาสู่การศึกษาที่ดีมีคุณภาพ ซึ่งทำหน้าที่หลักทางด้านการเรียนการสอน และการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการต่าง ๆ ในสถานศึกษาทั้งของรัฐ และเอกชน ซึ่งหากครูมีสมรรถนะ มีจิตวิญญาณความเป็นครู สามารถแนะนำ และกระตุ้นการเรียนรู้ของผู้เรียนให้เกิดทักษะต่าง ๆ ได้ คุณภาพการศึกษาก็จะยกระดับขึ้นได้ ดังนั้นครูผู้สอนจึงต้องมีความตื่นตัว และเตรียมพร้อมในการจัดการเรียนรู้ เพื่อเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนมีทักษะสำหรับการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ส่งผลให้มีการปรับเปลี่ยนมุมมองในการจัดการเรียนรู้ เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ และทักษะที่จำเป็น โดยการเตรียมพร้อมผู้เรียนให้มีทักษะที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

สถาบันอุดมศึกษาก็เป็นหน่วยงานหนึ่งที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ซึ่งเป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการผลิตครู โดยมีส่วนในการวางแผนการจัดการเรียนรู้ให้ตอบสนองต่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ซึ่งจำเป็นต้องจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาบุคลากรทางด้านการศึกษาให้มีความพร้อมทั้งในด้านความรู้ ความเข้าใจทั้งในภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติ ตลอดจนกระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษาครู ซึ่งเปรียบเสมือนหัวใจของการผลิตครู นอกจากนั้นยังเป็นการเปิดโอกาสให้นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูได้นำความรู้ไปถ่ายทอดในโรงเรียน และพัฒนาการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดทักษะในศตวรรษที่ 21 นอกจากนั้นยังเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูกับครูประจำการ โดยพัฒนากระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูให้เหมาะสมกับความต้องการ รวมถึงสอดคล้องกับสภาพทางสังคม และตอบสนองต่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (สายชล เทียนงาม และบุญเรียง ขจรศิลป์, 2556)

กระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูจึงมีความจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือ และความช่วยเหลือจากบุคลากรหลายฝ่าย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา หน่วยงานฝึกประสบการณ์วิชาชีพ อาจารย์นิเทศก์ รวมถึงครูพี่เลี้ยง ซึ่งเป็นกำลังสำคัญในการให้คำปรึกษาในระหว่างการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ รวมถึงชี้แนะแนวทางในการจัดการเรียนรู้ ชี้ให้เห็นว่าครูพี่เลี้ยงมีส่วนช่วยเหลือ เพื่อให้ให้นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูสามารถพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดทักษะในด้านต่าง ๆ ตามวัตถุประสงค์ (สายชล เทียนงาม และบุญเรียง ขจรศิลป์, 2556) นอกจากนั้นคุณภาพในการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูจะบรรลุตามวัตถุประสงค์ และสำเร็จลุล่วงได้ด้วยดีนั้นจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เพื่อพัฒนาศักยภาพของนักศึกษาครู และพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้มีคุณภาพมากขึ้น (วรารณ สิริธวัช, 2553)

จากปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับมุมมองของครูพี่เลี้ยง และนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูต่อแนวทางในการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ในศตวรรษที่ 21 โดยใช้วิธีการศึกษาแนวกรณีศึกษาที่มีบริบทของโรงเรียนแตกต่างกัน เพื่อนำข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษาไปขยายองค์ความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ในศตวรรษที่ 21 และนำข้อมูลที่ได้มาใช้เป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนาการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ และกระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษาครูสืบต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษามุมมองของครูพี่เลี้ยง และนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูต่อแนวทางในการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ในศตวรรษที่ 21

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นกรณีศึกษา (Yin, 2014) ซึ่งผู้วิจัยใช้กระบวนการค้นคว้าหาข้อมูล เพื่อเก็บข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

กรณีศึกษาทั้งหมด 3 โรงเรียน ซึ่งเป็นโรงเรียนเครือข่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพของมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม โดยมีลักษณะ และบริบทของโรงเรียนที่แตกต่างกัน ประกอบด้วย โรงเรียนประถมศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษา และโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

ผู้เข้าร่วมวิจัย

ผู้เข้าร่วมวิจัยในงานวิจัยนี้ คือ ครูพี่เลี้ยงของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีลักษณะ และบริบทของโรงเรียนที่แตกต่างกัน จำนวน 3 คน โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือกครูพี่เลี้ยง คือ เป็นครูที่ได้รับรางวัลหนึ่งแสนครูดี ด้านอัจฉริยภาพทางวิทยาศาสตร์

เนื่องจากเป็นโครงการที่คัดเลือกครูที่มีศักยภาพในการพัฒนางาน และพัฒนาตนเองทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการครองตน ด้านการครองคน และด้านการครองงาน โดยครูพี่เลี้ยงทั้ง 3 คนมีภูมิหลัง ดังตาราง 1 และนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู จำนวน 3 คน โดยนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูทั้ง 3 คนมีภูมิหลัง ดังตาราง 2

ตาราง 1 ภูมิหลังของครูพี่เลี้ยง

ชื่อ (อายุ และ ประสบการณ์ ในการสอน)	วุฒิการศึกษา	โรงเรียน	รายวิชาที่สอน	รางวัลที่ได้รับ
ครู TA 55 ปี และ 32 ปี	ค.บ. (วิทยาศาสตร์ ทั่วไป) ค.ม. (หลักสูตรและ การสอน)	โรงเรียน ประถมศึกษา	วิทยาศาสตร์ และ สังคมศึกษา	รางวัลหนึ่งแสนครูดี ด้านอัจฉริยภาพ ทางวิทยาศาสตร์
ครู TB 58 ปี และ 35 ปี	ค.บ. (วิทยาศาสตร์ ทั่วไป)	โรงเรียนมัธยมศึกษา	ชีววิทยา และ คณิตศาสตร์	รางวัลหนึ่งแสนครูดี ด้านอัจฉริยภาพ ทางวิทยาศาสตร์
ครู TC 53 ปี และ 30 ปี	ค.บ. (วิทยาศาสตร์ ทั่วไป)	โรงเรียนขยายโอกาส ทางการศึกษา	วิทยาศาสตร์ และ ภาษาไทย	รางวัลหนึ่งแสนครูดี ด้านอัจฉริยภาพ ทางวิทยาศาสตร์

ตาราง 2 ภูมิหลังของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

ชื่อ และ อายุ	ระยะเวลาในการฝึก ประสบการณ์วิชาชีพ	โรงเรียน	รายวิชาที่สอน
นักศึกษา SA อายุ 22 ปี	20 สัปดาห์	โรงเรียนประถมศึกษา	วิทยาศาสตร์
นักศึกษา SB อายุ 23 ปี	20 สัปดาห์	โรงเรียนมัธยมศึกษา	ชีววิทยา และ ฟิสิกส์
นักศึกษา SC อายุ 22 ปี	20 สัปดาห์	โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา	วิทยาศาสตร์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้พัฒนาเครื่องมือวิจัย ได้แก่ 1) แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง โดยทำการสร้างข้อคำถาม และให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบ จากนั้นจึงให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ (Peer Debriefing) ในทุกขั้นตอนของการวิจัย เป็นวิธีการที่ผู้วิจัยขอให้บุคคลที่เป็นผู้เชี่ยวชาญทางด้านวิทยาศาสตร์ศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร และกรรมการผู้เชี่ยวชาญภายนอก ร่วมกันให้รายละเอียดวิพากษ์วิจารณ์ แสดงข้อคิดเห็นเกี่ยวกับข้อมูล ข้อค้นพบต่าง ๆ เพื่อดูว่าข้อมูลที่ได้รับมีความถูกต้องเหมาะสม และตรงประเด็นคำถามวิจัย หรือไม่ อย่างไร จากนั้นนำไปทดลองใช้ และ 2) วิจัยได้พัฒนาทักษะการสัมภาษณ์ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สอดคล้อง และตรงประเด็นกับข้อคำถาม จากนั้นผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ไปทำการตรวจสอบกับผู้ให้ข้อมูล (Member Checking)

แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านจุดประสงค์ในการจัดการเรียนรู้ ในศตวรรษที่ 21 2) ด้านแนวทางในการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และ 3) ด้านสื่อการเรียนรู้

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) มีกระบวนการ 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. เตรียมข้อมูล (Preparing) โดยจัดระเบียบข้อมูลจากการถอดเทปที่บันทึกเสียงการสัมภาษณ์ โดยแสดงเป็นบทสนทนาระหว่างผู้วิจัย และครูพี่เลี้ยง และนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ซึ่งได้ถอดข้อมูลเสียงเป็นเนื้อความเอกสาร แล้วจึงตรวจสอบความน่าเชื่อถือกับผู้ให้ข้อมูล (Member Checking) โดยส่งเนื้อความเอกสารไปยังผู้เข้าร่วมวิจัย เพื่อให้ยืนยันว่าบทสัมภาษณ์นั้นถอดความได้ตรงกับที่ผู้เข้าร่วมวิจัยให้สัมภาษณ์

2. ให้รหัสข้อมูล (Coding) จากการจัดระเบียบเนื้อหาข้อมูล โดยลดทอนข้อมูลให้เหลือเฉพาะประเด็นที่ต้องการวิเคราะห์ (Miles & Huberman, 1994) ซึ่งครอบคลุมทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านจุดประสงค์ในการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 2) ด้านแนวทางในการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และ 3) ด้านสื่อการเรียนรู้ จากนั้นนำข้อความมาใส่รหัสในรูปวลีสั้น ๆ ตัวอย่างดังตาราง 3

ตาราง 3 ตัวอย่างการให้รหัสข้อมูล (Coding)

ประเด็น	รหัส Code	ตัวอย่างประโยค
ความสำคัญของการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ในศตวรรษที่ 21	TB01 พัฒ นา ทักษะ การ คิด แก้ปัญหา	“มีความสำคัญค่อนข้างมากค่ะ ทำให้เด็กได้พัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหา
	TB02 มีความเข้าใจในธรรมชาติของวิทยาศาสตร์	มีความเข้าใจในธรรมชาติของวิทยาศาสตร์ และกระบวนการทางวิทยาศาสตร์มากขึ้น
	TB03 มีความเข้าใจกระบวนการทางวิทยาศาสตร์	ค่ะ”

3. จัดหมวดหมู่ข้อมูล (Categorizing) ที่มีความสัมพันธ์กันตามประเด็นที่วิเคราะห์ ตัวอย่างเช่นจากการให้รหัสข้อมูล TB01 TB02 และ TB03 ดังตัวอย่างข้างต้น สามารถจัดหมวดหมู่ข้อมูลได้เป็น “ความสำคัญของการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ในศตวรรษที่ 21”

4. หาข้อสรุป โดยอธิบายจากหลักฐานตามเนื้อหาที่ได้จากการสัมภาษณ์

5. ตรวจสอบความน่าเชื่อถือ โดยผู้วิจัยร่วมตรวจสอบกับผู้เชี่ยวชาญ (Peer Debriefing) พร้อมทั้งอภิปรายร่วมกันในข้อค้นพบทั้ง 3 ด้านจากการสัมภาษณ์มุมมองของครูพี่เลี้ยง และนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

ผลการวิจัย

จากการสัมภาษณ์ทั้งโครงสร้างกับครูพี่เลี้ยง จำนวน 3 คน และนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู จำนวน 3 คน ทำให้ผู้วิจัยได้ทราบถึงมุมมองต่อแนวทางในการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ในศตวรรษที่ 21 ผู้วิจัยจึงนำเสนอใน 3 ด้าน ดังนี้

1. ด้านจุดประสงค์ในการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู จำนวน 3 คน มีมุมมองที่แตกต่างจากครูพี่เลี้ยง โดยนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเชื่อว่า การจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ในศตวรรษที่ 21 ควรมีจุดมุ่งหมาย เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ มีทักษะความคิดสร้างสรรค์ มีความกล้าแสดงออก มีทักษะการทำงานกลุ่ม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนรู้ และสามารถสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ได้ ในขณะที่ครูพี่เลี้ยงทั้ง 3 คน เชื่อว่า ควรจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะ

กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ทักษะการสื่อสาร ทักษะการทำงานร่วมกัน มีความรู้ด้านเทคโนโลยี ตลอดจนสามารถนำความรู้ และทักษะที่มีไปใช้ในการดำรงชีวิตได้ ดังตัวอย่างบทสัมภาษณ์ของครูพี่เลี้ยง TA และนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู SA

ครูพี่เลี้ยง TA : “เพื่อให้เด็ก ๆ มีทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิต มีทักษะกระบวนการทางด้านวิทยาศาสตร์ มีทักษะในการแก้ปัญหา ทักษะการสื่อสาร และทักษะการทำงานร่วมกัน แล้วก็มีความรู้ด้าน ICT สารสนเทศ ค่ะ”

นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู SA : “เพื่อให้เด็กได้คิด คิดอย่างมีวิจารณญาณได้ลงมือทำ มีความกล้าแสดงออกมากขึ้น แล้วก็ได้แสดงความคิดเห็นของตัวเองได้อย่างเต็มที่ มีทักษะในการสื่อสาร มีทักษะความร่วมมือในการทำงานกลุ่ม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนรู้ของเขามากขึ้นค่ะ”

2. ด้านแนวทางในการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู จำนวน 3 คน มีมุมมองที่แตกต่างจากครูพี่เลี้ยง โดยนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเชื่อว่า แนวทางในการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ควรจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา และจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน โดยออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้เชื่อมโยงกับชีวิตประจำวัน เน้นให้ผู้เรียนได้สืบเสาะหาความรู้ และอภิปรายร่วมกันในชั้นเรียน เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจในการเรียนรู้ และเพื่อเสริมสร้างทักษะความคิดสร้างสรรค์ ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ทักษะการสื่อสาร และทักษะความร่วมมือของผู้เรียน ในขณะที่ครูพี่เลี้ยงทั้ง 3 คนเชื่อว่า ควรจัดกิจกรรมการทดลองให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการวางแผนออกแบบการทดลอง ช่วยกันสืบค้นข้อมูล และนำเสนอผลการทดลอง โดยใช้สื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัย และจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน เพื่อให้ผู้เรียนสืบเสาะหาความรู้ด้วยตนเอง และได้ลงมือปฏิบัติจริง เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงประสบการณ์ในการเรียนรู้ไปสู่การเรียนรู้ ในชีวิตจริงได้ โดยมีครูเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการทำกิจกรรม และเสริมความรู้เพิ่มเติมที่เป็นปัจจุบัน เพื่อให้ตอบสนองต่อการเรียนรู้ในยุคศตวรรษที่ 21 ดังตัวอย่างบทสัมภาษณ์ของครูพี่เลี้ยง TB และนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู SB

ครูพี่เลี้ยง TB : “จัดการเรียนรู้แบบโครงงาน โดยให้เด็กได้ทำการทดลอง ได้รู้จักการสืบเสาะหาความรู้ด้วยตัวเอง ให้เขาได้ออกไปสำรวจ โดยมีเราเป็นคนให้คำปรึกษา และให้เขาได้นำเสนอการทดลองผ่านสื่อต่าง ๆ เพื่อให้เด็กได้มีประสบการณ์ในการเรียนรู้แล้วสามารถเชื่อมโยงการเรียนรู้ไปสู่ชีวิตจริงได้ค่ะ”

นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู SB : “จัดการเรียนรู้แบบสะเต็มค่ะ เน้นเชื่อมโยงสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันให้เด็กได้ฝึกกระบวนการคิดวิเคราะห์ ได้ลงมือทำกิจกรรมผ่านขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็ม เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ หรืออาจจะออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ แบบห้องเรียนกลับด้าน ให้เขาได้สืบค้นข้อมูลมาก่อน แล้วค่อยมาอภิปรายนำเสนอในห้องเรียน เพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสาร โดยจะมีการซักถาม และอธิบายข้อมูลในประเด็นที่เขาเข้าใจผิด หรือเพิ่มเติมในประเด็นที่เขายังขาดค่ะ”

3. ด้านสื่อการเรียนรู้

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู จำนวน 3 คน มีมุมมองที่แตกต่างจากครูพี่เลี้ยง โดยนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเชื่อว่า ควรผลิตสื่อการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับบริบทของชั้นเรียน และเหมาะสมกับเนื้อหาที่สอน หรือพัฒนาสื่อการเรียนรู้ที่มีอยู่แล้วให้มีความทันสมัยมากขึ้น มีรูปแบบที่น่าสนใจ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจในเนื้อหาได้ง่ายขึ้น และช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในการเรียนรู้ ในขณะที่ครูพี่เลี้ยงทั้ง 3 คน เชื่อว่า สื่อการเรียนรู้ที่ใช้ควรเป็นสื่อเทคโนโลยีสำเร็จรูปที่มีความทันสมัย เป็นสื่อการเรียนรู้ที่สามารถหาได้ง่าย หรือใช้สื่อการเรียนรู้ออนไลน์ที่มีอยู่แล้ว

ที่มีรูปแบบน่าสนใจ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงสื่อการเรียนรู้ได้ง่าย ดังตัวอย่างบทสัมภาษณ์ของครูพี่เลี้ยง TC และนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู SC

ครูพี่เลี้ยง TC : “ใช้สื่อเทคโนโลยีสำเร็จรูปที่มีความทันสมัย สื่อออนไลน์ที่เข้าถึงได้ง่าย วิดีโอคลิป สื่อมัลติมีเดียที่มีทั้งรูปภาพ และภาพเคลื่อนไหว เพื่อที่จะให้เด็กเข้าถึงได้ง่าย และง่ายต่อการเรียนรู้ของเด็กค่ะ”

นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู SC : “ผลิตสื่อเองค่ะ โดยจะต้องออกแบบสื่อให้สอดคล้องกับเนื้อหาที่เราสอน และเหมาะสมกับเด็กที่เราสอนค่ะ หรืออาจจะประยุกต์ใช้สื่อที่มีอยู่แล้วรอบตัวเด็ก ใกล้ตัวเด็ก แล้วนำมาพัฒนาให้ทันสมัยมากขึ้น เพื่อให้เด็กสนใจ และเข้าใจเนื้อหามากขึ้นค่ะ”

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์มุมมองของครูพี่เลี้ยง และนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูต่อแนวทางในการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านจุดประสงค์ในการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 2) ด้านแนวทางในการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และ 3) ด้านสื่อการเรียนรู้ ผู้วิจัยจึงอภิปรายผลในประเด็นสำคัญ ดังนี้

1. ด้านจุดประสงค์ในการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

มุมมองด้านจุดประสงค์ในการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 แสดงให้เห็นว่า ครูพี่เลี้ยงมีประสบการณ์ในการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะในศตวรรษที่ 21 ซึ่งจากผลการวิจัยจะเห็นได้ว่า ครูพี่เลี้ยงมีจุดประสงค์ในการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความถนัดในเนื้อหาวิชาที่สอน รวมทั้งอายุและประสบการณ์ในการสอนของครูด้วย โดยครูที่มีอายุน้อย และมีอายุราชการไม่มาก มีการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายมากกว่า อีกทั้งกรณีที่ครูไม่ทราบเป้าหมาย และแนวทางการพัฒนาผู้เรียนของหลักสูตรการจัดการเรียนรู้ก็จะไม่สามารถพัฒนาผู้เรียนได้ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ดังนั้นประสบการณ์ในการจัดการเรียนรู้จึงมีอิทธิพลต่อการกำหนดจุดประสงค์ในการจัดการเรียนรู้ โดยประสบการณ์ในการจัดการเรียนรู้ที่ผ่านมาของครูพี่เลี้ยงเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากสถานการณ์รอบตัว ได้ลงมือปฏิบัติจริง เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง โดยผ่านกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ด้วยตนเอง ครูพี่เลี้ยงจึงมีจุดมุ่งหมายในการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ทักษะการสื่อสาร ทักษะการทำงานร่วมกัน มีความรู้ด้านเทคโนโลยี ตลอดจนสามารถนำความรู้ และทักษะที่มีไปใช้ในการดำรงชีวิตได้ จุดประสงค์ในการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ในศตวรรษที่ 21 จึงควรเสริมสร้างให้ผู้เรียนเกิดความสามารถในการแสวงหาความรู้ สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง และเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีทักษะความสามารถพื้นฐานในการเรียนรู้ มีทักษะการคิดวิเคราะห์ การคิดเชิงวิพากษ์ และมีวิจารณญาณ มีทักษะความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีทักษะในการสื่อสาร และการร่วมมือกับผู้อื่นมีการเชื่อมโยงการเรียนรู้กับการใช้ชีวิตประจำวัน เพื่อการพัฒนาทักษะการคิด การทำงานเป็นทีมให้เกิดเป็นผลลัพธ์ของการเรียนรู้ รวมถึงการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการสนับสนุนการเรียนรู้ และการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ เพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สอดคล้องกับ ประสาท เนืองเฉลิม (2558) ซึ่งกล่าวว่า การจัดการเรียนรู้ ควรมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เรียนได้แบบสืบเสาะหาความรู้ ได้ลงมือค้นคว้าหาคำตอบด้วยตนเองผ่านกระบวนการคิดวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ คิดแก้ปัญหา นำไปสู่การสร้างองค์ความรู้ ทำให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อวิทยาศาสตร์ เกิดการพัฒนาทักษะที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ ตลอดจนสามารถนำความรู้ และทักษะที่มีไปใช้ในการดำรงชีวิตประจำวันได้ สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ Sukjairungwattana (2010) ที่พบว่า หากส่งเสริมให้นักเรียนมีพฤติกรรมในการสืบเสาะหาความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์ สามารถเรียนรู้ด้วยตนเองได้ จะส่งผลต่อพฤติกรรมการตั้งใจเรียน และพฤติกรรมการตระหนักรู้ในการเรียน ซึ่งจะทำให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ ทักษะการคิด

และวิเคราะห์ ซึ่งช่วยเสริมแรงจูงใจในการเรียนวิทยาศาสตร์ โดยครูจึงต้องทำหน้าที่เสริมสร้างให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้ โดยสามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง ตลอดจนสามารถนำความรู้ และทักษะที่มีไปใช้ให้เกิดประโยชน์ เพื่อทำให้นักเรียนเกิดทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตในปัจจุบันจากกระบวนการเรียนรู้เพิ่มมากขึ้น

2. ด้านแนวทางในการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

มุมมองด้านแนวทางในการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 แสดงให้เห็นว่า นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูมีความรู้เกี่ยวกับแนวทางในการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ซึ่งจากผลการวิจัยจะเห็นว่า นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูใช้การจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา จัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน โดยออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้เชื่อมโยงกับชีวิตประจำวัน เน้นให้ผู้เรียนได้สืบเสาะหาความรู้ และอภิปรายร่วมกันในชั้นเรียน เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจในการเรียนรู้ และเพื่อเสริมสร้างทักษะความคิดสร้างสรรค์ ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ทักษะการสื่อสาร และทักษะความร่วมมือของนักเรียน แนวทางในการจัดการเรียนรู้จึงมีความสำคัญต่อการพัฒนา และส่งเสริมทักษะในศตวรรษที่ 21 ให้แก่ผู้เรียน โดยวิทยาศาสตร์เป็นวิชาที่เป็นกระบวนการ แนวทางในการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ในศตวรรษที่ 21 จึงควรจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนเป็นผู้ลงมือปฏิบัติ และร่วมคิดแก้ปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ เพื่อพัฒนาทักษะทางด้านต่าง ๆ ทำให้เกิดกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ด้วยตนเอง อีกทั้งควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นความร่วมมือ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน โดยการจัดการเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติ (Learning by Doing) การเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ซึ่งวิธีการจัดการเรียนรู้ที่กล่าวมาข้างต้น ผู้สอนควรจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ และทักษะไปใช้ได้ในชีวิตจริง สามารถเชื่อมโยงเข้ากับชีวิตประจำวันได้ ส่งเสริมความร่วมมือในการทำงาน โดยผู้เรียนจะต้องรู้จักการวางแผน การระดมความคิดเห็น การเสนอความคิดเห็น และยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น รวมถึงควรนำเทคโนโลยีมาใช้ในการสนับสนุนการเรียนรู้ ซึ่งในการจัดการเรียนรู้ผู้สอนควรลดบทบาทมาเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ และสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการนำความรู้ไปสู่การสร้างทักษะ และเปลี่ยนบทบาทในการจัดการเรียนรู้จากผู้สอนเป็นผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ตลอดจนเกิดทักษะ และสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปต่อยอดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ได้ สอดคล้องกับ Lekatarakorn (2015) ซึ่งกล่าวว่า ครูคือบุคคลที่สำคัญที่สุดที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้การสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน การสร้างแรงบันดาลใจ และการเรียนรู้ของผู้เรียน การจัดการเรียนรู้ส่วนใหญ่ของครูจึงควรจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติในสถานการณ์จริง ได้รับเนื้อหาในเชิงลึก ควบคู่ไปกับทำให้ผู้เรียนได้ฝึก และพัฒนาทักษะที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ สอดคล้องกับ Office of the Education Council (1999) ซึ่งกล่าวว่า วิทยาศาสตร์เป็นวิชาที่เป็นกระบวนการ เน้นให้ผู้เรียนเป็นผู้ลงมือปฏิบัติ และร่วมคิดแก้ปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ รวมถึงทำให้เกิดกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ด้วยตนเอง อีกทั้งควรจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กัน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกันมากขึ้น สอดคล้องกับ Bunkrong (2017) ซึ่งได้อธิบายว่า แนวทางการจัดการศึกษาของไทยมีการขับเคลื่อนไปสู่ยุคประเทศไทย 4.0 คือ การพัฒนาทักษะที่จำเป็นให้กับผู้เรียน ให้ผู้เรียนสามารถนำไปต่อยอดในการเรียนรู้ ตลอดจนผู้สอนมีความคิดสร้างสรรค์ในการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการสนับสนุนการเรียนรู้ ในกระบวนการจัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนานวัตกรรม รวมถึงการส่งเสริม และพัฒนาระบบเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อการศึกษา

3. ด้านสื่อการเรียนรู้

มุมมองด้านสื่อการเรียนรู้ แสดงให้เห็นว่า ความสัมพันธ์ระหว่างครูพี่เลี้ยง และนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูมีอิทธิพลต่อมุมมองในการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ซึ่งจากผลการวิจัยจะเห็นว่า ครูพี่เลี้ยง และนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันในด้านการใช้สื่อเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ และประสบการณ์ในการจัดการเรียนรู้ ซึ่งครูพี่เลี้ยงจะให้คำปรึกษาในด้านต่าง ๆ ในขณะที่นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูฝึกประสบการณ์วิชาชีพอยู่ในโรงเรียน แนะนำเทคนิควิธีการควบคุมชั้นเรียน ให้คำแนะนำเกี่ยวกับแนวทางในการจัดการเรียนรู้ เพื่อนำไปปรับปรุง แก้ไข และถ่ายทอดประสบการณ์ให้กับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ในกรณีที่นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเกิดข้อผิดพลาด หรือต้องการพัฒนาศักยภาพในการจัดการเรียนรู้ส่วนนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูจะให้คำแนะนำในด้านการใช้สื่อเทคโนโลยีรูปแบบใหม่ ๆ ในการจัดการเรียนรู้ เตรียมความพร้อมในด้านการใช้สื่อเทคโนโลยี รวมถึงการพัฒนาสื่อให้มีความทันสมัย เหมาะสมกับบริบทของผู้เรียน และตอบสนองต่อความต้องการในการเรียนรู้ของผู้เรียน ในศตวรรษที่ 21 รวมถึงมีการแลกเปลี่ยนความรู้ และประสบการณ์ในการจัดการเรียนรู้ที่มีความหลากหลายเพื่อเข้ามาเติมเต็มให้กับครูพี่เลี้ยง ดังนั้นความสัมพันธ์ระหว่างครูพี่เลี้ยง และนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การร่วมมือ และการให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันจึงมีอิทธิพลต่อมุมมองในการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู โดยเข้ามามีอิทธิพลต่อแรงจูงใจในการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู โดยครูพี่เลี้ยงที่เป็นต้นแบบที่ดีถือเป็นกุญแจสำคัญที่จะช่วยปรับปรุง และพัฒนาประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูให้บรรลุผลสำเร็จ โดยนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่ได้รับการดูแลเอาใจใส่จากครูพี่เลี้ยงที่เป็นแบบอย่างที่ดีย่อมส่งผลต่อความสามารถในการจัดการเรียนรู้ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู อีกทั้งกระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่มีประสิทธิภาพและประสบผลสำเร็จนั้นมีความจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างอาจารย์นิเทศก์ นักศึกษา ตลอดจนผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาทุกฝ่าย ซึ่งครูพี่เลี้ยงถือเป็นบุคคลสำคัญในกระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เนื่องจากเป็นผู้มีส่วนร่วมในการวางแผนการทำงาน และการจัดการเรียนรู้ร่วมกัน กับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มีการดูแลให้คำปรึกษา ให้คำแนะนำ สามารถส่งเสริมประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้ สมรรถนะในการจัดการเรียนรู้ และการทำวิจัยในชั้นเรียน ตลอดจนสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูในอนาคตสอดคล้องกับ บุญเรียง ขจรศิลป์ (2556) ซึ่งกล่าวว่า ศักยภาพ และประสบการณ์ของครูพี่เลี้ยงมีอิทธิพลต่อการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ซึ่งปัจจัยดังกล่าวส่งผลต่อประสิทธิภาพในการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยครูพี่เลี้ยงควรช่วยเหลือ สนับสนุน หรือส่งเสริม เพื่อพัฒนาศักยภาพในการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ตลอดจนส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดทักษะในด้านต่าง ๆ ตามจุดประสงค์ในการจัดการเรียนรู้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Schank & Kazma (2002) ที่ครูผู้สอนได้พัฒนาสื่อการสอนร่วมกับนักศึกษา โดยใช้สื่อเทคโนโลยีแสดงภาพกราฟิก และแอนิเมชันมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ผลการวิจัยพบว่า ช่วยให้นักเรียนสามารถสร้างความเข้าใจในเนื้อหา และแนวคิดระดับจุลภาคได้มากขึ้น

ดังนั้นในการพัฒนากระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูจึงต้องอาศัยความร่วมมือในการวางแผนเพื่อหาแนวทางในการทำงานร่วมกันระหว่างครูพี่เลี้ยง และนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในด้านการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการจัดการเรียนรู้ของครูพี่เลี้ยง ตลอดจนการให้คำปรึกษา คำแนะนำในด้านต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมให้นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเกิดการพัฒนาทั้งทางด้านความรู้ ด้านทักษะ

และประสบการณ์ในการจัดการเรียนรู้ ตลอดจนส่งเสริมให้นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูที่ดีในอนาคต ในขณะที่นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูควรมีการแลกเปลี่ยนความรู้เกี่ยวกับแนวทางในการจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 รวมถึงทักษะในการสร้าง และพัฒนาสื่อการเรียนรู้ให้มีความทันสมัย เหมาะสมกับเนื้อหา และบริบทของผู้เรียน เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในการเรียนรู้ เข้าใจในเนื้อหา และพัฒนาศักยภาพในการเรียนรู้ของผู้เรียนให้เพิ่มมากขึ้น ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาทั้งทางด้านความรู้ และด้านทักษะที่สำคัญในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียน ตลอดจนสามารถพัฒนากระบวนการในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูให้บรรลุตามเป้าหมายได้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. จากการศึกษาพบว่า หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูมีความสำคัญในการออกแบบโปรแกรมพัฒนานักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรนำข้อค้นพบที่ได้นี้มาสร้างเป็นตัวแปรในการออกแบบโปรแกรมพัฒนานักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เพื่อยืนยันว่าตัวแปรนี้มีความสัมพันธ์กัน หรือไม่ อย่างไร และเพื่อพัฒนาศักยภาพในด้านการจัดการเรียนรู้ให้กับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดทักษะในศตวรรษที่ 21 ก่อนเข้าสู่กระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

2. จากการศึกษาพบว่า คุณลักษณะของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในการจัดการเรียนรู้ วิทยาศาสตร์ส่งผลต่อการส่งเสริมทักษะในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียน ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ควรมีการวางแผนในการกำหนดคุณลักษณะของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่เหมาะสมกับการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ที่ส่งเสริมทักษะในศตวรรษที่ 21 รวมถึงในขณะฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ควรเปิดโอกาสให้นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูมีส่วนร่วมในการวางแผนแนวทางในการจัดการเรียนรู้ร่วมกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ในโรงเรียน เพื่อทำให้ได้แนวทางในการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยในครั้งนี้ทำให้ทราบถึงมุมมองของครูพี่เลี้ยง และนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ทั้งด้านที่มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน และด้านที่มีมุมมองแตกต่างกัน เนื่องจากผลการวิจัยนี้เป็นเพียงการอธิบายในเชิงลึกถึงมุมมองด้านต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อแนวทางในการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ในศตวรรษที่ 21 เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ควรนำมุมมองของครูพี่เลี้ยง และนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ที่มีต่อแนวทางในการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ในศตวรรษที่ 21 ที่ได้จากการวิจัยไปต่อยอดในการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อมุมมองเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ในประเด็นที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติม เพื่อพัฒนาความรู้ และทักษะของผู้เรียน ตลอดจนพัฒนากระบวนการในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษาครูต่อไปในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

- ปภาวดี ตั้งดวงดี. (2559). *คุณลักษณะของครูกับประสิทธิภาพการเรียนรู้ของนักเรียนกรณีศึกษา โรงเรียนประถมส่วนขยายแห่งหนึ่งในจังหวัดสมุทรสาคร*. รายงานการค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ประสาธน์ เนื่องเฉลิม. (2558). *การเรียนรู้วิทยาศาสตร์ในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ปรีดี ปลื้มสำราญกิจ. (2560). ปัจจัยที่มีผลต่อทักษะในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียน. *วไลยอลงกรณ์ปริทัศน์*. 7(3), 141-158.
- ภาสกร เรืองรอง ประหยัด จิระวงพงศ์ วณิชชา แม่นยา วิลาวลย์ สมยาโรน ศรีณยู หมิ่นเดช และ ชไมพร ศรีสุราช. (2014). เทคโนโลยีการศึกษากับครูไทยในศตวรรษที่ 21. *Panyapiwat Journal*, 5(4), 195-207.
- วารภรณ์ สิทธิวงศ์. (2553). การพัฒนารูปแบบการฝึกประสบการณ์วิชาชีพศึกษาศาสตร์ ภาควิชาอาชีวศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (ภาควิชาอาชีวศึกษาและการส่งเสริมสุขภาพ) คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วัชร เล่าเรียนดี. (2556). ศาสตร์การนิเทศการสอนและการโค้ช การพัฒนาวิชาชีพ: *ทฤษฎีกลยุทธ์สู่การปฏิบัติ*. (พิมพ์ครั้งที่ 12). นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์นครปฐม.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). *สนุกกับการเรียนในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.
- . (2556). *การสร้างการเรียนรู้สู่ศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสยามกัมมาจล.
- สายชล เทียนงาม และ บุญเรียง ขจรศิลป์. (2556). ปัจจัยที่ส่งผลต่อลักษณะครูที่พึงประสงค์ของนักศึกษา ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในมหาวิทยาลัยราชภัฏ: การวิเคราะห์สมการโครงสร้างพหุระดับ. *วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย*. 5(1), 212-225.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2552). *การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง* (พ.ศ. 2552 – 2561). (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: พรักหวานกราฟฟิค, 2552.
- โสรัจจ์ หงศ์ลดารมภ์. (2545). *วิทยาศาสตร์ในสังคมและวัฒนธรรมไทย*. (รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์) กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).
- Bender, W. N., & Waller, L. (2011). *The Teaching Revolution*. Corwin: California.
- Lekatarakorn, P. (2015). Enjoy Learning in 21st Century. *Journal of Education Naresuan University*, 17(3), 161-163.
- Marzano, R. J. (2000). *Designing a new taxonomy of educational objectives*. Thousand Oaks, CA.
- Office of the Education Council. (1999). *The reform of science education in the United States*. Retrieved December 5, 2010, From http://www.onec.go.th/publication/4216002/index_executive.html.
- Unesco. (1996). *Report to UNESCO of the International Commission on Education for the Twenty-First Century*. Retrieved December 5, 2010, From http://www.unesco.org/education/pdf/15_62.pdf.
- Yin, R. K. (2014). *Case study research: Design and methods* (5th ed.). Los Angeles: Sage Publications.

**การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน
เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ
เรื่อง ชีวิตในสิ่งแวดล้อม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4**

สุกัลยา ทิมรูน¹

มหาวิทยาลัยนเรศวร

เอื้อมพร หลินเจริญ

มหาวิทยาลัยนเรศวร

บทความวิจัย

รับต้นฉบับ: 29 เมษายน 2564 วันที่แก้ไข: 4 มิถุนายน 2564 วันตอบรับ: 11 มิถุนายน 2564

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) สร้างและหาประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เรื่อง ชีวิตในสิ่งแวดล้อม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ตามเกณฑ์ 75/75 2) เปรียบเทียบทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน 3) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน ระเบียบวิธีวิจัยดำเนินการตามกระบวนการวิจัยและพัฒนา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณเรื่อง ชีวิตในสิ่งแวดล้อม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ซึ่งมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($M=4.70$, $S=0.53$) 2) แบบทดสอบวัดทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ค่าความเที่ยงของแบบทดสอบทั้งฉบับเท่ากับ 0.953 3) แบบวัดความพึงพอใจที่มีต่อการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน ตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/1 โรงเรียนผดุงราษฎร์ ปีการศึกษา 2563 จำนวน 28 คน แบบแผนการวิจัย คือ แบบทดลองกลุ่มเดียว ทดสอบก่อนและหลังเรียน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือสถิติทดสอบทีแบบสองกลุ่มสัมพันธ์

ผลการวิจัย พบว่า

1. กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐานเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เรื่อง ชีวิตในสิ่งแวดล้อม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด และกิจกรรมการเรียนรู้มีประสิทธิภาพเท่ากับ 76.22/77.44
2. ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณหลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐานสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. นักเรียนที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐานมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: กิจกรรมการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

¹การติดต่อและการร้องขอบทความนี้ กรุณาส่งถึง คุณสุกัลยา ทิมรูน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร e-mail: sumiyon59@gmail.com

THE DEVELOPMENT OF RESEARCH BASED LEARNING ACTIVITY IN UNIT “LIFE IN THE ENVIRONMENT” TO PROMOTE CRITICAL THINKING SKILLS OF GRADE 10 STUDENTS

Sukulya Timroon ¹

Naresuan University

Aumporn Linjalern

Naresuan University

Research Article

Received: 29 April 2021 Revised: 4 June 2021 Accepted: 11 June 2021

The objective of this study were 1) to create and find out the efficiency of Research Based Learning Activity in unit Life in the Environment to promote Critical thinking skills of grade 10 students according to criteria 75/75. 2) to compare Critical thinking skills before and after using Research Based Learning Activity. 3) to study student satisfaction towards Research Based Learning Activity in unit Life in the Environment to promote Critical thinking skills of grade 10 students. Research methodology operated with research and development. The Instruments used in the study were 1) Research Based Learning Activity in unit Life in the Environment to promote Critical thinking skills of grade 10 students has suitable to the highest level ($M=4.70$, $S=0.53$) 2) Critical thinking skills test (Lovett Reliability 0.953) 3) Student satisfaction towards Research Based Learning Activity in unit Life in the Environment to promote Critical thinking skills. A sample group consisted of 28 students in grade 10, academic Year 2020, Padoongrasdra School, Phitsanuloke. The research methodology was One-Group Pretest – Posttest Design. The descriptive statistics used on data analysis was dependent samples t-test.

The results of this research were as follows.

1. Research Based Learning Activity in unit Life in the Environment to promote Critical thinking skills of grade 10 students. The result found that learning activities were suitable in various elements of learning activity in the highest level and Learning activities were as effective as 76.22/77.44

2. Students who studied by Research Based Learning Activity had Critical thinking skills higher than before at the significant level of .05

3. Students was satisfied with Task Based Learning activity to promote the English listening and speaking skills had the English of grade 4 in the highest level.

Keywords: Learning Activity, Research Based Learning Activity, Critical thinking skills.

¹Correspondence concerning this article and requests for reprints should be addressed to Sukulya Timroon Faculty of Education Naresuan University e-mail: sumiyon59@gmail.com

บทนำ

ประเทศที่กำลังพัฒนาส่วนใหญ่ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการศึกษาเป็นลำดับแรกและในยุคปัจจุบันมีความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว ระบบการศึกษาเปรียบเสมือนเครื่องมือในการขัดเกลาความรู้ความสามารถของคนซึ่งเป็นต้นทุนสำคัญของชาติ เมื่อพิจารณาจากสภาพเป็นจริงที่ผ่านมาระบบการศึกษาไทยยังคงมีจุดอ่อนอีกมาก ซึ่งจุดอ่อนที่เป็นปัญหามากที่สุด คือ ระบบการจัดการศึกษาของไทยในปัจจุบันยังไม่ได้เตรียมพร้อมสำหรับโอกาสทางเศรษฐกิจ แรงงาน ความเป็นพลเมืองดี (วรพจน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง และอธิป จิตตฤกษ์, 2554) ทั้งสังคมในปัจจุบันจัดเป็นสังคมแหล่งข้อมูลข่าวสารและความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนจึงต้องมีการปรับเปลี่ยนเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพสังคมโดยต้องเน้นการพัฒนาให้ผู้เรียนมีทักษะการคิดมากขึ้นเพราะหากผู้เรียนคิดเป็นจะสามารถนำข้อมูลที่รับมาสร้างเป็นองค์ความรู้ที่มีประโยชน์หรือตัดสินใจในสถานการณ์ที่เป็นปัญหาได้อย่างมีเหตุผล (ตะวัน เทวอักษร, 2556)

การจัดการเรียนรู้ในปัจจุบันได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมเพื่อให้ทันต่อยุคสมัยที่มีการพัฒนาควบคู่ไปกับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ได้เข้าสู่ระบบการศึกษาในหลายประเทศ การจัดการด้านการศึกษาจึงต้องมีการเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนเกิดทักษะโดยเน้นทักษะการเรียนรู้ ซึ่งเป็นตัวกำหนดความพร้อมของผู้เรียนเข้าสู่โลกการทำงานที่มีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้นในยุคปัจจุบันคนในศตวรรษที่ 21 จำเป็นต้องมีทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ได้แก่ 1. ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา 2. ทักษะความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม 3. ทักษะความเข้าใจต่างวัฒนธรรมต่างกระบวนทัศน์ 4. ทักษะการร่วมมือการทำงานเป็นทีมและภาวะผู้นำ 5. ทักษะด้านการสื่อสารสนเทศและรู้เท่าทันสื่อ 6. ทักษะด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร 7. ทักษะอาชีพและทักษะการเรียนรู้ (วิจารณ์ พานิช, 2555) ซึ่งสอดคล้องกับการพัฒนาผู้เรียนตาม หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ที่กล่าวถึงความสำคัญของการคิดอย่างมีวิจารณญาณในด้านสมรรถนะผู้เรียนว่าการจัดการเรียนการสอนมุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนให้เกิดสมรรถนะในด้านการคิดโดยสามารถคิดวิเคราะห์คิดสังเคราะห์ คิดอย่างสร้างสรรค์คิด อย่างมี วิจารณญาณและคิดเป็นระบบเพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้เพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

จากสถานการณ์ปัจจุบันจะเห็นได้ว่า เด็กและเยาวชนส่วนหนึ่งเปิดรับข้อมูลข่าวสารและใช้เทคโนโลยีโดยไม่ผ่านการคิดอย่างรอบคอบ ขาดเหตุผล ขาดความตระหนัก และขาดการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ซึ่งอาจก่อให้เกิดปัญหามากมายตามมา เช่น ปัญหายาเสพติด ปัญหาการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร ปัญหาขาดคุณธรรมจริยธรรม ปัญหาแว้วสุ่ม ต้มสุรา ติดเกม ติดอินเทอร์เน็ต เทียวกลางคืน การใช้ความรุนแรงทำร้ายผู้อื่น เมื่อผิดหวังจากความรัก การฆ่าตัวตาย เป็นต้น ปัญหาเหล่านี้ล้วนมีความเกี่ยวข้องกับลักษณะคุณภาพประชากรในด้านทักษะการดำรงชีวิต และบ่งบอกถึงความเข้มแข็งของกระบวนการขัดเกลาทางสังคมของแต่ละประเทศ ทั้งนี้ ทุกประเทศทั่วโลกมีโอกาสรับข้อมูลความรู้เช่นเดียวกันแต่ศักยภาพในการแปรข้อมูลความรู้ให้เป็นประโยชน์นั้นแตกต่างกัน เนื่องมาจากคุณภาพของประชากรนั่นเอง ประชากรที่มีคุณภาพ มีทักษะการคิด สามารถคิดวิเคราะห์ และใช้ทักษะการคิดวิจารณ์ได้ดี จะสามารถจัดการกับข้อมูลเพื่อนำมาใช้ประโยชน์ได้อย่างเต็มศักยภาพ และประเทศนั้นก็จะมีคุณเจริญก้าวหน้า (สุทธาทิพย์ จันทิมางกูร, 2553 อ้างจาก จิรัชยาพร ทองลือ, 2558)

ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณถือเป็นทักษะการเรียนรู้ที่ควรมี การคิดอย่างมีวิจารณญาณมีความสำคัญยิ่งต่อการดำรงชีวิตในโลกแห่งศตวรรษที่ 21 ซึ่งมีภาพหรือเหตุการณ์ที่สื่อออกมาที่มีทั้งความเป็นจริงและความเท็จมากมาย ซึ่งเราจะต้องคิดอย่างรอบคอบหรือใช้วิจารณญาณพิจารณาอย่างละเอียดที่จะเชื่อหรือไม่เชื่อสิ่งเหล่านั้น ซึ่งหากผู้เรียนได้รับการฝึกกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ จะทำให้เขามีการคิด

ตัดสินใจอย่างรอบคอบเห็นว่าเรื่องใดควรเชื่อหรือไม่ควรเชื่อ สิ่งใดควรทำหรือไม่ควรทำ เพราะเหตุใด ซึ่งจะทำให้เขาดำเนินชีวิตอยู่ได้อย่างมีคุณภาพ ผู้เรียนที่มีการคิดอย่างมีวิจารณญาณจะเป็นคนใจกว้าง ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นอย่างมีเหตุผล ไม่ยึดติดกับความคิดเห็นของตนเองเป็นหลัก และเมื่อจะตัดสินใจอย่างใดต้องมีข้อมูลหลักฐานเพียงพอประกอบการตัดสินใจ และสามารถเปลี่ยนความคิดเห็นของตนเองได้ หากเห็นว่าความคิดเห็นของผู้อื่นดีกว่า มีเหตุผลมากกว่า นอกจากนี้ผู้เรียนที่มีการคิดอย่างมีวิจารณญาณจะเป็นคนที่มีความกระตือรือร้นในการแสวงหาข้อมูลและความรู้อยู่เสมอ เป็นบุคคลที่มีเหตุผล (สุคนธ์ สิ้นธพานนท์ และคณะ, 2551 อ้างจาก ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2559) ไม่อคติหรือใช้อารมณ์ของตนเองเป็นสำคัญ รวมทั้งยังเป็นผู้ที่ไวต่อความรู้สึกของผู้อื่น เข้าใจผู้อื่น ทำให้รับรู้สถานการณ์ความคิด และความรู้สึกของผู้อื่นได้ดี (ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ, 2551 อ้างจาก ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2559)

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงทำการศึกษาวิธีการจัดการเรียนรู้ที่สามารถพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณของผู้เรียน พบว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน (Research-based learning) เป็นแนวทางหนึ่งในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยเน้นกระบวนการวิจัย ให้ผู้เรียนใช้กระบวนการวิจัย หรือผลการวิจัยเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้เนื้อหาสาระต่าง ๆ โดยอาจใช้การประมวลผลงานวิจัย (Research review) ประกอบการสอนเนื้อหาสาระ ใช้ผลการวิจัยมาเป็นเนื้อหาสาระในการเรียนรู้ ใช้กระบวนการวิจัยในการศึกษาเนื้อหาสาระ หรือให้ผู้เรียนลงมือทำวิจัยโดยตรง หรือช่วยฝึกฝนทักษะการวิจัยต่าง ๆ ให้แก่ผู้เรียน (ทิตนา เขมมณี, 2560) ซึ่งการวิจัยเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งที่สามารถ สร้างคุณลักษณะหลายอย่างที่ต้องการได้ การวิจัยสามารถปรับเปลี่ยนบุคคลให้ตั้งอยู่บนฐานข้อมูลและเหตุผล มีวิจารณญาณ วิเคราะห์ สังเคราะห์ สร้างสรรค์และเกิดนวัตกรรมได้ (จรัส สุวรรณเวลา, 2545)

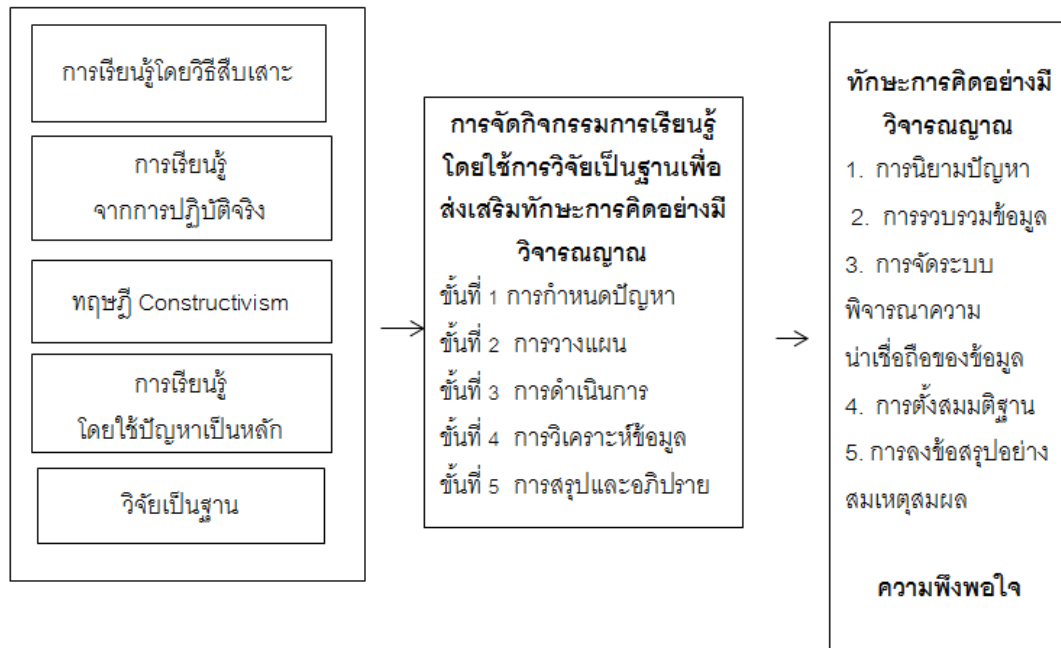
นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้วิเคราะห์เนื้อหาในรายวิชาวิทยาศาสตร์ ที่สามารถนำมาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนได้ พบว่าเนื้อหาเรื่องชีวิตในสิ่งแวดล้อม มีความเกี่ยวข้องกับชีวิตจริงของนักเรียนเป็นอย่างมาก เนื่องจากเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของนักเรียน การจัดกิจกรรมในเรื่องนี้จึงเหมาะสมที่จะจัดในรูปแบบที่เน้นการลงมือปฏิบัติ ฝึกการคิดอย่างมีวิจารณญาณ โดยผู้เรียนจะได้นิยามปัญหา ดำเนินการรวบรวมข้อมูล จัดระบบข้อมูลที่เพียงพอและน่าเชื่อถือ ตั้งสมมติฐาน พิจารณาทางเลือกที่สมเหตุสมผลที่สุดจากข้อมูลหลักฐาน และลงข้อสรุป เพื่อให้ผู้เรียนได้ตระหนักถึงความสำคัญและเห็นคุณค่าของสิ่งแวดล้อม ซึ่งปัจจุบันปัญหาสิ่งแวดล้อมได้ส่งผลกระทบต่อมนุษยแล้วทั่วโลก ดังนั้นผู้เรียนจะสามารถนำความรู้และทักษะกระบวนการที่ได้จากการเรียนรู้ในบทเรียนนี้ไปใช้ในการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนในชีวิตจริงได้

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เรื่อง ชีวิตในสิ่งแวดล้อม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เพื่อให้นักเรียนมีการคิดตัดสินใจอย่างรอบคอบ คิดอย่างมีวิจารณญาณ เตรียมพร้อมนักเรียนสำหรับการใช้ชีวิตในศตวรรษที่ 21 และดำเนินชีวิตอยู่ได้อย่างมีคุณภาพ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เรื่อง ชีวิตในสิ่งแวดล้อม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ตามเกณฑ์ 75/75
2. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้ ดำเนินการตามระเบียบวิธีวิจัยและพัฒนา 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การสร้างและหาประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เรื่อง ชีวิตในสิ่งแวดล้อม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

ผู้วิจัยได้ทำการออกแบบและสร้างกิจกรรมการเรียนรู้และแผนการจัดการเรียนรู้ โดยศึกษาและวิเคราะห์หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และหลักการจัดการเรียนรู้ ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน ซึ่งประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 การกำหนดปัญหา ขั้นที่ 2 การวางแผน ขั้นที่ 3 การดำเนินการ ขั้นที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูล ขั้นที่ 5 การสรุปและอภิปราย จากนั้นนำกิจกรรมการเรียนรู้เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน พิจารณาความเหมาะสมในองค์ประกอบต่าง ๆ จากนั้นผู้วิจัยนำกิจกรรมการเรียนรู้ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/2 และ 4/3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนผดุงราษฎร์ จำนวน 3 คน 9 คน และ 30 คน เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้ตามเกณฑ์มาตรฐาน 75/75

ขั้นตอนที่ 2 การเปรียบเทียบทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เรื่อง ชีวิตในสิ่งแวดล้อม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

ตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/1 โรงเรียนผดุงราษฎร์ อำเภอมือง จังหวัดพิษณุโลก ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 28 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แผนกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เรื่อง ชีวิตในสิ่งแวดล้อม เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบทดสอบวัดทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ โดยผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ จากนั้นสร้างแบบทดสอบวัดทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ 5 ด้าน ได้แก่ 1. การนิยามปัญหา 2. การรวบรวมข้อมูล 3. การจัดระบบพิจารณาความน่าเชื่อถือของ

ข้อมูล 4. การตั้งสมมติฐาน 5. การลงข้อสรุปอย่างสมเหตุสมผล จากนั้นนำแบบทดสอบเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา และเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 3 คน เพื่อพิจารณาความตรงเชิงเนื้อหา พบว่ามีแบบทดสอบที่ใช้ได้จำนวน 40 ข้อ จากนั้นจัดทำแบบวัดทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ 1 ฉบับ จำนวน 40 ข้อ นำไปทดสอบกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนผดุงราษฎร์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 9 คน เพื่อวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนก (B-Index) พบว่ามีข้อสอบที่ใช้ได้จำนวน 36 ข้อ ผู้วิจัยเลือกแบบทดสอบข้อที่มีค่าอำนาจจำแนก 0.2 – 1.00 จากนั้นจัดทำแบบทดสอบจำนวน 30 ข้อ เพื่อวิเคราะห์หาความหาความเที่ยงของแบบทดสอบทั้งฉบับ โดยวิธีการของโลเวท พบว่ามีความเที่ยง 0.953 จากนั้นจึงจัดทำแบบทดสอบฉบับสมบูรณ์จำนวน 30 ข้อ ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยจัดการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ทั้งหมด 4 แผน จากนั้นนำคะแนนมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติทดสอบที่

ขั้นตอนที่ 3 การศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน

ตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนผดุงราษฎร์ จำนวน 28 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบวัดความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน โดยผู้วิจัยศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวัดความพึงพอใจ จัดทำแบบวัดความพึงพอใจนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา และนำเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อพิจารณาความเหมาะสม พบว่าแบบวัดความพึงพอใจมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($M=4.56$, $S=0.56$) จากนั้นจัดทำแบบวัดความพึงพอใจฉบับสมบูรณ์ แจกแบบวัดความพึงพอใจให้กับนักเรียนหลังการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ จากนั้นวิเคราะห์ข้อมูล โดยการหาค่าเฉลี่ย (M) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S) และนำค่าเฉลี่ยไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์และแปลผล

ผลการวิจัย

การพัฒนา กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เรื่อง ชีวิตในสิ่งแวดล้อม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการสร้างและหาประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เรื่อง ชีวิตในสิ่งแวดล้อม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ตามเกณฑ์ 75/75

1. ผลการสร้างกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เรื่อง ชีวิตในสิ่งแวดล้อม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ผู้วิจัยได้สร้างกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เรื่อง ชีวิตในสิ่งแวดล้อม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ซึ่งประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 การกำหนดปัญหา ขั้นที่ 2 การวางแผน ขั้นที่ 3 การดำเนินการ ขั้นที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูล ขั้นที่ 5 การสรุปและอภิปราย โดยผู้วิจัยได้ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ 4 กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมที่ 1 ปูเสฉวนเจ้าปัญหา กิจกรรมที่ 2 สหายภัยทะเล กิจกรรมที่ 3 โคะล่ากับไฟป่าปี 2019 และกิจกรรมที่ 4 บรรณาธิการข่าวสิ่งแวดล้อม โดยแต่ละกิจกรรมใช้เวลา 3 ชั่วโมง รวมทั้ง 4 กิจกรรม ใช้เวลาทั้งสิ้น 12 ชั่วโมง

2. ผลการพิจารณาความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เรื่อง ชีวิตในสิ่งแวดล้อม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 พบว่า กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เรื่อง ชีวิตในสิ่งแวดล้อม สำหรับ

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($M=4.70$, $S=0.53$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านซื่อสัตย์สุจริต ด้านจุดประสงค์ของกิจกรรม ด้านขั้นตอนการจัดกิจกรรม มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุดทุกด้าน

3. ผลการพิจารณาความเหมาะสมของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เรื่อง ชีวิตในสิ่งแวดล้อม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 พบว่า แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เรื่อง ชีวิตในสิ่งแวดล้อม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($M=4.70$, $S=0.53$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด ด้านจุดประสงค์การเรียนรู้ ด้านสาระการเรียนรู้ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านสื่อและแหล่งการจัดการเรียนรู้ และด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุดทุกด้าน

4. ผลการหาประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เรื่อง ชีวิตในสิ่งแวดล้อม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

4.1 ขั้นการหาประสิทธิภาพ 1:1 นำกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน ไปทดลองใช้กับนักเรียน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/2 โรงเรียนผดุงราษฎร์ จำนวน 3 คน ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพ พบว่า ประสิทธิภาพกระบวนการระหว่างการใช้กิจกรรมการเรียนรู้ขั้นการหาประสิทธิภาพ 1:1 มีค่าเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 57.78 และประสิทธิภาพผลลัพธ์หลังการใช้กิจกรรมการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 70.00 ผู้วิจัยปรับปรุงกิจกรรมการเรียนรู้ โดยการปรับภาษาให้เข้าใจง่ายขึ้น จากนั้นนำไปหาประสิทธิภาพแบบกลุ่มต่อไป

4.2 ขั้นการหาประสิทธิภาพ 1:3 นำกิจกรรมการเรียนรู้ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/2 โรงเรียนผดุงราษฎร์ จำนวน 9 คน ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพ พบว่า ประสิทธิภาพกระบวนการระหว่างการใช้กิจกรรมการเรียนรู้ ขั้นการหาประสิทธิภาพ 1:10 มีค่าเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 74.44 และประสิทธิภาพผลลัพธ์หลังการใช้กิจกรรมการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 75.19 ผู้วิจัยปรับปรุงกิจกรรมการเรียนรู้ โดยการปรับลดเนื้อหาในแต่ละสถานการณ์ให้สั้นลง จากนั้นนำไปหาประสิทธิภาพแบบภาคสนามต่อไป

4.3 ขั้นการหาประสิทธิภาพ 1:10 นำกิจกรรมการเรียนรู้ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/3 โรงเรียนผดุงราษฎร์ จำนวน 30 คน เพื่อหาประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้ ตามเกณฑ์ 75/75 ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพ ดังนี้

ตาราง 1 แสดงประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ขั้นการหาประสิทธิภาพ 1:10

ร้อยละของคะแนนเฉลี่ยระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้				ร้อยละของคะแนนจากการทดสอบกิจกรรมหลังเรียน
กิจกรรมที่ 1	กิจกรรมที่ 2	กิจกรรมที่ 3	กิจกรรมที่ 4	การทดสอบหลังเรียน
62.67	78.00	77.00	81.33	77.44
ประสิทธิภาพกระบวนการ = 76.22				ประสิทธิภาพผลลัพธ์ = 77.44
$E1/E2 = 76.22/77.44$				

จากตาราง 1 พบว่า ประสิทธิภาพกระบวนการระหว่างการใช้กิจกรรมการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 76.22 และประสิทธิภาพผลลัพธ์หลังการใช้กิจกรรมการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 77.44 นั่นคือ

กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75 ที่ตั้งไว้

ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เรื่อง ชีวิตในสิ่งแวดล้อม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

ตาราง 2 ผลการเปรียบเทียบทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณก่อนเรียนและหลังเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนผดุงราษฎร์

การทดสอบ	n	M	S	$\bar{D}$	S_D	t	Sig.(1-tailed)
ก่อนเรียน	28	12.36	1.16	12.68	1.68	39.96*	0.00
หลังเรียน	28	25.04	1.26				

จากตาราง 2 พบว่า ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนผดุงราษฎร์ เท่ากับ 12.36 และ 25.04 คะแนน ตามลำดับ และเมื่อเปรียบเทียบการคิดอย่างมีวิจารณญาณก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่า ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณหลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐานสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตอนที่ 3 ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน

ตาราง 3 ผลการการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน

รายการประเมิน	n= 28		
	M	S	ระดับความพึงพอใจ
ด้านเนื้อหา			
1. เนื้อหาตรงตามหลักสูตร	4.93	0.26	มากที่สุด
2. เนื้อหาเข้าใจง่าย	4.93	0.26	มากที่สุด
3. เนื้อหาส่งเสริมให้เกิดการคิดอย่างมีวิจารณญาณ	5.00	0.00	มากที่สุด
เฉลี่ย	4.95	0.21	มากที่สุด
ด้านกิจกรรมการเรียนรู้			
4. กิจกรรมน่าสนใจ	4.93	0.26	มากที่สุด
5. กิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนได้ใช้กระบวนการวิจัย	5.00	0.00	มากที่สุด
6. กิจกรรมส่งเสริมให้เกิดการคิดอย่างมีวิจารณญาณ	4.86	0.36	มากที่สุด
7. กิจกรรมเหมาะสมกับเวลา	3.93	0.38	มาก
เฉลี่ย	4.68	0.52	มากที่สุด
ด้านการวัดและประเมินผล			
8. การวัดและประเมินผลตรงตามที่ตกลงก่อนเรียน	4.93	0.26	มากที่สุด
9. การวัดและประเมินผลตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้และตัวชี้วัด	4.25	0.44	มาก
10. มีการวัดและประเมินผลด้วยวิธีที่หลากหลาย	4.11	0.31	มาก
เฉลี่ย	4.43	0.50	มาก
เฉลี่ยรวม	4.69	0.49	มากที่สุด

จากตาราง 3 พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ผู้เรียนมีความพึงพอใจโดยรวมทั้ง 3 ด้าน มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ($M=4.69$, $S=0.48$) ด้านเนื้อหา มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ($M=4.95$, $S=0.21$) โดยรายการด้านเนื้อหาที่มีความพึงพอใจมากที่สุด คือ เนื้อหาส่งเสริมให้เกิดการคิดอย่างมี วิจารณญาณ ($M=5.00$, $S=0.00$) ผู้เรียนมีความพึงพอใจด้านกิจกรรมการเรียนรู้ในระดับมากที่สุด ($M=4.68$, $S=0.52$) โดยรายการด้านกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีความพึงพอใจมากที่สุด คือ กิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนได้ใช้ กระบวนการวิจัย ($M=5.00$, $S=0.00$) และผู้เรียนมีความพึงพอใจด้านการวัดและประเมินผลในระดับมาก ($M=4.43$, $S=0.50$) โดยรายการด้านการวัดและประเมินผลที่มีความพึงพอใจมากที่สุดคือ การวัดและ ประเมินผลเป็นไปตามที่ตกลงก่อนเรียน ($M=4.93$, $S=0.26$)

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาค้นคว้าเพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐานเพื่อส่งเสริมทักษะการคิด อย่างมีวิจารณญาณ เรื่อง ชีวิตในสิ่งแวดล้อม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ผู้วิจัยได้นำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ผลการสร้างและศึกษาประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน เพื่อส่งเสริม ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เรื่อง ชีวิตในสิ่งแวดล้อม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จาก ผลการวิจัยพบว่า กิจกรรมการเรียนรู้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75 เนื่องมาจากผู้วิจัยได้สร้างกิจกรรมการ เรียนรู้อย่างเป็นระบบ ดำเนินการตามระเบียบวิธีวิจัยและพัฒนา (Research & Development) โดยเริ่มจาก ผู้วิจัยศึกษาและวิเคราะห์ปัญหา จากนั้นศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้การ วิจัยเป็นฐาน และการคิดอย่างมีวิจารณญาณ จากนั้นจึงออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้นำกิจกรรม การเรียนรู้ให้ผู้เชี่ยวชาญทางด้านวิจัยและประเมินผลการศึกษา และผู้เชี่ยวชาญด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ตรวจสอบ พบว่ากิจกรรมการเรียนรู้มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด จากนั้นนำไปหาประสิทธิภาพของ กิจกรรมการเรียนรู้ ตามขั้นตอนการทดสอบประสิทธิภาพ (ชัยยงค์ พรหมวงศ์, 2556) พบว่า กิจกรรมการ เรียนรู้มีประสิทธิภาพ 76.22/77.44 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ 75/75 ที่กำหนดไว้ สอดคล้องกับการวิจัยของ เคียง ขวัญ ดงภักดี (2558) ได้พัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยผสานแนวคิดการวิจัยเป็นฐานประกอบกลุ่มร่วมมือ วิชา ประวัติศาสตร์ เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะการนำตนเองในการเรียนรู้และการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ที่พบว่า กิจกรรมการเรียนรู้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75 เช่นกัน

2. ผลการเปรียบเทียบทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้ การวิจัยเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 พบว่า นักเรียนมีทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐานเป็นกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนได้ พัฒนาทักษะการคิด ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ค้นหาปัญหาดด้วยตนเอง ได้ลงมือแสวงหาความรู้ ค้นหาและรวบรวม ข้อมูลด้วยตนเอง ฝึกพิจารณาหาคำตอบหรือข้อมูลที่มีความน่าเชื่อถือ ตั้งสมมติฐานและลงข้อสรุปโดยใช้เหตุ สมผล สอดคล้องกับ ทิศนา ขมมณี (2548) ที่ได้ให้ความหมายของการสอนแบบวิจัยไว้ว่า เป็นการจัดให้ ผู้เรียนได้เรียนรู้และใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในการแสวงหาความรู้ใหม่หรือคำตอบที่เชื่อถือได้ โดยใช้ กระบวนการสืบสอบในศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ศึกษาวิจัยในการดำเนินการสืบค้น พิสูจน์ ทดสอบ เก็บรวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูล อีกทั้ง ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน ที่ผู้วิจัยสังเคราะห์ ขึ้นในแต่ละขั้นตอน ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ โดยจากผลการวิจัยพบว่า

ขั้นที่ 1 การกำหนดปัญหา ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณด้านการนิยามปัญหา เนื่องจากผู้เรียนได้ร่วมกันอภิปรายเพื่อกำหนดปัญหา

ขั้นที่ 2 การวางแผน ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณด้านการรวบรวมข้อมูลและการตั้งสมมติฐาน เนื่องจากในขั้นตอนนี้ผู้เรียนจะได้พิจารณาทบทวนข้อมูล ทฤษฎีเกี่ยวกับประเด็นปัญหา เพื่อตั้งสมมติฐานหรือคาดคะเนคำตอบจากปัญหาที่ได้กำหนดไว้ โดยวางแผนโครงสร้างหรือวิธีการดำเนินการศึกษาอย่างเป็นระบบ เพื่อแสวงหาคำตอบจากประเด็นที่ทำการศึกษา

ขั้นที่ 3 การดำเนินการ ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณด้านการจัดระบบพิจารณาความน่าเชื่อถือของข้อมูล เนื่องจากในขั้นตอนนี้ผู้เรียนจะได้ดำเนินการตามวิธีการที่ได้วางไว้ เพื่อทดสอบสมมติฐานด้วยวิธีการและเครื่องมือที่หลากหลาย เช่น การศึกษาจากตำราวิชาการ การลงพื้นที่จริง การสัมภาษณ์ และการสังเกต เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เพียงพอในการตอบสมมติฐาน และได้พิจารณาว่า ข้อมูลใดน่าเชื่อถือ ซึ่งในขั้นตอนนี้ผู้เรียนจะเริ่มเกิดทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณมากขึ้น

ขั้นที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูล ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณด้านการลงข้อสรุปอย่างสมเหตุสมผล เนื่องจากในขั้นตอนนี้ผู้เรียนจะได้นำข้อมูลมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมิน เพื่อตอบสมมติฐานและหาข้อสรุป จนนำไปสู่การตัดสินใจ ซึ่งในขั้นตอนนี้ผู้เรียนจะเกิดทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณมากขึ้นอีก

ขั้นที่ 5 การสรุปและอภิปราย ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณด้านการลงข้อสรุปอย่างสมเหตุสมผล เนื่องจากในขั้นตอนนี้ ผู้เรียนจะได้นำเสนอผลการศึกษาเพื่อตอบคำถาม พร้อมอภิปรายผลว่าสอดคล้องกับแนวคิด หลักการ หรือทฤษฎีใด และผลที่ได้จะนำไปใช้อย่างไร ซึ่งในขั้นตอนนี้ผู้เรียนจะได้ย้อนคิดและอภิปรายถึงขั้นตอนทั้งหมดตั้งแต่แรกเริ่มจนกระทั่งนำไปสู่การตัดสินใจ จึงทำให้เกิดทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณครบทุกด้าน

ด้วยเหตุนี้จึงกล่าวได้ว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐานช่วยส่งเสริมให้เกิดทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เพราะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ระบุปัญหา รวบรวมและจัดระบบข้อมูล วิเคราะห์ เปรียบเทียบ อธิบาย ให้เหตุผล สรุปความรวบยอด และตัดสินใจอย่างมีเหตุผลข้อมูล ซึ่งเหล่านี้สอดคล้องกับองค์ประกอบของทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ดังที่ ปรีญันท์ สิทธิจินดา (2552) ที่กล่าวไว้ว่าการเรียนแบบใช้วิจัยเป็นฐานนี้ ช่วยให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาการ เกิดทักษะการใช้การวิจัยในการแสวงหาความรู้ เรียนรู้ทฤษฎี แนวคิด หลักการและข้อค้นพบที่มีความหมายมีความเที่ยงตรง รู้จักวิเคราะห์ปัญหา การวางแผน การแก้ปัญหาหรือการพัฒนา เก็บ รวบรวมข้อมูล สรุปผลนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ นอกจากนี้ ผู้เรียนมีโอกาสดำเนินการพัฒนาทักษะการคิด ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วิเชียร ภคพามงคลชัย (2559) และเคียงขวัญ ดงภักดี (2558) ที่พบว่า ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนสูงขึ้นหลังจากเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน สอดคล้องกับผลการศึกษาของ พวงผกา ปวีณบำเพ็ญ (2560) ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐานส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะกระบวนการคิด ทักษะการจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ปัญหา ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่ลึกซึ้งและมีความหมาย สอดคล้องกับ Tiyara Mahardini (2018) ได้ศึกษาการวิจัยเป็นฐานเพื่อพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ พบว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐานสามารถพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณได้ เนื่องจากใช้วิธีการเรียนรู้จากสถานการณ์จริง การแก้ปัญหา การเรียนแบบร่วมมือ ตามบริบท และการสืบเสาะหาความรู้ สอดคล้องกับ Usmeldi (2017) ได้ศึกษาการพัฒนาแบบการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน ร่วมกับวิธีการทางวิทยาศาสตร์ สิ่งแวดล้อม เทคโนโลยี และสังคม เพื่อพัฒนาทักษะการคิดอย่าง

มีวิจารณ์ของนักเรียน โดยกล่าวว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน เป็นการจัดการเรียนรู้รูปแบบหนึ่งที่สามารถพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณ์และผลการเรียนรู้ของนักเรียนได้

นอกจากนี้ จากการวิจัยยังพบว่า กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน ยังส่งเสริมให้นักเรียนได้คิดสร้างสรรค์ โดยสังเกตได้จากการนำเสนอวิธีการแก้ปัญหาของนักเรียนแต่ละกลุ่มที่มีความแตกต่างกัน นักเรียนมีการเสนอแนวคิดที่แตกต่าง ซึ่งเกิดจากการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ถือเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ พวงผกา ปวีณบำเพ็ญ (2560) ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน เป็นเทคนิคหนึ่งในการสอนเชิงสร้างสรรค์ เพราะส่งเสริมให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองอย่างแท้จริง ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการศึกษาในศตวรรษที่ 21 รวมถึงสนับสนุนแนวคิดของการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและสอดคล้องกับหลักการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นให้ความสำคัญกับการใช้กระบวนการวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ นอกจากนี้ผู้วิจัยยังพบว่า ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐานยังทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง ทำให้นักเรียนได้ฝึกกระบวนการแสวงหาความรู้ซึ่งถูกพัฒนาขึ้นในตัวของนักเรียนระหว่างทำกิจกรรม ซึ่งจะ เป็นเครื่องมือพื้นฐานสำคัญในการศึกษาต่อระดับที่สูงขึ้นไปในอนาคต

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจโดยรวมทั้ง 3 ด้าน ในระดับมากที่สุด ($M=4.70$, $S=0.56$) ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้วิจัยสร้างกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีเนื้อหาตรงตามหลักสูตร เนื้อหาเข้าใจง่าย และส่งเสริมให้เกิดทักษะการคิดอย่างมีวิจารณ์ กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐานที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีความน่าสนใจ มุ่งเน้นให้นักเรียนได้ใช้กระบวนการวิจัย ส่งเสริมให้นักเรียนได้ใช้วิจารณ์ นักเรียนสามารถทำงานได้อย่างอิสระ ซึ่งทำให้นักเรียนได้ปฏิบัติจริง มีโอกาสแสดงความคิดเห็นอย่างกว้างขวาง โดยไม่ถูกปิดกั้น การที่นักเรียนแต่ละกลุ่มทำกิจกรรมประสบผลสำเร็จทำให้นักเรียนเกิดความภูมิใจ มั่นใจในตนเอง อีกทั้งผู้วิจัยยังมีการวัดผลและประเมินผลตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้และตัวชี้วัดอย่างหลากหลาย ตามที่ได้ตกลงกันไว้ สอดคล้องกับ วิชัย เหลืองธรรมชาติ (2531) ได้ให้แนวความคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจว่า ความพึงพอใจมีส่วนเกี่ยวข้องกับความต้องการของมนุษย์ คือพึงพอใจจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อความต้องการของมนุษย์ได้รับการตอบสนองซึ่งมนุษย์ไม่ว่าอยู่ในที่ใดย่อมมีความต้องการขั้นพื้นฐานไม่ต่างกัน ด้วยเหตุนี้ จึงส่งผลให้นักเรียนมีความพึงพอใจในการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐานเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดอย่างมีวิจารณ์ เรื่อง ชีวิตในสิ่งแวดล้อม ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับ อธิรัตน์ ภูษิตนันท์ (2558) ที่พัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน เรื่อง ชีวิตกับสิ่งแวดล้อม พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจในการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากการวิจัยพบว่า กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน เป็นกิจกรรมที่มีข้อจำกัดในเรื่องเวลาในการทำกิจกรรม ในขั้นตอนการดำเนินการที่นักเรียนต้องดำเนินการวิจัยนอกเวลาเรียน ครูผู้สอนต้องให้คำแนะนำนักเรียน เพื่อให้ นักเรียนสามารถไปดำเนินการวิจัยได้ด้วยตนเอง และเตรียมการนำเสนอในเวลาเรียนอันจำกัด เพื่อให้การนำเสนอมีประสิทธิภาพ

2. จากการวิจัย พบว่า ครูผู้สอนควรอธิบายขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ในแต่ละขั้นตอนให้นักเรียนได้เข้าใจอย่างชัดเจนก่อนการจัดการเรียนรู้ จะทำให้นักเรียนทราบแนวทางในการจัดกิจกรรม ส่งผลให้นักเรียนได้บรรลุตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้

3. จากการวิจัย พบว่า ครูผู้สอนควรศึกษาคู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างละเอียด จัดเตรียมเอกสาร เครื่องมือ และอุปกรณ์ต่าง ๆ ให้กับนักเรียน คอยเป็นที่ปรึกษาเมื่อเกิดปัญหาและคอยอำนวยความสะดวกในการค้นหาข้อมูล

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน สามารถส่งเสริมทักษะของผู้เรียนได้หลากหลาย เช่น การคิดวิเคราะห์ การคิดสร้างสรรค์ เป็นต้น ซึ่งเป็นทักษะที่สำคัญและน่าสนใจที่ควรส่งเสริมให้กับนักเรียนต่อไป

2. การวัดทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณสามารถวัดได้โดยใช้เครื่องมือที่หลากหลาย ซึ่งผู้วิจัยสามารถนำมาสนับสนุนการวัดคะแนนทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนได้ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจนมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษา พุทธศักราช 2551*. กระทรวงศึกษาธิการ.
- เคียงขวัญ ดงภักดี. (2558). *การพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยผสมผสานแนวความคิดการใช้วิจัยเป็นฐานประกอบกลุ่มร่วมมือ วิชาประวัติศาสตร์ เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะการนำตนเองในการเรียนรู้และการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน) มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- จรัส สุวรรณเวลา. (2545). *ระบบวิจัยโลกกับระบบวิจัยไทย*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ.
- จิรัชยาพร ทองลือ. (2558). *ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบวัฏจักรการเรียนรู้ 5E ร่วมกับเว็บล็อกเรื่องอินเทอร์เน็ต สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ศึกษา) มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2553). *การจัดการเรียนรู้แนวใหม่*. นนทบุรี: สหมิตรพรินติ้ง. แอนด์พับลิชชิง.
- (2559). *80 นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ*. พิมพ์ลักษณะ: นนทบุรี พี บาลานซ์ดีไซด์แอนด์พรินติ้ง.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2556). การทดสอบประสิทธิภาพสื่อหรือชุดการสอน. *วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย*, 5(1), 7-20.
- ตะวัน เทวอักษร. (2556). “ทักษะการคิดพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาการศึกษาไทย” การพัฒนาทักษะการคิด. *วารสารวิชาการ: TM*, 5(13), 4-8.
- ทิตนา แคมมณี. (2560). *ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ* (พิมพ์ครั้งที่ 21). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ปรียนันท์ สิทธิจินดา. (2552). *ปรับการเรียนเปลี่ยนการสอนด้วยวิจัยนอกชั้นเรียน*. สืบค้น 10 มีนาคม 2563, จาก <https://www.node.rbru.ac.th/article/article31.pdf>.
- ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ. (2551). *การพัฒนาการคิด*. กรุงเทพฯ: 9119 เทคนิคพรินติ้ง.
- พวงผกา ปวีณบำเพ็ญ. (2560). การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน ResearchBased Learning. *CMU Journal of Education*, 1(2), 62-71.
- วรพจน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง และอชิป จิตตฤกษ์. (2554). *ทักษะแห่งอนาคตใหม่: การศึกษาเพื่อศตวรรษที่ 21 = 21st century skills : rethinking how students learn*. บรรณาธิการ พิมพ์ครั้งที่ 2, ฉบับปรับปรุง. กรุงเทพฯ: โอเพ่นเวิลด์ส.

- วิจารณ์ พานิช. (2555). *วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.
- วิเชียร ภาความงคลชัย. (2559). *การพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เรื่อง เศรษฐศาสตร์มหภาค ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา) มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วิชัย เหลืองธรรมชาติ. (2531). *ความพึงพอใจและการปรับตัวต่อสภาพแวดล้อมใหม่ของประชากรในหมู่บ้านอพยพโครงการเขื่อนรัชชประภา (เขื่อนหาลาน) จังหวัดสุราษฎร์ธานี*. วิทยานิพนธ์ บธ.บ. (สาขาบริหารธุรกิจ) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- อิทธิณัฐ นันแก้ว. (2558). *การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน เรื่องชีวิตกับสิ่งแวดล้อมสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (สาขาวิจัยและประเมินผลการศึกษา) มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- Mahardini, T. (2018). *RESEARCH BASED LEARNING (RBL) TO IMPROVE CRITICAL THINKING SKILLS*. Universitas Sebelas Maret. 3rd National Seminar on Educational Innovation (SNIP 2018).
- Usmeldi, U., Amini, R., & Trisna, S. (2017). The development of research-based learning medel with science, environment, technology, and society Approaches to improve critical thinking of students. *Journal Pendidikan IPA Indonesia*, 6(2), 318-325.

การศึกษาการจัดการเรียนรู้ศิลปะเพื่อพัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21

ประไพลิน จันทน์หอม¹

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

บทความวิจัย

รับต้นฉบับ: 7 พฤษภาคม 2564 วันที่แก้ไข: 18 มิถุนายน 2564 วันตอบรับ: 25 มิถุนายน 2564

การวิจัยเอกสารในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสถานภาพการจัดการเรียนรู้ศิลปะที่พัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศไทย และ 2) นำเสนอแนวทางการออกแบบการจัดการเรียนรู้ศิลปะที่พัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะในศตวรรษที่ 21 กลุ่มตัวอย่างได้แก่ เอกสารทางวิชาการจากการสืบค้นฐานข้อมูลทางวิชาการ Google Scholar และ ThaiJo ดำเนินการวิเคราะห์เนื้อหาและแสดงผลด้วยสถิติเชิงบรรยายแจกแจงความถี่ ร้อยละ

ผลการศึกษาพบว่า

1. มีงานวิจัยด้านศิลปศึกษาที่พัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในสัดส่วนที่น้อยมาก คิดเป็นร้อยละ 7.14 โดยเป็นบทความวิจัยในสารทัศน์ศิลปมากที่สุด แนวคิดทฤษฎีที่ใช้ในงานวิจัยมากที่สุดได้แก่ การจัดการเรียนรู้แบบใช้โครงงานเป็นฐาน (Project Based Learning) ผลจากงานวิจัยในกลุ่มสาระศิลปะทำให้เกิดการพัฒนาทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ยังไม่เต็มศักยภาพ โดยมีการพัฒนาทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรมมากที่สุด ส่วนทักษะด้านสารสนเทศสื่อและเทคโนโลยีมีสัดส่วนที่ผู้เรียนได้รับการพัฒนาน้อยที่สุด

2. การนำเสนอแนวทางการจัดการเรียนรู้ศิลปะที่สอดคล้องกับการพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย การกำหนดเป้าหมายทำให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในวัฒนธรรมทางสายตา (Visual Culture) การบูรณาการการสอนความซาบซึ้งในศิลปะเข้าไปในทุกระดับชั้น โดยใช้เนื้อหาตามความสนใจของผู้เรียนและสอดคล้องกับชีวิตประจำวัน และการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสนับสนุนการเรียนรู้ที่เหมาะสมในทุกขั้นตอน โดยใช้ออกแบบการจัดการเรียนรู้โมเดล TPACK (Technological Pedagogical Content Knowledge) หรือความรู้ผสมระหว่างเนื้อหา วิธีการสอนและเทคโนโลยีในการพิจารณาจัดการเรียนการสอน

คำสำคัญ: ศิลปศึกษา การจัดการเรียนรู้ ทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21

¹ การติดต่อและการร้องขอบทความนี้ กรุณาส่งถึง ประไพลิน จันทน์หอม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ Email: prapailin.j@cmu.ac.th

THE STUDY IN ART EDUCATION LEARNING MANAGEMENT TO DEVELOP THE 21ST CENTURY LEARNERS SKILLS

Prapailin Janhom¹

Faculty of Education, Chiang mai University.

Research Article

Received: 7 May 2021 Revised: 18 June 2021 Accepted: 25 June 2021

The aims of this document research were 1) to study the status of art learning management in order to develop skills in the 21st century at the basic education level of Thailand, and 2) to present the approach to art learning management design developing the learner with 21st century skills. The sample group was included academic documents from the academic database, Google Scholar and ThaiJo, performed the content analysis and visualization with descriptive statistics, frequency distribution and percentage.

The results of this research were as follows.

1. There was the small proportion of art education research developing 21st century skills at the basic education level accounting for 7.14% of which was the most research articles in visual arts. The theoretical concepts in the research were Project Based learning. The most sample group used to collect research data was students in the third level. The 21st century had not yet reached its full potential. The learning and innovation skills were most developed, whereas information, media and technology skills were least developed.

2. The presentation of art learning management in line with the development of learners in the 21st century aimed to make the learners understand the visual culture by integrating teaching of appreciation of art into all levels with using content according to the learners' interests according to their daily lives. The application of technology was also accompanied with it in order to support learning appropriately in every stage.

Keywords: Art Education, Learning Management, 21st Century Learner Skills.

¹Correspondence concerning this article and requests for reprints should be addressed to Prapailin Janhom Faculty of Education, Chiang mai University. E-mail: Prapailin.j@cmu.ac.th

บทนำ

การจัดการศึกษาในปัจจุบันมีเป้าหมายเพื่อเตรียมพร้อมผู้เรียนให้สามารถดำรงชีวิตและทำงานในศตวรรษที่ 21 ได้กลายเป็นแนวคิดและข้อเสนอเชิงนโยบายด้านการศึกษาทั่วโลก จนกลายเป็นวาระทางการศึกษาที่สำคัญรวมถึงประเทศไทย (สมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์ และคณะ, 2556) การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วยกรอบแนวคิดที่เน้นผลลัพธ์ที่เกิดกับผู้เรียนทั้งในด้านความรู้สาระวิชาหลัก และทักษะที่จะช่วยเตรียมความพร้อมในหลากหลายด้าน รวมทั้งระบบสนับสนุนการเรียนรู้ต่าง ๆ (สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย สพฐ., 2559) ประกอบด้วย 1) การเรียนรู้สาระวิชาหลัก (อ่านออก เขียนได้ และคิดเลขเป็น) 2) ความรู้เชิงบูรณาการสำหรับศตวรรษที่ 21 (ความรู้เกี่ยวกับโลก การเงิน เศรษฐศาสตร์ ธุรกิจ และการเป็นผู้ประกอบการ การเป็นพลเมืองที่ดี สุขภาพ และสิ่งแวดล้อม) และ 3) ทักษะเพื่อดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 (ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม, ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี และทักษะชีวิตและการทำงาน) คุณสมบัติของผู้เรียนเหล่านี้ได้ถูกนำมาใช้เป็นเป้าหมายในการพัฒนาการจัดเรียนรู้สาระต่าง ๆ ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาของไทยในปัจจุบัน

แต่สองทศวรรษหลังการปฏิรูปการศึกษาในปี พ.ศ. 2542 สังคมไทยเห็นว่าคุณภาพการศึกษาไทยตกอยู่ในภาวะวิกฤติของปัญหาที่มีความรุนแรง สลับซับซ้อน และฝังลึกในระบบที่ยากต่อการแก้ไขและมีความเหลื่อมล้ำในโอกาสทางการศึกษาอย่างมาก (คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา, 2562) ซึ่งความรับผิดชอบต่อคุณภาพนักเรียนเป็นสิ่งที่ครูไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ ศิลปะศึกษาในฐานะที่เป็น 1 ใน 8 กลุ่มสาระของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ครูผู้สอนจะต้องพัฒนาผู้เรียนด้วยกิจกรรมศิลปะให้เกิดประโยชน์สูงสุด Parson (1992) กล่าวว่า “ก่อนหน้านี้ศิลปะจัดอยู่ในประเภทของการพัฒนาจิตพิสัย ซึ่งหมายความว่าไม่ได้เกี่ยวข้องกับการคิด ในปัจจุบันศิลปะจัดเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการคิด ซึ่งรวมทั้งสัญชาตญาณ ความคิดสร้างสรรค์ และอารมณ์ความรู้สึก” แต่การประยุกต์ใช้คุณค่าของศิลปะในการพัฒนาคุณสมบัตินี้ยังไม่ได้เกิดขึ้นอย่างเป็นทางการ ไม่ว่าจะเป็นในวิชาศิลปะหรือในวิชาการสอนศิลปะ ซึ่งคุณสมบัตินี้ที่ศิลปะศึกษาจะสามารถพัฒนาผู้เรียนในแบบที่การเรียนรู้ในรายวิชาอื่นไม่อาจทำได้คือ การรับรู้ จินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ การบูรณาการความรู้ และความยืดหยุ่นทางปัญญา อันสอดคล้องกับการใช้ชีวิตในศตวรรษที่ 21 (Edwards, 2013 as cited in Ecoma, 2018; Efland, 2002) จากคุณสมบัติเฉพาะของศิลปะในการพัฒนาผู้เรียนดังที่กล่าวมาข้างต้น การจัดการเรียนการสอนที่จะทำให้กิจกรรมศิลปะสามารถแสดงศักยภาพได้มากกว่าเป็นแค่กิจกรรมผ่อนคลายดังเช่นที่ผ่านมา จึงต้องมีการปรับแนวคิดเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งนอกจากจะเป็นการพัฒนาให้นักเรียนมีความพร้อมสำหรับอนาคต ยังจะช่วยเพิ่มคุณค่าของศิลปะศึกษาในฐานะที่เป็นการพัฒนามนุษย์ที่สมบูรณ์

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสถานภาพการจัดการเรียนรู้ศิลปะที่พัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศไทย
2. เพื่อนำเสนอแนวทางการออกแบบการจัดการเรียนรู้ศิลปะที่พัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะในศตวรรษที่ 21

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยในระยะที่ 1 เป็นการวิจัยเอกสารที่ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์การคัดเลือกผลงานวิจัยที่สามารถเข้าถึงต้นฉบับจริงได้ (Authenticity) มีความถูกต้องน่าเชื่อถือ (Credibility) สามารถใช้เป็นแทนหรือเป็นแบบฉบับแทนเอกสารประเภทเดียวกันได้ (Representativeness) และเอกสารมีความชัดเจนเข้าใจง่าย สามารถตีความได้ทั้งข้อเท็จจริงและนัยที่ซ่อนแฝงอยู่ (Meaning) (Scott, 1990 อ้างถึงใน พิชญพร พิรพันธุ์และ

ประสพชัย พสุนนท์, 2563) โดยทำการวิเคราะห์รายการผลงานจากการสืบค้นทั้งหมด แบ่งแยกผลงานเป็น 2 กลุ่ม คือรายการที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาวิชาในกลุ่มสาระศิลปะในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานกับรายการอื่น ๆ ที่ไม่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เห็นสัดส่วนของงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเปรียบเทียบกับผลงานที่สืบค้นได้ทั้งหมด แล้วจัดหมวดหมู่ผลงานที่เกี่ยวข้องแบ่งประเภทเป็น บทความวิชาการ บทความวิจัย และวิทยานิพนธ์ระดับบัณฑิตศึกษาระดับบัณฑิต แล้วคัดเลือกเฉพาะผลงานวิจัยและวิทยานิพนธ์มาดำเนินการวิเคราะห์เนื้อหาภายในต่อในองค์ประกอบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการวิจัยได้แก่ รายวิชาที่ดำเนินการวิจัยในกลุ่มสาระศิลปะ (ทัศนศิลป์/ดนตรี/นาฏศิลป์) ประเภทของงานวิจัย (เชิงสำรวจ/เชิงทดลองและพัฒนา) แนวคิดทฤษฎีที่ใช้ในการดำเนินการวิจัย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บข้อมูล (แบ่งตามช่วงชั้น) และผลเป้าหมายการพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน

การวิจัยระยะที่ 2 การนำเสนอแนวทางการออกแบบการจัดการเรียนรู้ศิลปะที่พัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะในศตวรรษที่ 21 โดยใช้แนวคิดจากสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (2557) เนื่องจากเป็นรายงานจากหน่วยงานที่มีผลต่อการพิจารณาดำเนินนโยบายในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่เสนอให้มีการปรับเปลี่ยนหลักสูตรออกเป็น 3 ประการได้แก่ 1) การทำหลักสูตรให้กระชับ (Lean Curriculum) 2) การบูรณาการกระบวนการคิดขั้นสูงเข้าไปในหลักสูตร (Thinking Curriculum) และ 3) การจัดหลักสูตรในเชิงบูรณาการระหว่างสาขาวิชา (Interdisciplinary Curriculum) ร่วมกับกรอบแนวคิด TPACK ที่ใช้ในการบูรณาการเนื้อหา วิธีสอน และเทคโนโลยี ในขอบเขตความรู้การจัดการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับศิลปะ และศึกษาเอกสารทางวิชาการจากหนังสือ และงานวิจัยที่เกี่ยวกับศิลปศึกษาทั้งของไทยและต่างประเทศ โดยเน้นสืบค้นในประเด็นที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาศิลปะในศตวรรษที่ 21 และสอดคล้องกับแนวคิดการปฏิรูปหลักสูตรตามแนวทางของสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทยและ แนวคิด TPACK ที่กล่าวไว้ข้างต้น

วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย งานวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยการทบทวนวรรณกรรมจากระบบฐานข้อมูลออนไลน์ ดำเนินการวิจัย 2 ระยะดังนี้

1) ระยะที่ 1 ศึกษาสถานภาพการจัดการเรียนรู้ศิลปะที่พัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศไทย ดำเนินการเก็บข้อมูลจากแหล่งข้อมูลทางวิชาการออนไลน์ 2 แหล่งได้แก่ Google Scholar.com และ Thai Journals Online (ThaiJO) โดยในการสืบค้นจากฐานข้อมูล Google Scholar ด้วยคำว่า “การจัดการเรียนรู้” “ในศตวรรษที่ 21” “ศิลปะ” และ “การศึกษาขั้นพื้นฐาน” จากผลงานวิชาการที่เผยแพร่ย้อนหลังไม่เกิน 5 ปี ระหว่างปี พ.ศ. 2559 – 2563 (ค.ศ. 2016-2020) และในการสืบค้นจากฐานข้อมูล Thai Journals Online (ThaiJO) สืบค้นด้วยคำว่า “การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ศิลปะ” เมื่อได้ผลการสืบค้นทั้งหมดดำเนินการวิเคราะห์เนื้อหาภายใน แล้วคัดเลือกเฉพาะผลงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ศิลปะที่พัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จัดแบ่งประเภทของงานวิจัยเป็น บทความวิชาการ บทความวิจัย และวิทยานิพนธ์ (ฉบับเต็ม) แล้วดำเนินการวิเคราะห์องค์ประกอบภายในของงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากผลการสืบค้นที่ปรากฏทั้งหมด แบ่งประเภทของงานวิจัยต่างเป็น 1) งานวิจัยที่อธิบายสถานการณ์จากการศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนศิลปะ (เชิงสำรวจ) และ 2) งานวิจัยที่มุ่งพัฒนาการจัดการเรียนรู้ศิลปะโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงทดลองและพัฒนา และการวิเคราะห์องค์ประกอบต่าง ๆ ภายในงานวิจัย นำเสนอการแจกแจงความถี่และร้อยละ และแสดงผลการศึกษาด้วยสถิติเชิงบรรยายด้วยตารางเปรียบเทียบข้อมูลในประเด็นต่าง ๆ

2) ระยะที่ 2 เพื่อนำเสนอแนวทางการออกแบบการจัดการเรียนรู้ศิลปะที่พัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะในศตวรรษที่ 21 นำข้อสังเกตที่ได้จากจุดประสงค์ข้อแรก ค้นคว้าแนวคิด ทฤษฎีและกลยุทธ์จากเอกสารทางวิชาการของหน่วยงานของรัฐด้านนโยบายการศึกษาที่มีเป้าหมายในพัฒนาผู้เรียนในปัจจุบัน และส่งผลต่อแนวปฏิบัติในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้แนวทางที่กำลังจะศึกษาสอดคล้องกับการปฏิบัติที่จะเกิดขึ้นในการดำเนินการของหลักสูตรแกนกลาง ฯ ดำเนินการศึกษาเอกสารแนวทางการจัดการเรียนรู้ศิลปะในศตวรรษที่ 21 จากหนังสือด้านศิลปศึกษา บทความวิชาการและงานวิจัยทั้งในและต่างประเทศจากฐานข้อมูลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะการคิดในการสอนศิลปะและการพัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ เพื่อศึกษาแนวคิดและวิเคราะห์แนวทางที่สอดคล้องกับทิศทางของนโยบายในหลักสูตรแกนกลางฯ และสังเคราะห์ร่วมกับแนวคิดในการจัดการเรียนรู้ที่จะพัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อนำเสนอเป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้ศิลปะในศตวรรษที่ 21 โดยมีผลการดำเนินการดังนี้

ผลการวิจัย

1) สถานภาพการจัดการเรียนรู้ศิลปะที่พัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศไทย จากการสืบค้นเอกสารทางวิชาการและวิเคราะห์เนื้อหาภายใน แสดงผลดังนี้

ตาราง 1 แสดงผลการสืบค้นเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ศิลปะที่พัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในประเทศไทย ระหว่างปี พ.ศ.2559 – 2563

ฐานข้อมูลที่ใช้ในการสืบค้น	จำนวนรายการที่แสดงผลจากการสืบค้น(รายการ)	ผลการวิเคราะห์เนื้อหาภายในแหล่ง		จำแนกประเภทของรายการที่เกี่ยวข้อง					
		รายการที่เกี่ยวข้อง		บทความวิชาการ		บทความวิจัย		วิทยานิพนธ์	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	จำนวน	จำนวน	ร้อยละ
Google Scholar	687	45	6.55	2	0.29	37	5.98	6	0.87
ThaiJo	13	5	38.46	2	40	3	60	-	-
รวม	700	50	7.14	4	0.57	40	5.71	6	0.85

จากตารางแสดงผลการสืบค้นเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ศิลปะ ที่สอดคล้องกับทักษะในศตวรรษที่ 21 ปรากฏผลการค้นคว้าจากแหล่งข้อมูล Google Scholar และ ThaiJo ทั้งหมดรวม 700 รายการ เมื่อวิเคราะห์เนื้อหาภายในเป็นผลงานที่เกี่ยวข้องกับประเด็นวิจัยจำนวน 50 รายการ คิดเป็นร้อยละ 7.14 โดยเป็นบทความวิจัยมากที่สุดจำนวน 40 รายการ คิดเป็นร้อยละ 5.71 วิทยานิพนธ์ 6 รายการ คิดเป็นร้อยละ 0.86 และบทความวิชาการ 4 รายการ คิดเป็นร้อยละ 0.57 จากผลที่ปรากฏแสดงว่าผลงานวิจัยทางศิลปศึกษาที่พัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมีสัดส่วนที่น้อยมาก เมื่อเปรียบเทียบกับผลการสืบค้นทั้งหมด โดยมีรายละเอียดของการวิเคราะห์เนื้อหาจากงานวิจัย ดังนี้

ตาราง 2 วิเคราะห์งานวิจัยด้านการจัดการเรียนรู้ศิลปะในศตวรรษที่ 21 ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ข้อมูล	รายละเอียด	รวม	กลุ่มสาระศิลปะ (สาระ)			บูรณาการ
			ทัศนศิลป์	ดนตรี	นาฏศิลป์	
ผลการสืบค้น	จำนวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	46	21	13	5	7
ประเภท	งานวิจัยเชิงทดลองและพัฒนา	44	21	11	5	7

ข้อมูล	รายละเอียด	รวม	กลุ่มสาระศิลปะ (สาระ)			บูรณาการ
			ทัศนศิลป์	ดนตรี	นาฏศิลป์	
แนวคิดทฤษฎีที่ใช้ในงานวิจัย	งานวิจัยเชิงสำรวจ	2	-	2	-	-
	Project-Based Learning	7	5	-	-	2
	Cooperative Learning	6	4	2	-	-
	STEAM	5	-	-	-	5
	Flipped Classroom	5	3	2	-	-
	การฝึกปฏิบัติทักษะ	4	2	2	-	-
	Constructionism	3	3	-	-	-
	Productivity-Based Instruction	3	2	-	-	1
	อื่นๆ	17	5	9	3	-
กลุ่มตัวอย่าง	ช่วงชั้นที่ 1 (ป.1-ป.3)	7	2	1	1	3
	ช่วงชั้นที่ 2 (ป.4-ป.6)	5	4	-	-	2
	ช่วงชั้นที่ 3 (ม.1-ม.3)	18	6	9	2	2
	ช่วงชั้นที่ 4 (ม.4-ม.6)	6	3	2	2	-
	ครู และอื่น ๆ	8	6	2	-	-
การพัฒนา	การเรียนรู้และนวัตกรรม	39	21	9	3	7
ทักษะใน	สารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี	16	10	3	-	3
ศตวรรษที่ 21	ชีวิตและการทำงาน	28	13	6	3	6

การวิเคราะห์เนื้อหาภายในจากบทความวิจัยและวิทยานิพนธ์ในกลุ่มสาระศิลปะ (ทัศนศิลป์ ดนตรี นาฏศิลป์) ที่พัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมีทั้งสิ้น 46 รายการ แบ่งเป็นผลงานในสาระทัศนศิลป์มากที่สุด 21 รายการ สาระดนตรี 13 รายการ และการบูรณาการข้าม สาระ จำนวน 7 รายการ ผลงานเกือบทั้งหมดเป็นงานวิจัยเชิงทดลองและพัฒนา 44 รายการ แนวคิดทฤษฎีที่ กลุ่มสาระศิลปะนำมาประยุกต์ใช้ในงานวิจัยมากที่สุด 3 อันดับได้แก่ การจัดการเรียนรู้แบบใช้โครงงาน เป็นฐาน (Project Based Learning) 7 รายการ การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Collaborative Learning) 6 รายการ แนวทางสะเต็มศึกษา (STEAM EDUCATION) และการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom) อย่างละ 5 รายการ นอกจากนี้ยังมีการประยุกต์ใช้แนวคิดทฤษฎีอื่น ๆ อย่างละ 1-2 รายการ เช่น การจัดการเรียนรู้แบบใช้สมองเป็นฐาน (BBL) การเรียนการสอนแบบทางตรง (Direct Instruction Model) การจัดการเรียนรู้แบบศิลปะเป็นฐาน (Art-Based Learning) เป็นต้น งานวิจัยทำการ เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนในช่วงชั้นที่ 3 (ม.1-3) มากที่สุด รองลงมาคือนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 และช่วงชั้นที่ 4 ตามลำดับ โดยมีผลการพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 แก่ผู้เรียน ด้านทักษะการเรียนรู้และ นวัตกรรมมากที่สุด 39 รายการ ทักษะชีวิตและการทำงาน 28 รายการและทักษะสารสนเทศ สื่อและ เทคโนโลยี 16 รายการ จากสัดส่วนปริมาณงานวิจัยเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ศิลปะข้างต้น และผลการ พัฒนาผู้เรียนจากผลงานวิจัยในกลุ่มสาระศิลปะยังไม่สามารถพัฒนาทักษะที่จำเป็นแก่ผู้เรียนได้สมดุลครบทุก มิติ แสดงว่าในกลุ่มสาระศิลปะยังต้องการได้รับการส่งเสริมให้มีการวิจัยเพื่อการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้ มากขึ้นและมีเป้าหมายการพัฒนาที่หลากหลายยิ่งขึ้น

2) การนำเสนอแนวทางการออกแบบการจัดการเรียนรู้ศิลปะที่พัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อแก้ปัญหาคุณภาพผู้เรียนของไทยในภาพรวมที่พบว่า การจัดการศึกษาด้อยคุณภาพทั้งด้าน ประสิทธิภาพและประสิทธิผล (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2563) ทำให้มีการปฏิรูปการจัดการเรียน การสอนที่สำคัญและเร่งด่วน 3 ประเด็นได้แก่ หลักสูตร ครู และสื่อการเรียนการสอน (สุริดา ผาพรม, 2563)

ในส่วนของหลักสูตรที่ต้องมีการปรับเปลี่ยนจุดเน้นการพัฒนาผู้เรียน จากการสอนเนื้อหาเป็นการพัฒนาสมรรถนะ โดยแนวทางการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับแนวคิดทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 นำเสนอโดยมูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (สมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์ และคณะ, 2556) มีดังนี้

การทำหลักสูตรให้กระชับ (Lean curriculum) โดยการตัดเนื้อหาบางส่วนออกไป มุ่งเน้นไปที่ “แนวคิดหลัก” (Big Ideas) “คำถามสำคัญ” (Essential Questions) รวมถึงระเบียบวิธีในการเข้าถึงความรู้ และความจริงของแต่ละสาขาวิชา และการสอนทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ที่จำเป็นสำหรับการเรียนรู้ตลอดชีวิต

การบูรณาการกระบวนการคิดขั้นสูงเข้าไปในหลักสูตร (Thinking Curriculum) ให้มีความสำคัญกับทักษะการคิดขั้นสูง เพื่อความเข้าใจในเนื้อหาเชิงลึก มีการประยุกต์ใช้หรือการถ่ายโอนความรู้ที่มีการเรียนรู้ผ่านบริบทที่คล้ายกับสถานการณ์จริง เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเองตลอดชีวิต

การจัดหลักสูตรในเชิงบูรณาการระหว่างสาขาวิชา (Interdisciplinary Curriculum) เพราะสถานการณ์หรือปัญหาจริงนั้นไม่ได้แบ่งตามสาขาวิชา ซึ่งต้องใช้ความรู้จากหลากหลายสาขาในการเข้าใจปัญหา หลักสูตรควรเปิดโอกาสให้มีการเชื่อมโยงความรู้จากวิชาหนึ่งไปสู่สาขาอื่น ๆ ซึ่งจะช่วยเพิ่มความสัมพันธ์ของบทเรียนกับปัญหาและสถานการณ์จริงที่มีลักษณะองค์รวม

นอกจากนี้ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อวิถีชีวิตและการทำงานในปัจจุบันมาจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี การบูรณาการเทคโนโลยีเข้ากับการจัดการเรียนรู้จึงไม่อาจจะละเลยได้ เพื่อพัฒนาทักษะด้านการสื่อสารสารสนเทศและรู้เท่าทันสื่อ (Communications, Information & Media Literacy) กับทักษะด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Computer & ICT Literacy) ซึ่งมีความจำเป็นตามบริบทของการใช้ชีวิตในศตวรรษที่ 21 ครูผู้สอนจึงต้องคำนึงถึงการออกแบบบทเรียนที่มีการใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาผู้เรียนตามเป้าหมายของศาสตร์สาขาที่ตนรับผิดชอบได้อย่างมีประสิทธิภาพ ครูผู้สอนจึงต้องมีความรู้ในการบูรณาการเนื้อหา และเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอนไปในเวลาเดียวกัน

กรอบแนวคิด TPACK (Technological Pedagogical Content Knowledge) หรือการบูรณาการเนื้อหา วิธีการสอน และเทคโนโลยี ซึ่งนำเสนอโดย Punya Mishra และ Matthew & Koehler (2006 และ 2009 อ้างถึงใน สมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์และคณะ, 2556) อธิบายและบูรณาการความรู้หลัก 3 ส่วนที่มีความสำคัญต่อการเรียนการสอนนั่นคือ เนื้อหา (Content) วิธีการสอน (Pedagogy) และเทคโนโลยี (Technology) ซึ่งองค์ประกอบใน TPACK นั้นไม่ได้อยู่แยกกันอย่างเป็นเอกเทศแต่มีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน เป็นการประยุกต์ใช้ทฤษฎีการสอนด้วยการสนับสนุนของเทคโนโลยี เพื่อการเรียนรู้เนื้อหาและทักษะอย่างมีประสิทธิภาพ

การบูรณาการความรู้ด้านเทคโนโลยี ศาสตร์การสอน และเนื้อหา (Technological Pedagogical Content Knowledge /TPACK) คือการบูรณาการความรู้ในการใช้เทคโนโลยีและศาสตร์การสอนที่หลากหลายในระหว่างการสอนเนื้อหาที่แตกต่างกัน ความเข้าใจที่เกิดขึ้นของผู้เรียนมาจากการบูรณาการความรู้ทั้ง 3 ด้านของผู้สอน โดยเน้นที่ทักษะการสอนด้วยเทคโนโลยีเพื่อพัฒนากลยุทธ์การสอนที่เหมาะสมกับบริบทที่มี ผู้สอนต้องใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมและมุ่งให้ได้ใช้ความคิดขั้นสูง (ถนอมพร เลาหจรัสแสง, 2561; Koehler, Mishra, Kereluik, Shin & Graham, 2014 ; Valtonen, Leppänen, Hyypiä, Sointu, Smits & Tondeur, 2020)

จากแนวคิดการปฏิรูปหลักสูตรที่สอดคล้องกับการพัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ที่เน้นการลดการสอนเนื้อหา ส่งเสริมการพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูง และสนับสนุนการบูรณาการความรู้ข้ามศาสตร์สาขาร่วมกับกรอบแนวคิด TPACK ที่ใช้การบูรณาการเนื้อหา วิธีสอน และเทคโนโลยี ในขอบเขตความรู้ศิลปะทำให้ได้แนวทางในการจัดการเรียนรู้ศิลปศึกษาเพื่อการพัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ดังนี้

1. เป้าหมายทำให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในวัฒนธรรมทางสายตา (visual culture) โดยแนวคิดของการสอนศิลปะในศตวรรษที่ 21 มีการเปลี่ยนแปลงไปสู่แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับทัศนศิลป์และวัฒนธรรมที่อยู่รอบ ๆ ตัวในชีวิตประจำวัน ทำให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในแนวคิดหลักของการสอนศิลปศึกษา (Big Idea) คือ วัฒนธรรมสะท้อนในศิลปะแขนงต่าง ๆ และการที่ศิลปะทุกอย่างสะท้อนและอนุรักษ์วัฒนธรรม (McTighe & Wiggins, 2012) เพื่อนำไปสู่ความเข้าใจในความสัมพันธ์ของศิลปะ สังคมและวัฒนธรรมในบริบทที่แต่ละคนอาศัยอยู่ แล้วพัฒนาเป็นความเข้าใจระหว่างบุคคลต่างวัฒนธรรมต่อไป พร้อมกับการส่งเสริมพัฒนาการทางสติปัญญาจากการให้ความสำคัญกับการบูรณาการความคิดในการสร้างงานศิลปะด้วยสื่อที่หลากหลาย เน้นกระบวนการสร้างและนำเสนอชิ้นงานต้นฉบับ จากวัสดุที่ถูกกำหนดให้ในการแสดงออกทางความคิดหรือกระตุ้นให้เกิดอารมณ์ ความรู้สึกทางสุนทรีย์

2. การบูรณาการการสอนความเข้าใจในศิลปะเข้าไปในทุกระดับชั้น โดยให้กิจกรรมการเรียนรู้กับกิจกรรมการสร้างสรรคผลงานศิลปะมีความเชื่อมโยงกัน เพื่อทำให้เกิดการบูรณาการความรู้และการฝึกทักษะการคิดขั้นสูง ผ่านกิจกรรมการตีความทั้งในฐานะของผู้รับรู้ดูผลงานและผู้สร้างสรรคผลงานศิลปะ ซึ่งทำให้ผู้เรียนเกิดความยืดหยุ่นทางปัญญา (Cognitive Flexibility) จากการศึกษาผลงานศิลปะที่นำไปสู่การสร้างสรรคชิ้นงานทัศนศิลป์ในกิจกรรมหลักในการเรียนรู้ศิลปะซึ่งสามารถประยุกต์ใช้วิธีสอน ดังนี้

2.1 กิจกรรมการเรียนรู้ผลงานศิลปะ (Perceiving Art) เพื่อพัฒนาความเข้าใจในผลงานศิลปะในมิติต่าง ๆ โดยประยุกต์ใช้ เช่น ทฤษฎีการสอนศิลปะวิจารณ์, ทฤษฎีการสอนสุนทรีย์ศึกษา, แนวการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ แนวการสอนศิลปะนิยม เป็นต้น

2.2 กิจกรรมการสร้างสรรคผลงานศิลปะ (Making Art) การสอนกระบวนการผลิตชิ้นงานทัศนศิลป์รูปแบบต่าง ๆ จากแนวคิดทฤษฎีการสอนการปฏิบัติศิลปะ เช่น การสอนที่เน้นทักษะการปฏิบัติ, การสอนแบบเน้นประสบการณ์ (Art Approach Experimentally) การสอนแบบมีศิลปินเป็นแบบอย่าง (The Artist as Model) การสอนศิลปศึกษาบนฐานทางเลือก (Choice-Based Art Education), การคิดเชิงออกแบบ (Design Thinking) Art-Based Learning เป็นต้น

3. การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสนับสนุนการเรียนรู้ที่เหมาะสมในทุกขั้นตอน เพื่อพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 (3Rs8Cs) ทั้งด้านเนื้อหาและทักษะที่จำเป็นไปพร้อม ๆ กัน ทั้งนี้ครูผู้สอนต้องพิจารณาถึงความพร้อมของผู้เรียนทุกคนในการเข้าถึงสื่ออุปกรณ์เครื่องมือเทคโนโลยีของผู้เรียน ความพร้อมของสถานศึกษาและทรัพยากรสนับสนุนในกิจกรรมการเรียนรู้ รวมถึงความพร้อมของครูผู้สอนในการใช้เทคโนโลยีจัดการเรียนรู้ จากแนวคิดการบูรณาการเนื้อหา วิธีสอนและเทคโนโลยี (TPACK) ทำให้ได้แนวทางในการใช้สื่อเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ศิลปศึกษาในศตวรรษที่ 21 ดังนี้

3.1 เทคโนโลยีที่ใช้สนับสนุนกิจกรรมการเรียนรู้ผลงานศิลปะ การใช้แหล่งข้อมูลออนไลน์ในการสืบค้นศึกษาเกี่ยวกับผลงานศิลปะ เช่น คลังทรัพยากรการศึกษาแบบเปิด (Open Educational Resources :OER) เว็บไซต์ของพิพิธภัณฑ์ เช่น Louvre, Pinterest, Blog ทางศิลปะ เป็นต้น

3.2 เทคโนโลยีที่ใช้สนับสนุนกิจกรรมสร้างสรรคงานศิลปะ โดยใช้โปรแกรมกราฟิก หรือ แอปพลิเคชันในการสร้างภาพผลงานทัศนศิลป์จากคอมพิวเตอร์ แท็บเล็ต และ/หรือมือถือที่เหมาะสมตามบริบทความพร้อมของแต่ละคน เช่น Photoshop, Illustrator, Aviary, Paper 53 , Doodle Art, GreenScreen, Aleida Cam, Pics Art, Procreate Apps, TikTok, CANVA. เป็นต้น

3.3 เทคโนโลยีที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ศิลปศึกษา เช่น

- บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (Computer-Assisted Instruction: CAI) การสอนผ่านเว็บเพจ/เว็บไซต์ (Web-Based Instruction)
- การเรียนรู้ทางอิเล็กทรอนิกส์ (E-Learning) เช่น MOODE ,Google Classroom, Canvas, Blackboard, MOOC เป็นต้น
- บทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ (Learning Object)
- หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-book)
- การเรียนโดยใช้วิดีโอเป็นฐาน (Video-Based learning) เช่น You tube หรือ การถ่ายทอดสด (Live Streaming) เป็นต้น
- Infographic เพื่อการศึกษา
- Social Media for Learning เช่น Facebook, Twitter, You tube, Blog, wiki และ
- แอปพลิเคชันทางการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับศิลปะ เช่น Pinterest เป็นต้น

ในการจัดการเรียนรู้ศิลปะเพื่อพัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โดยใช้เนื้อหาความรู้ทางสุนทรียหรือความงาม จินตนาการ พร้อมกับการส่งเสริมพัฒนาการทางปัญญาในกิจกรรมการเรียนรู้ศึกษาผลงานศิลปะที่เชื่อมโยงกับกิจกรรมการสร้างสรรค์ชิ้นงานศิลปะ โดยให้ผู้เรียนได้ศึกษา สืบค้น วิเคราะห์ แล้วนำเสนอข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับผลงานศิลปะจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลายโดยใช้เทคโนโลยีสนับสนุน เพื่อตีความหมายผลงานตามบริบทที่เกี่ยวข้อง ที่จะนำไปสู่ความเข้าใจเกี่ยวกับบริบททางสังคมและวัฒนธรรมที่แต่ละคนอาศัยอยู่ รวมถึงการสร้างสรรค์ผลผลิตที่เป็นหลักฐานการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยใช้เงื่อนไขสถานการณ์ที่สอดคล้องกับความสนใจและชีวิตประจำวัน แล้วนำความรู้ที่ได้จากการศึกษาผลงานศิลปะเหล่านั้นมาเป็นข้อมูลหรือแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะเพื่อการสื่อความหมายให้มีคุณภาพ หรือสร้างสรรค์ให้เหมาะสมกับจุดประสงค์ในการใช้งานตามสถานการณ์ที่แตกต่างกัน โดยทุกขั้นตอนมีการใช้เทคโนโลยีในการสนับสนุนการเรียนรู้ที่เหมาะสม

อภิปรายผลการวิจัย

1. จากผลการวิจัยสถานภาพการจัดการเรียนรู้ศิลปะที่พัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 พบว่างานวิจัยทางศิลปศึกษาในการศึกษาขั้นพื้นฐานของไทยยังมีสัดส่วนน้อย และยังขาดการส่งเสริมทักษะที่จำเป็นแก่ผู้เรียนอย่างรอบด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี แสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้ศิลปะเพื่อพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ไม่ได้ถูกพัฒนาด้วยกระบวนการวิจัยมากเท่าที่ควรเมื่อเปรียบเทียบกับสาขาวิชาอื่น ทั้งนี้อาจจะมีสาเหตุมาจากการขาดทักษะความรู้ที่เพียงพอในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบของครูศิลปะ โดยณัฐธิดา ภูจีบ, ปุณณรัตน์ พิชญ์ไพบุลย์ และเอกชัย กี่สุขพันธ์ (2563) ได้ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพอันพึงประสงค์ของการพัฒนาสมรรถนะการสอนสำหรับครูทัศนศิลป์ในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา (สพม.) ทัวประเทศ พบว่าลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะด้านต่าง ๆ พบว่าสมรรถนะที่ควรพัฒนาอันดับแรก คือทักษะและการพัฒนาตนเองและการเรียนรู้ตลอดชีวิต แสดงว่าครูทัศนศิลป์มีความคิดว่าตนเองยังขาดความรู้และทักษะในการพัฒนางานของตนเอง จึงมีความต้องการที่จะเรียนรู้เพิ่มเติมเพื่อพัฒนาตนเองอย่างยั่งยืน เมื่อพิจารณาการพัฒนาทักษะผู้เรียนด้านสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยีที่มีผลงานวิจัยในวิชาศิลปะในโรงเรียนน้อยที่สุด อาจมีสาเหตุมาจากความไม่พร้อมด้านความรู้และทักษะการใช้สื่อ สารสนเทศและเทคโนโลยีของครูศิลปะที่ยังต้องการส่งเสริมให้มากขึ้น รวมถึงปัจจัยด้านทรัพยากรสนับสนุนในการใช้เทคโนโลยีในการสอน สอดคล้องกับ

ณัฐพร อึ้งภากรณ์, สวณีย์ เสริมสุข และธนสาร เพ็งพุ่ม (2564) ที่ศึกษาสภาพและความต้องการในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบยูเลอร์นึ่งรายวิชาศิลปะ (ทัศนศิลป์) ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร โดยภาพรวมพบว่าสภาพการจัดการเรียนรู้รายวิชาศิลปะ (ทัศนศิลป์) มีการดำเนินการจัดการเรียนรู้ในระดับปานกลางทุกด้าน และมีความต้องการในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบยูเลอร์นึ่งสำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาในรายวิชาศิลปะ (ทัศนศิลป์) อยู่ในระดับมาก แสดงว่าครูผู้สอนศิลปะในระดับประถมศึกษาเห็นความสำคัญของการพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ศิลปะด้วยสื่อสารสนเทศและเทคโนโลยี แต่อาจจะขาดปัจจัยสนับสนุนที่ทำให้ไม่สามารถดำเนินการได้ และอีกเหตุผลหนึ่งคือการใช้สื่อ เทคโนโลยีสารสนเทศจัดเป็นเครื่องมือใหม่สำหรับครูที่ต้องใช้เวลาในการเรียนรู้เพื่อพัฒนา ศึกษาค้นคว้า และฝึกทักษะในการใช้และผลิตสื่อเทคโนโลยีให้ได้ก่อนที่จะนำไปใช้ในการพัฒนาแก่ผู้เรียนในการจัดการเรียนรู้

เมื่อสำรวจแนวคิด ทฤษฎีที่ใช้ในงานวิจัยเพื่อพัฒนาทักษะศตวรรษที่ 21 ของครูศิลปศึกษาในการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่าการจัดการเรียนรู้แบบใช้โครงงานเป็นฐาน (Project Based Learning) เป็นหลักการที่นิยมใช้มากที่สุด แม้ว่ากิจกรรมทางศิลปะจะต้องการเน้นให้ผู้เรียนแต่ละคนแสดงอัตลักษณ์และความคิดสร้างสรรค์ของตนเอง ซึ่งเป้าหมายการพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ที่เน้นการบูรณาการทักษะความรู้ที่หลากหลาย ประกอบกับการที่ศิลปศึกษาเปลี่ยนจุดเน้นจากผลผลิตชิ้นงานศิลปะไปสู่กระบวนการทางศิลปะ ที่ให้ความสำคัญกับการคิดเบื่องหลังการผลิตผลงานศิลปะ (Hogan, Jaquith & Gould, 2020) กระบวนการจัดการเรียนการสอนด้วยโครงงานเป็นฐาน และรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาผู้เรียนในด้านทักษะกระบวนการและการทำงานเป็นทีม และพัฒนาผู้เรียนไปสู่การเรียนรู้ด้วยตนเองตลอดชีวิต จึงได้รับการพิจารณานำมาใช้ในงานวิจัย สอดคล้องกับ Condliffe (2017) ที่กล่าวว่าหลักการของการเรียนรู้ด้วยโครงงาน เน้นความสำคัญของโครงงานในฐานะที่เป็นศูนย์กลางในการเรียนการสอนและนักเรียนในฐานะเป็นผู้มีส่วนร่วมในการสร้างความรู้ (Construction Knowledge) โรงเรียนที่ปฏิบัติตามแนวทางนี้ชี้ให้เห็นถึงผลดีต่อการสร้างการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ (Collaborative learning) แรงจูงใจ (Motivation) และความเชื่อมั่นในศักยภาพของตนเองของนักเรียน ซึ่งที่กล่าวมาล้วนเป็นทักษะที่จำเป็นสำหรับผู้เรียนในปัจจุบัน แม้ว่าสัดส่วนการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เกิดทักษะในศตวรรษที่ 21 ของครูศิลปะจะมีน้อย แต่จากการศึกษางานวิจัยที่สะท้อนถึงความต้องการจำเป็นในการพัฒนาตนเองและการเรียนรู้ตลอดชีวิตของครูศิลปะ ก็เชื่อได้ว่าหากมีกลไกในการพัฒนาครูศิลปะที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ ครูศิลปะก็จะสามารถพัฒนาวิชาชีพเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ด้วยกิจกรรมทางศิลปะได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

2. การนำเสนอแนวทางการจัดการเรียนรู้ศิลปะในศตวรรษที่ 21 โดยมีแนวทางหลัก 3 ประเด็นได้แก่

2.1 การปรับเป้าหมายทำให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในวัฒนธรรมทางสายตา (Visual culture)

โดย Duncum (2001) Freedman & Stuhr (2004) (Tavin & Tervo, 2018 as cited in Shuguang, 2019; Kárpáti, 2019) กล่าวตรงกันว่าในศตวรรษที่ 21 นี้ เป้าหมายของการจัดการศึกษาศิลปะที่สำคัญได้เปลี่ยนไปจากจุดเน้นที่ผลงานศิลปะอันเป็นปลายทางผลผลิตมาเป็นกระบวนการในการผลิตผลงาน และให้มีการสอนความเข้าใจในผลงานศิลปะโดยเน้นที่วัฒนธรรมทางสายตา (Visual Culture) เพื่อทำให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในความสัมพันธ์ของศิลปะ สังคมและวัฒนธรรมในบริบทที่แต่ละคนอาศัยอยู่ เพื่อสร้างความเข้าใจระหว่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับ Hogan, Jaquith & Gould (2020) ที่กล่าวว่าการศึกษาเปลี่ยนจุดเน้นจากผลผลิตที่เป็นชิ้นงานศิลปะไปสู่กระบวนการทางศิลปะ โดยให้ความสำคัญกับการคิดเบื่องหลังการผลิตผลงานศิลปะเพื่อทำให้ผู้เรียนเห็นความสัมพันธ์ระหว่างศิลปะกับวัฒนธรรมโดยการศึกษาวัฒนธรรมที่สะท้อนในศิลปะแขนงต่าง ๆ และการที่ศิลปะทุกอย่างสะท้อนและอนุรักษ์วัฒนธรรม (Mctighe & Wiggins, 2012) ในขณะเดียวกัน

Shuguang (2019) กล่าวเสริมว่าศิลปะควรมีส่วนร่วมในสภาพแวดล้อมทางสังคมในชีวิตประจำวัน และเสริมสร้างประสบการณ์ทางสุนทรียภาพแก่ผู้เรียน โดยที่นักเรียนควรมีความรู้ทางสังคมและวัฒนธรรมที่แต่ละคนอาศัยอยู่ เพื่อสามารถเข้าใจถึงอัตลักษณ์และคติทางสังคมวัฒนธรรมของตนเอง ซึ่งจะนำไปสู่ความเข้าใจอัตลักษณ์ในหลายแง่มุมของผู้อื่นได้ (Freedman & Stuhr, 2004) อันเป็นสาระสำคัญด้านความเป็นพลเมืองโลกของการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่ทำให้เกิดการทำงานร่วมกันของกลุ่มคนที่มีความหลากหลายได้อย่างราบรื่น

2.1 การบูรณาการกิจกรรมการเรียนรู้กับการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะที่มีความเชื่อมโยงกัน โดย Efland (2002) กล่าวว่าศิลปะต่าง ๆ นั้นนำไปสู่พฤติกรรมของการตีความใน 2 ลักษณะ คือ 1) ในการสร้างสรรค์ผลงานใด ๆ ขึ้นมา โดยศิลปินนำแรงบันดาลใจมาจัดลำดับสิ่งที่เกี่ยวข้องนั้นใหม่อีกครั้งด้วยจินตนาการในการใช้วัสดุและรูปทรงต่าง ๆ และ 2) การพยายามในฐานะของผู้ชม ผู้ฟัง หรือผู้อ่านเพื่อทำความเข้าใจความหมายที่อาจเป็นไปได้ของผลงานนั้น ๆ เมื่อมีการบูรณาการกิจกรรมหลักของศิลปศึกษาทั้งการสร้างสรรคและการรับรู้ผลงานศิลปะเข้าด้วยกันอย่างมีเอกภาพจะเป็นการพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูงของผู้เรียน สอดคล้องกับ Ecoma (2018) กล่าวว่า ศิลปะศึกษาทำให้นักเรียนมีทักษะการคิดและการแก้ปัญหา โดยพัฒนาความสามารถในการเข้าใจภาพลักษณ์ต่าง ๆ มีความเชื่อมโยงอย่างใกล้ชิดกับการอ่านเขียนได้ทางดิจิทัล (Digital literacy) ดังนั้นจึงควรเป็นข้อกำหนดของหลักสูตรสำหรับศตวรรษที่ 21 ที่เน้นการฝึกให้ผู้เรียนใช้สัญลักษณ์ผ่านการสร้างและรับรู้ภาพลักษณ์ทางศิลปะที่จะช่วยพัฒนาทักษะการคิดที่สอดคล้องกับความรู้ในศตวรรษนี้ที่ใช้การขับเคลื่อนด้วยการมองผ่านวัฒนธรรมทางสายตาเป็นสำคัญ นอกจากนี้การบูรณาการกิจกรรมการสร้างสรรคและการรับรู้ยังสอดคล้องกับแนวทางการจัดการศึกษาศิลปะแบบมีหลักเกณฑ์เป็นพื้นฐาน (DBAE: Discipline Based Art Education) ที่มีการบูรณาการความรู้ศิลปะ 4 สาขาวิชาได้แก่ ศิลปะปฏิบัติ ประวัติศาสตร์ศิลป์ ศิลปะวิจารณ์ และสุนทรียศาสตร์ โดย Leilani Lattin Duke ผู้อำนวยการด้านกิจกรรมทางการศึกษาของศูนย์ศิลปะเก็ตตี้ (Getty Center) ได้กล่าวว่าการสอนศิลปะแบบ DBAE เป็นโปรแกรมที่ “สร้างการคิด” เป็นรูปแบบของการศึกษาที่ร่วมพัฒนาทั้งจิตพิสัยและพุทธิพิสัย และสามารถนำไปสอนผ่านการเรียนรู้ที่มีหลากหลายมิติเพื่อสร้าง “การคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณ” หรือ “ทักษะการคิดขั้นสูง” (Duke, 1990) อีกทั้งยังเป็นการบูรณาการศาสตร์ในหลากหลายสาขาวิชาที่สอดคล้องกับแนวทางในการปฏิรูปหลักสูตรในศตวรรษที่ 21 อีกด้วย

2.2 การใช้เทคโนโลยีสนับสนุนกิจกรรมการเรียนรู้ทางศิลปะเพื่อพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 (3Rs8Cs) โดย Ecoma (2018) กล่าวว่าสำหรับศิลปะในยุคปัจจุบันมีความเกี่ยวข้องอย่างมากกับภาพลักษณ์ผ่านคอมพิวเตอร์ โทรศัพท์มือถือและอินเทอร์เน็ต การบูรณาการเทคโนโลยีเข้ากับการจัดการเรียนรู้จึงไม่อาจจะละเลยได้ ผู้เรียนศิลปะจึงควรได้รับการฝึกเพื่อพัฒนาปฏิภาณในการรับรู้ การคิดและการทำความเข้าใจในการสร้างภาพในยุคดิจิทัล โดยสุธิดา ผาพรม (2563) กล่าวว่าเนื่องจากผู้เรียนสามารถเข้าถึงอินเทอร์เน็ตได้อย่างง่ายดาย การเรียนการสอนในยุคสมัยใหม่จึงต้องนำโอกาสนี้มาใช้ประโยชน์ให้มากยิ่งขึ้น โดยใช้เทคโนโลยีสนับสนุนทฤษฎีการสอนที่เน้นการสร้างความรู้ด้วยตัวเอง (Constructivism) เพื่อพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูงและความเข้าใจในเนื้อหาเชิงลึก หรือการใช้เทคโนโลยีสนับสนุนทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Collaborative learning) เพื่อฝึกทักษะในการสื่อสารระหว่างบุคคล และการเรียนรู้ผ่านการแก้ไขปัญหา (Problem-based learning) โดยใช้การบูรณาการองค์ความรู้ทางด้านเนื้อหา วิธีการสอน และเทคโนโลยีเข้าด้วยกัน เพื่อเป็นการพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพการสอนศิลปศึกษา ครูผู้สอนศิลปะจึงต้องมีความสามารถในการนำเนื้อหาศิลปศึกษา มาปรับใช้ในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ศิลปะ จากหัวใจสำคัญของการปฏิรูปการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิรูปหลักสูตร ครู และสื่อการเรียนรู้เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีดิจิทัล ครูจึงเป็นผู้ที่มีความสำคัญ

ต่อการพัฒนาหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้ในการศึกษายุค 4.0 ครูผู้สอนต้องมีความสามารถในการออกแบบบทเรียนที่มีการใช้เทคโนโลยี สอดคล้องกับถนนอมพร เลหาจรัสแสง (2561) กล่าวว่าครูผู้สอนในศตวรรษที่ 21 ต้องพัฒนาตนเองให้เป็นผู้สอนที่มีทักษะต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการเรียนการสอนในอนาคต โดยเฉพาะอย่างยิ่งรูปแบบการเรียนรู้แนวใหม่ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง วางแผนให้ผู้เรียนเป็นผู้กระทำ (เรียนรู้) ในกิจกรรมรูปแบบต่าง ๆ โดยผู้สอนมีบทบาทในการจัดสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ (Facilitator) ที่มีการใช้แหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ที่หลากหลายให้กับผู้เรียน ครูผู้สอนจึงจำเป็นต้องพร้อมที่จะพัฒนาตนเองตลอดเวลาให้มีทักษะความฉลาดทางดิจิทัล และใช้เครื่องมือสนับสนุนนำไปประยุกต์ใช้และพัฒนาเพื่อเป็นสื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนโดยไม่ละเมิดลิขสิทธิ์ทางปัญญา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562)

การศึกษาการจัดการเรียนรู้ศิลปะเพื่อพัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ที่ได้สะท้อนสถานภาพของศิลปศึกษาในการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ยังต้องการการพัฒนาทัศนคติความรู้ที่จำเป็นในยุคปัจจุบัน กรอบแนวคิดในการปฏิรูปหลักสูตรที่สอดคล้องกับการพัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 และการออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่มีการบูรณาการใช้เทคโนโลยี (TPACK) จะเกิดผลในการปฏิบัติได้ ครูเป็นผู้มีบทบาทสำคัญ และต้องเริ่มต้นจากการพัฒนาตนเองที่จะต้องปรับบทบาทให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง โดยต้องเปิดใจที่จะเรียนรู้ตลอดจนเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับนักเรียน ซึ่งหมายรวมถึงการเรียนรู้ดิจิทัลจากนักเรียนด้วย ให้นักเรียนได้เห็นว่าผู้ไม่รู้แต่พร้อมที่จะเรียนรู้และพัฒนานั้นน่ายกย่องเป็นแบบอย่างกว่าผู้รู้แต่แสดงว่ารู้ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562)

ข้อเสนอแนะ

1. การทำความเข้าใจในแนวคิด หลักการของการออกแบบการจัดการเรียนรู้ศิลปะด้วยโมเดล TPACK จะช่วยให้การจัดการเรียนการสอนศิลปะในโรงเรียนมีศักยภาพในการพัฒนาผู้เรียนให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน
2. นำเครื่องมือทางเทคโนโลยีไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ศิลปะประเภทต่าง ๆ เพื่อพัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 หรือสร้างนวัตกรรมด้านการจัดการเรียนรู้ศิลปะด้วยกระบวนการวิจัย
3. ควรมีการพัฒนาหลักสูตรสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้ศิลปะที่พัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โดยใช้โมเดล TPACK เพื่อส่งเสริมวิชาชีพครูศิลปะให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน
4. การพัฒนาชุดสื่อเทคโนโลยีที่สนับสนุนการจัดการเรียนรู้ศิลปะในศตวรรษที่ 21

เอกสารอ้างอิง

คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา. (2562). รายงานพันธกิจด้านการปฏิรูปการศึกษา. สืบค้น 10

พฤศจิกายน 2563, จาก <http://backoffice.onec.go.th/uploads/Book/1734-file.pdf>.

ณัฐธิดา ภูจิ๊บ ปุณณรัตน์ พิชญ์ไพฑูย์ และเอกชัย กี่สุขพันธ์. (2563). รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการสอนสำหรับครูทัศนศิลป์ในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา. *วารสารครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*, 48(3), 106-124.

ณัฐพร อังภาภรณ์ สวนีย์ เสริมสุข และธนสาร เฟื่องพุ่ม. (2564). การศึกษาสภาพและความต้องการในการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ รายวิชาศิลปะ (ทัศนศิลป์) ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากำแพงเพชร. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม*, 15(1), 209-222.

ถนนอมพร (ตันพิพัฒน์) เลหาจรัสแสง. (2561). *นวัตกรรมเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาในยุคการเรียนรู้ 4.0*. เชียงใหม่: ดอองสามดีไซด์.

- พิชญพร ฬิรพันธุ์ และประสพชัย พสุนนท์. (2563). การวิจัยเชิงเอกสารเพื่อสังเคราะห์รูปแบบการบริการ
 สุขภาพสำหรับผู้สูงอายุในประเทศไทย. *วารสารร่วมพฤษ มหาวิทยาลัยเกริก*, 38(3), 51-64.
- สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. (2557). *การจัดทำยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐานให้เกิดความ
 รับผิดชอบ*. บรรณาธิการ: กิตติพงศ์ สนธิสัมพันธ์. สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2557. **สืบค้น 9
 กันยายน 2563, จาก**<http://www.tdri.or.th/wp-content/uploads/2014/06/wb103.pdf>.
- สมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์ และคณะ. (2556). *การจัดทำยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐานให้เกิดความ
 รับผิดชอบ*. กรุงเทพมหานคร: สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI). **สืบค้น 9 กันยายน
 2563, จาก**<http://tdri.or.th/wp-content/uploads/2014/03/Final-Paper.pdf>.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2562). รายงานการศึกษา เรื่อง แนวปฏิบัติของการสร้างและส่งเสริมการ
 รู้ดิจิทัลสำหรับครู. กรุงเทพฯ: บริษัทพริกหวานกราฟฟิคจำกัด.
- สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2559). *แนวทางการ
 จัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21*. **สืบค้น 18 กันยายน 2561, จาก** [https://webs.rmutl.ac.th/
 assets/upload/files/2016/09/20160908101755_51855.pdf](https://webs.rmutl.ac.th/assets/upload/files/2016/09/20160908101755_51855.pdf).
- สุจิตา ผาพรหม. (2563). การปฏิรูปการจัดการเรียนการสอนเพื่อตอบสนองการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21.
วารสารการศึกษาไทย, 17(2), 55-60.
- Condliffe, B. (2017). *Project-Based Learning: A Literature Review*. Working Paper. MDRC.
- Duke, L. L. (1990). Mind building and arts education. *Design for arts in education*, 91(3),
 42-45.
- Duncum, P. (2001). Visual Culture: Developments, Definitions, and Directions for Art
 Education, *Studies in Art Education*, 42(2), 101-112.
- Ecoma, V. E. (2018). Ways of Knowing In The Visual Arts: The Imperative of Sense Perception
 And The Creative Process. *Journal of the Arts/Humanities*, 1(2), 1-13.
- Efland, A. (2002). *Art and cognition: Integrating the visual arts in the curriculum*. Teachers
 College Press.
- Freedman, K., & Stuhr, P. (2004). Curriculum change for the 21st century : Visual culture in art
 education. *Handbook of research and policy in art education*, 1(2), 815-828.
- Hogan, J., Jaquith, D., & Gould, L. (2020). Shifting Perceptions of Quality in Art Education.
Art Education, 73(4), 8-13.
- Kárpáti, A. (2019). Art Education in Central and Eastern Europe. *The International
 Encyclopedia of Art and Design Education*, 1-17.
- Koehler, M. J., Mishra, P., Kereluik, K., Shin, T. S., & Graham, C. R. (2014). The technological
 pedagogical content knowledge framework. In *Handbook of research on educational
 communications and technology Springer, New York, NY*. 2014(1), 101-111.
- McTighe, J., & Wiggins, G. (2012). *Understanding by design framework*. Alexandria, VA:
 Association for Supervision and Curriculum Development.
- Parsons, M. J. (1992). Cognition as interpretation in art education. *The arts, education, and
 aesthetic knowing*, 91(1), 70-91.

- Shuguang, Z. (2019). New Strategies for Art Education in the Age of Visual Culture. *Frontiers in Educational Research*, 2(9), 4-8.
- Valtonen, T., Leppänen, U., Hyypiä, M., Sointu, E., Smits, A., & Tondeur, J. (2020). Fresh perspectives on TPACK: pre-service teachers' own appraisal of their challenging and confident TPACK areas. *Education and Information Technologies*, 25(1), 2823-2841.

การพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ รายวิชาศิลปะพื้นฐาน เรื่องการออกแบบผ้าทอมือบ้านไร่ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

สโรชา กวาวังศ์¹

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

อารีย์ ปริดีกุล

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

พรทิพย์ ครามจันทิก

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

บทความวิจัย

รับต้นฉบับ: 3 พฤษภาคม 2564 วันที่แก้ไข: 18 มิถุนายน 2564 วันตอบรับ: 25 มิถุนายน 2564

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) สร้างและหาคุณภาพของหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ รายวิชาศิลปะพื้นฐาน เรื่อง การออกแบบผ้าทอมือบ้านไร่ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 70 3) เปรียบเทียบผลการวัดทักษะ ความสามารถในการออกแบบผ้าทอมือบ้านไร่ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 4) ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมการเรียนการสอนหลักสูตรที่พัฒนา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านไร่พิทยาคม จำนวน 26 คน ที่ได้มาจากวิธีเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม 2) คู่มือการใช้หลักสูตร 3) แผนการจัดการ เรียนรู้ จำนวน 10 แผน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบไปด้วย 1) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียน 2) แบบวัดทักษะความสามารถในการออกแบบผ้าทอมือบ้านไร่ 3) แบบสอบถามความพึงพอใจ ใช้เวลาในการวิจัย 40 ชั่วโมง สถิติที่ใช้ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย พบว่า

1. หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ รายวิชาศิลปะพื้นฐาน เรื่อง การออกแบบผ้า ทอมือบ้านไร่ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($M=4.18$, $S=0.71$) คู่มือการใช้ หลักสูตรมีคุณภาพอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย ($M=4.47$, $S=0.46$) แผนการจัดการเรียนรู้มีคุณภาพอยู่ใน ระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย ($M=4.20$, $S=0.69$)

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 โดยมีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 41.12 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 82.23

3. ผลการวัดทักษะความสามารถของนักเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 โดยมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 17.73 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 88.65

4. นักเรียนมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.05

คำสำคัญ: หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะความสามารถในการออกแบบผ้าทอมือ บ้านไร่

¹การติดต่อและการร้องขอบทความนี้ กรุณาส่งถึง สโรชา กวาวังศ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม E-mail: sarocha.g@psru.ac.th

THE DEVELOPMENT OF ADDITIONAL CURRICULUM OF ART STRAND ON LOCAL FOLK ART ENTITLED DESIGN ON BANRAI WOVEN CLOTH FOR GRADE11 STUDENTS OF BANRAIPITTAYAKHOM SCHOOL

Sarocho Gowpiwong¹

Pibulsongkram Rajabhat University

Aree Preedeekun

Pibulsongkram Rajabhat University

Phorntip Kramjantuk

Pibulsongkram Rajabhat University

Research Article

Received: 3 May 2021 Revised: 18 June 2021 Accepted: 25 June 2021

The objectives of this research were 1) to create and find the quality of additional courses in art learning subject groups. Folk art course on the design of Ban Rai hand-woven fabrics For students in grade 4, 2) Comparison of academic achievement after school with the criteria of 70 percent, 3) Comparison of the results of the assessment of the skill and ability in designing Ban Rai hand-woven fabrics of Mathayom Suksa 4 students that were 70 percent higher than the criteria, 4) Student's satisfaction with the teaching and learning activities of the developed curriculum, The sample group used in this research was 26 Mathayomsuksa 4 students at Ban Rai Pittayakom School, obtained by using a specific method. The tools used in the research consisted of 1) additional courses 2) curriculum manual 3) 10 learning management plans The tools used for data collection consisted of 1) learning achievement test 2) fabric design skills test Ban Rai Handicraft 3) Satisfaction Questionnaire It took 40 hours to research. The statistics used were percentage, mean, and standard deviation.

The result of this research found :

1. Additional courses art learning subject group Folk art course on the design of Ban Rai hand-woven fabrics There is a high level of suitability. The average was at a high level ($M=4.18$, $S=0.71$). The quality of the course manual was at a high level. with the mean ($M=4.47$, $S=0.46$). The quality of the learning management plan was at a high level. with mean ($M=4.20$, $S=0.69$)
2. The student's academic achievement after school was higher than the threshold of 70 percent of the full score, with a mean score (M) of 41.12 points or 82.23 percent.
3. The student's skill proficiency score was higher than the threshold of 70 percent of the full score, with an average (M) of 17.73 points, or 88.65 percent.
4. The students were satisfied with the teaching activities at a high level. with a mean (M) of 4.05

Keywords: Additional Curriculum, Academic achievement, Ability skill the skills of Ability test “design on Banrai Woven Cloth”

¹Correspondence concerning this article and requests for reprints should be addressed to Sarocha Gowpiwong
Pibulsongkram Rajabhat University E-mail: sarocha.g@psru.ac.th

บทนำ

การจัดการศึกษาในปัจจุบัน มุ่งเน้นการเรียนรู้สู่ยุคศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นยุคของการเปลี่ยนแปลงอย่างเป็นพลวัต ครูผู้สอนจำเป็นต้องมีการปรับรูปแบบการสอน และสืบค้นความรู้ใหม่ตลอดเวลา เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะในด้านต่างๆ เช่น ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะชีวิตและอาชีพ กระทรวงศึกษาธิการได้มีการจัดการศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีเป้าหมายของหลักสูตรในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และกระบวนการนำหลักสูตรมาใช้ในระดับเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาโดยได้มีการกำหนดวิสัยทัศน์ จุดหมาย สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดที่ชัดเจน เพื่อใช้เป็นทิศทางในการจัดทำหลักสูตร กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ทั้งนี้สถานศึกษายังสามารถเพิ่มเติมเวลาเรียนให้กับผู้เรียนได้เรียนรู้โดยการจัดเป็นรายวิชาเพิ่มเติม การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่มีความสอดคล้องกับโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา มีการปรับกระบวนการวัดผลและประเมินผลตามหลักเกณฑ์ของสถานศึกษา การพัฒนาหลักสูตรทุกระดับจะต้องมีการสะท้อนให้เห็นถึงคุณภาพมาตรฐานการเรียนรู้ในตัวชี้วัดที่กำหนด ดังนั้นการจัดการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานจะประสบความสำเร็จได้ ต้องได้รับความร่วมมือจากชุมชน ครอบครัว และสังคม มีการวางแผนงานต่อเนื่องตลอดจนถึงการส่งเสริมและการปรับปรุงแก้ไข เพื่อการพัฒนาเยาวชนของชาติให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ (กระทรวงศึกษาธิการ, ม.ป.ป.) และมุ่งพัฒนาการศึกษาสู่ศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นการเชื่อมโยงครู นักเรียน และชุมชนเข้าสู่ศูนย์กลางแห่งความรู้ ครูเปลี่ยนจากการเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ไปเป็นผู้สนับสนุนช่วยเหลือ และนักเรียนนำความรู้มาเป็นเครื่องมือสู่การปฏิบัติ ดังนั้นการปฏิรูปการศึกษาได้เห็นความสำคัญของการพัฒนาหลักสูตร เพราะหลักสูตรเป็นตัวกำหนดทิศทางของการศึกษาในการที่จะให้ความรู้ การเสริมสร้างเจตคติตลอดทั้งการฝึกฝนในด้านต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนารอบด้าน ได้แก่ ความรู้ทักษะเจตคติและความสามารถที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติ (วิจารณ์ พานิช, 2555)

โรงเรียนบ้านไร่พิทยาคม เป็นโรงเรียนในสังกัดสำนักงานมัธยมศึกษาสุโขทัย ตำบลบ้านไร่ อำเภอสรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย มีการจัดการเรียนการสอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จัดการเรียนการสอนครบทุกกลุ่มสาระตามโครงสร้างหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยมีวิสัยทัศน์ว่า ภายในปี 2564 โรงเรียนบ้านไร่พิทยาคม มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะการเรียนรู้ ก้าวสู่โรงเรียนมาตรฐานสากล บนพื้นฐานหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะเป็น 1 ใน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีจินตนาการทางศิลปะ ชื่นชมความงาม มีสุนทรียภาพ ความมีคุณค่า ซึ่งมีผลต่อคุณภาพชีวิตมนุษย์ ในกิจกรรมทางศิลปะจะช่วยพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม ตลอดจนการนำไปสู่การพัฒนาสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความเชื่อมั่นในตนเอง อันเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพได้ มุ่งพัฒนาผู้เรียนตามมาตรฐาน ได้แก่ มาตรฐาน ศ 1.1 สร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ตามจินตนาการ และความคิดสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์ วิจารณ์คุณค่างานทัศนศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึกความคิดต่องานศิลปะอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน และมาตรฐาน ศ 1.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างทัศนศิลป์ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่างานทัศนศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) โดยผ่านกระบวนการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษา เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษา รู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่าง ๆ โดยบูรณาการให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ รวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์พัฒนาระหว่างชุมชนกับนักเรียน อันแสดงถึงความยั่งยืนในการพัฒนาคุณภาพ

การศึกษาและสร้างความมั่นคงให้กับสังคมของประเทศชาติต่อไป (สุทธีวงศ์ พงษ์ไพบูลย์, 2555) ในการจัดการเรียนการสอนของกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ รายวิชาศิลปะพื้นบ้านพบว่า ในรายวิชาศิลปะพื้นบ้านไม่มีสาระการเรียนรู้เกี่ยวกับการออกแบบลายผ้าทอมือบ้านไร่ ที่เป็นสาระการเรียนรู้ทางภูมิปัญญาท้องถิ่น

จากการศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนตำบลบ้านไร่ในสภาพโดยทั่วไปของภูมิปัญญาท้องถิ่นตำบลบ้านไร่ อำเภอศรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย ชาวบ้านมีภูมิปัญญาเรื่องผ้าทอมือจากเส้นไหม เป็นอาชีพเสริมนอกจากอาชีพหลักของคนในชุมชนแล้วนั้น การสร้างสินค้าผ้าทอบ้านไร่ต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญหรือผู้รู้เรื่องการทอผ้า ในชุมชนได้มีการจัดตั้งกลุ่มแม่บ้านผ้าทอบ้านไร่ โดยได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐที่เกี่ยวข้องมาให้ความรู้ต่อชุมชนและการผลิตผ้าทอที่มีคุณภาพ ผลิตภัณฑ์ผ้าทอของชุมชนบ้านไร่สามารถเป็นผลิตภัณฑ์สู่ท้องตลาดและเป็นที่ต้องการของคนทั่วไป โดยเฉพาะผ้าทอตัวหนังสือ ผ้าถุง ผ้าขาวม้า และผ้าห่ม เป็นการสร้างรายได้เพิ่มเติมให้กับครอบครัว ชุมชนได้ร่วมกันผลิตผ้าทอมือ ซึ่งเป็นสินค้าที่มีคุณภาพ ตลาดมีความต้องการและเป็นสินค้าที่สามารถนำรายได้เข้าสู่ชุมชนได้อย่างดีและเมื่อนำผลิตภัณฑ์สินค้าออกจำหน่ายในตลาดที่กว้างจากการศึกษาสภาพการออกแบบลายผ้าทอ พบว่า ยังคงเน้นลวดลายแบบดั้งเดิมตั้งแต่อดีตไม่มีลายผ้าทอใหม่ ๆ ที่หลากหลาย ส่งผลให้การตลาดไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร นัฐณรงค์ กบรัตน์ (2549) เสนอแนวคิดไว้ว่าถ้าต้องการจะให้ผลิตภัณฑ์เจริญเติบโตโดยอ้อมประกอบขึ้นด้วยส่วนประกอบของการออกแบบโดยส่วนประกอบต่าง ๆ จะรวมตัวขึ้นเป็นผลงาน ส่วนจะมีความน่าสนใจหรือไม่ขึ้นอยู่กับกระบวนการปฏิบัติงานของผู้ออกแบบสอดคล้องกับ ชีระชัย สุขสด (2544) กล่าวถึงหลักการออกแบบผลิตภัณฑ์ไว้ว่าผลิตภัณฑ์ที่ดีย่อมเกิดมาจากการออกแบบที่ดี โรงเรียนได้เห็นว่าการจัดการศึกษาที่ดีนั้นควรมีการบูรณาการระหว่างชุมชนและโรงเรียนเข้าด้วยกัน เพื่อการสืบทอดภูมิปัญญาของท้องถิ่นและการเรียนรู้ผ่านการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรที่โรงเรียนได้จัดขึ้น

เมื่อศึกษาหลักสูตรสถานศึกษา รายวิชาศิลปะพื้นบ้านที่มีวัตถุประสงค์ในด้านความรู้ (K) นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับงานศิลปะ ลักษณะขอบข่าย และเทคนิคของงานศิลปะพื้นบ้าน ด้านทักษะกระบวนการ (P) นักเรียนมีทักษะในการออกแบบงานทัศนศิลป์มาประยุกต์ใช้กับศิลปะพื้นบ้าน ด้านคุณลักษณะ (A) เจตคติของผู้เรียนที่มีต่อการเรียนเกี่ยวกับศิลปะพื้นบ้าน มีสาระสำคัญเกี่ยวข้องกับศิลปะพื้นบ้านท้องถิ่นของเรา เป็นสิ่งสำคัญที่ทุกคนต้องตระหนักและควรอนุรักษ์เพื่อชนรุ่นหลัง สามารถศึกษาได้จากแหล่งเรียนรู้ในชุมชนรวมถึงการสร้างสรรคงานศิลปะ เพื่อการส่งเสริมทักษะนักเรียนในการออกแบบและการประยุกต์ศิลปะพื้นบ้านให้มีความทันสมัยและเป็นที่น่าสนใจหรือเป็นการเพิ่มคุณค่า ให้กับศิลปะพื้นบ้านท้องถิ่นของชุมชนในสาระสำคัญของรายวิชา โดยนักเรียนศึกษาการสร้างสรรคงานศิลปะ เทคนิควิธีการสร้างสรรค์ศิลปะพื้นบ้าน

หลักสูตรจึงเป็นสิ่งที่กำหนดแนวทางการปฏิบัติในการจัดการเรียนการสอนให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ หลักสูตรที่ดีจะต้องมีการพัฒนาอยู่เสมอ มีเนื้อหาสาระทันกับสภาพการเปลี่ยนแปลงของสังคมเป็นเอกสารที่ประกอบไปด้วย วัตถุประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหาสาระ กิจกรรมหรือประสบการณ์เรียนรู้ และการประเมินผล การเรียนรู้ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนในการเรียนรู้ ได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองและการลงมือปฏิบัติจริง ฉะนั้นการจัดทำหลักสูตรเพิ่มเติมมีความสำคัญในการส่งเสริมทักษะการคิด วิเคราะห์ การวางแผนและการลงมือปฏิบัติ การพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนที่มีคุณค่า มีความรู้ ความสามารถและอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข จากการศึกษางานวิจัยของนางปิ่นอนงค์ พะนิจรัมย์ (2555) ได้ทำการวิจัยการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องการออกแบบผลิตภัณฑ์ผ้าพื้นเมือง กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 พบว่า หลักสูตรท้องถิ่นที่พัฒนาขึ้น มีผลการประเมินหลักสูตรท้องถิ่น อยู่ในระดับมาก (M=4.30) มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.

05 และมีความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนการสอนโดยใช้แผนจัดการเรียนรู้ของหลักสูตรท้องถิ่น อยู่ในระดับมาก ($M=4.26$) งานวิจัยของนางมะลิวรรณ ศรีพันธ์ (2553) ที่พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องการทอผ้าฝ้ายย้อมโคลน กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่าประสิทธิภาพของหลักสูตรท้องถิ่น เรื่องการทอผ้าฝ้ายย้อมโคลนโดยใช้แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีค่าเท่ากับ 88.53, 85.60 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียน อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องงานวิจัยของนางสาวอชิรญาณ์ อินตะแสน (2558) ที่พัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เรื่องผ้าทอไทลื้อ จังหวัดน่าน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 และมีความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นนี้ อยู่ในระดับมากที่สุด

ดังนั้นจากสภาพความเป็นมาและเหตุผลที่กล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนาหลักสูตรเพิ่มเติม ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ รายวิชาศิลปะพื้นบ้าน เรื่องการออกแบบผ้าทอมือบ้านไร่ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนตามหลักสูตรหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดพัฒนาให้นักเรียนมีความรู้ ความสามารถในการออกแบบผ้าทอมือบ้านไร่ และมีความพึงพอใจต่อการเรียนการสอน ตามหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นตลอดจนเห็นคุณค่าอาชีพของบรรพบุรุษ และร่วมสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นให้คงอยู่สืบไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. สร้างและหาคุณภาพของหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ รายวิชาศิลปะพื้นบ้าน เรื่อง การออกแบบผ้าทอมือบ้านไร่ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
2. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 70
3. เปรียบเทียบผลการวัดทักษะความสามารถในการออกแบบผ้าทอมือบ้านไร่ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70
4. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมการเรียนการสอนหลักสูตรที่พัฒนา

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนบ้านไร่พิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย

กลุ่มตัวอย่าง นักเรียนสายศิลป์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนบ้านไร่พิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย จำนวน 26 คน ที่ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling)

ตัวแปร

1. ตัวแปรต้น คือ การจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ รายวิชาศิลปะพื้นบ้าน
2. ตัวแปรตาม คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน เรื่อง การออกแบบผ้าทอมือบ้านไร่ ความสามารถในการออกแบบผ้าทอมือบ้านไร่ของนักเรียน และความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนตามหลักสูตร

เนื้อหา

เนื้อหาที่ใช้ในการทดลอง คือ 1) ชุมชนบ้านไร่ 2) ประวัติผ้าทอมือ 3) การออกแบบผ้าทอมือ 4) การทอผ้า 5) ผ้าทอสู่ตลาด

ระยะเวลา

ดำเนินการทดลองในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 40 ชั่วโมง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยเครื่องมือ 6 ชนิด ซึ่งผู้วิจัยได้แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และส่วนที่ 2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ส่วนที่ 1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

1. หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ รายวิชาศิลปะพื้นฐาน เรื่องการออกแบบผ้าทอมือบ้านไร่ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

2. คู่มือหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ รายวิชาศิลปะพื้นฐาน เรื่องการออกแบบผ้าทอมือบ้านไร่ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนสำหรับครูผู้สอนให้นำหลักสูตรไปใช้ให้ประสบผลสำเร็จ

3. แผนการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ รายวิชาศิลปะพื้นฐาน เรื่องการออกแบบผ้าทอมือบ้านไร่ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 10 แผน เวลา 40 ชั่วโมง

ส่วนที่ 2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การออกแบบผ้าทอมือบ้านไร่ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เป็นข้อสอบแบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 50 ข้อ โดยกำหนดเกณฑ์การผ่านร้อยละ 70

2. แบบวัดทักษะความสามารถทางการเรียน เรื่อง การออกแบบผ้าทอมือบ้านไร่ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 วัดโดยวิธีการสังเกตพฤติกรรมการทำงานของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ใช้แบบวัดทักษะเป็นผลงานการออกแบบลายผ้าทอของนักเรียน โดยกำหนดเกณฑ์ผ่านร้อยละ 70

3. แบบสอบถามความพึงพอใจ ต่อกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม วัดโดยใช้แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ รายวิชาศิลปะพื้นฐาน เรื่องการออกแบบผ้าทอมือบ้านไร่ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้ คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามที่ใช้ Rating Scale 5 ระดับ จำนวน 10 ข้อ (ประกอบไปด้วยข้อคำถามเกี่ยวกับความรู้สึกชอบหรือไม่ชอบต่อกิจกรรมการเรียนการสอน)

ตอนที่ 2 เป็นข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยศึกษาข้อมูลและวิเคราะห์ความต้องการ เพื่อเป็นฐานในการกำหนดจุดมุ่งหมาย คัดเลือกเนื้อหาสาระ จัดรวบรวมเนื้อหาสาระ และคัดเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ เป็นขั้นตอนการร่างหลักสูตรเพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ รายวิชาศิลปะพื้นฐาน เรื่องการออกแบบผ้าทอมือบ้านไร่ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เมื่อร่างหลักสูตรเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยดำเนินการโดยการตรวจสอบคุณภาพหลักสูตร ประกอบด้วยเอกสารหลักสูตร และเอกสารประกอบหลักสูตร ด้านความเหมาะสมและความสอดคล้องขององค์ประกอบหลักสูตร

2. จัดทำแบบวัดทักษะความสามารถทางการเรียนของผู้เรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเมื่อเรียนจบหลักสูตร

3. จัดทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้ทั้ง 10 แผน เป็นข้อสอบแบบเลือกตอบ จำนวนทั้งสิ้น 50 ข้อ

4. จัดทำแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนต่อการเรียนการสอนตามหลักสูตรที่พัฒนาขึ้น โดยกำหนดพฤติกรรมที่ต้องการวัดให้ครอบคลุมจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่พัฒนา มีทั้งหมด 5 ด้าน คือ ด้านเนื้อหาสาระ ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อและแหล่งเรียนรู้ ด้านการวัดผลและประเมินผล และด้านการนำไปใช้ประโยชน์

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนตามหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ รายวิชาศิลปะพื้นฐาน เรื่องการออกแบบผ้าทอมือบ้านไร่ โดยใช้สถิติพื้นฐาน คือ ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาทักษะความสามารถในการออกแบบผ้าทอมือบ้านไร่ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้สถิติพื้นฐาน คือ ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3. วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม โดยใช้สถิติพื้นฐาน คือ ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ผลการวิจัย

1. ผลการสร้างหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตร ทำให้ได้หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ รายวิชาศิลปะพื้นฐาน เรื่อง การออกแบบผ้าทอมือบ้านไร่ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านไร่พิทยาคม คู่มือการใช้หลักสูตร และแผนการจัดการเรียนรู้ที่มี จำนวน 10 แผน ใช้เวลา 40 ชั่วโมง แสดงดังตารางที่ 1

ตาราง 1 ผลการหาคุณภาพของหลักสูตรจากการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ

รายการประเมิน	M	S	ระดับ
หลักสูตร	4.18	0.71	มาก
คู่มือ	4.47	0.46	มาก
แผนการจัดการเรียนรู้	4.20	0.69	มาก

จากตาราง 1 พบว่าหลักสูตรมีคุณภาพอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.18 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.71 ผลการหาคุณภาพของคู่มือการใช้หลักสูตรจากการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่าคู่มือการใช้หลักสูตรมีคุณภาพอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.47 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.46 ผลการหาคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้จากการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่าแผนการจัดการเรียนรู้มีคุณภาพอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.20 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.69

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนตามหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ รายวิชาศิลปะพื้นฐาน เรื่องการออกแบบผ้าทอมือบ้านไร่ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ดังตาราง 2

ตาราง 2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนตามหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม

การทดสอบ	n	คะแนนเต็ม	M	S	% of Mean	t	P
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	26	50	41.12	2.52	82.23	12.38*	0.0000

*P<.05

จากตาราง 2 พบว่า มีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 41.12 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 82.23 และเมื่อเปรียบเทียบเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนตามหลักสูตรของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70

3. ผลการเปรียบเทียบความสามารถการออกแบบผ้าทอมือบ้านไร่ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ดังตารางที่ 3

ตาราง 3 ผลการเปรียบเทียบความสามารถการออกแบบผ้าทอมือบ้านไร่

การทดสอบ	n	คะแนนเต็ม	M	S	% of Mean	t	P
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	26	20	17.73	1.95	88.65	9.75*	0.0000

*P<.05

จากตาราง 3 พบว่ามีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 17.73 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 88.65 และเมื่อเปรียบเทียบเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม พบว่าผลความสามารถการออกแบบผ้าทอมือบ้านไร่ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70

4. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียน นักเรียนที่เรียนหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ รายวิชาศิลปะพื้นบ้าน เรื่อง การออกแบบผ้าทอมือบ้านไร่ ดังตารางที่ 4

ตาราง 4 ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียน นักเรียนที่เรียนหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม

รายการประเมิน	M	S	ระดับความพึงพอใจ
ด้านเนื้อหาสาระ	4.04	0.60	มาก
ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน	4.02	0.70	มาก
ด้านสื่อและแหล่งเรียนรู้	4.29	0.70	มาก
ด้านการวัดผลและประเมินผล	3.90	0.74	มาก
ด้านประโยชน์ที่ได้รับ	4.00	0.61	มาก
รวม	4.05	0.67	มาก

จากตาราง 4 พบว่า มีความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย ของระดับความพึงพอใจเท่ากับ 4.05 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.67

อภิปรายผลการวิจัย

1. การสร้างหลักสูตรและหาคุณภาพหลักสูตร

การสร้างหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ รายวิชาศิลปะพื้นบ้าน เรื่อง การออกแบบผ้าทอมือบ้านไร่ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านไร่พิทยาคม โดยการจัดทำหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมที่พัฒนาขึ้นตามทฤษฎีของทาบา และนำไปทดลองใช้ โดยเริ่มจากการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน การวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 และหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนบ้านไร่พิทยาคม การศึกษาสภาพปัจจุบัน การศึกษาความต้องการเกี่ยวกับสาระการเรียนรู้ของนักเรียน ความคิดเห็น ข้อเสนอแนะการพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่องการออกแบบผ้าทอมือบ้านไร่ ของผู้บริหารโรงเรียนบ้าน

ไร่พิทยาคม ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะและผู้ปกครอง การออกพื้นที่เพื่อศึกษาข้อมูลการทอผ้าจากผู้เชี่ยวชาญกลุ่มผ้าทอมือบ้านไร่ ในการสร้างเอกสารหลักสูตรจะประกอบด้วยหลักการและแนวคิด จุดประสงค์ โครงสร้าง ผลการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ คำอธิบายรายวิชา หน่วยการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การวัดผลและประเมินผลของหลักสูตร เมื่อจัดทำร่างหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมสำเร็จแล้วผู้วิจัยนำไปเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความถูกต้องด้านภาษา ความเหมาะสมในแต่ละองค์ประกอบของหลักสูตร เพื่อแก้ไขปรับปรุงหลักสูตรตามข้อเสนอแนะแล้วจึงนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรแล้วจึงนำมาแก้ไขปรับปรุงตามข้อเสนอแนะอีกครั้ง จึงเป็นผลให้หลักสูตร มีคุณภาพในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของจำเริญ เชื้อประดิษฐ์ (2551) นางมะลิวรรณ ศรีพันธ์ (2553) นางปิ่นอนงค์ พะนิจรัมย์ (2555) และนางสาวอชิรญาณ์ อินตะแสน (2558) ผลการวิจัยการพัฒนาหลักสูตรที่พัฒนานี้ พบว่ามีคุณภาพอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.17 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.71 และการสร้างเอกสารประกอบหลักสูตร ประกอบด้วย คู่มือการใช้หลักสูตร พบว่ามีคุณภาพอยู่ในระดับดี มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.47 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.46 และแผนการจัดการเรียนรู้ มีคุณภาพอยู่ในระดับดี มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.20 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.69 ซึ่งอาจเป็นผลมาจากการที่ผู้วิจัยจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นให้นักเรียนได้เรียนรู้จากการชมวิดีโอ เรียนรู้จากการสาธิตของวิทยากรและลงมือปฏิบัติจริงด้วยตนเองของนักเรียน

2. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนตามหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ รายวิชาศิลปะพื้นฐาน เรื่องการออกแบบผ้าทอมือบ้านไร่ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ระดับคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 41.12 คะแนน จากคะแนนเต็ม 50 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 82.23 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ที่กำหนดไว้เพราะผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน กระบวนการจัดการเรียนการสอนอย่างละเอียด กำหนดวิธีสอนอย่างเหมาะสมกับเนื้อหาวิชา โดยจัดทำรูปแบบการสอนแบบซิปปา (CIPPA MODEL) ส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริงใช้สื่อของจริง จึงทำให้นักเรียนได้เรียนรู้ภูมิปัญญาการออกแบบผ้าทอมือบ้านไร่ได้เป็นอย่างดีและเป็นผลทำให้นักเรียนรู้สึกพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตร ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ จำเริญ เชื้อประดิษฐ์ (2551) นางมะลิวรรณ ศรีพันธ์ (2553) นางปิ่นอนงค์ พะนิจรัมย์ (2555) และอชิรญาณ์ อินตะแสน (2558) ซึ่งได้ทำการวิจัยการพัฒนาหลักสูตรแล้วพบว่านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 และมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

3. การวัดทักษะความสามารถในการออกแบบผ้าทอมือบ้านไร่ นักเรียนมีคะแนนทักษะความสามารถ มีความสามารถอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 17.73 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 88.65 ที่กำหนดไว้เพราะผู้วิจัยได้ออกแบบการจัดการเรียนรู้อย่างเหมาะสมกับระดับ ชั้นวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ ส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริงใช้สื่อของจริง นักเรียนได้เรียนรู้จากวิทยากรท้องถิ่นเรียนรู้ด้วยการดูการสาธิตอย่างละเอียดในทุกขั้นตอนและนักเรียน ได้ฝึกทดลองทำด้วยตนเอง ซึ่งนักเรียนจะได้รับประสบการณ์ด้วยการลงมือปฏิบัติจริงลองผิดลองถูกและหากนักเรียน ไม่เข้าใจหรือดูการสาธิตไม่ทันนักเรียนสามารถศึกษาจากใบความรู้และใบงานในแต่ละกิจกรรมได้ตลอดเวลา ทั้งนี้ครูผู้สอนจะคอยดูแลให้แนะนำอย่างใกล้ชิด และที่สำคัญยิ่งครูผู้สอนควรต้องมีความรู้และสามารถลงมือปฏิบัติได้จริงก่อนเพื่อเป็นแนวทางในการนำมาแนะนำการเรียนรู้ของนักเรียนในช่วงเรียนได้จริงด้วยประการดังกล่าวนี้เป็นผลให้งานวิจัยเกิดความสอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ทุกข้อมีการวัดผลประเมินผลตามสภาพจริง นักเรียนจึงเกิดทักษะความสามารถจากการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ จำเริญ เชื้อประดิษฐ์ (2551) นางมะลิวรรณ ศรีพันธ์ (2553) นางปิ่นอนงค์ พะนิจรัมย์ (2555) และนางอชิรญาณ์ อินตะแสน (2558)

ที่ได้ทำการวิจัยการพัฒนาหลักสูตรแล้ว พบว่านักเรียนมีคะแนนด้านทักษะความสามารถในการออกแบบผ้าทอมือบ้านไร่ได้ดี

4. การศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่เรียนหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ รายวิชาศิลปะพื้นฐาน เรื่องการออกแบบผ้าทอมือบ้านไร่ จำนวน 26 คน มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก โดยมีความเฉลี่ย ระดับความพึงพอใจเท่ากับ 4.05 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.67 เพราะผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน กระบวนการจัดการเรียนการสอนอย่างละเอียด กำหนดวิธีสอนอย่างเหมาะสมกับเนื้อหาวิชา ส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง ใช้สื่อของจริง จากแหล่งเรียนรู้ภายในชุมชนและจากภูมิปัญญาชาวบ้านร่วมกันกับเพื่อน ๆ และครูผู้สอนอย่างใกล้ชิดจึงทำให้นักเรียนได้เรียนรู้ภูมิปัญญาการทอผ้าเป็นอย่างดี นักเรียนได้เรียนรู้จากวิทยากรท้องถิ่นเป็นการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ทำให้นักเรียนรู้สึกสนุกสนานกับความแปลกใหม่ที่มากกว่าการเรียนในชั้นเรียนเป็นผลทำให้นักเรียนรู้สึกพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตร ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของจำเริญ เชื้อประดิษฐ์ (2551) นางมะลิวรรณ ศรีพันธ์ (2553) นางปิ่นอนงค์ พะนิจรัมย์ (2555) และนางอชิรญาณ์ อินตะแสน (2558) ที่ได้ทำการวิจัยการพัฒนาหลักสูตรแล้วพบว่านักเรียนมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนการสอนในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมนี้มียุทธศาสตร์ประกอบครบถ้วนมีความสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 จึงเป็นผลให้หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมนี้มีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก ประกอบกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นให้นักเรียนได้เรียนรู้จากการชมวิดีโอ เรียนรู้จากการสาธิตของวิทยากรและลงมือปฏิบัติด้วยตนเองทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม และนักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ครูผู้สอนควรเรียนรู้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 เกี่ยวกับมาตรฐานและตัวชี้วัดในวิชาอื่นๆที่มีความสอดคล้องกับหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมนี้เพื่อการนำหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมไปใช้กับวิชาอื่น ๆ ได้

2. ครูผู้สอนควรเรียนรู้และทดลองลงมือปฏิบัติด้วยตนเองให้เข้าใจจริงกับผ้าทอก่อน เพื่อให้ทราบรายละเอียดข้อเท็จจริงของการออกแบบผ้าทอมือบ้านไร่ ความเหมาะสมกับช่วงชั้นของนักเรียน ความยากง่ายในแต่ละชั้นผลิตภัณฑ์ที่จะเลือกนำไปสอนกับนักเรียน

3. ควรเพิ่มเติมเวลาเรียนนอกเวลาให้โอกาสนักเรียนได้ไปศึกษาแหล่งเรียนรู้ ในท้องถิ่น อย่างใกล้ชิด เพื่อให้นักเรียนเกิดความรู้สึกดีและซึมซับคุณค่าของภูมิปัญญาท้องถิ่นด้วยตนเอง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง การออกแบบผ้าทอมือบ้านไร่ สามารถเป็นแนวทางให้กับผู้ที่สนใจจะนำไปประยุกต์ใช้กับงานวิจัยเกี่ยวกับทอผ้าได้ตามความเหมาะสม เช่น การย้อมสีผ้าทอ เพื่อให้เกิดความรู้ที่หลากหลายต่อผู้เรียนมากยิ่งขึ้น

2. ควรมีการพัฒนาหลักสูตรเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีอยู่ในชุมชน เช่น ด้านวัฒนธรรม ประเพณี การละเล่น เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ใกล้ตัวในชุมชนตนเอง เป็นการปลูกฝังให้เด็กและเยาวชนรู้จักคุณค่า รักและหวงแหน ช่วยส่งเสริมการอนุรักษ์สืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นสืบต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กรมวิชาการ. (2539). *ท้องถิ่นกับการพัฒนาหลักสูตร*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

- กรมวิชาการ. (2545). *การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ*. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ ฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- จำเริญ เชื้อประดิษฐ์. (2551). *การพัฒนาหลักสูตรการทำเครื่องปั้นดินเผาพื้นบ้านทุ่งหลวง อำเภอศรีมาศ จังหวัดสุโขทัย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน) มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2559). *การพัฒนาหลักสูตร: ทฤษฎีสู่การปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: วีพริ้นท์.
- ชนาธิป พรกุล. (2544). *รูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิตินา แคมมณี. (2555). *ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ถวัลย์ มาศจรัส. (2546). *คู่มือการเขียนและการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: 21 เซนจูรี.
- ธีระชัย สุขสด. (2544). *ผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมการออกแบบการออกแบบการออกแบบอุตสาหกรรม*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ธำรง บัวศรี. (2532). *ทฤษฎีหลักสูตรการออกแบบและพัฒนา*. กรุงเทพฯ: ครูสภาลาดพร้าว.
- ปกรณ ประจัญบาน. (2552). *สถิติขั้นสูงสำหรับการวิจัยและประเมิน*. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ปิ่นอนงค์ พะนิจรัมย์. (2555). *การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่องการออกแบบผลิตภัณฑ์ผ้าพื้นเมือง กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (สาขาวิชาการวิจัยการศึกษา) มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2546). *การวิจัยเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- พิชิต ฤทธิจรูญ. (2552). *หลักการวัดและประเมินผลการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : เฮาส์ ออฟ เคอร์มส์.
- มะลิวรรณ ศรีพันธ์. (2553). *การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่องการทอผ้าฝ้ายย้อมโคลน กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 : การวิจัยแบบผสานวิธี*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (สาขาวิชาการวิจัยการศึกษา). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2539). *เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- วิชัย ประสิทธิ์ภูมิเวช. (2542). *พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่ท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: เซนเตอร์ดีสคัฟเวอร์.
- สงัด อุทรานันท์. (2532). *พื้นฐานและหลักการพัฒนาหลักสูตร*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: ครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สัมภาษณ์ เจริญ นูเวที, ประธานกลุ่มแม่บ้านทอผ้าบ้านไร่, 29 ตุลาคม 2561.
- สุนีย์ ภูพันธ์. (2546). *แนวคิดพื้นฐานการสร้างและการพัฒนาหลักสูตร*. เชียงใหม่: แสงศิลป์.
- สุทิวรงค์ พงษ์ไพบูลย์. (2555). *บทบาทของสถานศึกษากับภูมิปัญญาไทย*. กรุงเทพฯ: เอิร์ดเวฟ เอ็ด ดูเคชั่น.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2558). *ทิศทางของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สมภพ จงจิตต์โพธา. (2559). *ทฤษฎีสี่*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: วาดศิลป์.

- อชิรญาณ์ อินตะแสน. (2558). *การพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เรื่อง ผ้าทอไทลื้อ จังหวัดน่าน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (สาขาวิชาศิลปศึกษา). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- Anderson, L. W., & Krathwohl, D. R. (2001). *A Taxonomy for Learning, Teaching, and Assessing : A Revision of Bloom's Taxonomy of Educational Objectives*. New York: Longman.
- Bochamp, G. A. (1981). *Curriculum Theory*. Itusch , Illimioms : F.e. Peacock Publisher.
- Saylor, J. G., Alexander, W. M., & Leris, A. J. (1974). *Curriculum Planning for better Teaching and Learning*. New York: Hall. Rinehart. Winston.
- Taba, H. (1962). *Curriculum Development : Theory and Practice*. New York: Harcourt, Brace and World.

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้นเรื่องการเพิ่มมูลค่าการแปรรูปอาหารจากกล้วยน้ำว้า สำหรับกลุ่มสตรีและเยาวชนในองค์การบริหารส่วนตำบลทับผึ้ง อำเภอสรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย

ปริยานุช มีจาด¹

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

บทความวิจัย

รับต้นฉบับ: 3 พฤษภาคม 2564 วันที่แก้ไข: 18 มิถุนายน 2564 วันตอบรับ: 25 มิถุนายน 2564

การวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ 1. เพื่อสร้างและหาคุณภาพหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้น เรื่อง การเพิ่มมูลค่าการแปรรูปอาหารจากกล้วยน้ำว้า สำหรับกลุ่มสตรีและเยาวชนในองค์การบริหารส่วนตำบลทับผึ้ง อำเภอสรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย 2. เพื่อทดลองใช้และศึกษาผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้น เรื่อง การเพิ่มมูลค่าการแปรรูปอาหารจากกล้วยน้ำว้า สำหรับกลุ่มสตรีและเยาวชนในองค์การบริหารส่วนตำบลทับผึ้ง อำเภอสรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย ดังนี้ 2.1 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเพิ่มมูลค่าการแปรรูปอาหารจากกล้วยน้ำว้า ของกลุ่มสตรีและเยาวชนภายหลังการฝึกอบรมกับเกณฑ์ร้อยละ 70 2.2 ศึกษาความพึงพอใจของกลุ่มสตรีและเยาวชนที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้น เรื่อง การเพิ่มมูลค่าการแปรรูปอาหารจากกล้วยน้ำว้า สำหรับกลุ่มสตรีและเยาวชนในองค์การบริหารส่วนตำบลทับผึ้ง อำเภอสรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ สมาชิกกลุ่มสตรี จำนวน 10 คนและเยาวชนในองค์การบริหารส่วนตำบลทับผึ้ง อำเภอสรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย จำนวน 10 คน รวมทั้งหมด 20 คน ได้มาโดยการรับสมัครตามความสนใจ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ 1) แบบสอบถามกลุ่มสตรีและเยาวชนที่สนใจฝึกอบรมหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้น เรื่อง การเพิ่มมูลค่าการแปรรูปอาหารจากกล้วยน้ำว้า 2) แบบประเมินความเหมาะสมและสอดคล้องขององค์ประกอบหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้น เรื่อง การเพิ่มมูลค่าการแปรรูปอาหารจากกล้วยน้ำว้า 3) แบบประเมินความสอดคล้องขององค์ประกอบภายในแผนการจัดการฝึกอบรมระยะสั้น เรื่อง การเพิ่มมูลค่าการแปรรูปอาหารจากกล้วยน้ำว้า 4) แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง การเพิ่มมูลค่าการแปรรูปอาหารจากกล้วยน้ำว้า จำนวน 40 ข้อ 5) แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรมหลังการใช้หลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้นเรื่องการเพิ่มมูลค่าการแปรรูปอาหารจากกล้วยน้ำว้า สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย (M) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการสร้างและหาคุณภาพหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้น เรื่อง การเพิ่มมูลค่าการแปรรูปอาหารจากกล้วยน้ำว้า สำหรับกลุ่มสตรีและเยาวชนในองค์การบริหารส่วนตำบลทับผึ้ง อำเภอสรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย ดังนี้ 1.1 ผลการประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง การเพิ่มมูลค่าการแปรรูปอาหารจากกล้วยน้ำว้า โดยผู้เชี่ยวชาญพบว่า หลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้น เรื่องการเพิ่มมูลค่าการแปรรูปอาหารจากกล้วยน้ำว้า ในภาพรวมมีความเหมาะสมระดับมากที่สุด ($M=4.72$, $S.D.=0.51$) 1.2 ผลการประเมินความสอดคล้องขององค์ประกอบภายในแผนการจัดการอบรม เรื่อง การเพิ่มมูลค่าการแปรรูปอาหารจากกล้วยน้ำว้า โดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่า มีความสอดคล้อง ($IOC = 1$) 2. ผลการทดลองใช้และศึกษาผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้น เรื่อง การเพิ่มมูลค่าการแปรรูปอาหารจากกล้วยน้ำว้า สำหรับกลุ่มสตรีและเยาวชนในองค์การบริหารส่วนตำบลทับผึ้ง อำเภอสรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย ดังนี้ 2.1 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การแปรรูปอาหารจากกล้วยน้ำว้า ของกลุ่มสตรีและเยาวชนภายหลังการฝึกอบรมกับเกณฑ์ร้อยละ 70 พบว่า สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ($M = 93.75$, $S = 2.24$) 2.2 ผลการศึกษาความพึงพอใจของกลุ่มสตรีและเยาวชนที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้น เรื่อง การเพิ่มมูลค่าการแปรรูปอาหารจากกล้วยน้ำว้า พบว่า โดยรวมกลุ่มสตรีและเยาวชนมีความพึงพอใจในระดับมาก ($M= 4.85$, $S= 0.44$)

คำสำคัญ : การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้น กล้วยน้ำว้า การแปรรูปอาหาร

¹การติดต่อและการร้องขอบทความนี้ กรุณาส่งถึง ปริยานุช มีจาด มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม E-mail: Preeyanuch.2728@gmail.com

THE DEVELOPMENT OF A SHORT PROFESSIONAL CURRICULUM TRAINING ENTITLED: FOOD PROCESSING FROM NAMWA BANANA FOR FEMALE AND YOUTH AT THAP PHUENG SUB-DISTRICT ADMINISTRATIVE ORGANISATION (SAO) IN SI SAMRONG DISTRICT, SUKHOTHAI PROVINCE.

Preeyanuch Meejad¹

Pibulsongkram Rajabhat University

Research Article

Received: 3 May 2021 Revised: 18 June 2021 Accepted: 25 June 2021

This research aims to 1) to create and find the quality of short-term training course on food processing from bananas, 2) to experiment and study the results of short-term training courses on the Processing of Food from Bananas as follows: 2.1 Compare food processing achievements from bananas of women and youth after training with the criteria of 70%; 2.2 study the satisfaction of sample group. The samples included 20 women and young people living at Thap Phueng Sub-district Administration Organization, Si Samrong District, Sukhothai Province. The data were collected by employing 1) questionnaires for the development of short-term training course, 2) Curriculum composition assessment form, 3) Course conformity assessment, 4) Operational capacity assessment, 5) Cognitive assessment form, and 6) Satisfaction assessment form and analyzed by using percentage, mean (M) standard deviation S.

The findings were as follows:

1. the result of the quality of short-term training course on food processing from banana for female and youth at Thap Phueng Sub- district Administrative Organization (SAO) in Si Samrong District, Sukhothai Province was at a highest level with the mean of 4.72 and S.D. of 0.51. In terms of achievement of the course, it was higher than the set criteria of 70% with the mean of 93.75 and S.D. of 2.24. 2) The satisfaction of the sample group was at a high level with the mean of 4.84 and S.D. of 0.44.

Keywords: Development of short-term training courses, Banana Juice and Food Processing

¹Correspondence concerning this article and requests for reprints should be addressed to Preeyanuch Meejad
Piboonsongkram Rajabhat University E-mail : Preeyanuch.2728@gmail.com

บทนำ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 2564) ได้จัดทำขึ้น ในช่วงเวลาของการปฏิรูปประเทศท่ามกลางสถานการณ์โลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และเชื่อมโยงกันใกล้ชิดกันมากขึ้น โดยได้น้อมนำหลัก “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” มาเป็นปณิธานนำทางในการพัฒนาประเทศ เพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันและช่วยให้สังคมไทย สามารถยืนหยัดอยู่ได้อย่างมั่นคงเกิดภูมิคุ้มกัน โดยวางรากฐานการพัฒนาประเทศไปสู่สังคมที่มีความสุข มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน “เน้นให้คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” สร้างความมั่นคง ของชาติ พัฒนาคนทุกวัยให้เป็นคนดี คนเก่ง รวมทั้งการปรับโครงสร้างประเทศไทยไปสู่ประเทศไทย 4.0 คือ มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ, 2559)

ปัจจุบันสังคมไทยได้รับผลกระทบโดยตรงต่อเศรษฐกิจชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งประชาชนมีรายได้ต่ำ ขณะที่ค่าครองชีพในปัจจุบันมีแนวโน้มสูงขึ้น และปัญหาอีกประการหนึ่งที่ได้รับผลกระทบโดยตรงต่อภาวะเศรษฐกิจ ก็คือปัญหาการว่างงาน โดยเฉพาะเศรษฐกิจในชุมชนการจ้างงานในประเทศจะต้องได้รับผลกระทบอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เหตุผลอีกประการหนึ่งมาจากชุมชนไม่เข้มแข็งไม่สามารถแก้ไขปัญหาตนเองได้ เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่ขาดวิชาชีพติดตัวในการสร้างอาชีพอิสระให้กับตนเองหากต้องเจอภาวะดังกล่าว ถ้าหากประชาชนมีความรู้มีทักษะวิชาชีพก็จะสร้างงาน สร้างรายได้ และสร้างความเข้มแข็งให้กับเศรษฐกิจชุมชนได้อย่างยั่งยืน

การศึกษาของประชากรถือเป็นสิ่งสำคัญ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ได้ให้ความหมายของการศึกษาว่า “การศึกษาเป็นกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเจริญงอกงามของบุคคล และสังคม โดยการถ่ายทอดการฝึกการอบรมการสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคม การเรียนรู้ และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต” (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542)

องค์การบริหารส่วนตำบลทับผึ้ง อำเภอศรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย เป็นหน่วยงานหนึ่งที่มีหน่วยงานทางราชการเข้าร่วมดำเนินงานด้านการพัฒนาบุคคลในชุมชนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีทั้งทางด้านการศึกษา การประกอบอาชีพ การสร้างรายได้เสริม การดูแลสุขภาพ การออกกำลังกาย การอบรมเลี้ยงดูเด็กและเยาวชน การป้องกันยาเสพติด การส่งเสริมสุขภาพกายและจิตของผู้สูงอายุ การทำนุบำรุงอนุรักษ์ประเพณี ศิลปะ และวัฒนธรรม ตลอดจนเสริมสร้างคุณลักษณะการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (สนอง อินทิม. รายงานการประชุม 17 พฤศจิกายน 2563)

จากการศึกษาเอกสารและการลงพื้นที่เพื่อศึกษาบริบทของชุมชนองค์การบริหารส่วนตำบลทับผึ้ง อำเภอศรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย เกี่ยวกับบริบททางด้านภูมิสังคม สถานที่สำคัญในชุมชน เศรษฐกิจ ประเพณี วัฒนธรรม วิธีการดำเนินชีวิต ตลอดจนการประกอบอาชีพ โดยการสนทนากลุ่ม (Focus group) กับนายกองค์การบริหารส่วนตำบล สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้ใหญ่บ้านทุกหมู่ ผู้นำชุมชน กลุ่มแม่บ้าน และภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยเฉพาะสนทนาพูดคุยเกี่ยวกับเรื่องการประกอบอาชีพในภาพรวม พบว่า ชาวบ้านประมาณ 90% ประกอบอาชีพทำการเกษตร ได้แก่ การทำไร่ยาสูบ พริก มะเขือ ข้าวโพด เห็ดนางฟ้าและที่เหลือประกอบอาชีพอื่น ๆ เช่นค้าขายของชำ ค้าขายอาหารในหมู่บ้าน และรับราชการ

จากการวิเคราะห์เนื้อหาในการสนทนาถึงเศรษฐกิจของครัวเรือน สรุปได้ว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีรายจ่ายมากกว่ารายได้ และมีหนี้สินทั้งในระบบและนอกระบบ ส่งผลให้มีคุณภาพชีวิตที่ไม่ดีเท่าที่ควรเมื่อร่วมกันพิจารณาถึงสาเหตุ ที่ประชุมมีความเห็นพ้องกันว่า การประกอบอาชีพของชุมชนในปัจจุบันต้องมีการลงทุนสูงแต่ผลผลิตที่ได้มีราคาไม่คุ้มทุน ขาดการเชื่อมโยงด้านการตลาดที่จะรับซื้อผลผลิต ถูกเอารัดเอาเปรียบ

จากการสำรวจพืชในชุมชน พบว่า เกือบทุกครัวเรือนปลูกกล้วยน้ำว้า บางครอบครัวปลูกเป็นจำนวนมาก ขายทั้งแบบดิบและสุก เมื่อถามถึงราคาจะมีราคาไม่แพง บางบ้านนำไปแจกจ่าย บางบ้านก็ปล่อยให้เสียหาย บางบ้านนำมาถนอมอาหารด้วยการทำเป็นกล้วยตาก เพียงอย่างเดียว กล้วยที่เหลือเป็นจำนวนมาก ไม่ได้นำมาแปรรูปเพื่อรับประทานเป็น อาหารว่าง ของขบเคี้ยว หรือแบบอื่น ๆ และไม่ได้รับการนำมาสร้างให้เกิดมูลค่าเพิ่มขึ้นทั้งในแง่ของสุขภาพอนามัย และการสร้างรายได้เสริมของครอบครัว (รายงานการประชุม 17 พฤศจิกายน 2563)

เมื่อสอบถามความสนใจและความต้องการที่จะเรียนรู้ของกลุ่มสตรีและเยาวชน ลงความเห็นว่ามีความต้องการที่จะแปรรูปอาหารจากกล้วยน้ำว้า และมีแนวคิดว่าจะสามารถนำไป สร้างมูลค่าเพิ่มก่อเกิดเป็นรายได้เสริมแก่ครัวเรือนได้ เนื่องจากกลุ่มสตรีและเยาวชนทั้งหมด 750 คน ในองค์การบริหารส่วนตำบลทับผึ้ง เป็นกลุ่มที่ว่างงาน ไม่มีรายได้เสริมใด ๆ ซึ่งสอดคล้องกับนักวิจัยที่เสนอไว้ว่า กล้วยน้ำว้าเป็นพืชเศรษฐกิจที่สามารถแปรรูปได้หลากหลายรูปแบบ สามารถสร้างรายได้เสริมให้แก่ครัวเรือนได้ (วิจิตร เหลียวตระกูล และวชิรญา เหลียวตระกูล, 2558)

จากความสำเร็จและเหตุผลดังกล่าวข้างต้น การแปรรูปอาหารจากกล้วยน้ำว้า เป็นการเพิ่มมูลค่าสินค้าที่มีอยู่ สามารถสร้างรายได้ให้แก่ครัวเรือนได้ โดยการเริ่มฝึกฝนกับกลุ่มสตรี และเยาวชนที่เป็นบุตรหลานของคนในชุมชน เพื่อช่วยกันสานต่อสินค้าที่แปรรูป รวมถึงผู้วิจัยได้มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ตรงในการแปรรูปอาหารจากกล้วยน้ำว้าอยู่แล้ว และได้ศึกษาหาแนวทางที่จะสามารถพัฒนาความรู้และฝึกประสบการณ์แก่กลุ่มสตรีและเยาวชน เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ตลอดจนสามารถนำไปประกอบเป็นอาชีพหลักหรืออาชีพเสริม สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตในด้านต่าง ๆ ได้นั้น พบว่า การอบรมระยะสั้น เป็นวิธีหนึ่งที่มีความเหมาะสมสอดคล้องกับทุกกลุ่มอาชีพ เป็นการพัฒนาความรู้ความสามารถเฉพาะ ที่จัดตามวัตถุประสงค์ที่มีเนื้อหาสาระที่เข้มข้น และใช้ระยะเวลาไม่มากนัก ดังที่ สมคิด บางโม (2551) ได้เสนอแนวคิดพอสรุปได้ว่า การฝึกอบรมเป็นกระบวนการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานเฉพาะด้านของบุคคล โดยมุ่งเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ และทัศนคติ อันจะนำไปสู่การยกระดับงานการทำงานให้สูงขึ้น การฝึกอบรมเป็นกระบวนการที่ประกอบด้วยกิจกรรมในระยะสั้น ๆ

เพื่อเพิ่มพูนความรู้ทักษะชำนาญในการปฏิบัติงานและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้เข้าร่วมอบรม ระยะเวลาที่ใช้ในการฝึกอบรมไม่ยาวนาน เน้นให้ผู้เข้าร่วมฝึกอบรมสามารถฝึกปฏิบัติในเรื่องที่เข้ารับการฝึกอบรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ และบรรลุตามวัตถุประสงค์ของการอบรมที่จัดขึ้น (กริช อัมโภชน, 2545)

นอกจากนี้ได้นำนักวิจัยหลายท่านทำการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้น เพื่อเป็นอาชีพเสริมสำหรับครัวเรือน เช่น ลดาวัลย์ ภูพลับ (2553) ได้พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมวิชาชีพพระยะสั้น เรื่องการแปรรูปสัตว์น้ำสำหรับกลุ่มแม่บ้าน จังหวัดสงขลา เนื่องจากวิทยาลัยประมงดินสูลานนท์ ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่จังหวัดสงขลา จัดการเรียนการสอนด้านการประมง ซึ่งสอดคล้องกับอาชีพของประชาชนในจังหวัดสงขลา ที่มีพื้นที่ติดกับทะเลสาบสงขลา มีทรัพยากรประมงจำนวนมาก จึงได้สร้างหลักสูตรอบรมวิชาชีพพระยะสั้น เรื่องการแปรรูปสัตว์น้ำ สำหรับกลุ่มแม่บ้าน ให้มีความรู้ ทักษะ ในการแปรรูปสัตว์น้ำ สามารถแก้ปัญหาความยากจนของประชาชน และส่งผลต่อการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้นต่อไป

สิริวิชัย วราโชติชนกานต์ และ วิสูตร โพธิ์เงิน (2560) ได้จัดทำการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมอาชีพระยะสั้น สำหรับผู้ประกอบการอาหารปรุงสำเร็จเพื่อสุขภาพ เพราะอาหารเพื่อสุขภาพเป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องได้รับการส่งเสริม ให้ความรู้ และเสริมสร้างผู้สนใจและผู้ต้องการเป็นผู้ประกอบการอาหารปรุงสำเร็จเพื่อสุขภาพ จึงได้ทำการศึกษาและวิจัย เรื่องการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมอาชีพพระยะสั้น เพื่อเป็นแนวทางหนึ่งในการแก้ปัญหาสถานะน้ำหนักเกินที่กำลังเป็นปัญหาในสังคมไทย และยังเป็นการเสนอแนวทางในการประกอบอาชีพของผู้ประกอบการอีกด้วย สอดคล้องกับ อังคณา เรื่องชัย (2555) ได้จัดทำหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้น เรื่อง การทำน้ำสมุนไพร เพื่อเป็นอาชีพเสริมในครัวเรือน เป็นแนวทางในการประกอบอาชีพเสริมเพิ่มรายได้ให้กับคนในชุมชน จะเห็นได้ว่าการจัดการฝึกอบรมระยะสั้น เป็นการเสริมสร้างความรู้ และฝึกทักษะ ในด้านต่าง ๆ ที่เหมาะสมเพียงระยะเวลาสั้น ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการประกอบอาชีพต่าง ๆ หลังจากได้รับการฝึกอบรม สามารถแก้ไขปัญหารายได้ในครัวเรือน และชุมชน รวมถึงประเทศชาติที่ยั่งยืนต่อไป ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจทำการวิจัยเพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้น เรื่อง การเพิ่มมูลค่าการแปรรูปอาหารจากกล้วยน้ำว้า สำหรับกลุ่มสตรีและเยาวชนในองค์การบริหารส่วนตำบลทับผึ้ง อำเภอศรีสำโรง จังหวัดสุโขทัยเป็นการพัฒนาเศรษฐกิจในชุมชนตามนโยบายชาติต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อสร้างและหาคุณภาพหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้น เรื่อง การเพิ่มมูลค่าการแปรรูปอาหารจากกล้วยน้ำว้า สำหรับกลุ่มสตรีและเยาวชนในองค์การบริหารส่วนตำบลทับผึ้ง อำเภอศรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย

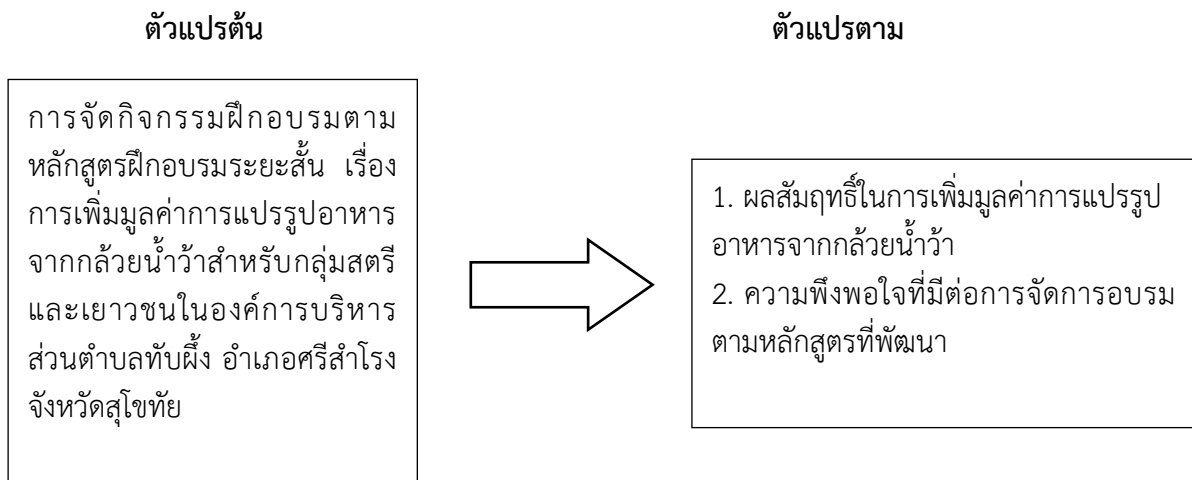
2. เพื่อทดลองใช้และศึกษาผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้น เรื่อง การเพิ่มมูลค่าการแปรรูปอาหารจากกล้วยน้ำว้า สำหรับกลุ่มสตรีและเยาวชนในองค์การบริหารส่วนตำบลทับผึ้ง อำเภอศรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย ดังนี้

2.1 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การแปรรูปอาหารจากกล้วยน้ำว้า ของกลุ่มสตรีและเยาวชนภายหลังการฝึกอบรมกับเกณฑ์ร้อยละ 70

2.2 ศึกษาความพึงพอใจของกลุ่มสตรีและเยาวชนที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้น เรื่อง การเพิ่มมูลค่าการแปรรูปอาหารจากกล้วยน้ำว้า สำหรับกลุ่มสตรีและเยาวชนในองค์การบริหารส่วนตำบลทับผึ้ง อำเภอศรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้น เรื่อง การเพิ่มมูลค่าการแปรรูปอาหารจากกล้วยน้ำว้าสำหรับกลุ่มสตรีและเยาวชนในองค์การบริหารส่วนตำบลทับผึ้ง อำเภอสรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย ดังแสดงภาพ

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ เป็นสมาชิกกลุ่มสตรีและเยาวชนในองค์การบริหารส่วนตำบลทับผึ้ง อำเภอสรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย จาก 9 หมู่บ้าน จำนวน 750 คน

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ สมาชิกกลุ่มสตรี จำนวน 10 คนและเยาวชนในองค์การบริหารส่วนตำบลทับผึ้ง อำเภอสรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย จำนวน 10 คน รวมทั้งหมด 20 คน ได้มาโดยการรับสมัครตามความสนใจ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. หลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้น เรื่องการแปรรูปอาหารจากกล้วยน้ำว้า

1.1 องค์ประกอบของหลักสูตรอบรมระยะสั้น เรื่องการเพิ่มมูลค่าการแปรรูปอาหารจากกล้วยน้ำว้า ประกอบด้วย หลักการและเหตุผลของหลักสูตร วัตถุประสงค์ของหลักสูตร เนื้อหาสาระของหลักสูตร โครงสร้างของหลักสูตร กิจกรรมการฝึกอบรม สื่อ/วัสดุอุปกรณ์การฝึกอบรม และการวัดผลประเมินผลหลักสูตร

1.2 แผนการจัดการอบรมหลักสูตรระยะสั้น เรื่องการเพิ่มมูลค่าการแปรรูปอาหารจากกล้วยน้ำว้า ประกอบด้วย สาระสำคัญ จุดประสงค์การอบรม เนื้อหาสาระ การจัดกิจกรรมประสบการณ์การอบรม สื่อวัสดุและแหล่งเรียนรู้ การวัดผลและประเมินผล และใบความรู้จำนวน 2 แผน ใช้ระยะเวลา 3 วัน จำนวน 18 ชั่วโมง ประกอบด้วย

แผนการจัดการอบรมที่ 1 เรื่อง ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับกล้วยน้ำว้า

แผนการจัดการอบรมที่ 2 เรื่อง การแปรรูปอาหารจากกล้วยน้ำว้า

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 แบบสอบถามกลุ่มสตรีและเยาวชนที่สนใจฝึกอบรมหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้น เรื่อง การเพิ่ม

มูลค่าการแปรรูปอาหารจากกล้วยน้ำว้า

3.2 แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้น เรื่อง การเพิ่มมูลค่าการแปรรูปอาหารจากกล้วยน้ำว้า จำนวน 40 ข้อ

3.3 แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรมหลังการใช้หลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้น เรื่องการเพิ่มมูลค่าการแปรรูปอาหารจากกล้วยน้ำว้า

การหาคุณภาพความสอดคล้องขององค์ประกอบหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้น เรื่องการเพิ่มมูลค่าการแปรรูปอาหารจากกล้วยน้ำว้า มีความเหมาะสมโดยรวม เท่ากับ 3.67 อยู่ในระดับมาก การประเมินความสอดคล้องขององค์ประกอบภายในแผนการจัดการอบรม หลักสูตรระยะสั้น เรื่องการแปรรูปอาหารจากกล้วยน้ำว้า มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 1 แสดงว่าแผนการจัดการอบรมมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์ของการจัดการอบรมในครั้งนี้ แบบผลสำรวจความต้องการเกี่ยวกับหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้น เรื่องการเพิ่มมูลค่าการแปรรูปอาหารจากกล้วยน้ำว้า มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 1 แสดงว่าแบบสำรวจความต้องการเกี่ยวกับการฝึกอบรมมีความเหมาะสมกับสภาพปัญหาและความต้องการกับชุมชน แบบประเมินความสามารถระหว่างการพัฒนาฝึกอบรมระยะสั้น เรื่องการเพิ่มมูลค่าการแปรรูปอาหารจากกล้วยน้ำว้า มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 1 แสดงว่ามีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การอบรม แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจ เรื่องการแปรรูปอาหารจากกล้วยน้ำว้า มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 1 แสดงว่ามีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการจัดการฝึกอบรม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างคือ กลุ่มสตรี จำนวน 10 คนและเยาวชนในองค์การบริหารส่วนตำบลทับผึ้ง อำเภอสรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย จำนวน 10 คน ระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ 2564 ถึงเดือน มีนาคม 2564 ดังนี้

1. ติดต่อประสานงานกับนายกองค์การบริหารส่วนตำบลทับผึ้ง และผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านเตวีตกลาง ตำบลทับผึ้ง อำเภอสรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย เพื่อเปิดเป็นศูนย์การรับสมัครผู้ที่สนใจเข้ารับการฝึกอบรมหลักสูตรระยะสั้น เรื่องการเพิ่มมูลค่าการแปรรูปอาหารจากกล้วยน้ำว้า โดยผู้วิจัยเป็นผู้รับสมัครด้วยตนเอง

1.1 ติดต่อประสานงานเรื่องสถานที่ อาหาร เครื่องดื่ม ตลอดระยะเวลาของการฝึกอบรม

1.2 จัดพิมพ์แบบประเมินต่าง ๆ

1.3 จัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์และเอกสารต่าง ๆ

1.4 ประชุมทีมงานเพื่อเตรียมความพร้อมในการอบรม

2. ดำเนินการฝึกอบรม

2.1 พิธีเปิดการอบรม

2.2 ผู้วิจัยดำเนินการอบรมตามแผน ในคู่มือหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้น เรื่อง การเพิ่มมูลค่าการแปรรูปอาหารจากกล้วยน้ำว้า กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 2 แผน เป็นระยะเวลา 3 วัน 18 ชั่วโมง

2.3 ทดสอบความรู้ความเข้าใจหลังเข้ารับการอบรมกับผู้รับการอบรม ด้วยแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้น เรื่อง การเพิ่มมูลค่าการแปรรูปอาหารจากกล้วยน้ำว้า

2.4 นำแบบสอบถามความพึงพอใจของกลุ่มสตรีและเยาวชนที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้น เรื่อง การเพิ่มมูลค่าการแปรรูปอาหารจากกล้วยน้ำว้า

3. การดำเนินการหลังฝึกอบรม ตรวจสอบทดสอบความรู้ความแบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง การเพิ่มมูลค่าการแปรรูปอาหารจากกล้วยน้ำว้า จำนวน 40 ข้อ และ

แบบสอบถามความพึงพอใจต่อหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้น เรื่องการเพิ่มมูลค่าการแปรรูปอาหารจากกล้วยน้ำว้า และนำผลไปวิเคราะห์หาค่าสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผลสัมฤทธิ์การแปรรูปอาหารจากกล้วยน้ำว้า ของกลุ่มสตรีและเยาวชนภายหลังการฝึกอบรม และศึกษาความพึงพอใจของกลุ่มสตรีและเยาวชนที่มีต่อหลักสูตรที่สร้าง โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

คะแนนผลสัมฤทธิ์การแปรรูปอาหารจากกล้วยน้ำว้า ของกลุ่มสตรีและเยาวชนภายหลังการฝึกอบรม ปรากฏผลดังนี้

ตาราง 1 คะแนนทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้น เรื่อง การเพิ่มมูลค่าการแปรรูปอาหารจากกล้วยน้ำว้า จำนวน 40 ข้อ

ผู้เข้าอบรมคนที่	คะแนนผลสัมฤทธิ์ (40)	คิดเป็นร้อยละ
1	35	87.5
2	34	85.0
3	36	90.0
4	37	92.5
5	38	95.0
ผู้เข้าอบรมคนที่	คะแนนผลสัมฤทธิ์ (40)	คิดเป็นร้อยละ
6	38	95.0
7	39	97.5
8	37	92.5
9	35	87.5
10	36	90.0
11	38	95.0
12	34	85.0
13	32	80.0
14	32	80.0
15	37	92.5
16	36	90.0
17	36	90.0
18	38	95.0
19	38	95.0
20	39	97.5
รวมคะแนน		725
ค่าเฉลี่ย (M)		36.25
ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)		2.07
คิดเป็นร้อยละ		90.62

จากตาราง 1 พบว่า พบว่า ผู้เข้ารับฝึกอบรมหลักสูตรระยะสั้น เรื่อง การเพิ่มมูลค่าการแปรรูปอาหาร จากกล้วยน้ำว้า มีคะแนนรวมของการทำแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจ เรื่องการเพิ่มมูลค่าการแปรรูปอาหาร จากกล้วยน้ำว้า อยู่ในระดับดีเยี่ยม (ร้อยละ 90.62, M=36.25, S=2.07)

จากการนำหลักสูตรฝึกอบรมไปใช้ ผู้วิจัยได้ทำการประเมินความพึงพอใจของผู้เข้ารับการอบรมหลัง ฝึกอบรม เพื่อเป็นข้อมูลในการจัดการเรียนตามแผนให้ได้ประสิทธิภาพมากที่สุด โดยสามารถวิเคราะห์ได้ ดัง ตาราง 2

ตาราง 2 ผลการศึกษาความพึงพอใจของกลุ่มสตรีและเยาวชนที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้น เรื่อง การเพิ่ม มูลค่าการแปรรูปอาหารจากกล้วยน้ำว้า

รายการประเมิน	M	S	แปลผล
1. ด้านวิทยากร			
1.1 การถ่ายทอดความรู้และการอธิบายเนื้อหาของวิทยากรมีความชัดเจน	4.35	0.49	มาก
1.2 การเชื่อมโยงเนื้อหาในการฝึกอบรม	4.75	0.44	มากที่สุด
1.3 การตรงต่อเวลาของวิทยากร	5.00	0.00	มากที่สุด
1.4 การตอบข้อซักถามในการฝึกอบรม	4.45	0.51	มาก
1.5 การยกตัวอย่างประกอบการบรรยาย	5.00	0.00	มากที่สุด
2. ด้านสถานที่/ระยะเวลา			
2.1 ความพึงพอใจต่อสถานที่และสภาพแวดล้อมในการจัดอบรม /สัมมนา	4.75	0.44	มากที่สุด
2.2 ความเหมาะสมของวัสดุอุปกรณ์ในการจัดอบรม	5.00	0.00	มากที่สุด
2.3 ระยะเวลาในการอบรมมีความเหมาะสม	4.85	0.37	มากที่สุด
3. ด้านความรู้ความเข้าใจ			
3.1 หลังจากได้รับการอบรมท่านมีความรู้เพิ่มมากขึ้นเพียงใด	4.90	0.31	มากที่สุด
3.2 ประโยชน์ที่ได้รับจากการอบรม	5.00	0.00	มากที่สุด
4. ด้านการนำความรู้ไปใช้			
4.1 สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานได้	5.00	0.00	มากที่สุด
4.2 สามารถนำความรู้ไปเผยแพร่ / ถ่ายทอดต่อได้	5.00	0.00	มากที่สุด
รวม	4.85	0.44	มากที่สุด

จากตาราง 2 พบว่า โดยรวมกลุ่มสตรีและเยาวชนมีความพึงพอใจในระดับมาก (M=4.85, S=0.44) เมื่อพิจารณาในแต่ละข้อ พบว่า ด้านวิทยากรใช้เวลาตามที่กำหนดไว้ ด้านวิทยากรยกตัวอย่างประกอบการบรรยาย ในเรื่องนี้หลังการอบรมมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ด้านสถานที่/ระยะเวลาความเหมาะสมของวัสดุอุปกรณ์ในการจัดอบรม ด้านความรู้ความเข้าใจประโยชน์ที่ได้รับจากการอบรม ด้านการนำความรู้ไปใช้สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานได้ และด้านการนำความรู้ไปใช้สามารถนำความรู้ไปเผยแพร่ / ถ่ายทอดต่อ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด (M=5.00, S=0.00) รองลงมาได้แก่ ด้านความรู้ความเข้าใจหลังจากได้รับการอบรมท่านมีความรู้เพิ่มมากขึ้นเพียงใด (M=4.90, S=0.31) ด้านสถานที่ / ระยะเวลาระยะเวลาในการอบรมมีความเหมาะสม (M=4.85, S=0.37) ตามลำดับ

ภาพ 1 ประชุมกลุ่มผู้นำชุมชน ร่วมกันปรึกษาปัญหาและการจัดทำหลักสูตรฝึกอบรม

ภาพ 2 จัดการฝึกอบรมหลักสูตรระยะสั้น เรื่องการแปรรูปอาหารจากกล้วยน้ำว้า

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้น เรื่องการเพิ่มมูลค่าการแปรรูปอาหารจากกล้วยน้ำว้า พบว่า มีประเด็นที่สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการสร้างและหาคุณภาพหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้น เรื่อง การเพิ่มมูลค่าการแปรรูปอาหารจากกล้วยน้ำว้า สำหรับกลุ่มสตรีและเยาวชนในองค์การบริหารส่วนตำบลทับผึ้ง อำเภอศรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย

1.1 ผลการประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง การเพิ่มมูลค่าการแปรรูปอาหารจากกล้วยน้ำว้า โดยผู้เชี่ยวชาญ การประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้น เรื่อง การเพิ่มมูลค่าการแปรรูปอาหารจากกล้วยน้ำว้า โดยผู้เชี่ยวชาญและผู้วิจัยพบว่า หลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้น เรื่องการเพิ่มมูลค่าการแปรรูปอาหารจากกล้วยน้ำว้า ในภาพรวมมีความเหมาะสมระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจสืบเนื่องมาจากผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้น เรื่องการเพิ่มมูลค่าการแปรรูปอาหารจากกล้วยน้ำว้า โดยประยุกต์ทฤษฎีของทาบา และผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารข้อมูลที่เกี่ยวข้องอย่างหลากหลาย

จึงทำให้ได้หลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้น เรื่อง การเพิ่มมูลค่าการแปรรูปอาหารจากกล้วยน้ำว้า ที่มีองค์ประกอบของหลักสูตรครบถ้วน และมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก สามารถนำไปใช้ในการจัดการฝึกอบรมได้เป็นอย่างดี การประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรโดยผู้เชี่ยวชาญมีความสอดคล้องกับแนวคิดของสังต์ อุทรานันท์ (2532) ที่ได้กล่าวไว้ว่า การพัฒนาหลักสูตรก่อนที่จะนำไปใช้จริง การดำเนินการในขั้นการประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้องของหลักสูตรนี้จะช่วยให้ได้หลักสูตรที่ตอบสนองต่อสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชนนอกจากนี้ยังทำให้การนำหลักสูตรไปใช้ในสถานการณ์จริงจะประสบความสำเร็จได้เป็นอย่างดี

1.2 ผลการประเมินความสอดคล้องขององค์ประกอบภายในแผนการจัดการอบรมหลักสูตรระยะสั้น เรื่อง การเพิ่มมูลค่าการแปรรูปอาหารจากกล้วยน้ำว้า โดยผู้เชี่ยวชาญผลการประเมินความสอดคล้องขององค์ประกอบภายในแผนการจัดการอบรมหลักสูตรระยะสั้น เรื่องการเพิ่มมูลค่าการแปรรูปอาหารจากกล้วยน้ำว้า ประกอบด้วย สารสำคัญ จุดประสงค์การอบรม เนื้อหาสาระ การจัดประสบการณ์ฝึกอบรม สื่อ/วัสดุ และแหล่งเรียนรู้ การวัดผลและประเมินผล และ ใบความรู้ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง เท่ากับ 1 ซึ่งสรุปได้ว่ามีความสอดคล้อง เนื่องจากผู้วิจัยได้ดำเนินการให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมืออย่างละเอียด สอดคล้องกับงานวิจัยของ ลดาวัลย์ ภูพลับ (2553) ผลการประเมินความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับความสอดคล้องขององค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้มุ่งเน้นสมรรถนะอาชีพหลักสูตรฝึกอบรมวิชาชีพระยะสั้น พบว่า มีค่าดัชนีความสอดคล้อง 0.81-1.00 ซึ่งสรุปผลได้ว่า สอดคล้อง

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การแปรรูปอาหารจากกล้วยน้ำว้า ของกลุ่มสตรีและเยาวชนภายหลังการฝึกอบรม

ผลคะแนนจากการทำแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้น เรื่อง การเพิ่มมูลค่าการแปรรูปอาหารจากกล้วยน้ำว้า จากการทำแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจเรื่อง การเพิ่มมูลค่าการแปรรูปอาหารจากกล้วยน้ำว้า อยู่ในระดับดีเยี่ยม (ร้อยละ 90.62, $M=36.25$, $S=2.07$) ซึ่งผ่านร้อยละ 70 ตามที่กำหนดไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญได้ตรวจสอบเป็นรายข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง เท่ากับ 1 และอีกสาเหตุหนึ่งคือการฝึกอบรมมีผลสัมฤทธิ์อยู่ในระดับดีเยี่ยม อาจเป็นเพราะการฝึกอบรมเป็นเรื่องใกล้ตัว ผู้รับการฝึกอบรมจึงมีความตื่นตัวตั้งใจเพื่อแก้ปัญหาของชุมชนในขณะนี้ได้ เพราะประชาชนส่วนใหญ่ว่างงานขาดรายได้ หลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้น เรื่องการแปรรูปอาหารจากกล้วยน้ำว้า จึงเป็นหนทางในการแก้ปัญหานี้ได้และวิทยากรมีการบรรยายความรู้ ก่อนที่จะทำการจัดกิจกรรมการอบรม ระหว่างการจัดการวิทยากรได้มีการสาธิต ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้ฝึกปฏิบัติจริงทำให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ สอดคล้องกับแนวคิดของ ชาตรี มณีศรี (2558) ได้กล่าวไว้ว่า วิธีการฝึกอบรมที่นิยมใช้อยู่โดยทั่วไป มีดังนี้ การบรรยาย การประชุม การอภิปราย การสาธิต การสัมมนา เป็นต้น

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจของกลุ่มสตรีและเยาวชนที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้น เรื่อง การเพิ่มมูลค่าการแปรรูปอาหารจากกล้วยน้ำว้า พบว่า มีความพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้เห็นวัตถุดิบที่หาง่ายในชุมชนของตนเอง มาแปรรูป เพื่อเป็นการเพิ่มมูลค่าสินค้าที่มีอยู่ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อังคณา เรืองชัย (2555) ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมอบรมที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้น เรื่อง การทำน้ำสมุนไพรเพื่อเป็นอาชีพเสริมในครัวเรือน ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และลดาวัลย์ ภูพลับ (2553) ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมวิชาชีพระยะสั้น เรื่องการแปรรูปอาหารจากสัตว์น้ำ สำหรับกลุ่มแม่บ้าน จังหวัดสงขลา ได้ทำแบบประเมินความพึงพอใจภายหลังการทดลองใช้หลักสูตร มีค่าเฉลี่ย 4.21 มีความพอใจมาก

ในส่วนของการข้อเสนอแนะผู้เข้ารับการฝึกอบรมส่วนใหญ่ มีความคิดเห็นว่า ควรให้มีการจัดอบรมแบบนี้อีกเรื่อย ๆ และควรเพิ่มการสอนการขาย การตลาดให้ด้วย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้น เรื่องการเพิ่มมูลค่าการแปรรูปอาหารจากกล้วยน้ำว้า ควรมีการสำรวจความต้องการของกลุ่มสตรีและเยาวชนที่มีต่อการจัดการอบรมก่อนเสมอ เพื่อให้หลักสูตรสามารถตอบสนองความต้องการของชุมชนและผู้เข้ารับการฝึกอบรมอย่างแท้จริง

2. หลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้น เรื่อง การเพิ่มมูลค่าการแปรรูปอาหารจากกล้วยน้ำว้า ที่พัฒนาขึ้นเป็นหลักสูตรที่สามารถนำไปใช้ในจัดการฝึกอบรมให้กับกลุ่มสตรีเยาวชนและผู้สนใจทั่วไปได้ด้วยการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย มีการจัดสภาพแวดล้อมที่ดี วิทยากรเอาใจใส่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมอย่างใกล้ชิด ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมฝึกปฏิบัติจนเกิดผลตามศักยภาพของแต่ละบุคคล และให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีส่วนร่วมทุกกิจกรรมที่จัดจนเกิดการเรียนรู้และนำไปสู่การพัฒนาศักยภาพของตนเองได้

3. การใช้เทคนิควิธีการถ่ายทอดความรู้ที่หลากหลาย มีการสร้างบรรยากาศในการอบรมให้น่าสนใจ มีการทดลองปฏิบัติจริง ซึ่งจะสามารถทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง ทราบถึงปัญหาและแนวทางในการแก้ไขปัญหาได้

4. ระยะเวลาในการจัดการฝึกอบรมควรปรับให้เหมาะสม ควรมีการยืดหยุ่นระยะเวลาในการอบรม ซึ่งขึ้นอยู่กับข้อจำกัดของผู้เข้ารับการฝึกอบรม แต่ทั้งนี้ต้องให้ได้รับการฝึกอบรมให้ครบทุกกิจกรรมการอบรม เพื่อให้สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม

5 หลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้น เรื่อง การเพิ่มมูลค่าการแปรรูปอาหารจากกล้วยน้ำว้า สามารถปรับเปลี่ยนเกณฑ์การประเมินความสามารถระหว่างการฝึกอบรม แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้น เนื้อหา กิจกรรม และระยะเวลาในการจัดการฝึกอบรมได้ ตามความเหมาะสม

ข้อเสนอแนะเพื่อใช้ในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้น เรื่อง การเพิ่มมูลค่าการแปรรูปอาหารจากกล้วยน้ำว้า สามารถจัดกิจกรรมการอบรมทางออนไลน์ได้

2. ควรมีการศึกษาและพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เกี่ยวกับการแปรรูปเรื่องอื่น ๆ โดยเน้นการเพิ่มมูลค่าการแปรรูปอาหาร โดยเน้นวัตถุดิบที่มีในท้องถิ่น

3. ควรมีการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมบูรณาการเข้ากับหลักสูตรโรงเรียน

4. ควรมีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์หลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้น เรื่องการแปรรูปอาหารจากกล้วยน้ำว้า ให้กับชาวบ้าน ประชาชนทั่วไป และกลุ่มเด็กนักเรียน เยาวชน ที่มีความสนใจ

เอกสารอ้างอิง

กริช อัมโภชน. (2545). *การสร้างหลักสูตรและโครงการฝึกอบรม*. กรุงเทพฯ: เอกสารประกอบการบรรยาย

ในการฝึกอบรมหลักสูตรการบริหารงาน ฝึกอบรมสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

ลดาวลย์ ภูพลับ. (2553). *พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมวิชาชีพระยะสั้น เรื่องการแปรรูปสัตวันน้ำ สำหรับกลุ่ม*

แม่บ้าน จังหวัดสงขลา. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (สาขาวิชาการวิจัยและประเมิน) มหาวิทยาลัยทักษิณ.

วิจิตร เหลียวตระกูล และวชิรญา เหลียวตระกูล. (2558). *คลินิกเทคโนโลยีโครงการการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์*

แปรรูปจากกล้วย. สำนักงานปลัดกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.

- สังกัด อุทรานันท์. (2532). *พื้นฐานและหลักการพัฒนาหลักสูตร*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์
มิตรสหาย
- สิราวิชัย วราโชติชนกานต์ และวิสูตร โพธิ์เงิน. (2560). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมอาชีพพระยะสัน
สำหรับผู้ประกอบการอาหารปรุงสำเร็จเพื่อสุขภาพ. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร*,
15(2), 176-177.
- สมคิด บางโม. (2551). *เทคนิคการฝึกอบรมและการประชุม*. กรุงเทพฯ: วิทย์พัฒน์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2542). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และ
แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่2) พ.ศ.2545*. กรุงเทพมหานคร: บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติสำนักนายกรัฐมนตรี. (2559). *แผนพัฒนา
เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสอง พ.ศ.2560-2564*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงาน
คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ(คสช.).
- อังคณา เรืองชัย. (2555). *หลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้นเรื่อง การทำน้ำสมุนไพรเพื่อเป็นอาชีพเสริมใน
ครอบครัว*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (สาขาเทคโนโลยีการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี
ราชมงคลธัญบุรี.
- องค์การบริหารส่วนตำบลทับผึ้ง อำเภอศรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย. (2563). *รายงานการประชุมกลุ่มผู้นำชุมชน
ประชุมวันที่ 17 พฤศจิกายน 2563*.

ผลการประเมินการรับรู้ความสามารถของตนเองเพื่อป้องกันภาวะซึมเศร้า และการติดยาเสพติดของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ในยุคชีวิตวิถีใหม่

บุญเลี้ยง ทุมทอง¹

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

บทความวิจัย

รับต้นฉบับ: 19 มีนาคม 2564 วันที่แก้ไข: 20 เมษายน 2564 วันตอบรับ: 27 เมษายน 2564

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาผลของการประเมินการรับรู้ความสามารถของตนเองเพื่อป้องกันภาวะซึมเศร้าและการใช้ยาเสพติดของนักศึกษา และ 2) เพื่อหาตัวแปรที่มีอำนาจทำนายภาวะซึมเศร้าและการใช้ยาเสพติดของนักศึกษา กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาจำนวน 753 คน โดยการสุ่มหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป แบบคัดกรองภาวะซึมเศร้า แบบสอบถามประเมินการรับรู้ความสามารถของตนเองมีค่าความเชื่อมั่น 0.85 แบบสอบถามรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูมีค่าความเชื่อมั่น 0.83 และแบบสอบถามการใช้ยาเสพติด วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา และวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน

ผลการวิจัยพบว่า

1. นักศึกษามีระดับการรับรู้ความสามารถของตนเองโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.02 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.56
2. นักศึกษามีระดับอาการของภาวะซึมเศร้าโดยรวมอยู่ในระดับมีความผิดปกติแต่ยังไม่มีภาวะซึมเศร้า มีค่าเฉลี่ย 0.90 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.99
3. นักศึกษาครูมีระดับความเครียดโดยรวมอยู่ในระดับน้อยมีค่าเฉลี่ย 2.46 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.11
4. นักศึกษามีระดับรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูมาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.28 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.75
5. ตัวพยากรณ์ที่ดีในการพยากรณ์ภาวะซึมเศร้าของนักศึกษา(Y1)ได้แก่ ความสามารถของตนเองและรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบพึ่งพาตนเอง โดยสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของภาวะซึมเศร้าของนักศึกษาได้ร้อยละ 84.79 มีค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์เท่ากับ 0.04
6. ตัวพยากรณ์ที่ดีในการพยากรณ์การติดยาเสพติดของนักศึกษา(Y2)ได้แก่ รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางจิตและรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบพึ่งพาตนเอง โดยสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของการติดยาเสพติดของนักศึกษาได้ร้อยละ 77.88 มีค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์เท่ากับ 0.30

คำสำคัญ: ภาวะซึมเศร้า นักศึกษา ยาเสพติด การรับรู้ความสามารถของตนเอง ชีวิตวิถีใหม่

¹การติดต่อและการร้องขอบทความนี้ กรุณาส่งถึง บุญเลี้ยง ทุมทอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ email: boonleang4848@hotmail.com

THE RESULTS OF SELF-EFFICACY ASSESSMENT FOR DEPRESSION AND FACEBOOK ADDICTION OF SURINDRA RAJABHAT UNIVERSITY STUDENTS IN THE NEW NORMAL

Boonleang Thumthong¹

Faculty of Education, Surindra Rajabhat University

Research Article

Received: 19 March 2021 Revised: 20 April 2021 Accepted: 27 April 2021

The objective of this research were to study the results of self-efficacy assessments for depression prevention and the use of Facebook among students. And to determine the predictor of depression and how students use Facebook The sample consisted of 753 students randomly using multiple steps. The tools used to collect information include: general information query depression screening the self-efficacy questionnaire had 0.85 confidence questionnaires, the parenting model questionnaire had 0.83 confidences and the Facebook questionnaire. Data were analyzed by descriptive statistics. And analyzes the multiple regressions step by step.

The research results were found that;

1. The students had a high level of self-efficacy with a mean of 4.02, a standard deviation of 0.56
2. The students had the overall level of depression symptoms, were abnormal but did not have depression, mean 0.90, standard deviation 0.99
3. Teacher students had a low overall stress level with a mean of 2.46, a standard deviation of 1.11
4. The students had a moderate level of overall parenting style with a mean of 3.28, a standard deviation of 0.75
- 5 . Good predictors for predicting depression among students (Y1) are: Self-efficacy and self-reliant parenting style It was able to collectively explain the variance of depression among the students of 84.79 percent with the standard deviation of the forecast of 0.04
- 6 . Good predictors for forecasting student Facebook addiction ((Y2)) are: The punitive parenting style and the self-reliant parenting style they were able to jointly explain the variance of students' Facebook addiction at 77.88 percent with a standard deviation of 0.30

Keywords: Depression, Student, Facebook, Self – Efficacy, New Normal.

¹Correspondence concerning this article and requests for reprints should be addressed to Boonleang Thumthong email: boonleang4848@hotmail.com

บทนำ

การศึกษาในระดับอุดมศึกษาจะเน้นการผลิตนักศึกษาให้มีคุณภาพ ให้เป็นคนดีและเป็นคนเก่ง เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของประเทศชาติ พัฒนาระบบการศึกษาที่หลากหลายและมีคุณภาพอย่างต่อเนื่อง ชีวิตในมหาวิทยาลัยจึงเป็นช่วงที่มีความสุข สนุกสนานที่สุด เพราะอยู่ในวัยที่มีความสดใส มีพลังสมอง พลังใจ พลังกายในการพัฒนา ในสภาวะปัจจุบันคนที่เรียนเก่งเชื่อว่าประสบความสำเร็จในชีวิตเสมอไป องค์ประกอบที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งที่จะเข้ามามีบทบาทต่อบุคคลคือ อารมณ์ แต่ละคนมีความสามารถในการใช้และการควบคุมอารมณ์ต่างกัน และต้องการสังคม ต้องการมีสัมพันธภาพกับบุคคลอื่น ๆ บุคคลแรกที่ต้องมีความสัมพันธ์ด้วยคือ พ่อแม่ ซึ่งมีบทบาทมากที่สุดในการจัดระเบียบทางสังคมแก่บุคคล หากบุคคลไม่ประสบความสำเร็จหรือมีสัมพันธภาพที่ไม่ราบรื่นมาตั้งแต่ต้น ก็จะส่งผลต่อการพัฒนาและปรับปรุงตนเองที่ดีไม่ได้ (ลิขิต กาญจนารักษ์, 2547) การที่จะเป็นที่ชื่นชมของบุคคลอื่น และเป็นที่พึงประสงค์ของสังคมที่ช่วยให้บุคคลสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างดีและเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าขึ้น ก็เริ่มจากสถาบันครอบครัว นั่นคือ การดูแลเอาใจใส่ การอบรมเลี้ยงดูและความมุ่งหวังของพ่อแม่ที่สำคัญรองลงมาคือสถานศึกษาที่ให้การอบรมนอกเหนือไปจากบ้านคือ การสอนวิชาความรู้ต่าง ๆ ทั้งความรู้ทั่วไปและความรู้ทางวิชาชีพ

การศึกษาคือโอกาสและความท้าทายที่จะทำให้เด็กและเยาวชนของเราได้เรียนรู้สนองความต้องการของตนเองและผลารอบด้านมากขึ้น (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2563) โดยปัญหาทางสุขภาพจิตและการเจ็บป่วยทางจิตเกิดจากหลายสาเหตุและมีปัจจัยหลายประการ ที่นำไปสู่การเจ็บป่วยทางจิต มนุษย์ไม่สามารถเลือกชีวิตกำเนิดเผ่าพันธุ์และสภาพแวดล้อมเกี่ยวกับพื้นฐานกำเนิดของตนได้ มีบุคคลในสังคมต้องตกอยู่ในสภาวะเสี่ยงต่อปัญหาทางสุขภาพจิตที่ต้องการการสนับสนุนดูแลหลายกลุ่ม เช่น เด็ก วัยรุ่น สตรี ผู้ป่วยทางด้านร่างกายและผู้สูงอายุ เป็นต้น การดูแลช่วยเหลือบุคคลเหล่านี้ให้สามารถเผชิญสภาพปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น การพัฒนาความเข้มแข็งของจิตใจและการปรับตัว ตลอดจนการให้คำแนะนำการสอนวิธีการปรับตัว การดูแลตนเองด้านสุขภาพกาย สุขภาพจิต จะช่วยให้ผู้ที่อยู่ในภาวะเสี่ยงสามารถพัฒนาความเข้มแข็งและสามารถปรับตัวในครอบครัวในสังคม ตลอดจนการทำงานและการดำเนินชีวิตที่มีคุณค่าและเป็นประโยชน์แก่สังคม นอกจากนี้นักวิจัยพบว่าปัจจัยทางด้านสภาพการเลี้ยงดูส่งผลต่อการพัฒนาการทางด้านชีวิตวิทยาของมนุษย์และการเรียนรู้ เป็นที่ทราบกันดีว่าอวัยวะที่สำคัญต่อการเรียนรู้ของมนุษย์คือสมอง (คณะวิทยาการการเรียนรู้และศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2560)

เนื่องจากนักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ เป็นกลุ่มวัยรุ่นที่ต้องการแสวงหาเอกลักษณ์ของตนเอง จึงต้องเรียนรู้และสนใจสิ่งต่าง ๆ รอบตัว จึงทำให้สภาพทางสังคมมีอิทธิพลต่อการแสดงพฤติกรรมของวัยรุ่นเป็นอย่างมากประกอบกับปัจจุบันมีสื่อต่างๆที่พัฒนาไปไกลมาก เช่น ภาพยนตร์ โทรทัศน์ อินเทอร์เน็ต โทรศัพท์ สิ่งเหล่านี้มีผลกระทบต่อการพฤติกรรมเป็นอย่างมาก ดังนั้น นักศึกษาจึงต้องมีการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมใหม่ ๆ ด้านต่าง ๆ เช่น ด้านการคบเพื่อน ด้านอาจารย์ผู้สอน ด้านการศึกษา ด้านหลักสูตรการเรียนการสอน เพราะสภาพแวดล้อมใหม่นี้ล้วนส่งผลต่อการปรับตัวของนักศึกษา ประกอบกับการประชุมคณะรัฐมนตรีในวันอังคารที่ 7 เมษายน 2563 มีมติให้เลื่อนเปิดเทอมจากวันที่ 16 พฤษภาคม เป็นวันที่ 1 กรกฎาคม 2563 เนื่องด้วยสถานการณ์การแพร่ระบาดโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ที่อาจส่งผลกระทบในหลายด้านทั้งต่อตัวเด็ก ผู้ปกครองไปจนถึงครูและโรงเรียน ด้วยเหตุผลและความจำเป็นดังกล่าวกระทรวงศึกษาธิการ จึงกำหนดแนวนโยบายการจัดการเรียนการสอนภายใต้สถานการณ์วิกฤตโควิด-19 ตามแนวคิด “การเรียนรู้ นำการศึกษา สถานศึกษาอาจหยุดได้ แต่การเรียนรู้หยุดไม่ได้”

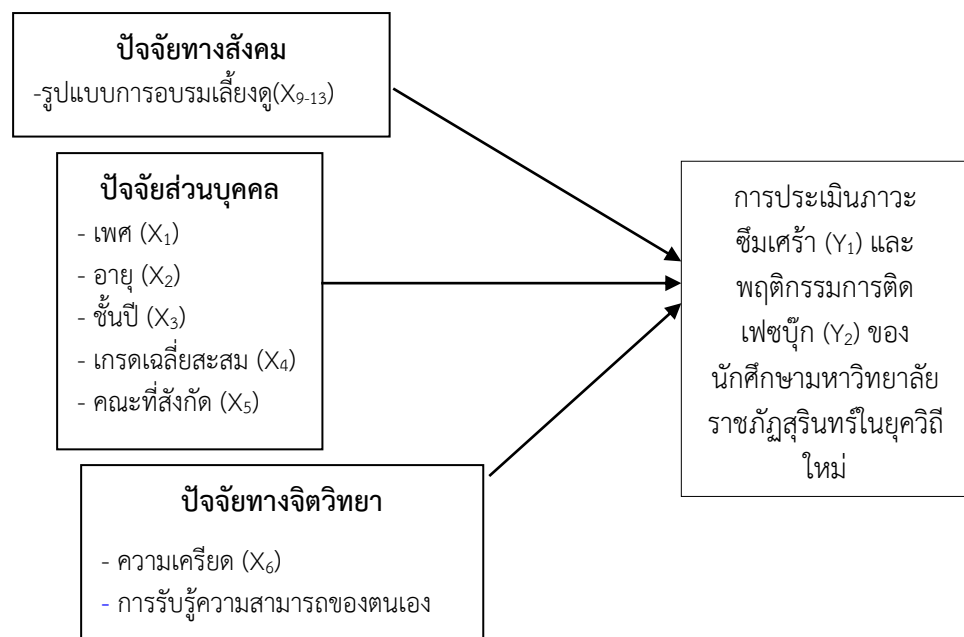
ในทุกระดับชั้นและทุกประเภทการศึกษาทั้งการศึกษาขั้นพื้นฐาน อาชีวศึกษา การศึกษาเอกชน และระดับอุดมศึกษา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2563)

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้มองเห็นผลของการประเมินการรับรู้ความสามารถของตนเองเพื่อป้องกันภาวะซึมเศร้าและการติดยาเสพติดของนักศึกษาในกลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ในยุควิถีใหม่เป็นเรื่องที่สำคัญยิ่งและหาปัจจัยทางสังคม ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยทางจิตวิทยามีความสัมพันธ์ต่อการทำนายผลของภาวะซึมเศร้าและการติดยาเสพติดของนักศึกษาในยุควิถีใหม่อย่างไร อันจะเป็นนำผลการประเมินเพื่อเสนอต่อผู้บริหารและประธานสาขาของนักศึกษาในการสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีให้แก่นักศึกษาให้ได้มากยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อประเมินการรับรู้ความสามารถของตนเอง, ความเครียด, ภาวะซึมเศร้า, รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูของนักศึกษา และการติดยาเสพติดของนักศึกษา
2. เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรกับภาวะซึมเศร้าและพฤติกรรมติดยาเสพติดของนักศึกษา
3. เพื่อหาตัวแปรที่มีอำนาจทำนายภาวะซึมเศร้าและการติดยาเสพติดของนักศึกษา

กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและตัวอย่าง

นักศึกษาระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ที่เรียนในปีการศึกษา 2563 และมีกลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนตามหลักสูตรระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ในภาคการศึกษาที่ 1/2563 ประกอบด้วยนักศึกษาจากมหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ โดยการสุ่มหลายขั้นตอน (Multi stage random sampling) รวมจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่เก็บแบบสอบถามมาทั้งสิ้น 753 คน คิดเป็นร้อยละ 94.12

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป แบบสอบถามเพื่อคัดกรองโรคซึมเศร้า (Y1) ดัดแปลง จากกรมสุขภาพจิต เพื่อประเมินภาวะซึมเศร้า โดยรวมประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 9 ข้อ (9Q) ของภาคจิตเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล ลักษณะคำตอบเป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 4 ระดับ แบบสอบถามประเมินความเครียด ดัดแปลงจากแบบวัดความเครียดของกรมสุขภาพจิต มีจำนวน 20 ข้อ (X6) เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า ให้เลือกตอบ 5 ระดับ แบบสอบถามประเมินการรับรู้ความสามารถของตนเองต่อภาวะการซึมเศร้าและการใช้เฟซบุ๊ก จำนวน 16 ข้อ (X7) แบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับมีค่าความเชื่อมั่น .85 แบบสอบถามรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู(แบบรักสนุก, แบบให้เหตุผล, แบบลงโทษทางจิต, แบบควบคุม, แบบพึ่งพาตนเอง) (X9-X13) จำนวน 24 ข้อเป็นแบบ Rating Scale 5 ระดับมีค่าความเชื่อมั่น .83 และแบบสอบถามการใช้เฟซบุ๊กของ BERGEN (2011) จำนวน 6 (Y2) ข้อเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .91

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ดำเนินการเก็บข้อมูล โดยผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย ขออนุญาตเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่าง โดยอธิบายถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย ขั้นตอนอย่างละเอียดในการเก็บข้อมูลและประโยชน์ของการนำข้อมูลไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อมหาวิทยาลัย ดำเนินการเก็บข้อมูล ตั้งแต่ระหว่างก่อนสอบปลายภาคและหลังสอบปลายภาคเรียน 1 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 800 คน ได้กลับคืน 753 ฉบับคิดเป็นร้อยละ 94.12

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือคือ ค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ของครอนบาค
2. วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้
 - 2.1 ข้อมูลส่วนบุคคลใช้การวิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่ และค่าร้อยละ
 - 2.2 วิเคราะห์ระดับของภาวะซึมเศร้า, การรับรู้ความสามารถของตนเองด้วยและระดับการอบรมเลี้ยงดูของนักศึกษาโดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
 - 2.4 ค่าสหสัมพันธ์ภายในตัวพยากรณ์และตัวเกณฑ์โดยใช้สูตรหาค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient)
 - 2.5 ค่าสหสัมพันธ์พหุคูณ (r) และค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวพยากรณ์ (β, σ)
 - 2.6 คำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์ภาวะซึมเศร้าและการติดเฟซบุ๊กของนักศึกษา (ที่ประเมินว่าติดจากแบบประเมินของ BERGEN, 2011) และค่าคงที่เพื่อสร้างสมการพยากรณ์โดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) แบบ Stepwise
 - 2.7 สร้างสมการพยากรณ์ภาวะซึมเศร้าและการติดเฟซบุ๊กของนักศึกษาทั้งในรูปคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างนักศึกษาส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 583 คน คิดเป็นร้อยละ 77.90 และเพศชาย จำนวน 166 คน คิดเป็นร้อยละ 22.10 ตามลำดับ กลุ่มตัวอย่างนักศึกษาส่วนใหญ่เรียนในชั้นปีที่ 2 จำนวน 578 คน คิดเป็นร้อยละ 77.27 รองลงมาคือ ชั้นที่ 3 จำนวน 168 คน คิดเป็นร้อยละ 22.46 และชั้นปี 1 และ 5 จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.13 ตามลำดับ กลุ่มตัวอย่างนักศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในสังกัดคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ จำนวน 263 คน คิดเป็นร้อยละ 35.10 รองลงมาคืออยู่ในสังกัดคณะ

วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จำนวน 236 คน คิดเป็นร้อยละ 31.51 สังกัดคณะครุศาสตร์ จำนวน 179 คน คิดเป็นร้อยละ 23.90 สังกัดคณะเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตร จำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 7.08 และ สังกัดคณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 2.40 ตามลำดับ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษา เป็นโรคมึนเศร้า จำนวน 373 คน คิดเป็นร้อยละ 49.51 มีนักศึกษาในกลุ่มติดเฟซบุ๊ก จำนวน 435 คน คิดเป็น ร้อยละ 53.77 และพบว่า นักศึกษาเป็นโรคมึนเศร้าและกลุ่มติดเฟซบุ๊ก จำนวน 231 คน คิดเป็นร้อยละ 30.84 กลุ่มตัวอย่างนักศึกษามีอายุเฉลี่ย 20.17 ปี และมีเกรดเฉลี่ยสะสมเท่ากับ 3.29

2. นักศึกษามีระดับการรับรู้ความสามารถของตนเองโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.02 ส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.56 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงจากมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด 3 อันดับแรกคือ นักศึกษาเชื่อมั่นว่าตัวเองมีค่าขึ้นเมื่อสามารถดูแลตนเองได้ มีค่าเฉลี่ย 4.34 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.74 รองลงมาคือ นักศึกษามั่นใจว่า ถึงแม้จะซึมเศร้าก็สามารถดูแลตนเองให้มีสุขภาพดีได้ มีค่าเฉลี่ย 4.16 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน .79 และนักศึกษาเชื่อมั่นว่าป้องกันภาวะซึมเศร้าโดยจะพยายามทำให้ตัวเองไม่อยู่ว่าง ด้วยการทำสิ่งที่ชอบ 4.13 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน .81 ตามลำดับ และข้อที่มีคะแนนต่ำที่สุดคือ นักศึกษา เชื่อมั่นว่าสามารถออกกำลังกายได้เมื่อมีอาการเบื่อหน่ายท้อแท้ มีค่าเฉลี่ย 3.74 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.97

3. นักศึกษามีระดับอาการของภาวะซึมเศร้าโดยรวมอยู่ในระดับมีความผิดปกติแต่ยังไม่ถึงภาวะซึมเศร้า มีค่าเฉลี่ย 0.90 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.99 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงจากมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด 3 อันดับแรกคือ หลับยากหรือหลับๆตื่นๆหรือหลับมากไป มีค่าเฉลี่ย 1.98 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน .78 รองลงมา คือ เบื่อไม่สนใจอยากทำอะไร มีค่าเฉลี่ย 1.93 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.53 และเบื่ออาหารหรือกินมาก เกินไป มีค่าเฉลี่ย 1.84 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน .76 และข้อที่มีคะแนนต่ำที่สุดคือ การคิดทำร้ายตนเอง หรือคิดว่าถ้าตายไปคงจะดี มีค่าเฉลี่ย 1.32 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.62 ตามลำดับ

4. นักศึกษามีระดับรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูมาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($M=3.28$, $S=0.75$) และ พิจารณาเป็นแต่ละระดับรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูพบว่า นักศึกษามีรูปแบบอบรมเลี้ยงดูมาที่มีระดับปาน กลางคือ แบบให้เหตุผล แบบลงโทษทางจิต และแบบควบคุม ($M=3.21$, $S=0.62$, ($M=2.58$, $S=0.95$), ($M= 3.23$, $S=0.82$) และนักศึกษามีรูปแบบอบรมเลี้ยงดูมาที่มีระดับมากคือ แบบรักสนับสนุน และแบบพึ่งพา ตนเอง($M=3.51$, $S=0.70$, ($M=3.85$, $S=0.63$) ตามลำดับ

5. นักศึกษาที่มีภาวะซึมเศร้าและกลุ่มติดเฟซบุ๊กมีระดับรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูมาโดยรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง ($M=3.44$, $S=0.74$) และพิจารณาเป็นแต่ละรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูพบว่า นักศึกษามีรูปแบบอบรม เลี้ยงดูมาที่มีระดับปานกลางคือ แบบให้เหตุผล แบบลงโทษทางจิต และแบบควบคุม ($M=3.38$, $S=0.63$, ($M=2.94$, $S=0.97$), ($M=3.41$, $S=0.76$) และนักศึกษามีรูปแบบอบรมเลี้ยงดูมาที่มีระดับมาก คือ แบบรักสนับสนุน และแบบพึ่งพาตนเอง ($M=3.57$, $S=0.70$, ($M=3.88$, $S=0.65$) ตามลำดับ

6. ผลการวิเคราะห์โดยการดึงตัวพยากรณ์ที่มีความสัมพันธ์ออกจากสมการถดถอยที่ละตัวแปรจนถึง ที่สุดพบว่า ตัวพยากรณ์ที่ดีในการพยากรณ์ภาวะซึมเศร้าของนักศึกษา(Y_1)ได้แก่ การรับรู้ความสามารถของ ตนเอง และรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบพึ่งพาตนเอง ตามลำดับ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 เมื่อเพิ่มตัวพยากรณ์ โดยสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของภาวะ ซึมเศร้าของนักศึกษาได้ร้อยละ 84.79 มีค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์เท่ากับ 0.04 รายละเอียดดังในตาราง 1

ตารางที่ 1 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ(r)ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R^2) ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์ (SE_{est}) ค่าทดสอบเอฟของตัวพยากรณ์ (F) ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย (b) ค่าคลาดเคลื่อนมาตรฐานสัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวพยากรณ์ (SE_b) ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐาน (β) ค่าทดสอบทีของค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยที่เข้าสมการการวิเคราะห์การถดถอยแบบขั้นตอนที่พยากรณ์ภาวะซึมเศร้าของนักศึกษา (Y_1)

ตัว พยากรณ์	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ				ค่าน้ำหนักตัวพยากรณ์				
	r	R^2	SE_{est}	F	b	SE_b	β	t	อันดับ ที่
X_7 (การรับรู้)	.92	.85	3.74	47.64**	-0.21	0.04	-0.34	-5.78**	1
X_{12} (แบบพึ่งพาตนเอง)	.88	.77	3.70	27.42**	-0.96	0.38	-0.15	-2.52*	2
a	-	-	-	-	30.46	1.83	-	.	-

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมการพยากรณ์ที่สามารถทำนายภาวะซึมเศร้าของนักศึกษา โดยใช้คะแนนดิบคือ

$$Y_1 = 30.46 - 0.21X_7 - 0.96X_{12}$$

และสมการพยากรณ์ที่สามารถทำนายภาวะซึมเศร้าของนักศึกษา โดยใช้คะแนนมาตรฐานคือ

$$Z'_1 = -0.34Z_7 - 0.15Z_{12}$$

7. ผลการวิเคราะห์โดยการดึงตัวพยากรณ์ที่มีความสัมพันธ์ออกจากสมการถดถอยที่ละตัวแปรจนถึงที่สุดพบว่า ตัวพยากรณ์ที่ดีในการพยากรณ์การติดเฟซบุ๊กของนักศึกษา (Y_2) ได้แก่ รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบหลงโงะทางจิต และรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบพึ่งพาตนเอง ตามลำดับ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 เมื่อเพิ่มตัวพยากรณ์ โดยสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของการติดเฟซบุ๊กของนักศึกษาได้ร้อยละ 77.88 มีค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์เท่ากับ 0.30 รายละเอียดดังในตาราง 2

ตาราง 2 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ(r)ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R^2) ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์ (SE_{est}) ค่าทดสอบเอฟของตัวพยากรณ์ (F) ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย (b) ค่าคลาดเคลื่อนมาตรฐานสัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวพยากรณ์ (SE_b) ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐาน (β) ค่าทดสอบทีของค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยที่เข้าสมการการวิเคราะห์การถดถอยแบบขั้นตอนที่พยากรณ์พฤติกรรมติดเฟซบุ๊กของนักศึกษา (Y_2)

ตัว พยากรณ์	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ				ค่าน้ำหนักตัวพยากรณ์				
	r	R^2	SE_{est}	F	b	SE_b	β	t	อันดับ ที่
X_{10} (หลงโงะทางจิต)	.88	.78	2.53	22.44**	0.89	0.30	0.22	2.96**	1
X_{12} (การเลี้ยงดูแบบพึ่งพาตนเอง)	.87	.76	2.50	16.98**	0.83	0.36	0.14	2.31*	2
a	-	-	-	-	13.54	1.41	-	9.62**	-

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมการพยากรณ์ที่สามารถทำนายการติดเฟซบุ๊กของนักศึกษา โดยใช้คะแนนดิบคือ

$$Y_2 = 13.54 + 0.89X_{10} + 0.83X_{12}$$

และสมการพยากรณ์ที่สามารถทำนายการติดเฟซบุ๊กของนักศึกษา โดยใช้คะแนนมาตรฐานคือ

$$Z'_2 = 0.22Z_{10} + 0.14Z_{12}$$

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการประเมินการรับรู้ความสามารถของตนเองเพื่อป้องกันภาวะซึมเศร้าและการติดเฟซบุ๊กของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ในยุควิถีใหม่ มีประเด็นที่น่าสนใจและนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างนักศึกษาส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 583 คน คิดเป็นร้อยละ 77.90 และเพศชาย จำนวน 166 คน คิดเป็นร้อยละ 22.10 ตามลำดับ กลุ่มตัวอย่างนักศึกษาส่วนใหญ่เรียนในชั้นปีที่ 2 จำนวน 578 คน คิดเป็นร้อยละ 77.27 รองลงมาคือ ชั้นที่ 3 จำนวน 168 คน คิดเป็นร้อยละ 22.46 และชั้นปี 1 และ 5 จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.13 ตามลำดับ กลุ่มตัวอย่างนักศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในสังกัดคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ จำนวน 263 คน คิดเป็นร้อยละ 35.10 รองลงมาคืออยู่ในสังกัดคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จำนวน 236 คน คิดเป็นร้อยละ 31.51 สังกัดคณะครุศาสตร์ จำนวน 179 คน คิดเป็นร้อยละ 23.90 สังกัดคณะเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตร จำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 7.08 และสังกัดคณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 2.40 ตามลำดับ กลุ่มตัวอย่างนักศึกษาเป็นโรคซึมเศร้า จำนวน 373 คน คิดเป็นร้อยละ 49.51 มีนักศึกษาในกลุ่มติดเฟซบุ๊ก จำนวน 435 คน คิดเป็นร้อยละ 53.77 และพบว่า นักศึกษาเป็นทั้งโรคซึมเศร้าและกลุ่มติดเฟซบุ๊ก จำนวน 231 คน คิดเป็นร้อยละ 30.84 ทั้งนี้ เนื่องมาจากมหาวิทยาลัยต่าง ๆ เปิดเทอมช้ากว่าที่กำหนด 1 เดือนจากปกติจะเปิดเทอมต้นเดือนมิถุนายน 2563 โดยมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่ได้กำหนดให้เปิดเทอมในต้นเดือนกรกฎาคม 2563 และยังมีระบบการรักษา ระยะห่างทางสังคม อยู่ห่างจากผู้อื่น 1-2 เมตร การหลีกเลี่ยงการสัมผัส การปรับเวลาเรียน สลับวันเรียน การลดเวลากิจกรรม การงดเรียนบางรายวิชา เรียนที่บ้าน การจัดระบบคิว การใช้ภาชนะแยกส่วนตัว ไม่ไปพื้นที่เสี่ยง การกักกันตัวเอง และการกักกันโรค ประชาสัมพันธ์และสร้างการรับรู้ และมีการจัดเตรียมสถานที่ ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ ห้องประชุม ห้องทำกิจกรรม ห้องดนตรี ห้องนั่งพัก ห้องสุขา พื้นที่โล่ง ลานกิจกรรม สนามกีฬา ลีฟท์ บันได โรงอาหาร หอพัก ให้มีระบบระบายอากาศถ่ายเทได้สะดวก ทำความสะอาดพื้นที่ต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ ทำความสะอาดอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ในห้องปฏิบัติการ ทำความสะอาดอาคารเรียน อาคารอื่น ๆ รวมถึงอุปกรณ์ภายในตัวอาคารหอพักนักศึกษา เช่น ลูกบิดประตู ราวบันได สวิตช์ไฟ และปุ่มกดลิฟท์ ด้วยน้ำยาฆ่าเชื้อโรคทุก 2 ชั่วโมง ลดความแออัดของการอยู่รวมกัน วิชาบรรยายให้จัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ทุกรายวิชาผ่านระบบ LMS System (จำกัดรูปแบบระบบ) ควบรวมรายวิชา ลดจำนวนห้องเพื่อลดความแออัดและสร้าง Teaching Team. ซึ่งจัดให้สอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการที่กำหนดนโยบายการเรียนการสอนออนไลน์ในรูปแบบที่หลากหลาย อันได้แก่ DLTV โปรแกรมออนไลน์ (Zoom, Google Meet, Microsoft Team) สื่อการเรียนการสอนแบบ Offline การจัดการเรียนการสอนผ่านการถ่ายทอดสด (LIVE) เป็นต้น โดยพิจารณาถึงความเหมาะสมของผู้เรียนในทุกประเภทและระดับการศึกษา เพื่อเป็นการเพิ่มทางเลือกในการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนมากยิ่งขึ้น หรืออาจนำหลักการ 4 on มาประยุกต์ใช้ อันได้แก่ online, on air, on hand และ on site ซึ่งอาจทำให้นักศึกษากลุ่มหนึ่งเรียนที่บ้านอาจทำให้ติดโซเชียลและมีภาวะซึมเศร้าอยู่ส่วนหนึ่ง ซึ่งกระบวนการเรียนรู้ในยุคศตวรรษที่ 21 จำเป็นเกี่ยวข้องกับ 1) การจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในรูปของผลผลิตการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนมีองค์ความรู้กับสภาพจริงของชีวิตในปัจจุบัน กระบวนการเรียนรู้ที่เป็นการจัดการ จึงเป็นระบบบูรณาการกับปัจจัยหลาย ๆ อย่าง ที่ผลของการจัดการจะ

ส่งผลให้ผู้เรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเยาวชนที่จะเป็นอนาคตของประเทศ หรือของโลก ได้ถึงพร้อมด้วยความสมบูรณ์ด้านสุขภาพอนามัย มีจิตวิเคราะห้ด้วยเหตุผลและตรรกะ สามารถอยู่ร่วมกันผู้อื่นได้ในสังคม และมีทักษะเชี่ยวชาญในการประกอบอาชีพในปัจจุบันหรือในอนาคต รวมทั้งมีจิตใฝ่รู้ใฝ่ศึกษาตลอดชีวิต (Partnership for 21st Century Skill) (กาญจนา เกรียงซี่ และคณะ, 2558)

2. นักศึกษามีระดับการรับรู้ความสามารถของตนเองโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.02 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน .56 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงจากมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด 3 อันดับแรกคือนักศึกษาเชื่อมั่นว่าตัวเองมีค่าขึ้นเมื่อสามารถดูแลตนเองได้ มีค่าเฉลี่ย 4.34 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.74 รองลงมาคือ นักศึกษามั่นใจว่า ถึงแม้จะซึมเศร้าก็สามารถดูแลตนเองให้มีสุขภาพดีได้ มีค่าเฉลี่ย 4.16 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน .79 และนักศึกษาเชื่อมั่นว่าป้องกันภาวะซึมเศร้าโดยจะพยายามทำให้ตัวเองไม่อยู่ว่าง ด้วยการทำสิ่งที่ชอบ 4.13 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน .81 ตามลำดับ และข้อที่มีคะแนนต่ำที่สุดคือนักศึกษาเชื่อมั่นว่าสามารถออกกำลังกายได้เมื่อมีอาการเบื่อหน่ายท้อแท้ มีค่าเฉลี่ย 3.74 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.97 ทั้งนี้เนื่องจากนักศึกษามีความเชื่อหรือการรับรู้ว่า กิจกรรมหรือพฤติกรรมที่ตนเองกระทำนั้น สามารถนำไปสู่การกระทำทั้งทางบวกนั้นก็คือ ถ้าคาดคะเนของบุคคลว่าถ้ากระทำพฤติกรรมนั้นแล้วจะนำไปสู่ผลลัพธ์ที่ตนเองคาดหวังไว้ (Bandura, 1997) ซึ่งการได้รับข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ นั้นสามารถทำให้นักศึกษาคาดการณ์ล่วงหน้าว่าจะเกิดขึ้น โดยอาศัยการตัดสินใจ ความเชื่อ ในความสามารถของตนเองว่าจะสามารถทำได้แค่ไหน โดยขึ้นอยู่กับระดับความเชื่อในความสามารถ ความเข้มแข็งหรือความเชื่อมั่นในความสามารถ และความเป็นสากล โดยการตัดสินใจความสามารถของตนเองนี้จะต้องผ่านกระบวนการในการเรียนรู้โดยการสังเกต กระบวนการใส่ใจ การเก็บจำ การกระทำ กระบวนการรับรู้ กระบวนการรู้คิดคือบุคคลจะมีคิด คัดเลือก ชั่งน้ำหนัก และบูรณาการข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ทั้ง 4 แหล่งคือประสบการณ์ตรง การสังเกตจากตัวแบบ การมีแรงจูงใจจากการชักจูงหรือการมีการเตรียมพร้อมที่ดี มีทักษะได้แก่ ความตั้งใจ ความจำ การอ้างอิงถึง และการบูรณาการ เพื่อการสร้างมโนทัศน์เรื่องความสามารถของตนเองและเชื่อว่าตนเองมีความสามารถ ที่จะกระทำการนั้น ๆ ได้ (วิลาสลักษณ์ ชั่ววลี, 2547) นอกจากนี้ยังพบว่านักศึกษานำทฤษฎีการรับรู้ความสามารถของตนเองมาประยุกต์ใช้ในการจัดการสุขภาพ โดยเฉพาะการส่งเสริมพฤติกรรมสุขภาพของตนเองโดยแนวทางการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนั้นอยู่ภายใต้พื้นฐานการสร้างเชื่อมั่นในตนเองและการรับรู้ความสามารถของตนเองของแบนดูรา 4 ประการคือ การประสบกับภาวะเหตุการณ์ที่ประสบความสำเร็จ การเรียนรู้จากประสบการณ์ของผู้อื่น การใช้คำพูดชักจูงและการกระตุ้นอารมณ์ ซึ่งทำให้ตนเองมีความสามารถที่จะเลือกหรือกำหนดพฤติกรรมใด ๆ ที่เหมาะสมกับตนเองได้ โดยมีความคาดหวังต่อที่จะเกิดขึ้นตลอดจนสามารถปฏิบัติกิจกรรมนั้น ๆ อย่างต่อเนื่องและยั่งยืนมีพฤติกรรมสุขภาพที่ต้องการและมีผลลัพธ์ทางสุขภาพที่ดีขึ้นได้ (ภาสิต ศิริเทศ และณพวิทย์ ธรรมสีหา, 2562)

3. นักศึกษามีระดับอาการของภาวะซึมเศร้าโดยรวมอยู่ในระดับมีความผิดปกติแต่ยังไม่มีภาวะซึมเศร้า มีค่าเฉลี่ย 0.90 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.99 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงจากมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด 3 อันดับแรกคือ หลับยากหรือหลับ ๆ ตื่น ๆ หรือหลับมากไป มีค่าเฉลี่ย 1.98 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน .78 รองลงมาคือ เบื่อไม่สนใจอยากทำอะไร มีค่าเฉลี่ย 1.93 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.53 และเบื่ออาหารหรือกินมากเกินไป มีค่าเฉลี่ย 1.84 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน .76 และข้อที่มีคะแนนต่ำที่สุดคือ การคิดทำร้ายตนเองหรือคิดว่าถ้าตายไปคงจะดี มีค่าเฉลี่ย 1.32 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.62 ตามลำดับ ทั้งนี้เนื่องจากมหาวิทยาลัยได้กำหนดให้มีการจัดการเรียนการสอนทุกระดับให้จัดจำนวนนักศึกษาทั้งในและนอกห้องเรียน/ห้องปฏิบัติการ ให้สามารถเว้นระยะห่างของผู้เรียนได้อย่างเหมาะสม และมีมาตรการคัดกรองเบื้องต้น การตรวจวัดไข้ มีจุดคัดกรองอุณหภูมิ การให้คำแนะนำเป็นรายบุคคล และการหาหน้ากากอนามัยมาให้ทุกคนใช้

ก่อนเข้ามหาวิทยาลัย นอกจากนี้เหตุผลที่นักศึกษามีระดับอาการของภาวะซึมเศร้าโดยรวมอยู่ในระดับน้อย อาจเกิดจากการไม่ยากปฏิบัติกิจวัตรประจำวันต่าง ๆ แต่ยังสามารถดำเนินชีวิตได้ตามปกติ หลีกเลี้ยงหรือ ผ่อนผันในกิจกรรมต่าง ๆ ต้องการความช่วยเหลือจากผู้อื่นพึ่งพาผู้อื่นมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับการวิเคราะห์ จากคำถามปลายเปิดว่านักศึกษามีวิธีแก้ภาวะซึมเศร้าโดย การไม่ควรอยู่คนเดียว หากิจกรรมทำ เช่น เล่นเกม ดูหนัง ไปกิน ฟังเพลง เล่นกีฬาไปกิน ไปเที่ยว ออกกำลังกาย ปรึกษาแพทย์ หากคนที่ไว้ใจระบายความในใจ และนอนพักผ่อน ซึ่งเป็นทางออกที่ดี เนื่องจากนี้สถานการณ์ความเครียดของนักศึกษาในช่วงสถานการณ์การ แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) นักศึกษาได้รับข้อมูลจากมหาวิทยาลัยในการจัดการ เรียนการสอนที่จะเกิดขึ้นเพื่อให้นักศึกษาปรับตัวเตรียมรับมือกับเหตุการณ์ในระดับหนึ่งแล้วว่าไม่เกินความสามารถที่ เราจะแก้ไขได้ ไม่ทำให้นักศึกษารู้สึกหนักใจเป็นเรื่องที่หนักหนาสาหัสเกินกำลังทรัพยากรที่มีอยู่ หรือเกิน ความความสามารถที่เราจะแก้ไขได้ ไม่ทำให้นักศึกษารู้สึกหนักใจและเป็นทุกข์กระวนกระวายใจ ซึ่งอาจเกิดขึ้นพร้อมกับ ความรู้สึกที่ว่าตนเองว่าจะไม่ได้ได้รับอันตรายในมาเรียนในภาคเรียนที่ 1/2563 ในมหาวิทยาลัยได้ อีกทั้ง นักศึกษาส่วนใหญ่เป็นคนที่มองโลกในแง่ดี มีอารมณ์ขัน ใจเย็น จะมีความเครียดน้อยกว่าคนที่มองโลก ในแง่ร้าย เอาจริงเอาจังกับชีวิต และใจร้อน อาจรวมถึงบุคลิกภาพเดิมของแต่ละบุคคลที่รู้สึกว่าคุณมีคณคอย ให้การช่วยเหลือเมื่อมีปัญหา เช่น คณาจารย์ พ่อแม่ ญาติพี่น้อง มีเพื่อนสนิทที่รักใคร่ และไว้วางใจกันได้ ก็จะมี ความเครียดน้อยกว่าคนที่อยู่โดดเดี่ยวตามลำพัง

4. นักศึกษามีระดับรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูมาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($M=3.28$, $S=0.75$) และ พิจารณาเป็นแต่ละระดับรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูพบว่า นักศึกษามีรูปแบบอบรมเลี้ยงดูมาที่มีระดับปาน กลางคือ แบบให้เหตุผล แบบลงโทษทางจิต และแบบควบคุม ($M=3.21$, $S=0.62$, ($M=2.58$, $S=0.95$), ($M=3.23$, $S=0.82$) และนักศึกษามีรูปแบบอบรมเลี้ยงดูมาที่มีระดับมากคือ แบบรักสนับสนุน และแบบ พึ่งพาตนเอง ($M=3.51$, $S=0.70$, ($M=3.85$, $S=0.63$) ตามลำดับ ทั้งนี้เนื่องจากผู้ปกครองนักศึกษาใช้วิธีการ อบรมเลี้ยงดูนักศึกษามาตั้งแต่เด็กโดยการเปิดโอกาสให้ได้กระทำกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันได้ด้วย ตนเอง ภายใต้คำแนะนำและฝึกฝนของบิดามารดาหรือผู้เลี้ยงดูอื่น ๆ ซึ่งจะทำให้เด็กช่วยเหลือตนเองได้เร็ว และไม่ ต้องพึ่งพาผู้อื่นมากและนานจนเกินไป (ดวงเดือน พันธุมนาวิน, 2528)

5. และเมื่อพิจารณานักศึกษาเฉพาะกลุ่มที่มีภาวะซึมเศร้าและกลุ่มติดเฟสบุ๊คมีระดับรูปแบบการอบรม เลี้ยงดูมาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($M=3.44$, $S=0.74$) และพิจารณาเป็นแต่ละรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู พบว่า นักศึกษามีรูปแบบอบรมเลี้ยงดูมาที่มีระดับปานกลางคือ แบบให้เหตุผล แบบลงโทษทางจิต และ แบบควบคุม ($M=3.38$, $S=0.63$, ($M=2.94$, $S=0.97$), ($M=3.41$, $S=0.76$) และนักศึกษามีรูปแบบอบรม เลี้ยงดูมาที่มีระดับมากคือ แบบรักสนับสนุน และแบบพึ่งพาตนเอง ($M=3.57$, $S=0.70$, ($M=3.88$, $S=0.65$) ตามลำดับ ซึ่งมีผลการประเมินเหมือนกับนักศึกษากลุ่มตัวอย่างทั้งหมดคือ มีระดับรูปแบบการอบรม เลี้ยงดูมาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($M=3.28$, $S=0.75$) ทั้งนี้เนื่องจากนักศึกษากลุ่มใหญ่ของมหาวิทยาลัย เป็นกลุ่มนักศึกษาที่มาจากพื้นที่ถิ่นของตนเองในแต่ละจังหวัดซึ่งส่วนใหญ่เป็นคนที่มองโลกในแง่ดี มีอารมณ์ขัน ใจเย็น จึงมีความเครียดน้อยกว่าคนที่มองโลกในแง่ร้าย เอาจริงเอาจังกับชีวิต และใจร้อน อาจรวมถึง บุคลิกภาพของนักศึกษาเดิมของแต่ละบุคคลที่รู้สึกว่าคุณมีคณคอยให้การช่วยเหลือเมื่อมีปัญหา เช่น คณาจารย์ พ่อแม่ ญาติพี่น้อง มีเพื่อนสนิทที่รักใคร่ และไว้วางใจกันได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ วราภรณ์ รักวิจัย (2535) ที่กล่าวว่า พ่อแม่เป็นบุคคลที่มีหน้าที่รับผิดชอบเลี้ยงดู อบรมสั่งสอนให้เด็กเป็นคนดี ตามหน้าที่ของพ่อแม่ที่ดีนั้น นอกจากจะให้การอบรมเลี้ยงดูแล้วต้องให้ความรัก ความเอาใจใส่ จัดประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมที่จะช่วยให้เด็กได้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาทุก ๆ ด้าน เพื่อเขาจะเติบโตและ

สามารถเผชิญความเปลี่ยนแปลงของสังคมสามารถจะแก้ปัญหาต่าง ๆ และอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข รวมทั้งพ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดูหลักในครอบครัวเป็นบุคคลที่มีความสำคัญอย่างมากในการส่งเสริมประสบการณ์ให้แก่เด็ก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผลจากการประเมินข้อมูลในครั้งนี้พบว่า กลุ่มตัวอย่างนักศึกษาส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 583 คน คิดเป็นร้อยละ 77.90 และเพศชายจำนวน 166 คน คิดเป็นร้อยละ 22.10 ตามลำดับ ส่วนใหญ่เรียนในชั้นปีที่ 2 จำนวน 578 คน คิดเป็นร้อยละ 77.27 รองลงมาคือ ชั้นที่ 3 จำนวน 168 คน คิดเป็นร้อยละ 22.46 มีนักศึกษาเป็นโรคซึมเศร้า จำนวน 373 คน คิดเป็นร้อยละ 49.51 มีนักศึกษากลุ่มติดเฟซบุ๊ก จำนวน 435 คน คิดเป็นร้อยละ 53.77 และพบว่า นักศึกษาเป็นทั้งโรคซึมเศร้าและกลุ่มติดเฟซบุ๊ก จำนวน 231 คน คิดเป็นร้อยละ 30.84 หน่วยงานที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับกิจกรรมนักศึกษา อาทิเช่น สำนักกิจการนักศึกษาควรมีคณะทำงานปฏิบัติการดูแลนักศึกษาและบุคลากรที่ได้รับการวินิจฉัยว่าเป็นกลุ่มที่เป็นภาวะโรคซึมเศร้า ดังนั้นอาจารย์และนักวิชาการในหน่วยงานควรให้ความสำคัญศึกษาวิจัยเชิงลึกเกี่ยวกับปัญหาภาวะโรคซึมเศร้าของนักศึกษาที่เกิดขึ้นเพื่อนำไปสู่การป้องกันและแก้ไขในสถานการณ์แวดล้อมความเป็นอยู่จริง ให้ระดับของโรคซึมเศร้าของนักศึกษาลดลง มิใช่เป็นเพียงการวิจัยเพื่อการศึกษาเท่านั้น

2. นักศึกษามีระดับการรับรู้ความสามารถของตนเองโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.02 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน .56 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงจากมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด 3 อันดับแรกคือนักศึกษาเชื่อมั่นว่าตัวเองมีค่าขึ้นเมื่อสามารถดูแลตนเองได้ มีค่าเฉลี่ย 4.34 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.74 รองลงมาคือ นักศึกษามั่นใจว่า ถึงแม้จะซึมเศร้าก็สามารถดูแลตนเองให้มีสุขภาพดีได้ มีค่าเฉลี่ย 4.16 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน .79 และนักศึกษาเชื่อมั่นว่าป้องกันภาวะซึมเศร้าโดยจะพยายามทำให้ตัวเองไม่อยู่ว่างด้วยการทำสิ่งที่ชอบ 4.13 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน .81 ตามลำดับ และข้อที่มีคะแนนต่ำที่สุดคือนักศึกษาเชื่อมั่นว่าสามารถออกกำลังกายได้เมื่อมีอาการเบื่อหน่ายท้อแท้ มีค่าเฉลี่ย 3.74 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.97 ดังนั้นคณะต่างๆควรกิจกรรมการสร้างเสริมคุณลักษณะความเป็นครูควรจัดกิจกรรมสร้างเสริมและพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้ครอบคลุมทั้ง 5 ด้านคือ ด้านความรู้ความสามารถในวิชาชีพ ด้านความรักและศรัทธาในวิชาชีพ ด้านคุณธรรม จริยธรรมในวิชาชีพ ด้านบทบาทหน้าที่ของความเป็นบัณฑิต และด้านจรรยาบรรณในวิชาชีพแต่ละสาขา ซึ่งสอดคล้องกับบริบทของมหาวิทยาลัย

3. ผลการวิจัยนี้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการประเมินผลการรับรู้ความสามารถของตนเองเพื่อป้องกันภาวะซึมเศร้าและความเครียดของนักศึกษา เพื่อนำผลประเมินไปพัฒนากระบวนการเรียนการสอนนักศึกษาของคณะต่างๆของมหาวิทยาลัย โดยคณะผู้บริหาร/ผู้ที่เกี่ยวข้อง ควรนำข้อมูลไปใช้เป็นแนวทางการสร้างเสริม/พัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้แก่นักศึกษา โดยกำหนดกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นบัณฑิตในศตวรรษที่ 21 ให้เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการติดตามประเมินผลการรับรู้ความสามารถของตนเองเพื่อป้องกันภาวะซึมเศร้าและความเครียดของนักศึกษามหาวิทยาลัยอื่นๆต่อไปเป็นระยะๆ เพราะภาวะซึมเศร้าต้องใช้เวลาติดตามความคงทนในการติดตามประเมินเพื่อให้การรักษาอย่างต่อเนื่อง

2. ควรวิจัยปรับปรุงแบบประเมินเพิ่มเติมในส่วนของการบริหารเวลา และการฝึกการใช้เวลาว่างเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ และนำไปใช้กับกลุ่มนักศึกษาในพื้นที่อื่น ๆ

3. ควรมีการวิจัยการพัฒนาหลักสูตรที่ส่งเสริมให้นักศึกษาร่างสัมพันธ์ภาพแบบรักสนับสนุนกับเพื่อน ๆ นักศึกษาเพื่อส่งผลต่อการพัฒนาการรับรู้ความสามารถของตนเองและการควบคุมตนเองของนักศึกษา กลุ่มเสี่ยงได้ศึกษาในกลุ่มนักศึกษาในภาคอื่นๆที่มีบริบทเชิงวัฒนธรรมที่แตกต่าง และมีการวิจัยเพื่อพัฒนาระบบการดูแลสุขภาพตามวิถีวัฒนธรรมสำหรับนักศึกษาในชุมชนต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา เกรียงซี. (2558). รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์เรื่องโครงการสังเคราะห์งานวิจัยภายใต้กรอบการวิจัยเพื่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ.
- คณะวิทยาการเรียนรู้และศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. (2560). บทวิเคราะห์แนวทางการจัดทำข้อเสนอทิศทางการเรียนรู้สำหรับเยาวชน. สืบค้น 20 มกราคม 2564, <http://www.nso.go.th/sites/2017/Lists/Activity/Attachments/120/A24-05-60.pdf>.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน. (2528). ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวกับสุขภาพจิตและจริยธรรมของนักเรียนวัยรุ่น. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- ภาสิต ศิริเทศ และณพวิทย์ ธรรมสีหา. (2562). ทฤษฎีการรับรู้ความสามารถของตนเองกับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุ. วารสารพยาบาลทหารบก, 20(2), 58-65.
- ลิขิต กาญจนารณ. (2547). สุขภาพจิต. นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์, ศรีนครินทรวิโรฒ. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วรารณ รักษ์วิจัย. (2535). การอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ: ต้นอ้อการพิมพ์.
- วิลาสลักษณ์ ชั่ววัลลี. (2542). ผลของรางวัลภายนอกและการรับรู้ความสามารถของตัวที่มีต่อแรงจูงใจภายในของนักเรียน. กรุงเทพฯ: รายงานการวิจัยฉบับที่ 81 สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2563). รายงาน“เรียนออนไลน์ยุคโควิด-19 : วิฤตหรือโอกาสการศึกษาไทย”. กรุงเทพฯ : สำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- . (2563). สมรรถนะการศึกษาไทยในเวทีสากล ปี 2562 (IMD 2019). กรุงเทพฯ: บริษัท 21 เซ็นจูรี่ จำกัด.
- Bandura, A. (1997). Self-efficacy: Toward a unifying theory of behavioral change. *Psychological Review*, 84(1), 191-215.

นโยบายการตีพิมพ์วารสารครูพิบูล

วารสารครูพิบูล เป็นวารสารที่เผยแพร่ผลงานวิจัย และบทความวิชาการ ในสาขาครุศาสตร์ เพื่อให้ นักวิจัยและเจ้าของผลงานวิชาการสามารถเตรียมต้นฉบับได้ถูกต้องและได้มาตรฐานตามระเบียบของวารสาร คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม จึงขอชี้แจงดังนี้

1. บทความที่วารสารรับตีพิมพ์ต้องเป็นบทความในกลุ่มสาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ โดยเน้น หลักสูตรและการสอน การบริหารการศึกษา เทคโนโลยีทางการศึกษา วิธีวิทยาทางการวิจัย การวัดและ ประเมินทางการศึกษา จิตวิทยาการศึกษา
2. รับบทความวิจัย (Research Article) เป็นหลัก และรับบทความวิชาการ (Review Article) กับบทความปริทัศน์หนังสือ (Book Review) เป็นอันดับรอง
3. บทความจะต้องไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ที่ไหนมาก่อน และไม่อยู่ระหว่างการพิจารณาของวารสารฉบับอื่น หากตรวจสอบพบที่มีการตีพิมพ์ซ้ำซ้อน ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนแต่เพียงผู้เดียว
4. บทความทุกเรื่องได้รับการพิจารณากลั่นกรองโดยผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review: Double Blind) จำนวน 2 ท่านต่อบทความ โดยเป็นผู้ทรงคุณวุฒิจากภายนอกมหาวิทยาลัยอย่างน้อย 1 ท่าน
5. ผู้เขียนต้องยินยอมปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กองบรรณาธิการวารสารกำหนด และผู้เขียนต้องยินยอม ให้บรรณาธิการ แก้ไขความสมบูรณ์ของบทความได้ในขั้นตอนสุดท้ายก่อนเผยแพร่
6. บทความใดที่ผู้อ่านเห็นว่าได้มีการลอกเลียนหรือแอบอ้างโดยปราศจากการอ้างอิง หรือทำให้เข้าใจ ผิดว่าเป็นผลงานของผู้เขียน กรุณาแจ้งให้กองบรรณาธิการทราบ จะเป็นพระคุณยิ่ง

การจัดส่งต้นฉบับ

จัดส่งผ่านระบบ Thai-Jo ที่ www.tci-thaijo.org/index.php/edupsru/index/

การเตรียมต้นฉบับ

1. บทความที่รับพิจารณาตีพิมพ์ต้องพิมพ์เป็นภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษ พิมพ์ต้นฉบับด้วย กระดาษขาวขนาดเอ 4 หน้าเดียว เนื้อหาของบทความทั้งหมดจะต้องไม่เกิน 15 หน้า กำหนดระยะห่าง จากขอบกระดาษตามมาตรฐานของ Microsoft Office Word (เว้นระยะขอบบน 3 เซนติเมตร เว้นระยะ ขอบล่าง 2 เซนติเมตร เว้นระยะขอบซ้ายและขวาข้างละ 2.54 เซนติเมตร)
2. บทความทุกประเภทส่วนต้นต้องมีส่วนประกอบทั่วไปทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ดังนี้
 - ชื่อเรื่อง
 - ชื่อผู้เขียน (ครบทุกคน)
 - สถานที่ทำงาน/หน่วยงานของผู้เขียนครบทุกคน
 - วุฒิ การศึกษาขั้นสูงสุด ตำแหน่งวิชาการ (ถ้ามี) และ Email เฉพาะผู้เขียนหลัก (Corresponding Author)
3. บทความทุกประเภท ยกเว้นบทปริทัศน์หนังสือ ต้องมีบทคัดย่อ (Abstract) ความยาว 1 ย่อหน้า ไม่เกิน 250 คำและ ได้บทคัดย่อใส่คำสำคัญ (Keywords) ไม่เกิน 5 คำ บทคัดย่อและคำสำคัญให้เขียนทั้ง ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ (TH SarabunPSK 16)
4. เนื้อหา สำหรับบทความวิจัยประกอบด้วยหลักสำคัญคือ บทนำที่กล่าวถึงความเป็นมาและ ความสำคัญของปัญหาอาจรวมการทบทวนเอกสาร วัตถุประสงค์การวิจัย กรอบแนวคิดการวิจัย (ถ้ามี)

สมมติฐานการวิจัย (ถ้ามี) วิธีดำเนินการวิจัย ผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย ข้อเสนอแนะ และ เอกสารอ้างอิงพิมพ์แบบ 1 คอลัมน์ หัวข้อใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 18 เนื้อหา ขนาด 16 ทั้งภาษาไทย และ ภาษาอังกฤษ

5. เนื้อหา สำหรับบทความวิชาการ และบทความปริทรรศน์ประกอบด้วยหลักสำคัญคือ บทนำ หัวข้อที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหา หัวข้อย่อยภายในเนื้อหา บทวิจารณ์และสรุป และเอกสารอ้างอิง พิมพ์แบบ 1 คอลัมน์ ตัวอักษร TH SarabunPSK 16 ทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ

6. การอ้างอิงในเนื้อเรื่อง ให้ใช้วิธีการอ้างอิงแบบนาม-ปี (Author-date in-text citation) โดยระบุ ชื่อ และนามสกุลผู้แต่ง กรณีภาษาไทย และ นามสกุล กรณีภาษาอังกฤษ และปีพิมพ์ เช่น (ประวิทย์ หลักบุญ , 2528) (Feshbach & Singer, 1971) หรือ ประวิทย์ หลักบุญ (2528) Feshbach & Singer (1971) ซึ่งใส่ไว้ข้างหน้าหรือข้างหลังข้อความที่ต้องการอ้างอิง เพื่อบอกแหล่งที่มาของข้อความนั้น และอาจจะระบุเลขหน้าของเอกสารที่อ้างด้วยก็ได้หากต้องการ เช่น ประวิทย์ หลักบุญ (2528: 12) Feshbach & Singer (1971: 123) ในกรณีผู้แต่ง 3 คนขึ้นไปภาษาอังกฤษให้ใส่ , หลังนามสกุลผู้แต่งทุกคน และระหว่างคนรองสุดท้ายกับคนสุดท้ายให้ใส่ & เช่น (Kothler, Haider & Rein, 1993) ในกรณีผู้แต่ง 6 ขึ้นไป ภาษาไทยให้ใส่ ชื่อและนามสกุลผู้แต่งคนแรก และตามด้วยคำว่า และคณะ ภาษาอังกฤษให้ใส่เฉพาะนามสกุลผู้แต่งคนแรก และตามด้วย et al. เช่น (ฮู เจริญวงศ์ระยัย และคณะ, 2552) (Harris et al., 2001)

7. การเขียนเอกสารอ้างอิงท้ายเล่ม (Reference Citation) โดยการรวบรวมรายการเอกสารทั้งหมดที่ผู้เขียนได้ใช้อ้างอิงในการเขียนผลงานนั้น ๆ จัดเรียงรายการตามลำดับอักษรชื่อผู้แต่ง ภายใต้หัวข้อ เอกสารอ้างอิง สำหรับบทความภาษาไทย หรือ References สำหรับบทความภาษาอังกฤษ โดยใช้รูปแบบการเขียนเอกสารอ้างอิงแบบ APA (American Psychological Association) ตัวอย่างการเขียนมีดังนี้

หนังสือ

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อเรื่อง. (ครั้งที่พิมพ์). สถานที่พิมพ์: ผู้จัดพิมพ์.

ตัวอย่าง

พระมหาสุทิตย์ อาภากรโ. (2547). *เครือข่าย: ธรรมชาติ ความรู้ และการจัดการ*. กรุงเทพฯ: โครงการเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข (สรส.).

Porter, M. E. (1990). *The competitive advantage of nations*. New York: Free Press.

บทความ/เรื่อง/ตอน ในหนังสือรวมเรื่อง

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อบทความ. ในชื่อบรรณาธิการ (บรรณาธิการ), ชื่อเรื่อง (ฉบับพิมพ์ หน้าที่ปรากฏบทความ). สถานที่พิมพ์: ผู้จัดพิมพ์.

ตัวอย่าง

กอบกุล ราชะนาคร. (2543). กฎหมายกับการจัดการทรัพยากรน้ำและชายฝั่งทะเล. ใน อานันท์ กาญจนพันธ์ (บรรณาธิการ), *พลวัตชุมชนในการจัดการทรัพยากรกระบวนทัศน์และนโยบาย* (หน้า 395). กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).

Resnick, L. (1991). Shared cognition: Thinking as social practice. In W. Resnick, J. Levine, & S. Teasley (Eds.), *Perspectives on socially shared cognition* (pp. 1-22). Washington, DC: American Psychological Association.

บทความในวารสาร

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อบทความ. ชื่อวารสาร, ปีที่(ลำดับที่), เลขหน้าที่ปรากฏบทความในวารสาร.

ตัวอย่าง

อนุ เจริญวงศ์ระยับ, ชุติกร ยิ้มสุด, และ ภิญญาพันธ์ ร่วมชาติ. (2549). ปัจจัยเชิงสาเหตุและผลของการใฝ่รู้ทางวิทยาศาสตร์ในนักเรียนช่วงชั้นที่ 4. *วารสารวิธีวิทยาการวิจัย*, 19(1), 13-39.

Heinz, W. R., Kelle, U., Witzel, A., & Zinn, J. (1998). Vocational training and career development in Germany: Results from a longitudinal study. *International Journal of Behavioral Development*, 1, 77-101.

การอ้างอิงจากแหล่งข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อเรื่อง. วันที่สืบค้น, จาก แหล่งข้อมูลที่สืบค้น

ตัวอย่าง

Electronic reference formats recommended by the American Psychological Association. (2000, October 12). Retrieved October 23, 2000, from <http://www.apa.org/journals/webref.html>.

Eid, M., & Langeheine, R. (1999). The measurement of consistency and occasion specificity with latent class models: A new model and its application to the measurement of affect. *Psychological Methods*, 4, 100-116. Retrieved November 19, 2000, from the PsycARTICLES database.

การอ้างอิงจากวิทยานิพนธ์

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อเรื่อง. วิทยานิพนธ์ ตัวย่อหลักสูตร. (สาขาวิชา) สังกัด.

ตัวอย่าง

ปาริชาติ จันทรเที่ยง. (2556). การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์บนแท็บเล็ต เรื่องจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ สำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยเทคโนโลยีทางการแพทย์และสาธารณสุข กาญจนาภิเษก. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

การอ้างอิงจากบทสัมภาษณ์

สัมภาษณ์ ชื่อผู้ให้ข้อมูล, ตำแหน่งสังกัด, วันที่.

ตัวอย่าง

สัมภาษณ์ นางลักษณ์ ใจฉลาด, รองคณบดีคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม,
1 มกราคม 2563.

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิประเมินบทความ

ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินบทความฉบับที่ 1

1. รองศาสตราจารย์ ดร.ดิเรก ชีระกูธ	มหาวิทยาลัยพะเยา
2. รองศาสตราจารย์ ดร.สุพจน์ อิงอาจ	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัชดา ลาภใหญ่	มหาวิทยาลัยรังสิต
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กฤตยาภาณุจัน โดพิทักษ์	มหาวิทยาลัยนเรศวร
5. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัจฉรา ศรีพันธ์	มหาวิทยาลัยนเรศวร
6. ว่าที่ ร้อยตรี ดร.โสภณ ลาวรรณ	มหาวิทยาลัยนเรศวร
7. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิรศักดิ์ แซ่ไคว่	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
8. อาจารย์ ดร.กมลวรรณ คารมปราชญ์ คล้ายแก้ว	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
9. อาจารย์ ดร.ชุลีกร ทองด้วง	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรังเขต 1
10. รองศาสตราจารย์ ดร.สุขแก้ว คำสอน	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
11. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่ ร.ต.ดร.บัญชา สำรวรรื่น	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
12. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุทาน บุญเมือง	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
13. อาจารย์ ดร.ภานุมาส หมอสินธุ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
14. อาจารย์ ดร.ณัฐวุฒิ ขาวสะอาด	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินบทความฉบับที่ 2

1. รองศาสตราจารย์ ดร.ดิเรก ชีระกูธ	มหาวิทยาลัยพะเยา
2. รองศาสตราจารย์ ดร.ศศิเทพ ปิติพรเทพิน	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
3. รองศาสตราจารย์ ดร.ไชยยศ วิทย์ศิริธรรม	มหาวิทยาลัยศิลปากร
4. รองศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ ห้ายเรือคำ	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
5. รองศาสตราจารย์ ดร.รุจโรจน์ แก้วอุไร	มหาวิทยาลัยนเรศวร
6. รองศาสตราจารย์ ดร.สุพจน์ อิงอาจ	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
7. รองศาสตราจารย์ ดร.ศยามน อินสะอาด	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
8. รองศาสตราจารย์ ดร.ประสาธน์ เนื่องเฉลิม	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
9. รองศาสตราจารย์ ดร.อุทัยวรรณ ภูเทษ	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
10. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มาลินี ประพินวงศ์	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
11. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรรณะ บรรจง	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
12. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิรศักดิ์ แซ่ไคว่	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
13. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เอื้อมพร หลินเจริญ	มหาวิทยาลัยนเรศวร
14. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อังคณา อ่อนธานี	มหาวิทยาลัยนเรศวร
15. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จักรพงษ์ แพทย์หลักฟ้า	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
16. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อำนาจ บุญอนันท์	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์
17. อาจารย์ ดร.ดุขฎิ อุปการ	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์
18. อาจารย์ ดร.อธิคุณ สิ้นธนาปัญญา	โรงเรียนบางเขน (ไวสาลินุสรณ์)
19. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สวณีย์ เสริมสุข	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
20. อาจารย์ ดร.ณัฐวุฒิ ขาวสะอาด	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
21. อาจารย์ ดร.ภานุมาส หมอสินธุ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

วารสารครูพิบูล ปีที่ 8 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม-ธันวาคม 2564

Journal of Faculty of Education Pibulsongkram Rajabhat University

กองบรรณาธิการวารสารครูพิบูล คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม (ส่วนวังจันทน์)

66 ถ.วังจันทน์ ต.ในเมือง อ.เมืองฯ จ.พิษณุโลก 65000

โทรศัพท์ 090-6846664 โทรสาร 055-230597

Email: psrueduji@gmail.com

<http://www.tci-thaijo.org/index.php/edupsru/index>

